MUZEUL JUDEȚEAN BUZĂU

MOUSAIOS

VOLUMUL XVI

BUZĂU 2011

MOUSAIOS

BULETIN ŞTIINŢIFIC
AL
MUZEULUI JUDEŢEAN BUZĂU

BUZĂU, 2011
Toate drepturile asupra acestei ediţii sunt rezervate
MUZEULUI JUDEŢEAN BUZĂU

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor şef – dr. Sebastian Matei – cercetător

Secretar de redacție – Daniel Costache – cercetător

Colegiul de redacție – **dr. Cristian Schuster** (Institutul de Arheologie *Vasile Pârvan*, Bucureşti); **dr. Ion Motzoi-Chicideanu** (Institutul de Arheologie *Vasile Pârvan*, Bucureşti); **dr. Valeriu Sârbu** (Muzeul Brăilei); **dr. Mihai Constantinescu** (Institutul de Antropologie *Francisc Reiner*, Bucureşti); **dr. Eugen Marius Constantinescu** (Muzeul Județean Buzău); **dr. Sebastian Matei** (Muzeul Județean Buzău); **Daniel Costache** (Muzeul Județean Buzău); **Gabriel Stăicuț** (Muzeul Județean Buzău); **Laurențiu Grigoraş** (Muzeul Județean Buzău); **Cătălin Dinu** (Muzeul Județean Buzău)

Tehnoredactare: Daniel Costache, Daniela Bucur

Consultanți: Cătălin Dinu, Daniel Costache – limba engleză

Toată corespondența referitoare la buletinul **MOUSAIOS** va fi trimisă pe adresa:
Muzeul Județean Buzău,
Bd. Nicolae Bălcescu nr. 50
120360 Buzău

Toute correspondance concernant la revue **MOUSAIOS** sera adressée à:
Musée départemental du Buzău,
Boul. Nicolae Balcescu, no. 50
120360 Buzău

Autorilor le revine responsabilitatea pentru conținutul lucrărilor publicate, precum şi pentru formele grafice folosite, prescurtări, indicații bibliografice, transliterări etc.

Redacția: MUZEUL JUDEȚEAN BUZĂU,
Bd. N. Bălcescu nr. 50, 120360 Buzău.
Telefon: 0238-710561. Tel/fax: 0238-710638
e-mail: home@muzeubuzau.ro

Imprimat la **Tipografia Alpha MDN S.A.**
Buzău, str. Col. Ion Buzoianu nr. 94
Tel/fax: 0238-721303
E-mail: alpha@buzau.ro
www.alphamdn.ro

MUZEUL JUDEȚEAN BUZĂU

MOUSAIOS

XVI

BUZĂU, 2011

STUDII ŞI CERCETĂRI DE ISTORIE BUZOIANĂ - 1973 (I)
MOUSAIOS, II - 1978
MOUSAIOS, III - 1981
MOUSAIOS, IV/1-2 - 1994
MOUSAIOS, V - 1999
MOUSAIOS, VI - 2001
MOUSAIOS, VII - 2001
MOUSAIOS, VIII - 2003
MOUSAIOS, IX - 2004
MOUSAIOS, X - 2005
MOUSAIOS, XI - 2006
MOUSAIOS, XII - 2007
MOUSAIOS, XIII - 2008
MOUSAIOS, XIV - 2009
MOUSAIOS, XV - 2010

ALTE PUBLICAŢII ÎN BIBLIOTECA MOUSAIOS:

- **Eugen-Marius Constantinescu, MEMORIA PĂMÂNTULUI DINTRE CARPAŢI ŞI DUNĂRE - 1999**
- *****, BUZĂU.** ***MICĂ ENCICLOPEDIE ISTORICĂ*** **- 2000**
- **Valeriu Sârbu, Vasile Dupoi, PIETROASELE-GRUIU DĂRII. INCINTA DACICĂ FORTIFICATĂ (I).** ***MONOGRAFIE ARHEOLOGICĂ*** **- 2001**
- **Doina Ciobanu, EXPLOATAREA SĂRII ÎN PERIOADA MARILOR MIGRAŢII (SEC. I – XIII e.n.) ÎN SPAŢIUL CARPATO-DUNĂREAN - 2002**
- **Dan Gh. Teodor, SPAŢIUL CARPATO-DUNĂREANO-PONTIC ÎN MILENIUL MARILOR MIGRAŢII - 2003**
- ***In memoriam*** **ION NESTOR - 2005**
- **Valeriu Sârbu, Sebastian Matei, Vasile Dupoi, PIETROASELE - GRUIU DĂRII. INCINTA DACICĂ FORTIFICATĂ (II).** ***MONOGRAFIE ARHEOLOGICĂ*** **- 2005**
- *****, DIONISIE ROMANO, 200 DE ANI DE LA NAŞTERE - 2007**

Coperta I: Complexul Brâncovenesc, Râmnicu Sărat (cercetări arheologice din anul 2011)

CUPRINS

Pagina

Daniel COSTACHE, Cătălin DINU, Gabriel STĂICUŢ
Contribuţii la repertoriul arheologic al judeţului Buzău.
Cercetări de suprafaţă şi evaluare teren pe Valea Călmăţuiului………… 7

Cătălin DINU, Daniel COSTACHE, Gabriel STĂICUŢ,
Eugen Marius CONSTANTINESCU, Sebastian MATEI
Contribuţii la repertoriul arheologic al judeţului Buzău.
Cercetări de suprafaţă pe Valea Buzăului………………………………………….. 39

Eugen – Marius CONSTANTINESCU
Figurină de lut descoperită la Pietroasa Mică - Gruiu Dării,
com. Pietroasele, jud. Buzău…………………………………………………………… 105

Marius NECULAE
Denarii republicani din colecţia Muzeului Municipal Râmnicu Sărat….. 109

Sebastian MATEI, Gabriel STĂICUŢ
Un mormânt Sântana de Mureş-Cerneahov
descoperit în comuna Topliceni, judeţul Buzău………………………………….. 119

Eugen – Marius CONSTANTINESCU,
Gabriel STĂICUŢ, Cătălin Constantin DINU
Şantierul arheologic Pietroasele. Campania 2011……………………………. 125

Eugen Marius CONSTANTINESCU,
Gabriel STĂICUŢ, Cătălin DINU
Raport de cercetare arheologică preventivă. Râmnicu Sărat –
Complexul Brâncovenesc, str. Primăverii nr. 4……………………….……… 135

Eugen Marius CONSTANTINESCU,
Daniel COSTACHE, Cătălin DINU
Raport de cercetare arheologică preventivă. Puieşti – Crucea Ilincăi……………………………………………………………………………………….. 157

Cezar RADU-BUTEREZ
Alexandru Odobescu şi Buzăul. Reperele istorico-geografice ale unor cercetări nefinalizate (I)…………………………………………………………… 183

Cronica cercetărilor arheologice de pe teritoriul judeţului Buzău. Campania din anul 2011 (Daniel COSTACHE)…………………………………….. 231

CONTRIBUŢII LA REPERTORIUL ARHEOLOGIC AL JUDEŢULUI BUZĂU. CERCETĂRI DE SUPRAFAŢĂ ŞI EVALUARE TEREN PE VALEA CĂLMĂŢUIULUI.

Daniel COSTACHE
Cătălin DINU
Gabriel STĂICUŢ

Cuvinte cheie: *repertoriu arheologic, eneolitic, Sântana de Mureş, Evul Mediu.*
Key words: *archaeological repertory, chalcholitic period, Sântana de Mureş, Middle Age.*

În perioada 20 mai – 28 iunie 2011, în baza unui contract pentru evaluare de teren încheiat cu SC TECON SRL Bucureşti, au avut loc cercetări arheologice de suprafaţă şi micro-sondaje pe valea pârâului Călmăţui (sectorul jud. Buzău)[1]. Zona urmează a fi afectată de ridicarea unui parc de turbine eoliene, sectorul de cercetare fiind stabilit la teritoriile comunelor Gherăseni, Smeeni, Luciu şi zona oraşului Pogoanele. Ţinând cont de datele existente[2] precum şi de dimensiunile zonei afectate, evaluarea de teren a apărut ca o necesitate, având scopul de a verifica informaţii mai vechi, de a depista noi zone de interes arheologic şi de a oferi soluţii pentru protejarea/valorificarea acestora.

Metodele de cercetare utilizate au fost periegheze efectuate pe întreaga suprafaţă a parcului eolian, precum şi microsondaje (1 x 1 m) efectuate manual, pe locurile unde urmează a fi ridicate generatoarele. În zone susceptibile de a prezenta interes arheologic, aflate în raza parcului eolian şi care urmează a fi afectate de construcţiile acestuia, au fost efectuate de asemenea sondaje. În total au fost realizate 166 microsondaje în zonele afectate direct de amplasarea generatoarelor eoliene, 17 sondaje în interiorul parcului eolian şi au fost supuse cercetării perieghetice peste 3000 ha. Microsondajele au dimensiuni de 1 x 1 m şi adâncimi ce variază între 0,60 m şi 1,70 m.

Rezultate preliminare:

În urma cercetării s-a constatat că din preistorie şi până în a doua jumătate a sec. al – XX – lea lunca pârâului Călmăţui era o zonă inundabilă, cu

---

[1] Alături de autorii materialului de faţă, din colectivul de cercetare a mai făcut parte Laurenţiu Grigoraş şi Sebastian Matei, ambii cercetători în cadrul Muzeului Judeţean Buzău.
[2] A se vedea şi *Buzău. Mică enciclopedie istorică*, Buzău, 2001.

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 7 – 38.

grinduri şi martori de eroziune, propice stabilirii şi dezvoltării comunităţilor umane. Actuala suprafaţă, aparent plană, era brăzdată de mai multe braţe ale Călmăţuiului care, în funcţie de regimul precipitaţiilor, formau bălţi şi mlaştini. Actualul aspect al zonei a fost modificat radical prin întreprinderea unor lucrări de mare amploare, care au avut loc prin anii 1970 – 1980, cu scopul de a reda terenul activităţilor agricole. Cu acest scop au fost realizate canale de drenare, au fost secate bălţile şi mlaştinile, şi au avut loc lucrări de sistematizare parţială a cursului pârâului. De asemenea au fost realizate o serie de canale paralele cu actualul curs al pârâului Călmăţui, precum şi perpendiculare pe sensul de curgere al acestuia, dar şi căi de acces şi podeţe. Activităţile agricole intense au condus la aplatizarea unor grinduri naturale, astăzi abia vizibile.

Atât pe malul stâng cât şi pe malul drept al pârâului Călmăţui au fost identificate urme ale prezenţei umane aparţinând mai multor perioade istorice: eneolitic – cultura Gumelniţa, mileniul I d. Hr. – cultura Sântana de Mureş, Evul Mediu. Acestea constau în fragmente ceramice, resturi osteologice, fragmente de lipitură arsă, pigment de cărbune, precum şi complexe de interes arheologic.

Comuna Gherăseni

1. *Gherăseni, com. Gherăseni, punct G* 7 (45°01'54.01624"N, 26°49'14.80759"E) (Fig. 2). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul drept al pârâului. A fost găsit un fragment ceramic din peretele unui vas, de culoare brun – cafenie, lucrat din pastă grosieră, având în compoziţie pietricele şi nisip. Acesta nu prezintă elemente de decor şi poate fi atribuit perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 3.1).

2. *Gherăseni, com. Gherăseni, punct G 12* (45°01'29.60174"N, 26°49'26.69141"E) (Fig. 2). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Au fost identificate fragmente ceramice provenite de la o strecurătoare, lucrată la mână, din pastă aspră, precum şi două fragmente din pereţii unor vase, dintre care unul decorat cu un şir de crestături, aparţinând perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa). Alături de acestea au mai fost găsite trei fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cărămizie aparţinând mileniului I d. Hr. (Fig. 3.2).

3. *Gherăseni, com. Gherăseni, punct Sondaj I, între G 4 şi G 5* (45°02'02.6"N, 26°49'06.0"E) (Fig. 2). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Au fost identificate fragmente ceramice (fragmente de pereţi de vase) eneolitice, lucrate din pastă semi-fină şi grosieră, fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă aspră, de culoare cărămizie, specifice mileniului I d. Hr. şi două bucăţi de lipitură arsă (Fig. 4.1).

4. *Gherăseni, com. Gherăseni, punct Sondaj II, între G 12 şi G 9* (cercetare de suprafaţă) (45°1'30.70"N, 26°49'18.41"E) (Fig. 2). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Au fost identificate cinci fragmente ceramice lucrate la mână, din pastă grosieră, provenite de la pereţii unor vase eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa); patru fragmente ceramice lucrate la roată (două fragmente de funduri de vase, un fragment de perete şi o buză decorată cu smalţ de culoare galbenă), toate de culoare cărămizie, lucrate din pastă fină, bine arsă, încadrabile în perioada Evului Mediu. De asemenea amintim şi descoperirea unui fragment de lipitură arsă ce provine din peretele unei construcţii. (Fig. 4.2).

Comuna Luciu

5. *Luciu, com. Luciu, punct G 1* (45°00'29.69172"N, 27°01'31.89811"E) (Fig. 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Prin efectuarea unui microsondaj au fost identificate fragmente ceramice lucrate din pastă semi-fină, modelate la mână (două fragmente de pereţi de vase şi un fragment dintr-un fund de vas) şi un fragment de lipitură arsă ce provine de la peretele unei construcţii. Fragmentele ceramice au putut fi atribuite perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 6.1).

6. *Luciu, com. Luciu, punct G 2* (45°00'21.13672"N, 27°01'52.70141"E) (Fig. 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Aici a fost identificat un fragment ceramic de dimensiuni reduse, modelat la mână, lucrat din pastă aspră, având ca degresant pietricele, de culoare cărămizie. Acesta aparţine perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Pl. 6.2).

7. *Luciu, comuna Luciu, punct G 8* (44°59'41.85282"N, 27°01'47.26746"E) (Fig. 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui,

pe malul stâng al pârâului. Un fragment ceramic din pastă grosieră, având ca degresant pietricele şi cioburi pisate, lucrat la mână. Aparţine perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 7.1).

8. *Luciu, com. Luciu, punct G 35* (44°59'40.49831"N, 27°03'15.18186"E) (Fig 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. În urma efectuării unui microsondaj au fost descoperite două fragmente din buze de vase. Unul dintre fragmente este modelat la roată, lucrat din pastă aspră, având suprafeţele exterioare de culoare cărămizie şi miezul negru-cenuşiu, cu marginea îngroşată şi răsfrântă. Celălalt fragment ceramic provine de la un vas modelat la mână, lucrat din pastă semifină, de culoare brun-castanie, având marginea rotunjită, uşor răsfrântă. Ambele par să aparţină primei jumătăţi a mileniului I d. Hr. (Fig. 7.2).

9. *Luciu, com. Luciu, punct G 38* (44°59'24.51267"N, 27°03'32.46643"E) (Fig. 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Aici au fost identificate şase fragmente ceramice modelate la mână, lucrate din pastă grosieră şi semi-fină, provenite din pereţii unor vase eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa). De asemenea, a fost găsit şi un fragment ceramic lucrat la roată, din pastă fină, culoare cărămizie, bine ars, provenit probabil de la o amforă datată în prima parte a mileniului I d. Hr. (Fig. 8.1).

10. *Luciu, com. Luciu, punct G 45* (44°59'27.08078"N, 27°04'37.93531"E). (Fig. 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. A fost descoperit un fragment ceramic provenind din peretele unui vas modelat la mână, lucrat din pastă semi-fină, de culoare cărămizie, aparţinând perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 8.2).

Oraşul Pogoanele

1. *Pogoanele, punctul G1* (44°59'55.88114"N, 26°59'51.89238"E) (Fig. 9). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Din acest punct a fost recoltat un fragment ceramic de mici dimensiuni, modelat la roată, lucrat din pastă fină, de culoare cărămizie, care poate fi încadrat cronologic în mileniul I d. Hr. (Fig. 10.1).

2. *Pogoanele, punctul G 16* (44°59'14.97580"N, 26°59'49.80894"E) (Fig. 9). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Aici au fost descoperite mai multe fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă fină şi zgrunţuroasă (specia “ciment”), de culoare cenuşie, provenind de la pereţii şi fundurile unor vase aparţinând culturii Sântana de Mureş, precum şi fragmente de oase de animale (Fig. 10.2).

3. *Pogoanele, punctul G 18* (44°59'06.87124"N, 27°00'35.36446"E) (Fig. 9). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. În acest punct a fost identificat un fragment ceramic lucrat la mână, din pastă semi-fină, provenind din peretele unui vas eneolitic (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa). Tot de aici provin şi mai multe fragmente resturi osteologice de animale (Fig. 10.3).

4. *Pogoanele, punctul G 23* (44°58'53.28684"N, 26°59'56.57088"E) (Fig. 9). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Au fost identificate mai multe fragmente ceramice din care menţionăm un fragment ceramic provenind din peretele unui vas lucrat la mână, din pastă grosieră, având ca degresant pietricele şi cioburi pisate, aparţinând eneoliticului (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa); patru fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă aspră, cărămizie, bine arsă, două dintre ele având şi caneluri orizontale superficiale, provenind probabil de la un singur vas încadrabil în perioada mileniului I d. Hr.; un fragment dintr-un os, probabil de pasăre (Fig. 11.1).

5. *Pogoanele, punctul G 25* (44°58'54.01289"N, 27°00'39.22882"E) (Fig. 9). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Din această zonă au fost recoltate fragmente ceramice modelate la mână, lucrate din pastă semi-fină, provenind de la pereţii unor vase. Acestea aparţin perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 11.2). Pe grindul din apropiere a fost identificat un fragment de lipitură arsă, ce provine de la peretele unei construcţii care, în asociere cu ceramica descoperită în sondajul făcut la G 25, indică o posibilă locuire eneolitică (Fig. 11.3).

Comuna Smeeni

1. *Moisica, com. Smeeni, punctul G 20* (45°00'39.33772"N, 26°51'53.11997"E) (Fig. 12; Fig. 13). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 12). Prin efectuarea unui microsondaj au fost descoperite o bucată de lipitură arsă şi un fragment dintr-un os de animal de talie medie/mare (Fig. 4.3).

2. *Moisica, com. Smeeni, punctul G 21* (45°00'32.79557"N, 26°52'14.41226"E) (Fig. 12; Fig. 13). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 13). Materialul arheologic identificat constă dintr-un fragment ceramic modelat la roată, lucrat din pastă fină de culoare cărămizie, având una dintre suprafeţe acoperită cu smalţ maroniu cu puncte negre (probabil ca elemente de decor) şi un fragment din toarta unui vas de mici dimensiuni (probabil o căniţă), lucrat de asemenea la roată, acoperit cu smalţ de culoare portocalie. Fragmentele aparţin perioadei medievale târzii sau epocii moderne (Fig. 16.1).

3. *Moisica, com. Smeeni, punctul G 25* (45°00'21.21776"N, 26°52'43.06427"E) (Fig. 12; Fig. 13). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 13). De aici provine un fragment ceramic de mici dimensiuni din buza unui vas, modelat la mână, lucrat din pastă aspră, de culoare cărămizie, de factură eneolitică (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 16.2).

4. *Moisica, com. Smeeni, punctul G 29* (la cca. 20 m est) (45°00'11.63752"N, 26°51'58.81985"E) (Fig. 12). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 13). Cercetarea de suprafaţă a dus la identificarea mai multor fragmente ceramice, modelate la roată, lucrate din pastă fină, de culoare cărămizie, acoperite pe una dintre suprafeţe cu smalţ maroniu-deschis, provenind din pereţii unor vase şi a unei toarte de vas, în bandă lată. Toate fragmentele ceramice identificate în acest punct aparţin perioadei medievale târzii (Fig. 17.1).

5. *Albeşti, com. Smeeni, punctul G 38* (44°59'49.01556"N, 26°54'45.50259"E) (Fig. 12; Fig. 14). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 14). Prin efectuarea unui micro-sondaj au fost descoperite două fragmente

ceramice modelate la mână, lucrate din pastă grosieră, dintre acestea unul fiind decorat cu un brâu alveolat. Ambele fragmente provin de la vase eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 17.2).

6. *Albeşti, com. Smeeni, punctul G 40* (44°59'53.81927"N, 26°55'45.65398"E) (Fig. 12; Fig. 14). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 14). De aici provin mai multe fragmente ceramice dintre care unele pot fi atribuite perioadei eneolitice (trei fragmente din pereţii unor vase lucrate la mână, din pastă grosieră şi semi-fină), unele culturii Sântana de Mureş (trei fragmente din pereţi unor vase lucrate la roată, din pastă zgrunţuroasă – specia “ciment” – şi un fragment din gâtul unui vas lucrat de asemenea la roată, din pastă fină, toate având culoare cenuşie), precum şi fragmente de lipitură arsă şi oase de animale (Fig. 18).

7. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 48* (44°59'37.07865"N, 26°57'41.85033"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul drept al pârâului (Fig. 15). S-au găsit două fragmente ceramice de dimensiuni mici, modelate la roată, de culoare cărămizie, aparţinând epocii medievale (Fig. 19.1).

8. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 50* (44°59'24.18121"N, 26°58'21.17479"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul drept al pârâului (Fig. 17). Au apărut fragmente ceramice de dimensiuni reduse, lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cărămizie, specifice perioadei medievale şi un fragment de os de animal (Fig. 19.2).

9. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 51* (la 10 m est) (44°59'18.71732"N, 26°58'53.73689"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 15). În acest loc a fost descoperită o lamă de silex fragmentară, lucrată dintr-un silex de culoare alb-cenuşiu (Fig. 20.3).

10. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 52* (cercetare de suprafaţă în zonă) (44°59'15.28899"N, 26°59'11.53538"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 15). Pe o rază de circa 100 m² au fost identificate mai multe fragmente ceramice medievale târzii (sec. XVII – XVIII), unele dintre ele având suprafeţele

acoperite cu smalţ de diverse culori (maro, alb-gălbui, galben) (Fig. 21.1). Ţinând cont de faptul că fragmentele ceramice erau concentrate masiv într-un perimetru destul de restrâns probabil că este vorba de existenţa unei aşezări.

11. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 56* (44°58'54.85422"N, 26°58'39.73952"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 15). Prin efectuarea unui microsondaj a fost identificat un fragment ceramic, de dimensiuni reduse, modelat la roată, lucrat din pastă fină, de culoare cărămizie, ce poate fi atribuit epocii medievale (Fig. 21.2).

12. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 58* (44°58'45.72246"N, 26°58'22.48604"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul drept al pârâului (Fig. 15). Din acest punct provin patru fragmente ceramice lucrate din pastă semi-fină, modelate la mână provenind de la pereţii unor vase eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 20.1).

13. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 59* (44°58'41.77274"N, 26°58'40.06794"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul drept al pârâului (Fig. 15). Aici au fost identificate trei fragmente ceramice modelate la mână, lucrate din pastă grosieră, atribuibile perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 20.2).

14. *Udaţi, com. Smeeni, Terasa 1* (lângă punctul G 61, cercetare de suprafaţă) (Fig. 15). În această zonă a fost efectuată o cercetare de suprafaţă, în urma căreia au fost descoperite un fragment dintr-o aşchie de silex, fragmente ceramice specifice culturii Sântana de Mureş (un fragment de buză modelat la roată, cu marginea îngroşată şi răsfrântă, lucrat din pastă aspră, de culoare cărămizie şi patru fragmente ceramice de culoare cenuşie, modelate la roată, lucrate din pastă fină şi zgrunţuroasă – specia “ciment”) şi fragmente ceramice medievale (sec. XVI – XVIII), modelate la roată, lucrate din pastă fină, de culoare cărămizie, nesmălţuite, dintre care se remarcă două toarte în bandă lată şi un fund de vas, toate fragmentare (Fig. 22.1).

15. *Udaţi, com. Smeeni, Terasa 2* (în apropiere de punctul G 51, cercetare de suprafaţă) (Fig. 15). Materialul arheologic descoperit constă din trei

fragmente ceramice eneolitice, lucrate din pastă grosieră (două fragmente provenind de la pereţi de vase şi un fragment de buză cu marginea dreaptă), precum şi patru fragmente ceramice (un fragment provenind de fund de vas, trei fragmente de pereţi de vase, dintre care unul decorat cu caneluri orizontale), toate modelate la roată, lucrate din pastă fină, culoare cenuşie, databile în sec. IV d. Hr. (Fig. 22.2).

16. *Udaţi, com. Smeeni, Terasa 3* (în vecinătatea punctului G 58, cercetare de suprafaţă) (Fig. 15). În urma perieghezei efectuate în această zonă au fost identificate numeroase fragmente ceramice eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa), aparţinând unor tipuri variate de vase (castroane, vase de provizii, suport din lut?). Fragmentele ceramice din vasele de provizii (un perete şi două funduri plate) sunt realizate din pastă grosieră, de culoare maroniu-cărămizie şi decorate cu barbotină, dispusă orizontal şi oblic. Alături de acestea se mai remarcă două fragmente provenind de la castroane, realizate din pastă grosieră, având buzele rotunjite şi uşor invazate, cu slip la interior şi exterior (Fig. 23).

Abstract

From May 20 to June 28 2011, Buzău County Museum signed a contract for land evaluation with SC TECON SRL and conducted archaeological field surveys and micro-excavations (1 x 1 m) on the valley of Călmăţui brook. Archaeologists identified on both left and right bank of the Călmăţui brook traces of human presence from many historical periods: Neolithic – Gumelniţa culture, first millennium AD – Sântana de Mureş culture, Middle Ages. The findings consists of pottery, bone remains and complexes of archaeological interest.

Fig. 1. Amplasarea zonei cercetate.

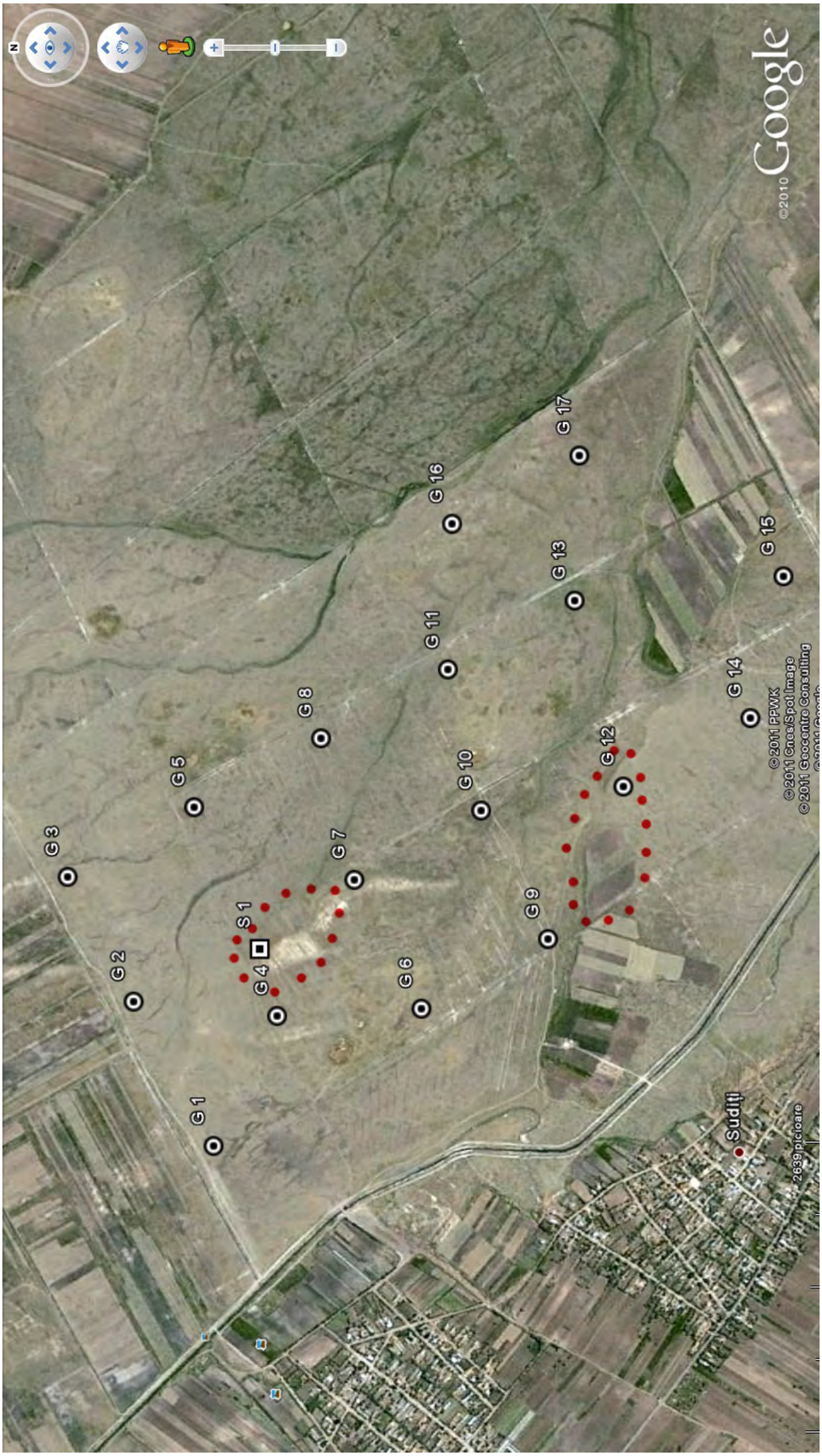

Fig.2. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate pe raza comunei Gherăseni, jud. Buzău.

1

2

Fig.3. **Gherăseni, com. Gherăseni, jud. Buzău.** 1. Sondaj G7; 2. Sondaj G12. Fragmente ceramice eneolitice (cultura Gumelniţa, A1-A2).

1

2

3

Fig.4. **Gherăseni, com. Gherăseni, jud. Buzău.** 1.Sondaj I, în zona dintre G4 şi G5. Fragmente ceramice; 2. Cercetare de suprafaţă între G9 şi G12. Fragmente ceramice; 3. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău** - sondaj G20. Fragment de lipitură arsă; os cu urme de ardere.

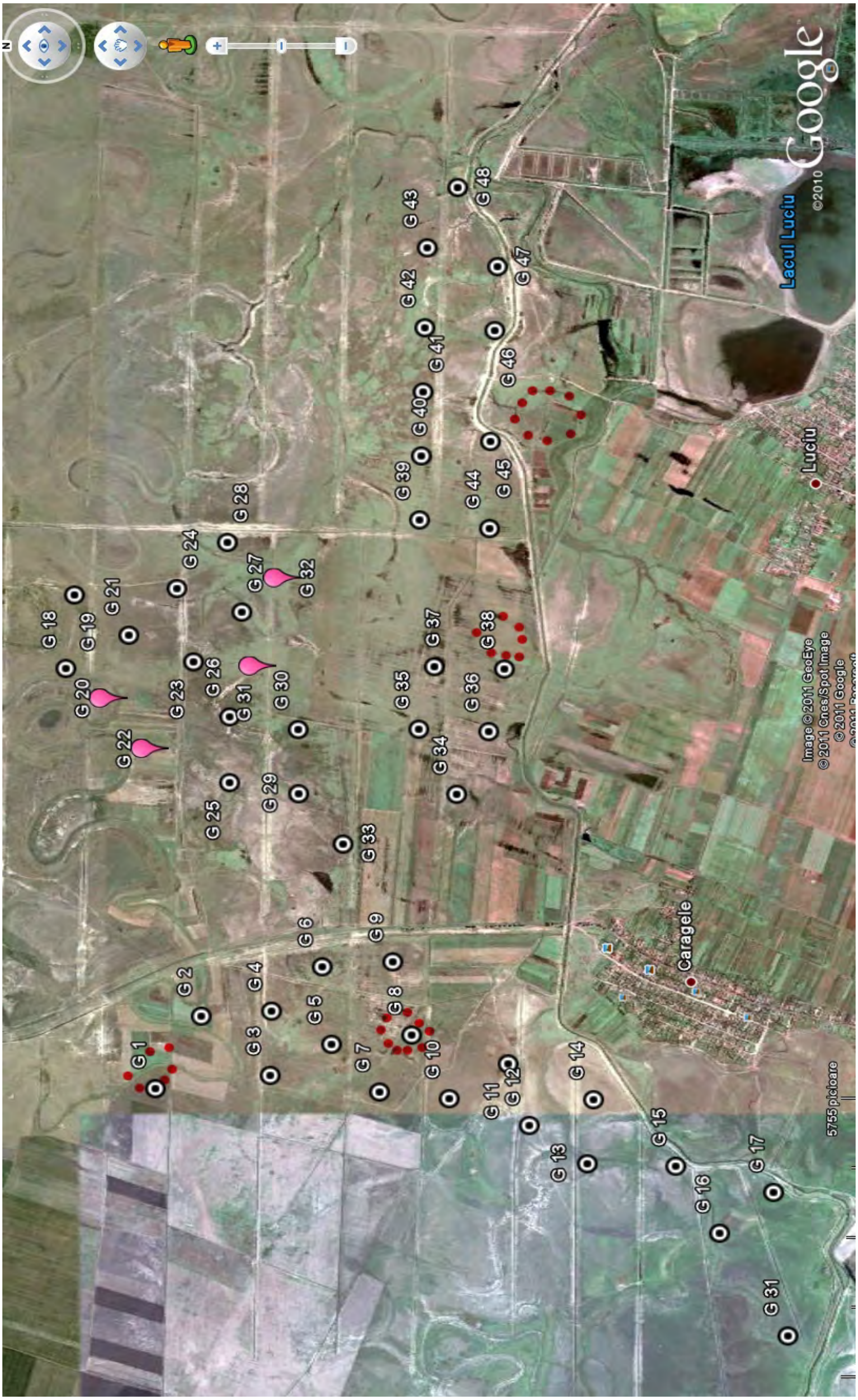

Fig.5. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate pe raza satului Caragele, comuna Luciu, jud. Buzău.

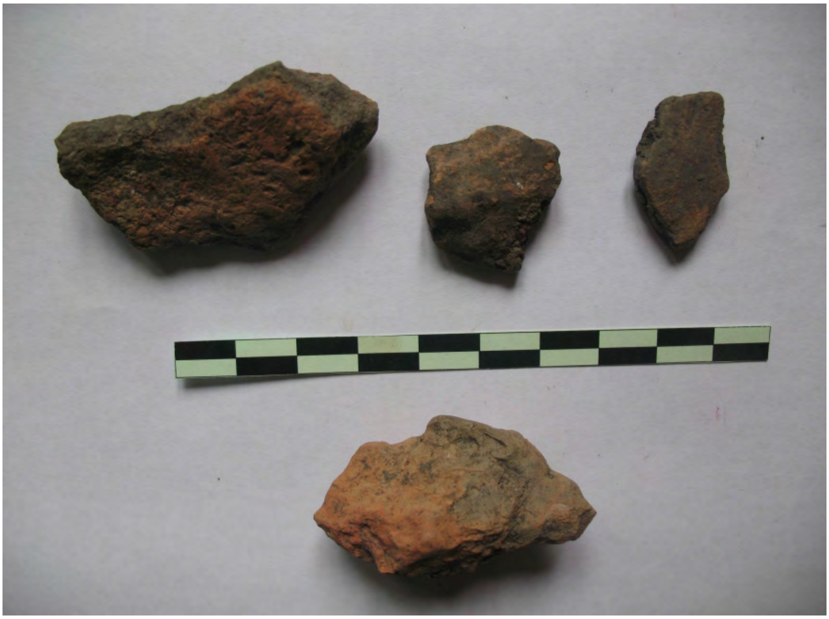

1

2

Fig. 6. **Luciu, com. Luciu, jud. Buzău.** 1. Sondaj G1. Fragmente ceramice; fragment de lipitură; 2. Sondaj G2. Fragment ceramic eneolitic (cultura Gumelniţa).

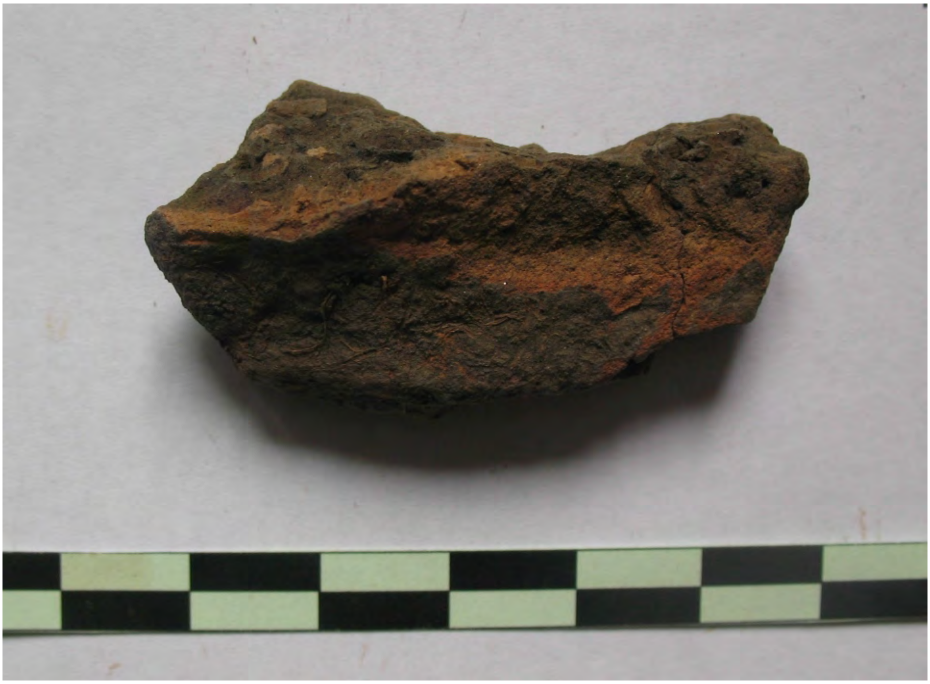

1

2

Fig. 7. **Luciu, com. Luciu, jud. Buzău.** 1. Sondaj G8. Fragment ceramic eneolitic (cultura Gumelniţa). 2. Sondaj G35. Fragmente ceramice (prima jum. a mileniului I d. Hr.).

1

2

Fig. 8. **Luciu, com. Luciu, jud. Buzău.** 1. Sondaj G38. Fragmente ceramice.
2. Sondaj G45. Fragment ceramic eneolitic (cultura Gumelniţa).

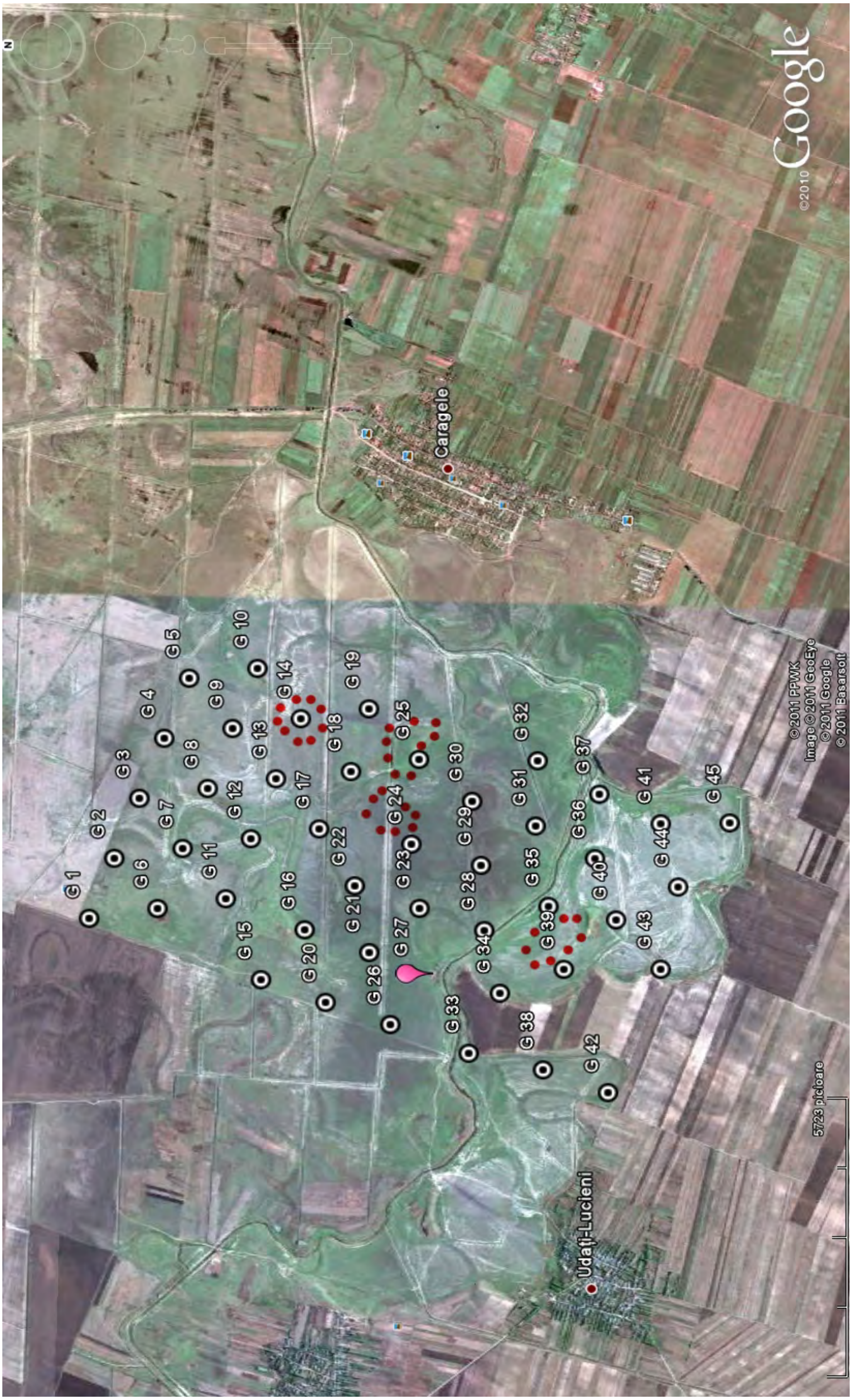

Fig.9. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate în apropierea oraşului Pogoanele, jud. Buzău.

1

2

3

Fig. 10. **Oraş Pogoanele, jud. Buzău.** 1. Sondaj G1. Fragment ceramic (mil. I d. Hr.); 2. Sondaj G16. Fragmente ceramice (cultura Sântana de Mureş), resturi ostelogice; 3. Sondaj G18. Resturi osteologice; fragment ceramic eneolitic (cultura Gumelniţa).

1

2

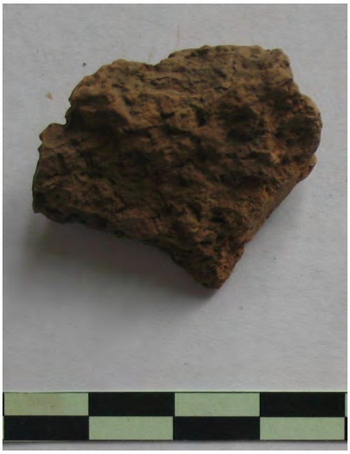

3

Fig. 11. **Oraş Pogoanele, jud. Buzău.** 1. Sondaj G23. Fragmente ceramice, rest osteologic; 2. Sondaj G25. Fragmente ceramice eneolitice (cultura Gumelniţa); 3. Cercetare de suprafaţă pe terasa de lângă G25. Fragment lipitură arsă.

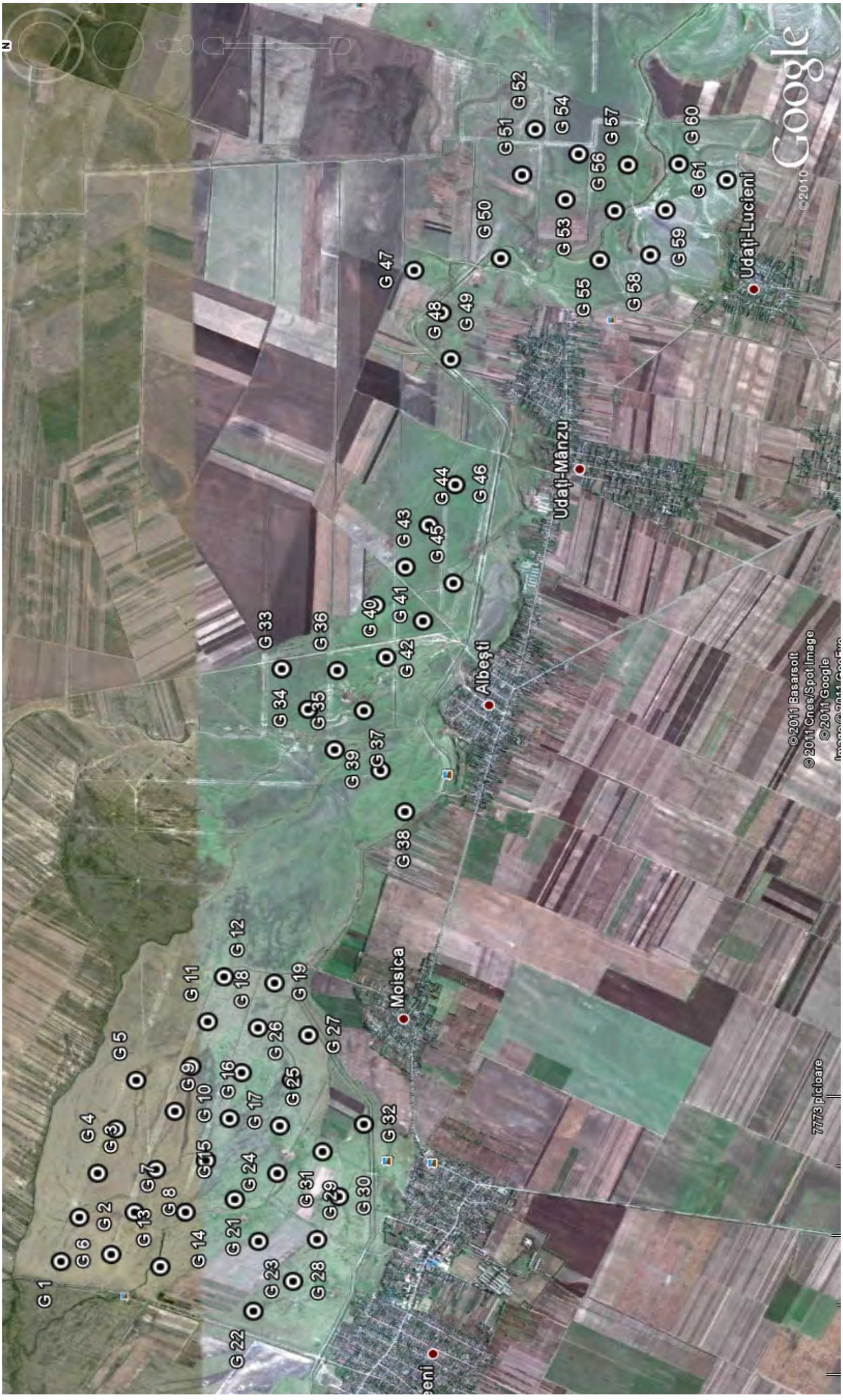

Fig.12. Hartă amplasament generatoare eoliene pe raza comunei Smeeni, jud. Buzău.

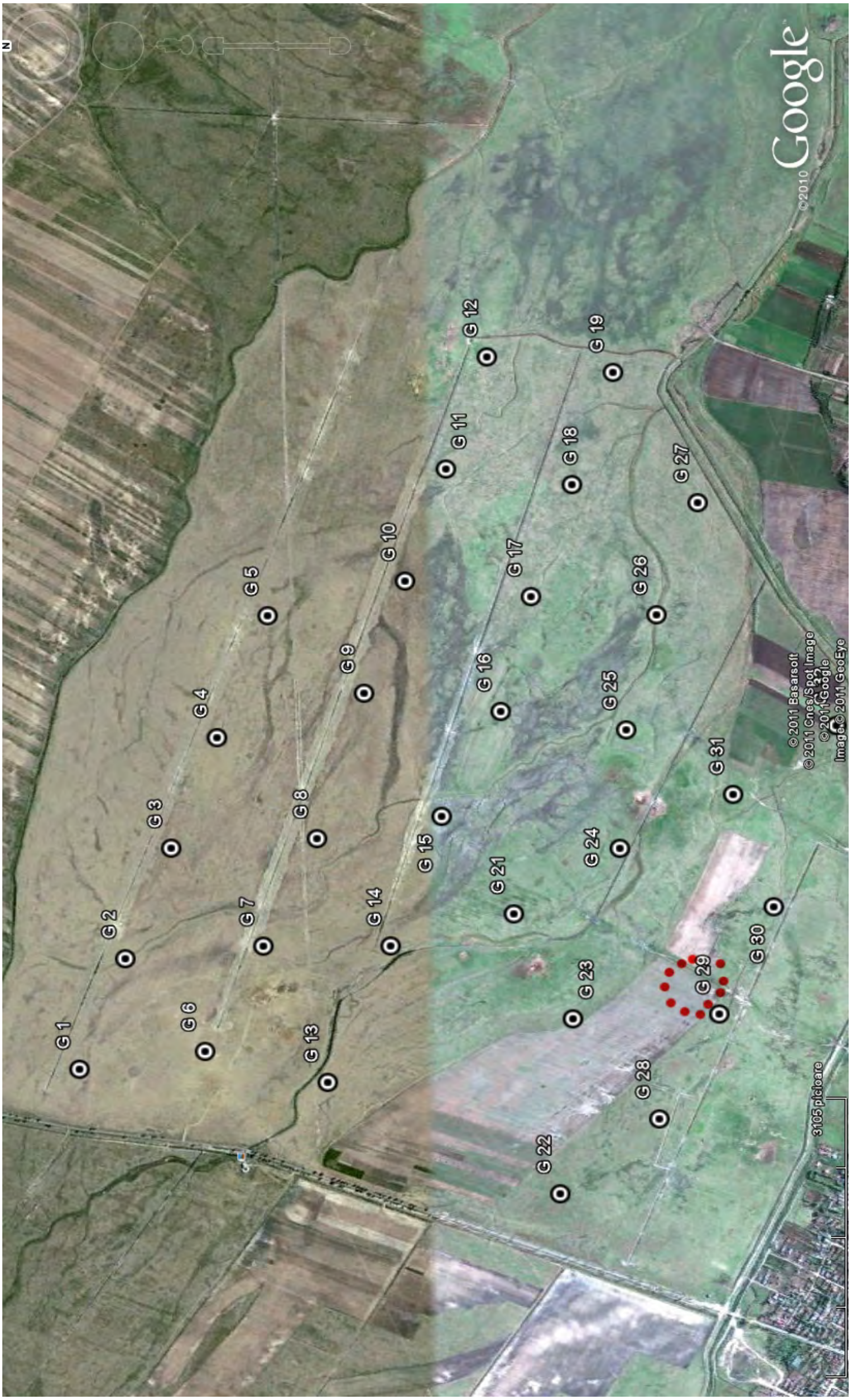

Fig.13. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate pe raza satului Moisica, comuna Smeeni, jud. Buzău.

Fig.14. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate pe raza satului Albeşti.

Fig.15. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate pe raza satului Udaţi, comuna Smeeni, jud. Buzău.

1

2

Fig.16. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. Sondaj G21. Fragmente ceramice; 2. Sondaj G25. Fragment ceramic eneolitic (cultura Gumelniţa).

1

2

Fig.17. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. Cercetare de suprafaţă la cca. 20 m est de G29. Fragmente ceramice medievale; 2. Sondaj G38. Fragmente ceramice eneolitice (cultura Gumelniţa).

Fig.18. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău** - sondaj G40. Fragmente ceramice şi resturi osteologice.

1

2

Fig. 19. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. Sondaj G48. Fragmente ceramice medievale; 2. Sondaj G50. Fragmente ceramice medievale.

1

2

3

Fig. 20. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. Sondaj G58. Fragmente ceramice eneolitice (cultura Gumelniţa); 2. Sondaj G59. Fragmente ceramice eneolitice (cultura Gumelniţa); 3. Cercetare de suprafaţă, la 10 m est de G51. Fragment aşchie de silex (rebut).

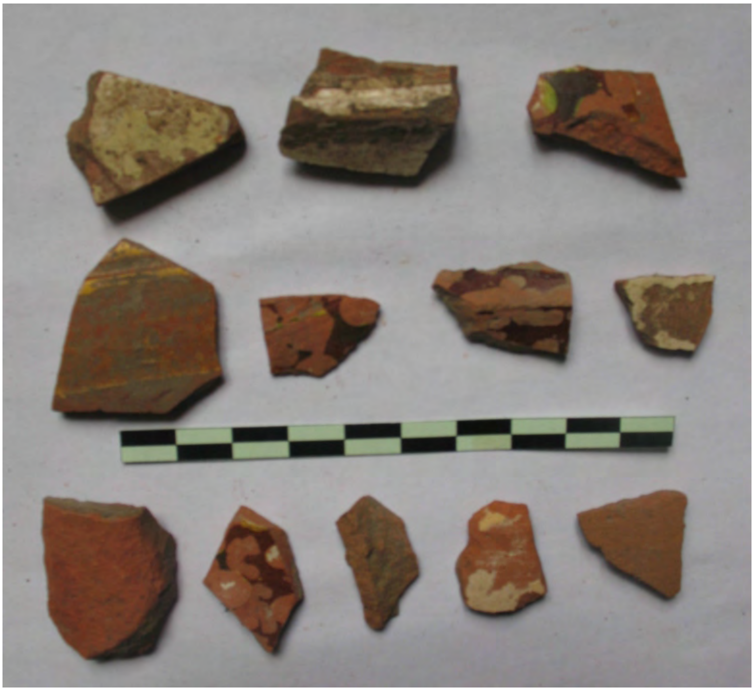

1

2

Fig. 21. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. Sondaj G52. Fragmente ceramice medievale (sec. XVII - XVIII); 2. Sondaj G56. Fragment ceramic medieval.

1

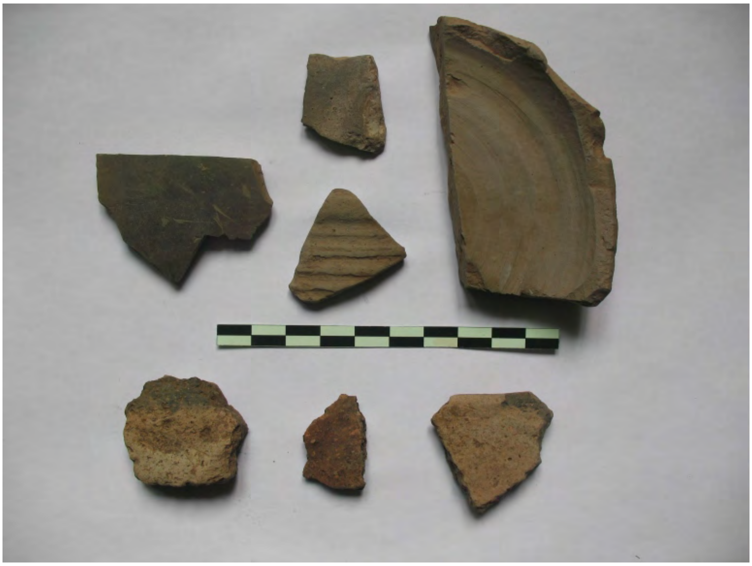
2

Fig. 22. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. *Terasa 1*. Fragmente ceramice; 2. *Terasa 2*. Fragmente ceramice.

Fig. 23. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** *Terasa 3*. Fragmente ceramice.

CONTRIBUŢII LA REPERTORIUL ARHEOLOGIC AL JUDEŢULUI BUZĂU. CERCETĂRI DE SUPRAFAŢĂ ŞI EVALUARE TEREN PE VALEA CĂLMĂŢUIULUI.

Daniel COSTACHE
Cătălin DINU
Gabriel STĂICUŢ

Cuvinte cheie: *repertoriu arheologic, eneolitic, Sântana de Mureş, Evul Mediu.*
Key words: *archaeological repertory, chalcholitic period, Sântana de Mureş, Middle Age.*

În perioada 20 mai – 28 iunie 2011, în baza unui contract pentru evaluare de teren încheiat cu SC TECON SRL Bucureşti, au avut loc cercetări arheologice de suprafaţă şi micro-sondaje pe valea pârâului Călmăţui (sectorul jud. Buzău)[1]. Zona urmează a fi afectată de ridicarea unui parc de turbine eoliene, sectorul de cercetare fiind stabilit la teritoriile comunelor Gherăseni, Smeeni, Luciu şi zona oraşului Pogoanele. Ţinând cont de datele existente[2] precum şi de dimensiunile zonei afectate, evaluarea de teren a apărut ca o necesitate, având scopul de a verifica informaţii mai vechi, de a depista noi zone de interes arheologic şi de a oferi soluţii pentru protejarea/valorificarea acestora.

Metodele de cercetare utilizate au fost periegheze efectuate pe întreaga suprafaţă a parcului eolian, precum şi microsondaje (1 x 1 m) efectuate manual, pe locurile unde urmează a fi ridicate generatoarele. În zone susceptibile de a prezenta interes arheologic, aflate în raza parcului eolian şi care urmează a fi afectate de construcţiile acestuia, au fost efectuate de asemenea sondaje. În total au fost realizate 166 microsondaje în zonele afectate direct de amplasarea generatoarelor eoliene, 17 sondaje în interiorul parcului eolian şi au fost supuse cercetării perieghetice peste 3000 ha. Microsondajele au dimensiuni de 1 x 1 m şi adâncimi ce variază între 0,60 m şi 1,70 m.

Rezultate preliminare:

În urma cercetării s-a constatat că din preistorie şi până în a doua jumătate a sec. al – XX – lea lunca pârâului Călmăţui era o zonă inundabilă, cu

---

[1] Alături de autorii materialului de faţă, din colectivul de cercetare a mai făcut parte Laurenţiu Grigoraş și Sebastian Matei, ambii cercetători în cadrul Muzeului Judeţean Buzău.
[2] A se vedea şi *Buzău. Mică enciclopedie istorică*, Buzău, 2001.

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 7 – 38.

grinduri şi martori de eroziune, propice stabilirii şi dezvoltării comunităţilor umane. Actuala suprafaţă, aparent plană, era brăzdată de mai multe braţe ale Călmăţuiului care, în funcţie de regimul precipitaţiilor, formau bălţi şi mlaştini. Actualul aspect al zonei a fost modificat radical prin întreprinderea unor lucrări de mare amploare, care au avut loc prin anii 1970 – 1980, cu scopul de a reda terenul activităţilor agricole. Cu acest scop au fost realizate canale de drenare, au fost secate bălţile şi mlaştinile, şi au avut loc lucrări de sistematizare parţială a cursului pârâului. De asemenea au fost realizate o serie de canale paralele cu actualul curs al pârâului Călmăţui, precum şi perpendiculare pe sensul de curgere al acestuia, dar şi căi de acces şi podeţe. Activităţile agricole intense au condus la aplatizarea unor grinduri naturale, astăzi abia vizibile.

Atât pe malul stâng cât şi pe malul drept al pârâului Călmăţui au fost identificate urme ale prezenţei umane aparţinând mai multor perioade istorice: eneolitic – cultura Gumelniţa, mileniul I d. Hr. – cultura Sântana de Mureş, Evul Mediu. Acestea constau în fragmente ceramice, resturi osteologice, fragmente de lipitură arsă, pigment de cărbune, precum şi complexe de interes arheologic.

Comuna Gherăseni

1. *Gherăseni, com. Gherăseni, punct G* 7 (45°01'54.01624"N, 26°49'14.80759"E) (Fig. 2). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul drept al pârâului. A fost găsit un fragment ceramic din peretele unui vas, de culoare brun – cafenie, lucrat din pastă grosieră, având în compoziţie pietricele şi nisip. Acesta nu prezintă elemente de decor şi poate fi atribuit perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 3.1).

2. *Gherăseni, com. Gherăseni, punct G 12* (45°01'29.60174"N, 26°49'26.69141"E) (Fig. 2). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Au fost identificate fragmente ceramice provenite de la o strecurătoare, lucrată la mână, din pastă aspră, precum şi două fragmente din pereţii unor vase, dintre care unul decorat cu un şir de crestături, aparţinând perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa). Alături de acestea au mai fost găsite trei fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cărămizie aparţinând mileniului I d. Hr. (Fig. 3.2).

3. *Gherăseni, com. Gherăseni, punct Sondaj I, între G 4 şi G 5* (45°02'02.6"N, 26°49'06.0"E) (Fig. 2). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Au fost identificate fragmente ceramice (fragmente de pereţi de vase) eneolitice, lucrate din pastă semi-fină şi grosieră, fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă aspră, de culoare cărămizie, specifice mileniului I d. Hr. şi două bucăţi de lipitură arsă (Fig. 4.1).

4. *Gherăseni, com. Gherăseni, punct Sondaj II, între G 12 şi G 9* (cercetare de suprafaţă) (45°1'30.70"N, 26°49'18.41"E) (Fig. 2). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Au fost identificate cinci fragmente ceramice lucrate la mână, din pastă grosieră, provenite de la pereţii unor vase eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa); patru fragmente ceramice lucrate la roată (două fragmente de funduri de vase, un fragment de perete şi o buză decorată cu smalţ de culoare galbenă), toate de culoare cărămizie, lucrate din pastă fină, bine arsă, încadrabile în perioada Evului Mediu. De asemenea amintim şi descoperirea unui fragment de lipitură arsă ce provine din peretele unei construcţii. (Fig. 4.2).

Comuna Luciu

5. *Luciu, com. Luciu, punct G 1* (45°00'29.69172"N, 27°01'31.89811"E) (Fig. 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Prin efectuarea unui microsondaj au fost identificate fragmente ceramice lucrate din pastă semi-fină, modelate la mână (două fragmente de pereţi de vase şi un fragment dintr-un fund de vas) şi un fragment de lipitură arsă ce provine de la peretele unei construcţii. Fragmentele ceramice au putut fi atribuite perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 6.1).

6. *Luciu, com. Luciu, punct G 2* (45°00'21.13672"N, 27°01'52.70141"E) (Fig. 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Aici a fost identificat un fragment ceramic de dimensiuni reduse, modelat la mână, lucrat din pastă aspră, având ca degresant pietricele, de culoare cărămizie. Acesta aparţine perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Pl. 6.2).

7. *Luciu, comuna Luciu, punct G 8* (44°59'41.85282"N, 27°01'47.26746"E) (Fig. 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui,

pe malul stâng al pârâului. Un fragment ceramic din pastă grosieră, având ca degresant pietricele şi cioburi pisate, lucrat la mână. Aparţine perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 7.1).

8. *Luciu, com. Luciu, punct G 35* (44°59'40.49831"N, 27°03'15.18186"E) (Fig 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. În urma efectuării unui microsondaj au fost descoperite două fragmente din buze de vase. Unul dintre fragmente este modelat la roată, lucrat din pastă aspră, având suprafeţele exterioare de culoare cărămizie şi miezul negru-cenuşiu, cu marginea îngroşată şi răsfrântă. Celălalt fragment ceramic provine de la un vas modelat la mână, lucrat din pastă semifină, de culoare brun-castanie, având marginea rotunjită, uşor răsfrântă. Ambele par să aparţină primei jumătăţi a mileniului I d. Hr. (Fig. 7.2).

9. *Luciu, com. Luciu, punct G 38* (44°59'24.51267"N, 27°03'32.46643"E) (Fig. 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Aici au fost identificate şase fragmente ceramice modelate la mână, lucrate din pastă grosieră şi semi-fină, provenite din pereţii unor vase eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa). De asemenea, a fost găsit şi un fragment ceramic lucrat la roată, din pastă fină, culoare cărămizie, bine ars, provenit probabil de la o amforă datată în prima parte a mileniului I d. Hr. (Fig. 8.1).

10. *Luciu, com. Luciu, punct G 45* (44°59'27.08078"N, 27°04'37.93531"E). (Fig. 5). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. A fost descoperit un fragment ceramic provenind din peretele unui vas modelat la mână, lucrat din pastă semi-fină, de culoare cărămizie, aparţinând perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 8.2).

Oraşul Pogoanele

1. *Pogoanele, punctul G1* (44°59'55.88114"N, 26°59'51.89238"E) (Fig. 9). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Din acest punct a fost recoltat un fragment ceramic de mici dimensiuni, modelat la roată, lucrat din pastă fină, de culoare cărămizie, care poate fi încadrat cronologic în mileniul I d. Hr. (Fig. 10.1).

2. *Pogoanele, punctul G 16* (44°59'14.97580"N, 26°59'49.80894"E) (Fig. 9). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Aici au fost descoperite mai multe fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă fină şi zgrunţuroasă (specia "ciment"), de culoare cenuşie, provenind de la pereţii şi fundurile unor vase aparţinând culturii Sântana de Mureş, precum şi fragmente de oase de animale (Fig. 10.2).

3. *Pogoanele, punctul G 18* (44°59'06.87124"N, 27°00'35.36446"E) (Fig. 9). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. În acest punct a fost identificat un fragment ceramic lucrat la mână, din pastă semi-fină, provenind din peretele unui vas eneolitic (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa). Tot de aici provin şi mai multe fragmente resturi osteologice de animale (Fig. 10.3).

4. *Pogoanele, punctul G 23* (44°58'53.28684"N, 26°59'56.57088"E) (Fig. 9). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Au fost identificate mai multe fragmente ceramice din care menţionăm un fragment ceramic provenind din peretele unui vas lucrat la mână, din pastă grosieră, având ca degresant pietricele şi cioburi pisate, aparţinând eneoliticului (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa); patru fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă aspră, cărămizie, bine arsă, două dintre ele având şi caneluri orizontale superficiale, provenind probabil de la un singur vas încadrabil în perioada mileniului I d. Hr.; un fragment dintr-un os, probabil de pasăre (Fig. 11.1).

5. *Pogoanele, punctul G 25* (44°58'54.01289"N, 27°00'39.22882"E) (Fig. 9). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului. Din această zonă au fost recoltate fragmente ceramice modelate la mână, lucrate din pastă semi-fină, provenind de la pereţii unor vase. Acestea aparţin perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 11.2). Pe grindul din apropiere a fost identificat un fragment de lipitură arsă, ce provine de la peretele unei construcţii care, în asociere cu ceramica descoperită în sondajul făcut la G 25, indică o posibilă locuire eneolitică (Fig. 11.3).

Comuna Smeeni

1. *Moisica, com. Smeeni, punctul G 20* (45°00'39.33772"N, 26°51'53.11997"E) (Fig. 12; Fig. 13). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 12). Prin efectuarea unui microsondaj au fost descoperite o bucată de lipitură arsă şi un fragment dintr-un os de animal de talie medie/mare (Fig. 4.3).

2. *Moisica, com. Smeeni, punctul G 21* (45°00'32.79557"N, 26°52'14.41226"E) (Fig. 12; Fig. 13). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 13). Materialul arheologic identificat constă dintr-un fragment ceramic modelat la roată, lucrat din pastă fină de culoare cărămizie, având una dintre suprafeţe acoperită cu smalţ maroniu cu puncte negre (probabil ca elemente de decor) şi un fragment din toarta unui vas de mici dimensiuni (probabil o căniţă), lucrat de asemenea la roată, acoperit cu smalţ de culoare portocalie. Fragmentele aparţin perioadei medievale târzii sau epocii moderne (Fig. 16.1).

3. *Moisica, com. Smeeni, punctul G 25* (45°00'21.21776"N, 26°52'43.06427"E) (Fig. 12; Fig. 13). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 13). De aici provine un fragment ceramic de mici dimensiuni din buza unui vas, modelat la mână, lucrat din pastă aspră, de culoare cărămizie, de factură eneolitică (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 16.2).

4. *Moisica, com. Smeeni, punctul G 29* (la cca. 20 m est) (45°00'11.63752"N, 26°51'58.81985"E) (Fig. 12). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 13). Cercetarea de suprafaţă a dus la identificarea mai multor fragmente ceramice, modelate la roată, lucrate din pastă fină, de culoare cărămizie, acoperite pe una dintre suprafeţe cu smalţ maroniu-deschis, provenind din pereţii unor vase şi a unei toarte de vas, în bandă lată. Toate fragmentele ceramice identificate în acest punct aparţin perioadei medievale târzii (Fig. 17.1).

5. *Albeşti, com. Smeeni, punctul G 38* (44°59'49.01556"N, 26°54'45.50259"E) (Fig. 12; Fig. 14). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 14). Prin efectuarea unui micro-sondaj au fost descoperite două fragmente

ceramice modelate la mână, lucrate din pastă grosieră, dintre acestea unul fiind decorat cu un brâu alveolat. Ambele fragmente provin de la vase eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 17.2).

6. *Albeşti, com. Smeeni, punctul G 40* (44°59'53.81927"N, 26°55'45.65398"E) (Fig. 12; Fig. 14). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 14). De aici provin mai multe fragmente ceramice dintre care unele pot fi atribuite perioadei eneolitice (trei fragmente din pereţii unor vase lucrate la mână, din pastă grosieră şi semi-fină), unele culturii Sântana de Mureş (trei fragmente din pereţi unor vase lucrate la roată, din pastă zgrunţuroasă – specia "ciment" – şi un fragment din gâtul unui vas lucrat de asemenea la roată, din pastă fină, toate având culoare cenuşie), precum şi fragmente de lipitură arsă şi oase de animale (Fig. 18).

7. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 48* (44°59'37.07865"N, 26°57'41.85033"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul drept al pârâului (Fig. 15). S-au găsit două fragmente ceramice de dimensiuni mici, modelate la roată, de culoare cărămizie, aparţinând epocii medievale (Fig. 19.1).

8. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 50* (44°59'24.18121"N, 26°58'21.17479"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul drept al pârâului (Fig. 17). Au apărut fragmente ceramice de dimensiuni reduse, lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cărămizie, specifice perioadei medievale şi un fragment de os de animal (Fig. 19.2).

9. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 51* (la 10 m est) (44°59'18.71732"N, 26°58'53.73689"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 15). În acest loc a fost descoperită o lamă de silex fragmentară, lucrată dintr-un silex de culoare alb-cenuşiu (Fig. 20.3).

10. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 52* (cercetare de suprafaţă în zonă) (44°59'15.28899"N, 26°59'11.53538"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 15). Pe o rază de circa 100 m² au fost identificate mai multe fragmente ceramice medievale târzii (sec. XVII – XVIII), unele dintre ele având suprafeţele

acoperite cu smalţ de diverse culori (maro, alb-gălbui, galben) (Fig. 21.1). Ţinând cont de faptul că fragmentele ceramice erau concentrate masiv într-un perimetru destul de restrâns probabil că este vorba de existenţa unei aşezări.

11. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 56* (44°58'54.85422"N, 26°58'39.73952"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul stâng al pârâului (Fig. 15). Prin efectuarea unui microsondaj a fost identificat un fragment ceramic, de dimensiuni reduse, modelat la roată, lucrat din pastă fină, de culoare cărămizie, ce poate fi atribuit epocii medievale (Fig. 21.2).

12. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 58* (44°58'45.72246"N, 26°58'22.48604"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul drept al pârâului (Fig. 15). Din acest punct provin patru fragmente ceramice lucrate din pastă semi-fină, modelate la mână provenind de la pereţii unor vase eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 20.1).

13. *Udaţi, com. Smeeni, punctul G 59* (44°58'41.77274"N, 26°58'40.06794"E) (Fig. 12; Fig. 15). Punctul este amplasat în zonă depresionară, lunca pârâului Călmăţui, pe malul drept al pârâului (Fig. 15). Aici au fost identificate trei fragmente ceramice modelate la mână, lucrate din pastă grosieră, atribuibile perioadei eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa) (Fig. 20.2).

14. *Udaţi, com. Smeeni, Terasa 1* (lângă punctul G 61, cercetare de suprafaţă) (Fig. 15). În această zonă a fost efectuată o cercetare de suprafaţă, în urma căreia au fost descoperite un fragment dintr-o aşchie de silex, fragmente ceramice specifice culturii Sântana de Mureş (un fragment de buză modelat la roată, cu marginea îngroşată şi răsfrântă, lucrat din pastă aspră, de culoare cărămizie şi patru fragmente ceramice de culoare cenuşie, modelate la roată, lucrate din pastă fină şi zgrunţuroasă – specia "ciment") şi fragmente ceramice medievale (sec. XVI – XVIII), modelate la roată, lucrate din pastă fină, de culoare cărămizie, nesmălţuite, dintre care se remarcă două toarte în bandă lată şi un fund de vas, toate fragmentare (Fig. 22.1).

15. *Udaţi, com. Smeeni, Terasa 2* (în apropiere de punctul G 51, cercetare de suprafaţă) (Fig. 15). Materialul arheologic descoperit constă din trei

fragmente ceramice eneolitice, lucrate din pastă grosieră (două fragmente provenind de la pereţi de vase şi un fragment de buză cu marginea dreaptă), precum şi patru fragmente ceramice (un fragment provenind de fund de vas, trei fragmente de pereţi de vase, dintre care unul decorat cu caneluri orizontale), toate modelate la roată, lucrate din pastă fină, culoare cenuşie, databile în sec. IV d. Hr. (Fig. 22.2).

16. *Udaţi, com. Smeeni, Terasa 3* (în vecinătatea punctului G 58, cercetare de suprafaţă) (Fig. 15). În urma perieghezei efectuate în această zonă au fost identificate numeroase fragmente ceramice eneolitice (faza A1 final – faza A2 a culturii Gumelniţa), aparţinând unor tipuri variate de vase (castroane, vase de provizii, suport din lut?). Fragmentele ceramice din vasele de provizii (un perete şi două funduri plate) sunt realizate din pastă grosieră, de culoare maroniu-cărămizie şi decorate cu barbotină, dispusă orizontal şi oblic. Alături de acestea se mai remarcă două fragmente provenind de la castroane, realizate din pastă grosieră, având buzele rotunjite şi uşor invazate, cu slip la interior şi exterior (Fig. 23).

Abstract

From May 20 to June 28 2011, Buzău County Museum signed a contract for land evaluation with SC TECON SRL and conducted archaeological field surveys and micro-excavations (1 x 1 m) on the valley of Călmăţui brook. Archaeologists identified on both left and right bank of the Călmăţui brook traces of human presence from many historical periods: Neolithic – Gumelniţa culture, first millennium AD – Sântana de Mureş culture, Middle Ages. The findings consists of pottery, bone remains and complexes of archaeological interest.

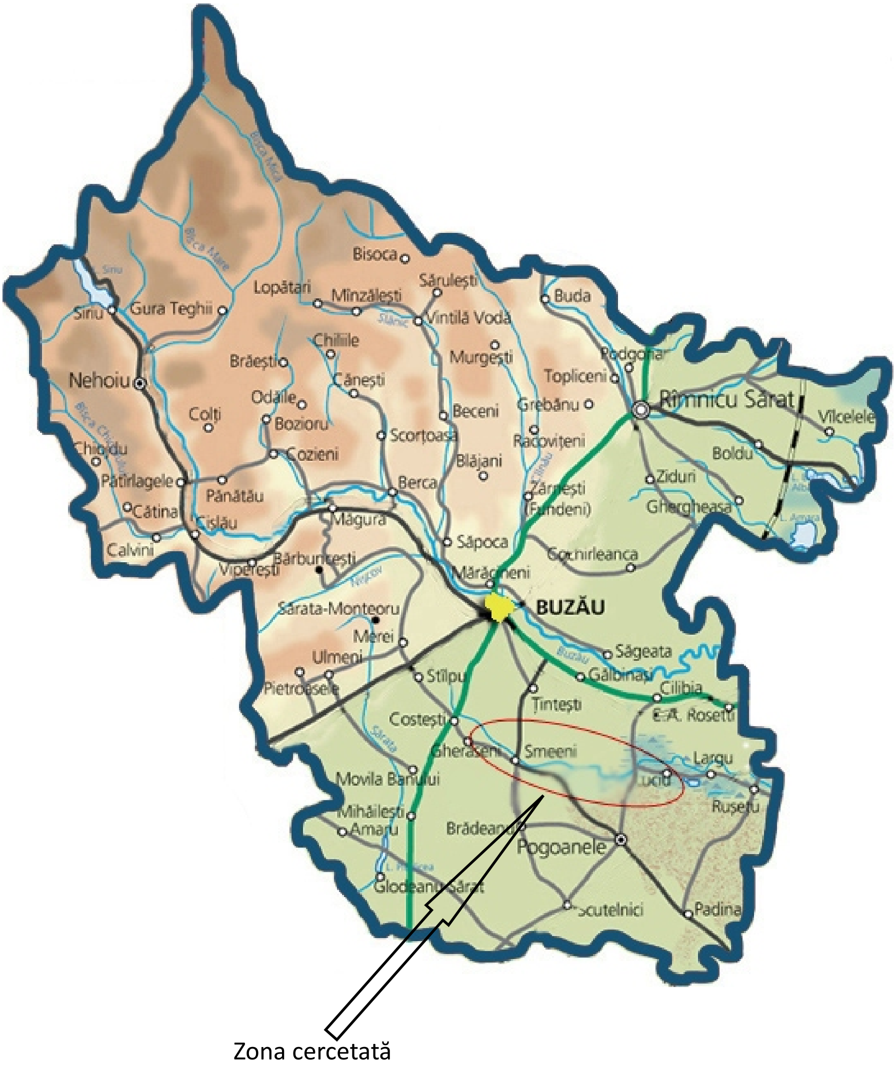

Fig. 1. Amplasarea zonei cercetate.

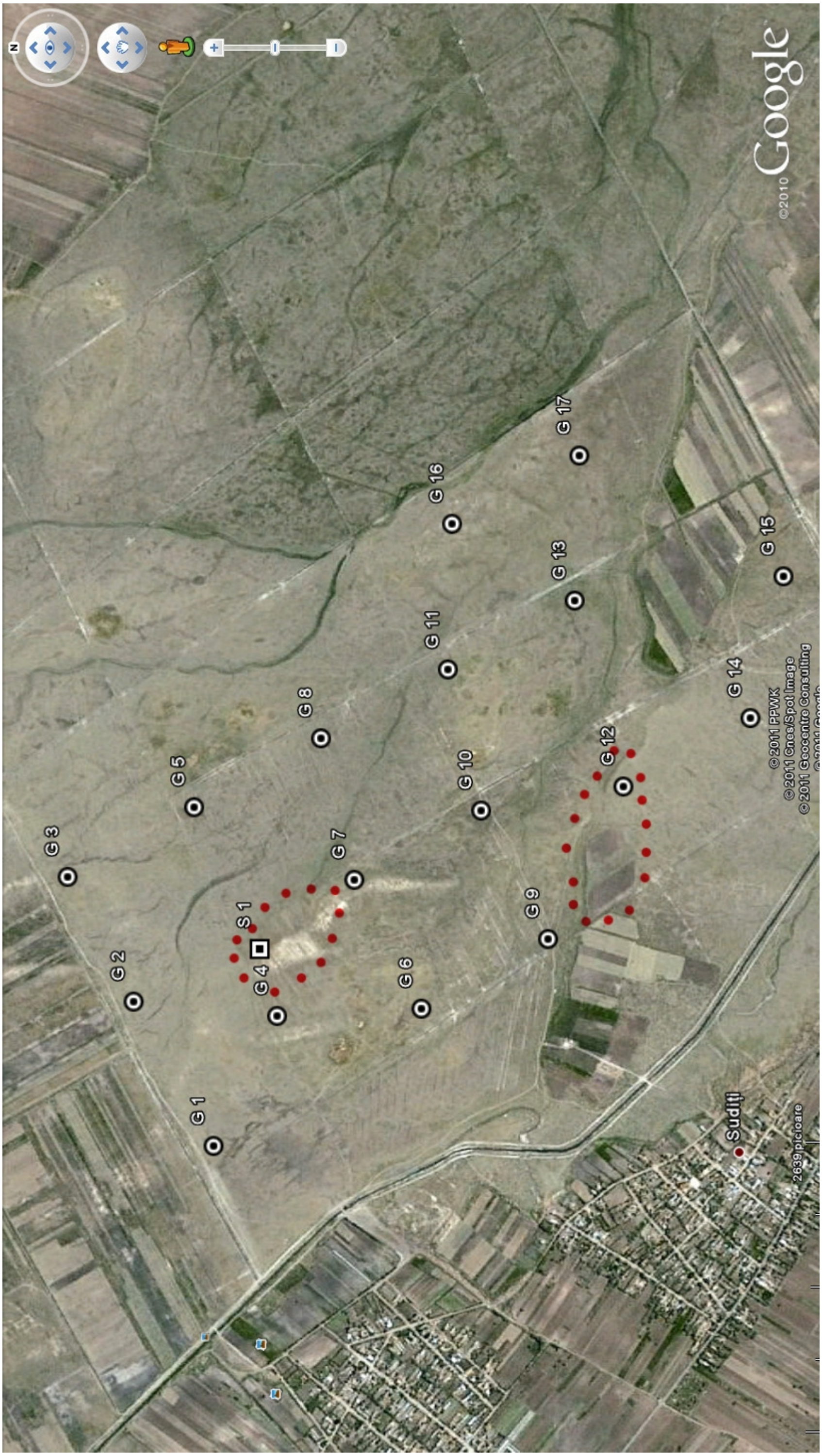

Fig.2. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate pe raza comunei Gherăseni, jud. Buzău.

1

2

Fig.3. **Gherăseni, com. Gherăseni, jud. Buzău.** 1. Sondaj G7; 2. Sondaj G12. Fragmente ceramice eneolitice (cultura Gumelniţa, A1-A2).

1

2

3

Fig.4. **Gherăseni, com. Gherăseni, jud. Buzău.** 1.Sondaj I, în zona dintre G4 şi G5. Fragmente ceramice; 2. Cercetare de suprafaţă între G9 şi G12. Fragmente ceramice; 3. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău** - sondaj G20. Fragment de lipitură arsă; os cu urme de ardere.

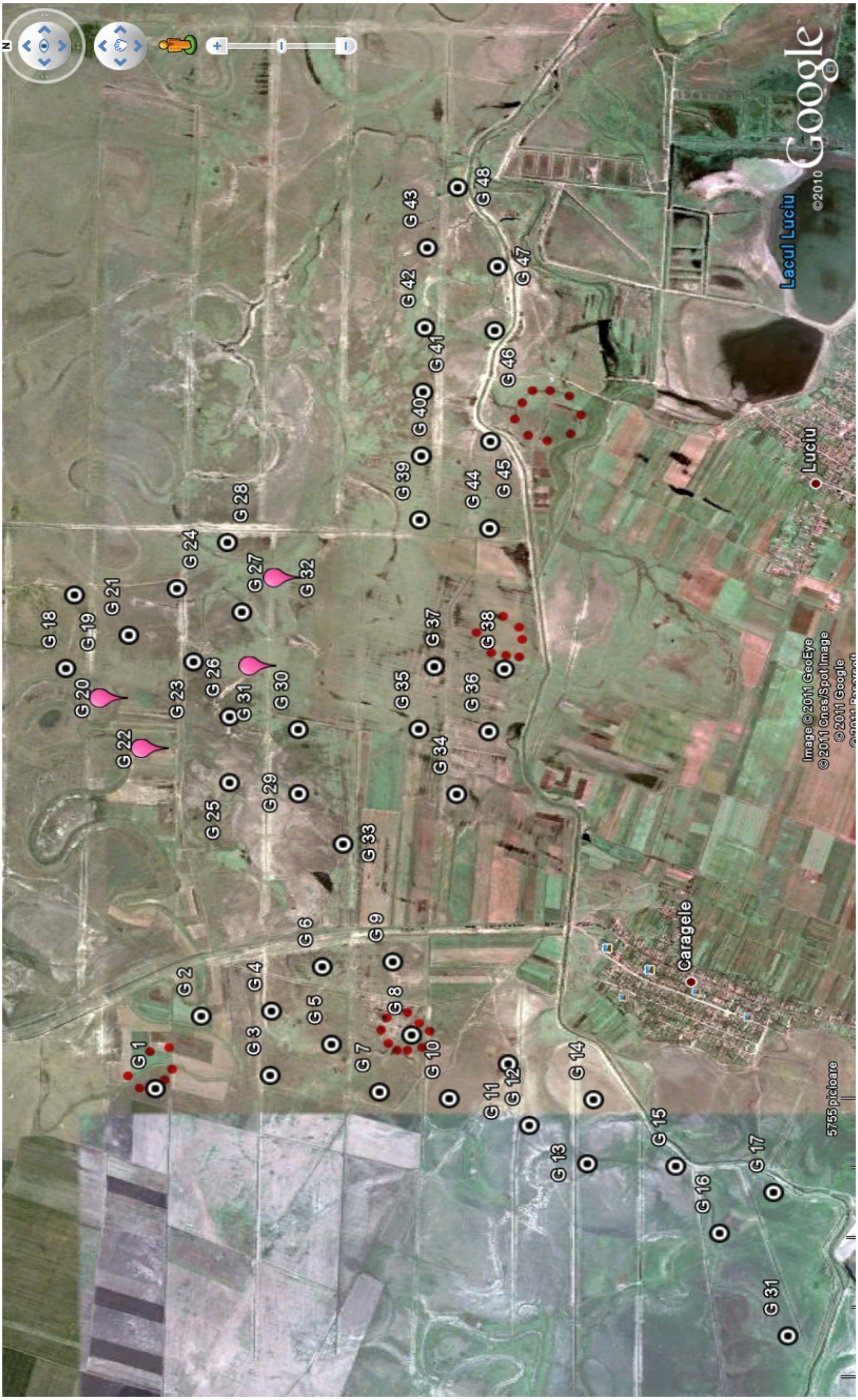

Fig.5. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate pe raza satului Caragele, comuna Luciu, jud. Buzău.

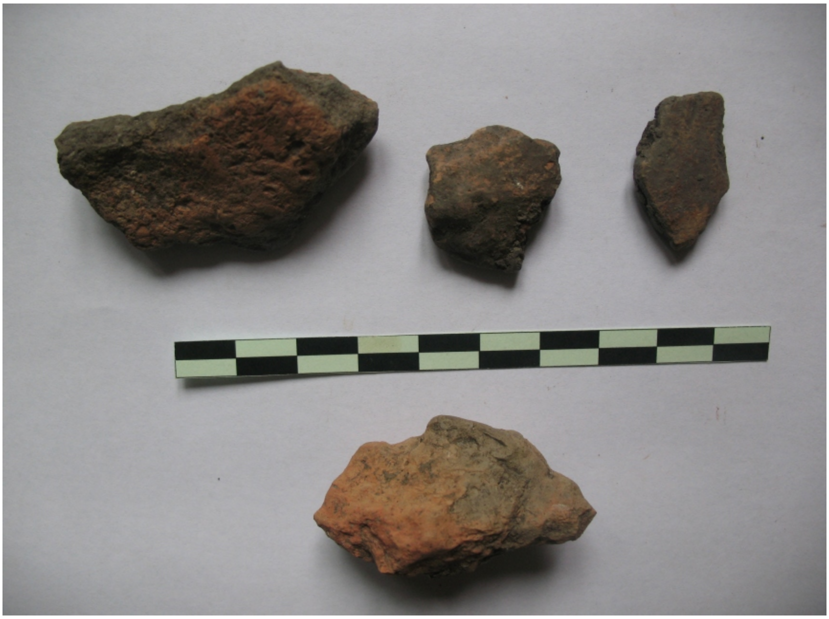

1

2

Fig. 6. **Luciu, com. Luciu, jud. Buzău.** 1. Sondaj G1. Fragmente ceramice; fragment de lipitură; 2. Sondaj G2. Fragment ceramic eneolitic (cultura Gumelniţa).

1

2

Fig. 7. **Luciu, com. Luciu, jud. Buzău.** 1. Sondaj G8. Fragment ceramic eneolitic (cultura Gumelniţa). 2. Sondaj G35. Fragmente ceramice (prima jum. a mileniului I d. Hr.).

1

2

Fig. 8. **Luciu, com. Luciu, jud. Buzău.** 1. Sondaj G38. Fragmente ceramice.
2. Sondaj G45. Fragment ceramic eneolitic (cultura Gumelniţa).

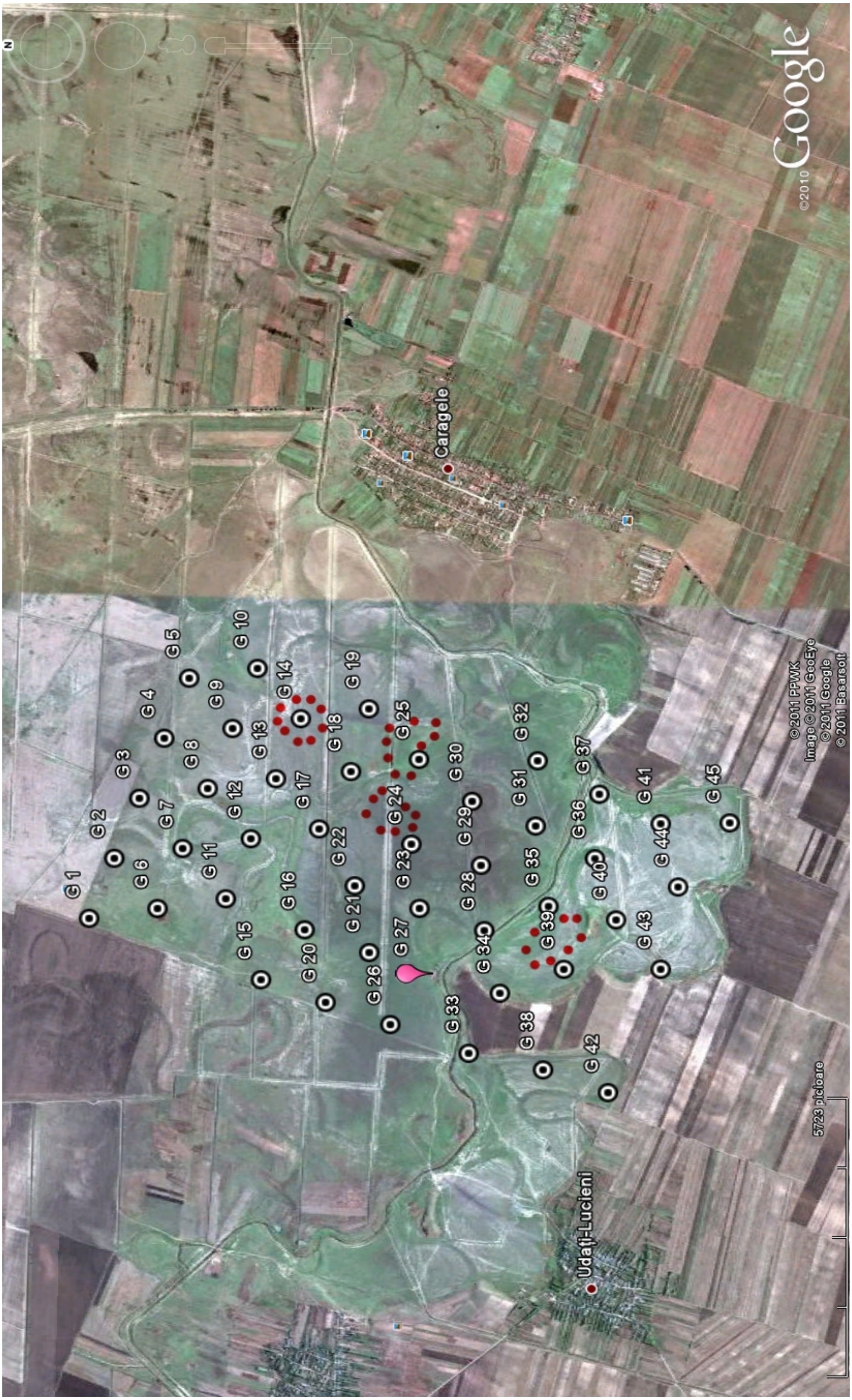

Fig.9. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate în apropierea oraşului Pogoanele, jud. Buzău.

1

2

3

Fig. 10. **Oraş Pogoanele, jud. Buzău.** 1. Sondaj G1. Fragment ceramic (mil. I d. Hr.); 2. Sondaj G16. Fragmente ceramice (cultura Sântana de Mureş), resturi ostelogice; 3. Sondaj G18. Resturi osteologice; fragment ceramic eneolitic (cultura Gumelniţa).

1

2

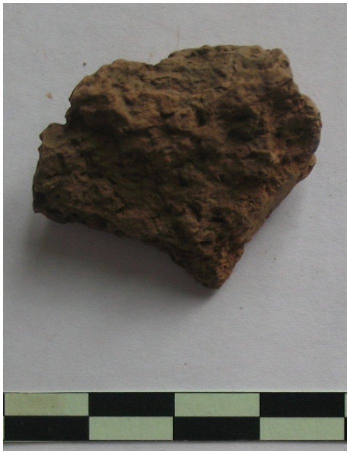

3

Fig. 11. **Oraş Pogoanele, jud. Buzău.** 1. Sondaj G23. Fragmente ceramice, rest osteologic; 2. Sondaj G25. Fragmente ceramice eneolitice (cultura Gumelniţa); 3. Cercetare de suprafaţă pe terasa de lângă G25. Fragment lipitură arsă.

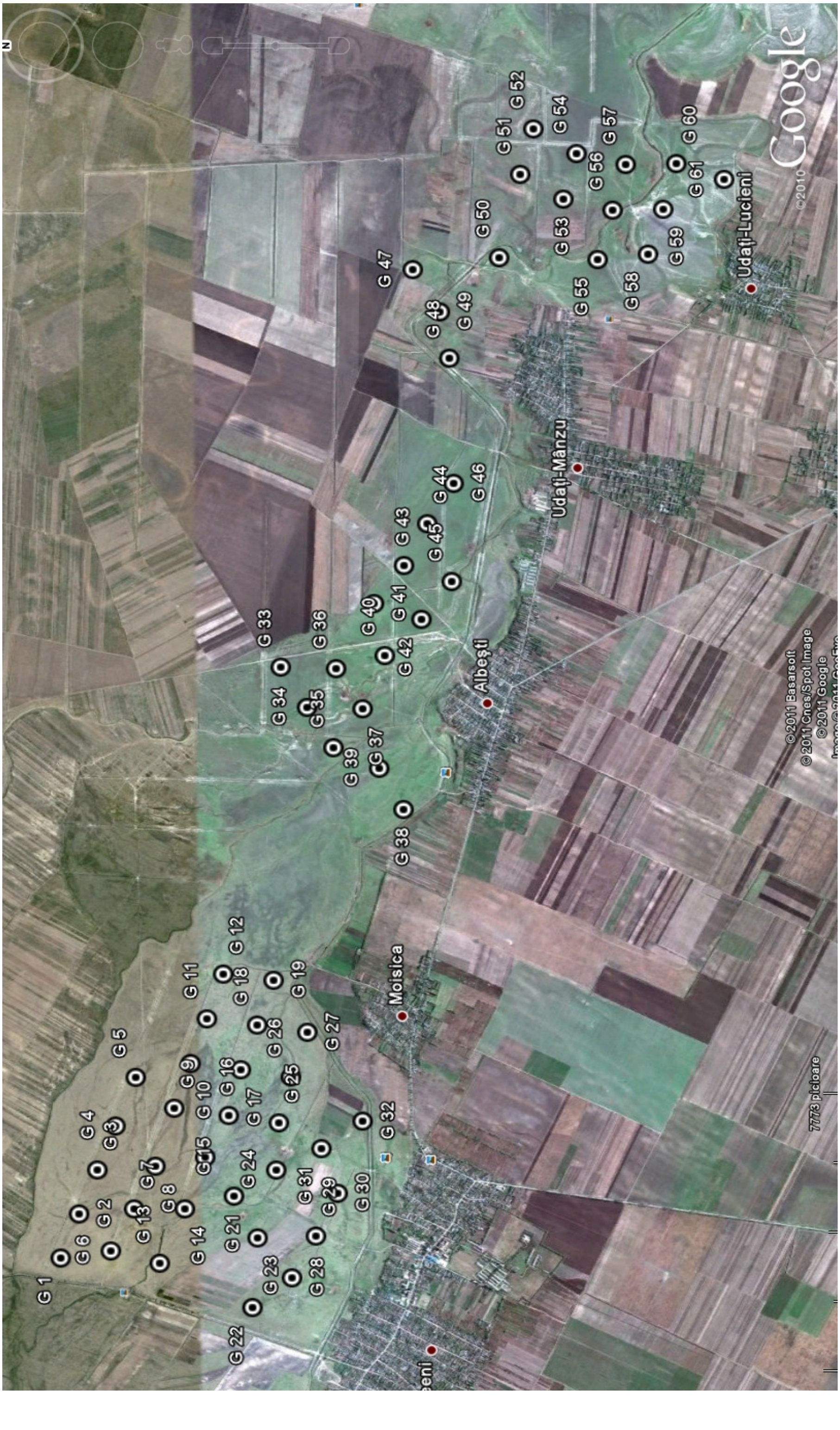

Fig.12. Hartă amplasament generatoare eoliene pe raza comunei Smeeni, jud. Buzău.

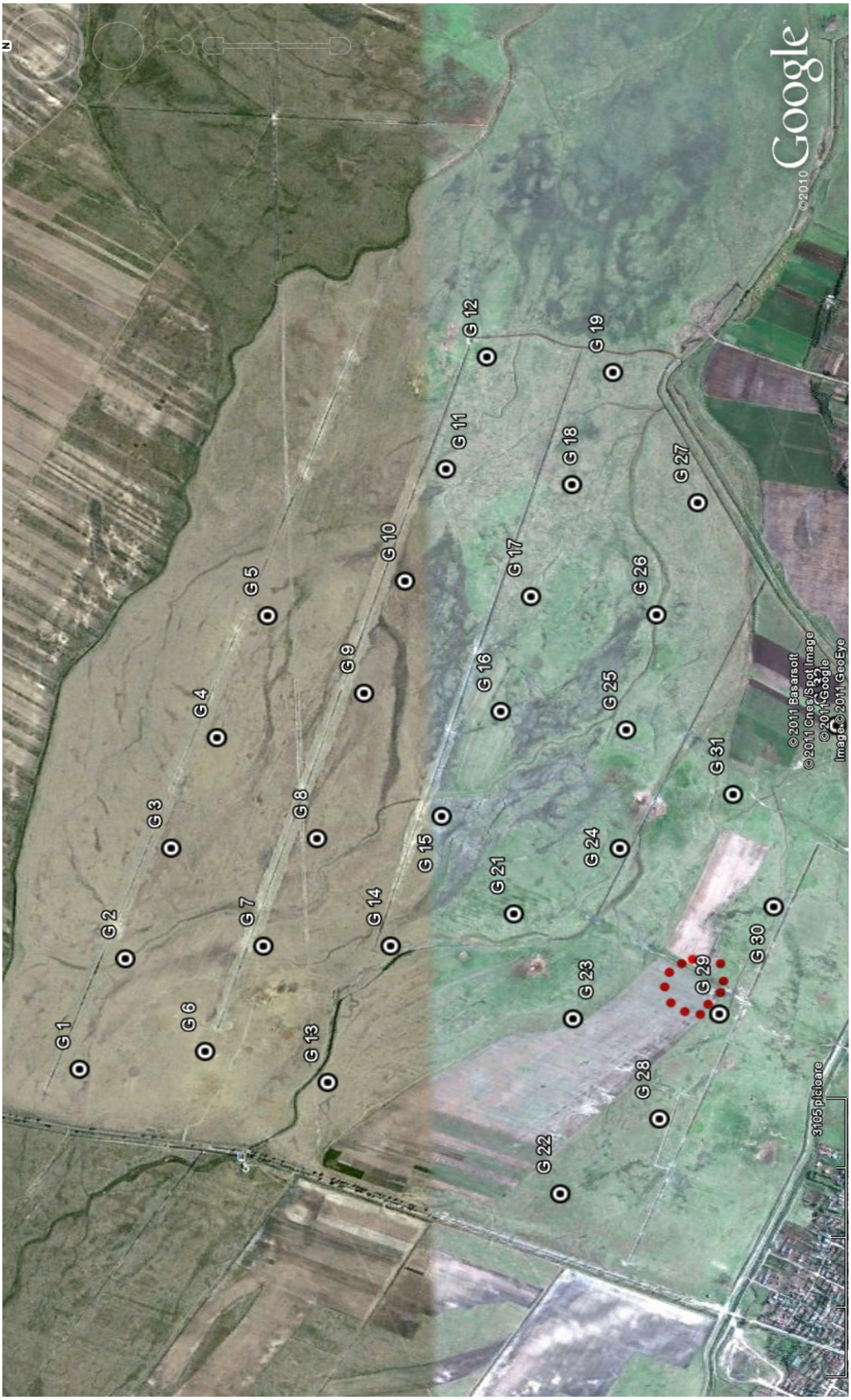

Fig.13. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate pe raza satului Moisica, comuna Smeeni, jud. Buzău.

Fig.14. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate pe raza satului Albeşti.

Fig.15. Hartă amplasament generatoare eoliene şi situri arheologice reperate pe raza satului Udaţi, comuna Smeeni, jud. Buzău.

1

2

Fig.16. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. Sondaj G21. Fragmente ceramice; 2. Sondaj G25. Fragment ceramic eneolitic (cultura Gumelniţa).

1

2

Fig.17. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. Cercetare de suprafaţă la cca. 20 m est de G29. Fragmente ceramice medievale; 2. Sondaj G38. Fragmente ceramice eneolitice (cultura Gumelniţa).

Fig.18. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău** - sondaj G40. Fragmente ceramice şi resturi osteologice.

1

2

Fig. 19. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. Sondaj G48. Fragmente ceramice medievale; 2. Sondaj G50. Fragmente ceramice medievale.

1

2

3

Fig. 20. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. Sondaj G58. Fragmente ceramice eneolitice (cultura Gumelniţa); 2. Sondaj G59. Fragmente ceramice eneolitice (cultura Gumelniţa); 3. Cercetare de suprafaţă, la 10 m est de G51. Fragment aşchie de silex (rebut).

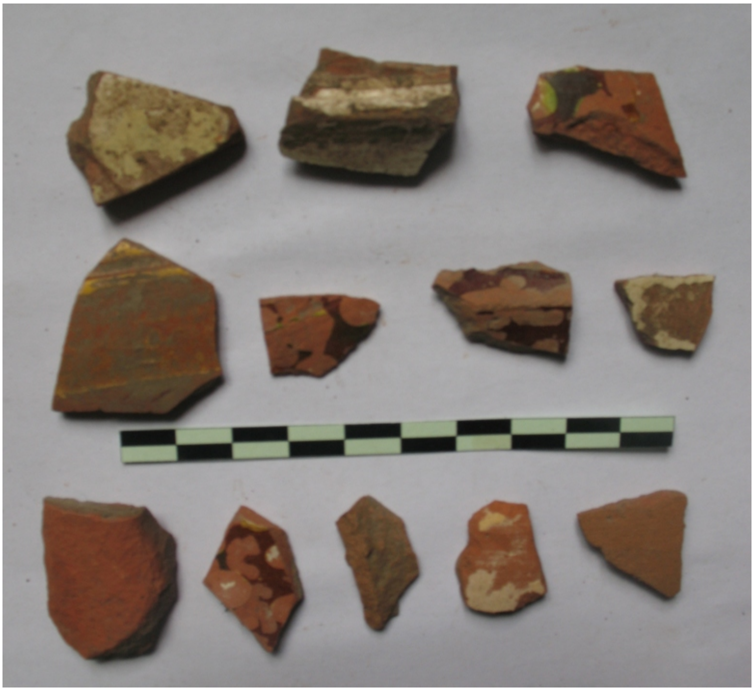
1

2

Fig. 21. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. Sondaj G52. Fragmente ceramice medievale (sec. XVII - XVIII); 2. Sondaj G56. Fragment ceramic medieval.

1

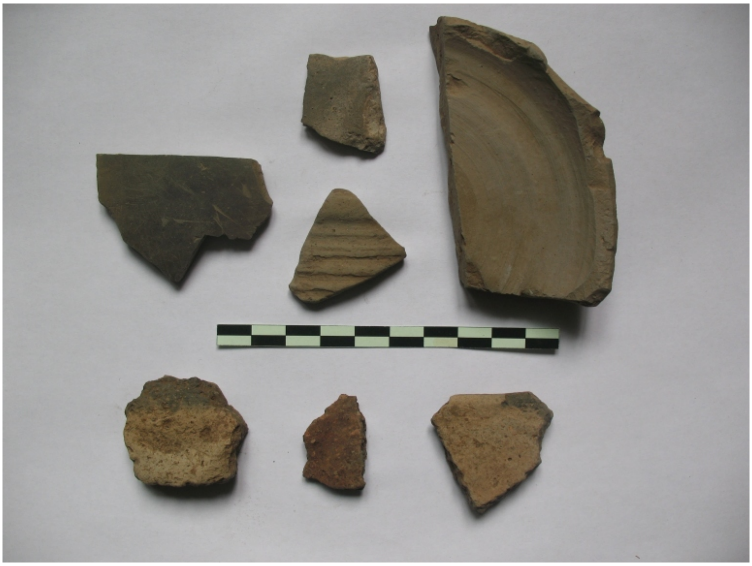
2

Fig. 22. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** 1. *Terasa 1*. Fragmente ceramice; 2. *Terasa 2*. Fragmente ceramice.

Fig. 23. **Smeeni, com. Smeeni, jud. Buzău.** *Terasa 3*. Fragmente ceramice.

CONTRIBUŢII LA REPERTORIUL ARHEOLOGIC AL JUDEŢULUI BUZĂU. CERCETĂRI DE SUPRAFAŢĂ PE VALEA BUZĂULUI.

Cătălin DINU
Daniel COSTACHE
Gabriel STĂICUŢ
Eugen Marius CONSTANTINESCU
Sebastian MATEI

În intervalul septembrie 2007 – septembrie 2010, împreună cu Muzeul Brăilei şi Digital Domain Bucureşti, Muzeul Judeţean Buzău a desfăşurat o serie de activități în cadrul proiectului de cercetare *Perioade cheie ale istoriei vechi pe Valea Buzăului (ISTVB)*[1]. Una dintre prioritățile acestui proiect a fost identificarea şi cercetarea zonelor de interes arheologic de pe valea râului Buzău (jud. Brăila şi Buzău). În cadrul activităţilor întreprinse au fost efectuate cercetări de suprafață de tip *survey* precum şi cercetări arheologice sistematice. În urma acestor activităţi, pe teritoriul actual al judeţului Buzău, au fost verificate informaţii mai vechi, cu privire la existenţa unor urme de locuire în diverse zone, dar au fost identificate şi noi de puncte cu urme arheologice din preistorie şi până în Evul Mediu. Acestea constau din fragmente ceramice, resturi osteologice, bucăţi de lipitură arsă cu amprente de nuiele, unelte fragmentare din piatră sau lut, cărămizi, resturi de ziduri, construcţii (ruinele unui turn datat în sec. XV – XVI).

Cercetările au vizat ambele maluri ale râului Buzău, fiind supuse investigaţiilor de teren comunele Berca, Cislău, Pârscov, Pietroasele, Poşta Câlnău, Săpoca, Unguriu, Vadu Paşii şi Vipereşti (Fig. 1).

Materialul de faţă se doreşte a fi o completare la informaţiile obţinute în urma cercetărilor de teren de pe teritoriul judeţului Buzău, preocupări mai vechi sau mai noi ale specialiştilor din cadrul Muzeului Judeţean Buzău[2].

---

[1] Proiect finanţat de Ministerul Educaţiei, Cercetării şi Inovării, prin Centrul Naţional de Management Programe, PROGRAMUL 4 - “Parteneriate in domeniile prioritare”, contract 91-027, 2007-2010.

[2] D. Sârbu, M. Sebastian, *Contribuţii la repertoriul arheologic al bazinului superior al Râmnicului Sărat. Cercetări de suprafaţă în 2003 – 2004*, Mousaios, 10, 2005, p. 95 – 120; C.

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 39 – 103.

Comuna Berca

1. *Berca, com. Berca, punct Muchia Viilor*. (N 45 17.698; E 26 40.800) (Fig. 2). Pe promontoriul aflat la nord de punctul trigonometric au fost descoperite urme de locuire aparţinând epocii bronzului (cultura Monteoru) şi evului mediu târziu (sec. XVI - XVIII). Platoul are o suprafaţă de cca. 2600 m^2 şi află la cca. 600 m nord de Mânăstirea „Adormirea Maicii Domnului” din Berca. Epocii bronzului îi aparţin mai multe fragmente ceramice, lucrate din pastă semifină, cu pietricele şi ceramică pisată în compoziţie, fără urme de decor. Secolelor IV – V a. Chr. le aparţin două fragmente ceramice, de culoare cărămizie, lucrate la roată, pastă semifină, cu pietricele în compoziţie. Trei fragmente ceramice, lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cărămizie, aparţin perioadei romane (sec. III - IV). Databile în evul mediu târziu (sec. XVI - XVIII) au fost descoperite două fragmente ceramice, de culoare cărămizie - roşiatică, respectiv gălbui-cărămizie, pastă fină, cu pietricele în compoziţie, lucrate la roată. Dintre acestea unul provine de la un vas cu fund drept şi pereţii puternic evazaţi, pereţii au culoare cărămizie şi miezul cenuşiu. Alte două fragmente, de culoare brun-cenuşie, lucrate la roată, din pastă fină, unul cu decor incizat compus din patru linii paralele orizontale (Fig. 3). Alături de fragmentele ceramice au mai fost identificate şi recoltate câteva bucăţi de lipitură arsă la roşu.

2. *Berca, com. Berca, punctul „Livada cu Pruni”* (N45 17.535; E26 42.503) (Fig. 2). Livada de pruni, pe terenul liber de pomi. Din acest punct au fost găsite câteva fragmente ceramice cărămizii, din pastă fină, lucrate la roată, unul dintre ele fiind acoperit cu smalţ. Fragmentele ceramice pot fi încadrate la sfârşitul evului mediu şi începutul perioadei moderne. Pe lângă materialul ceramic s-au mai găsit 2 fragmente de chirpici (Fig. 4).

Comuna Cislău

3. *Buda Crăciuneşti, com. Cislău, punct Complexul Domnesc – Doamna Neaga* (N 45 11.860; E 26 22.184) (Fig. 5). La 750 m nord – vest de satul Buda Crăciuneşti, pe un promontoriu cu o suprafaţă de 1600 m^2 au fost identificate urmele unei biserici absidate, sec. XVI. Urmele zidurilor incintei bisericeşti sunt uşor vizibile. Biserica are plan treflat şi pridvor, cu o grosime a zidului de

---

Dinu, D. Costache, G. Stăicuţ, *Contribuţii la repertoriul arheologic al judeţului Buzău. Cercetări de suprafaţă şi evaluare de teren pe valea Călmăţuiului*, în prezentul volum.

0,70 m. Zidurile au fost construite din cărămidă şi piatră, legate cu mortar din var şi nisip. Între limitele celor două abside are 10 m, pridvorul are o lungime de 10,80 m şi o lăţime de 5,20 m iar lungimea totală a construcţiei este de 17,90 m. Pe marginea dinspre est a platoului au fost identificate câteva fragmente ceramice de mici dimensiuni, lucrate la roată din pastă fină, culoare cărămizie şi fără decor. La baza platoului, pe partea dinspre est, în zona unei viroage s-au putut observa mai multe dale din piatră, făţuite pe ambele părţi. Puternic deranjate de alunecările de teren provocate de apele pluviale şi de vegetaţia de pădure, dalele constituiau cel mai probabil un zid care înconjura complex domnesc cel puţin către răsărit. Menţionăm că pe suprafaţa platoului se pot observa mai multe şanţuri trasate recent.

Comuna Pârscov

4. *Bădila, com. Pârscov, punct La Heleşteu – Sud* (N 45 16.055; E 26 29.936) (Fig. 6.1). La 260 m NNV de satul Bădila, la sud de heleşteu, au fost identificate urme de locuire aparţinând evului mediu târziu (sec. XVI - XVIII). De remarcat o zonă de pământ închisă la culoare, negricioasă, în care au putut fi identificate un număr foarte mare de bucăţi de lipitură arsă la roşu (Fig. 7.1). Din acest perimetru au fost recoltate mai multe fragmente ceramice aparţinând locuirii medievale târzii (Fig. 7.3). Acestea sunt prelucrate la roată, din pastă fină şi semifină şi au culoare cărămizie. Un fragment ceramic provine de la un vas cu fundul drept. Alături de acestea au mai fost descoperite 6 fragmente de oase cu puternice urme de arsură (Fig. 7.2).

5. *Bădila, com. Pârscov, punct La Heleşteu – Vest* (N 45 16.130; E 26 29.766) La 380 m NNV de satul Bădila, la vest de heleşteu, au fost identificate urme de locuire aparţinând mai multor epoci: epoca bronzului (cultura Monteoru), epoca migraţiilor, evul mediu târziu (sec. XVI - XVIII), epoca modernă (sec. XIX). Acestea constau în principal din fragmente ceramice şi bucăţi de lipitură arsă la roşu. Materialul de epoca bronzului aparţine culturii Monteoru. Astfel amintim un fragment provenind de la o buză a unui vas cu gât trompetiform, lucrat din pastă semifină, cu pietricele în compoziţie, culoare brun – cenuşie şi cu urme de ardere secundară. Un alt fragment de buză provine de la o ceaşcă cu corp bitronconic, lucrată din pastă semifină, culoare cenuşie şi decor compus din patru linii paralele, incizate, dispuse pe linia gâtului (stil ceramic MIc3). A mai fost identificat un fragment de perete de bol, lucrat din pastă semifină, cu pietricele şi ceramică pisată în compoziţie,

culoare cărămizie la exterior şi neagră la interior, decorat cu un brâu aplicat, cu alveolări, dispus sub buză şi cu urme de ardere secundară. Alte fragmente ceramice provin de la toarte de ceaşcă şi pântece de vase, dar fără urme de decor. Materialul ceramic descoperit datează locuirea de epoca bronzului ca aparţinând culturii Monteoru, fazele Ic3 – Ib. Au fost descoperite trei fragmente ceramice cenuşii, lucrate din pastă fină, specia „ciment" databile în sec. IV, cultura Sântana de Mureş. Aparţinând evului mediu târziu (sec. XVI - XVIII) au fost descoperite două fragmente ceramice provenind de la două funduri drepte, lucrate la roată, din pastă semifină, culoare cărămizie, ardere omogenă; unul dintre fragment provine de la o buză dreaptă, puţin răsfrântă în exterior, lucrată din pastă fină, culoare cărămizie; o toartă, lucrată din pastă fină, culoare cărămizie, arsă incomplet (Fig. 7.4 - 6); 18-20 fragmente ceramice atipice, lucrate la roată din pastă fină cu nisip în compoziţie; o toartă lată, acoperită cu smalţ gălbui, provenind probabil de la o cană, lucrată din pastă fină, opt fragmente smălţuite, a căror culoare variază între verde şi maroniu deschis, din care două prezintă model combinat: alb şi maroniu, respectiv verde şi alb.

6. *Bădila, com. Pârscov, punct Livada de la grajduri*. (N 45 15.896; E 26 29.922) (Fig. 6.2). Pe un platou aflat în imediata vecinătate a satului, la vest, au fost identificate două pete de pământ de culoare neagră, notate convenţional Groapa 1 şi Groapa 1A. Din aceste două zone au fost recoltate mai multe fragmente ceramice. În zona notată Groapa 1 au fost descoperite fragmente ceramice aparţinând epocii bronzului (cultura Monteoru) şi Evului Mediu. Epocii bronzului îi aparţin nouă fragmente ceramice, lucrate din pastă semifină, cu ceramică pisată şi pietricele în compoziţie (Fig. 8.1). Unul dintre ele provine de la partea superioară a unui vas tronconic, lucrat din pastă semifină, cu pietricele şi ceramică pisată în compoziţie, decorat cu două brâuri, dintre care cel superior este alveolat Evului Mediu târziu (sec. XVI - XVIII) îi aparţine un fragment ceramic, lucrat la roată, din pastă fină, culoare cărămizie, decorat cu două linii incizate, paralele, dispuse orizontal, culoare deschisă la interior (Pl. 8.2). Din punctul notat Groapa 1A au fost recoltate 24 de fragmente ceramice, atipice, lucrate din pastă semifină, cu pietricele în compoziţie, aparţinând epocii bronzului, cultura Monteoru (Pl. 8.3). Ceramica monteoreană din cele două puncte se încadrează în etapele timpurii ale culturii Monteoru, respectiv fazele Ic4 – Ic3.

7. *Pârscov, com. Pârscov.* (N 45 17.381; E 26 32.955). În spatele cimitirului, la 120 m est – nord – est de biserica din sat au fost identificate ruinele unui

turn datat sec. XV – XVI (Fig. 6.3-4). Construcţia are o suprafaţă de 285 m^2, este realizată din cărămidă şi piatră legate cu mortar, având pe alocuri înălţimea păstrată de peste 3 – 4 m. Din informaţiile existente se pare că a fost supusă cercetării arheologice în anii ’80 însă nu au fost publicate rezultatele acestor cercetări, punctul nefiind înscris în circuitul ştiinţific.

Comuna Pietroasele

8. *Dara, com. Pietroasele, în marginea de sud-vest a satului* (N45 06.171; E26 35.874) (Fig. 9)**.** Pe raza perimetrului menţionat au fost găsite numeroase fragmente ceramice încadrabile în perioada neo-eneolitică. Predomină pereţii de vase din pastă grosieră, alături de care apar şi câteva fragmente lucrate din pastă fină; trei dintre fragmente sunt acoperite cu barbotină (Fig. 10.1), unul decorat cu un brâu alveolat şi altul cu linii incizate paralele (Fig. 10.2). Alături de acestea se remarcă patru buze de vas (Fig. 10.3), două fragmente de fund (Fig. 10.4), mai multe bucăţi de perete de locuinţă şi o aşchie din silex (Fig. 10.5). Din acelaşi loc au fost recoltate câteva fragmente ceramice din pastă fină de culoare cărămizie, lucrate la roată, care pot fi atribuie epocii romane târzii (sec. III-IV) – vezi Fig. 10.6 şi şase fragmente ceramice din perioada evului mediu târziu (sec. XVI-XVIII), dintre care unul cu urme de smalţ gălbui pe suprafaţa interioară (Fig. 10.7). Un fragment de cute şi patru oase de animale mari completează materialul arheologic descoperit în această zonă.

9. *Pietroasa Mică, com. Pietroasele, punctul „Pe Cămălin - Via Muţilor”* (N45 06.195; E26 34.827) (Fig. 9)**,** la nord de cărarea spre Pileşti. Material ceramic compus din fragmente lucrate la roată şi la mână, din pastă fină cenuşie şi pastă grosieră. Acestea pot fi încadrate cronologic în a doua epoca a fierului (sec. IV î. Hr.). În materialul găsit se evidenţiază un fragment ceramic decorat cu brâu alveolat în ghirlandă (Fig. 11.1), un fragment de fund de amforă realizat din pastă cărămizie cu nisip în compoziţie (Fig. 11.2), un fragment de buză de căniţă, lucrată la roată din pastă fină de culoare cenuşiu-închis (Fig. 11.3), o toartă în bandă, masivă, de culoare cenuşiu-deschis, fragmentară (Fig. 11.4), un fund drept, cărămiziu la exterior, negru la interior, cu cioburi pisate şi pietricele în pastă (Fig. 11.5), un fragment de umăr de văscior cu decor pictat cu vopsea roşie (Fig. 11.6). Alături de materialul arheologic din a doua epocă a fierului au mai fost găsite o lamă din silex fragmentară, bifacială, denticulată (Fig. 11.7) şi trei fragmente ceramice din pastă fină cărămizie (epocă romană ?), lucrate la roată (Fig. 11.8).

10. *Pietroasa Mică, com. Pietroasele, punctul „Pe Cămălin - Via Drăghici”* (N45 06.183; E26 34.851) (Fig. 9). Punctul se află pe un teren viticol (cunoscut sub denumirea „*Via Drăghici*”), la o distanţă de aproximativ 1,2 km de centrul satului Pietroasele, pe direcţia nord. În această zonă au fost identificate urme de locuire preistorică şi au fost recoltate materiale arheologice încadrabile în epoca neolitică (Gumelniţa, Stoicani-Aldeni/Cucuteni – fază de început). Fragmentele ceramice sunt realizate din pastă semifină şi grosieră, cele din urmă fiind preponderente. Abundă pereţii de vase cu dimensiuni mari (vase de provizii), majoritatea fără decor, precum şi fragmente cu decor sau slip lustruit pe una sau ambele feţe (Fig. 12.1). Culorile variază între brun, roşu cărămiziu, alb-gălbui, alb-gri şi cenuşiu închis. Decorul este divers, unele fragmente ceramice fiind grafitate sau pictate cu benzi din pastă alb-gălbuie sau brun-roşcată, iar altele (şapte) sunt barbotinate (Fig. 12.2). Printre fragmente se numără şase funduri de vase (Fig. 12.3), dintre care unul cu profil specific din pastă de culoare cenuşie şi un bol fragmentar din pastă fină cu umăr marcat şi pereţii groşi; la acestea se adaugă şaptesprezece buze provenind de la vase de dimensiuni diferite (Fig. 12.4), dintre care una pictată cu pastă albă, toarte specifice perforate orizontal (Fig. 12.8), o toartă masivă de la un vas de mari dimensiuni şi o buză dublată de un guler oblic, exterior, a cărui destinaţie este greu de precizat în această fază (Fig. 12.5 - 6). Au fost recoltate şi câteva unelte din piatră şi silex: o dăltiţă din piatră, ciobită (Fig. 12.9) şi o unealtă din silex (gratoire ?) (Fig. 12.7). De asemenea, au fost recoltate câteva fragmente de lipitură din pereţi de locuinţă incendiată (Fig. 12.10). Abundenţa materialului arheologic în acest perimetru indica existenţa unei aşezări eneolitice.

11. *Pietroasa Mică, com. Pietroasele, punctul „Via Nedelcu”* (N45 06.302; E26 34.672) (Fig. 9) - la 250 m est de fosta şcoală, pe malul stâng al „gârlei lui Saiu” şi la sud de fosta curte a conacului Nedelcu. S-au recuperat puţine fragmente ceramice de dimensiuni mici încadrabile în mai multe perioade: epoca fierului (printre fragmentele din această epocă se remarcă un fragment de borcan lucrat la roată cu brâu alveolat – vezi Fig. 13.1), epocă romană târzie (fragmente ceramice din pastă fină, cărămizie, lucrate la roată, printre care şi un fund de vas fragmentar – vezi Fig. 13.2) şi ev mediu târziu (fragmente cărămizii, lucrate la roată, unele acoperite cu smalţ roşcat-cărămiziu sau maroniu, datate în sec. XVII-XVIII – vezi Fig. 13.3). Alături de fragmentele ceramice au mai fost găsite bucăţi de lipitură, un fragment masiv de locuinţă incendiată şi un fragment de os calcinat (Fig. 13.4).

12. *Pietroasa Mică, com. Pietroasele, punctul „Pe Cămălin - Izlaz”* (N45 06.136; E26 34.857) (Fig. 9). Material ceramic rar: şapte fragmente ceramice din pastă grosieră, lucrate la mână, culoare cărămiziu roşcat, două având suprafeţe acoperite cu slip de culoare alb-gălbuie (Fig. 14.1.), unul barbotinat (Fig. 14.2) aparţinând neo-eneoliticului şi două fragmente ceramice atribuibile mileniului I d. Hr. (Fig. 14.3).

13. *Pietroasa Mică, com. Pietroasele, zona dintre Pileşti şi Gârla Dării* (N45 06.556; E26 35.076) (Fig. 9)**.** Materialul arheologic este compus din fragmente ceramice lucrate la roată şi la mână şi o cărămidă fragmentară (Fig. 15.1). De asemenea, au fost recoltate câteva fragmente ceramice lucrate la mână, de culoare galben-cărămizie (sec. VII-IX) – vezi Fig. 15.2, un fragment la roată de culoare cenuşiu-închis, din pastă fină, din a doua epocă a fierului, un fragment la roată din pastă aspră bine frământată (sec. XVI-XVII) – vezi Fig. 15.3 şi mai multe fragmente ceramice aparţinând epocii medievale târzii (sec. XVIII-XIX): un fragment de buză, decorat cu smalţ maroniu şi pastă albă, un fragment de fund de vas, având partea interioară acoperită cu smalţ maroniu şi patru mici fragmente cărămizii din pereţii unor vase (Fig. 15.4).

Comuna Poşta Câlnău

14. *Poşta Câlnău, com. Poşta Câlnău, punctul „Malul lui Leu”* (N45 14.311; E26 51.554) (Fig. 16.1). Fragmente ceramice rare, specifice culturii Sântana de Mureş (culoare cenuşie, pastă fină şi zgrunţuroasă) (Fig. 16.2). În acest loc a fost reperată şi o urmă de ardere puternică (vatră ?), pentru care nu am reperat elemente sigure de datare.

15. *Poşta Câlnău, com. Poşta Câlnău, punctul „La Vest de Malul lui Leu”* (N45 14.378; E26 51.390). Circa 750 m vest de biserică, partea de vest-nord-vest a aşezării Sântana de Mureş (Fig. 17.1-2). În acest punct s-au găsit fragmente ceramice lucrate exclusiv la roată, majoritatea din pastă fină, de culoare cenuşie, alături de care mai apar câteva din pastă zgrunţuroasă - specia „ciment” (6 fragmente). Fragmentele ceramice sunt în mare parte pereţi de vase, alături de care apar buze fragmentare de la diverse tipuri de vase (vase de dimensiuni mari - de provizii, castroane, borcane), precum şi funduri de vase drepte şi inelare, toate caracteristice culturii Sântana de Mureş. Trei dintre fragmentele descoperite în acest punct sunt decorate cu registre de linii orizontale incizate, iar unul prin decor lustruit cu o linie în zig-zag . Alături de materialul ceramic s-au descoperit şi fragmente de lipitură,

ceea ce demonstrează existenţa unei aşezări pe parcursul secolului IV p. Chr. Alături de materialul ceramic specific secolului IV p. Chr. au mai fost recoltate câteva fragmente ceramice de culoare cărămizie, din pastă fină, lucrate la roată, aparţinând evului mediu târziu, două dintre ele având suprafaţa acoperită cu smalţ (Fig. 18).

16. *Poşta Câlnău, com. Poşta Câlnău, punctul „Călugăreni Nord”* (N45 14.278; E26 51.057). În marginea de nord a cătunului Călugăreni (Fig. 19). Din această zonă provin mai multe fragmente ceramice încadrabile în epoci diferite. Din epoca bronzului provin mai multe fragmente ceramice din pereţii unor vase, precum şi un fragment de buză. Din perioada secolelor IV-V p. Chr. au fost găsite un fragment de fund inelar, de culoare cenuşie, lucrat la roată, specia „ciment”, un fragment din peretele unei amfore de culoare cărămizie, un fragment de toartă de amforă, patru fragmente de pereţi de vas şi o toartă în bandă, fragmentară (Fig. 20). Din perioada secolelor XVI – XVIII p. Chr. au fost găsite fragmente ceramice cărămizii, lucrate la roată, din pastă fină, unele dintre ele smălţuite (smalţul are culori diferite: galben, verde închis şi maroniu). Dimensiunile mici ale fragmentelor fac imposibilă precizarea tipurilor de vase de la care provin acestea, o singură excepţie fiind reprezentată de o toartă de vas în bandă. Alături de materialul ceramic au mai fost găsite un fragment de fier şi un os de animal (Fig. 21).

Comuna Săpoca

17. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Platou 1”* (N45 14.967; E26 44.311)**,** la aproximativ 500 de metri est de drumul judeţean 203L, care trece prin localitatea Valea Nucului (Fig. 22). De pe platou au fost recoltate 9 fragmente ceramice, toate atribuite epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru. Acestea sunt atipice, provin de la pereţi de vase şi au fost lucrate din pastă semifină, bine omogenizată. Alături de fragmentele ceramice au mai fost recoltate o aşchie de silex şi un os fragmentar (Fig. 23). De la baza platoului au fost recoltate 33 de fragmente ceramice, toate aparţinând epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru. Majoritatea (26 de fragmente ceramice) provin de la pereţi de vase. Din totalul fragmentelor ceramice recoltate 13 au fost lucrate din pastă semifină, bine omogenizată, cu ceramică pisată în compoziţie şi argilă fină, 17 din pastă semifină, cu ceramică pisată în compoziţie, pietricele, argilă şi nisip cu bobul mare şi 3 din pastă semigrosieră. Dintre formele ceramice identificate amintim două vase cu gât trompetiform

şi două vase cu gâtul uşor înălţat şi corp tronconic. Dintre fragmentele ceramice recoltate 3 au fost decorate, motivele decorative constând din linii incizate, simple, duble sau grupate câte 4, dispuse orizontal sau oblic pe pântec şi triunghiuri triple, incizate. Pe baza formelor ceramice, a compoziţiei pastei, a tehnicilor de decorare şi a motivelor decorative se poate aprecia că locuirea din acest punct aparţine epocii bronzului timpuriu/mijlociu, respectiv etapelor Ic3 şi Ic2 ale culturii Monteoru (Fig. 24).

18. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Platou 2”* (N45 15.104; E26 44.302), la aproximativ 250 de metri nord de punctul „Platou 1” (Fig. 22). Au fost recoltate 25 de fragmente ceramice, toate atribuite epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru. Majoritatea (23 de fragmente ceramice) provin de la pereţi de vase. Dintre acestea 20 au fost lucrate din pastă semifină, bine omogenizată cu ceramică pisată în compoziţie şi argilă fină, şi doar 5 din pastă semifină, cu ceramică pisată în compoziţie, pietricele, argilă şi nisip cu bobul mare. Dintre formele ceramice identificate amintim un vas cu gura evazată şi un askos. Doar 3 dintre cele 25 de fragmente ceramice au fost decorate, motivele decorative constând din şiruri de crestături/împunsături, pastile aplicate, brâie aplicate, în relief, cu dispunere orizontală, paralele. Alături de fragmentele ceramice din acest punct a mai fost recoltat un os fragmentar. Pe baza formelor ceramice şi a tehnicilor de decorare precum şi a motivelor decorative s-a putut stabili faptul că locuirea de epoca bronzului din acest punct aparţine perioadei timpurii a epocii bronzului, respectiv etapei Ic4-2 a culturii Monteoru. (Fig. 25)

19. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Platou 3”* (N45 15.149; E26 44.376), la aproximativ 130 metri nord – est de punctul „Platou 2” (Fig. 22). Au fost recoltate 3 fragmente ceramice, un os fragmentar şi un bolovan de silex. Fragmentele ceramice provin de la pereţi de vase lucrate din pastă semifină cu ceramică pisată în compoziţie, pietricele, argilă şi nisip cu bobul mare. Nu sunt decorate. Acestea aparţin epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru (Fig. 26).

20. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Platou 4”* (N45 15.221; E26 44.471), la aproximativ 180 metri nord – est de punctul „Platou 3” şi la 800 de metri vest de drumul judeţean 203L (Pl. 22). La vest de râpa lungă şi la est de drumul din Urlători spre vârf – 200 m nord de punctul 4. În acest punct s-au găsit câteva fragmente ceramice de dimensiuni reduse, lucrate la roată,

din pastă fină, de culoare cărămizie, dintre care două au decor realizat din pastă albă şi smalţ. Alături de acestea au mai fost găsite şi două cărămizi fragmentare. Materialul se încadrează în perioada medievală târzie, secolele XVII – XVIII. Au fost recoltate 3 fragmente ceramice şi 2 bolovani de silex. Fragmentele ceramice provin de la pereţi de vase, lucrate din pastă semifină, bine omogenizată. Două dintre acestea au fost decorate. Unul cu cinci fâşii paralele, aplicate, dispuse orizontal în manieră MIc2. Celălalt fragment ceramic a fost decorat prin incizie, cu 3 linii paralele, dispuse orizontal şi o linie incizată dispusă oblic pe pântec. Nu au putut fi determinate forme ceramice specifice, însă fragmentele ceramice, după compoziţia pastei din care au fost lucrate şi după maniera de decor aparţin epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru, etapele Ic3 şi Ic2 (Fig. 27).

21. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Cap Valea Neii”* (N45 15.657; E26 44.564), la 1,3 km est de drumul judeţean 203L şi aproximativ 800 de metri nord-nord-est de punctul „Platou 4”(Fig. 22). La est de valea Neii - 1 km sud de releul TV Berca. Material ceramic redus constând dintr-un fragment de fund de vas, un fragment dintr-o farfurie smălţuită decorată cu motive vegetale stilizate şi mici fragmente din pereţii unor vase, toate fragmentele fiind de culoare cărămizie şi lucrate la roată (Fig. 28.1). A mai fost identificat un krummesser fragmentar (din care se păstrează cca. 3/4), lucrat din gresie de slabă calitate, cu multă mică în compoziţie, de culoare maroniu – negricioasă, cu spatele curbat, fără talon pe spate, tăiş relativ drept, ovoidal în secţiune. Piesa aparţine epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru. (Fig.28.3).

22. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „La Sud de livada lui Morogan”* (N45 15.317; E26 44.603), la 650 metri sud-sud-est de punctul „Cap Valea Nei”. Est de Valea Neii, circa 2 km sud de releul TV Berca (Fig. 22, Fig. 29.1). Din acest punct au fost recoltate fragmente ceramice lucrate exclusiv la roată, din pastă fină, de culoare cărămizie, aparţinând epocii medievale. Dintre acestea se remarcă un fund de vas fragmentar, un fragment din buza unui castron/farfurie (?) acoperit cu smalţ verzui pe suprafaţa interioară şi pe margine, aceasta din urmă fiind decorată cu crestături, un fragment de toartă în bandă, precum şi fragmente din pereţii unor vase acoperite parţial cu vopsea de culoare albă (humă). Materialul ceramic se poate încadra în perioada secolelor XVI-XVII (Fig. 29.2). A fost identificat un krummesser fragmentar (din care se păstrează cca. 3/4), lucrat din gresie de slabă calitate,

cu multă mică în compoziţie, de culoare maroniu – negricioasă, cu spatele curbat, fără talon pe spate, tăiş relativ drept, ovoidal în secţiune.

23. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „La Nord de Săpoca”* (N45 15.249; E26 44.746), la aproximativ 200 de metri sud-est de punctul „La Sud de livada lui Morogan”. La est de Valea Neii, spre platoul de deasupra Săpocii – cca 2 km sud de releul TV Berca (Fig. 22). În acest punct au fost găsite puţine fragmente ceramice aparţinând epocii medievale (secolele XVI – XVII), unul dintre fragmente fiind decorat pe suprafaţa interioară cu linii realizate din pastă de culoare albă (Fig. 30.2).

24. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Acropolă”* (N45 14.816; E26 44.599), la aproximativ 470 de metri sud-est de punctul „Platou 1” (Fig. 22). Punctul reprezintă un pinten separat de două ravene naturale, dintre care una serveşte în prezent ca o cale de acces către platourile de pe Cula Săpocii, spre est iar către vest o vale largă, posibil un vechi curs de apă, astăzi secat total. La nord-est de Acropolă se află un bot de deal cu o diferenţă de nivel de cca. 25 – 30 m. Punctul a fost identificat datorită rupturii relativ recente a malurilor de sud, est şi vest. În această ruptură s-a observat existenţa unui strat vegetal de cca. 30 cm sub care se află un strat de cultură cu o grosime de cca. 1 – 1,5 m (Fig. 31). Din această depunere au fost recoltate 84 de fragmente ceramice din care 57 aparţin epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru şi 6 epocii neolitice, respectiv culturii Cucuteni (Fig. 32.8); restul reprezintă fragmente ceramice atipice, neîncadrabile. Dintre fragmentele ceramice aparţinând epocii bronzului 9 reprezintă buze de vase, 3 provin de la toarte, 3 provin de la funduri de vase, restul de 42 provenind de la pereţi de vase de diferite forme. Dintre formele ceramice identificate amintim: vase cu gâtul trompetiform, ceşti cu toarte supraînălţate trase din buză, vase cu gâtul înalt şi corp tronconic, boluri, Spendegeffasse şi vase cu corp globular. Cele mai multe dintre fragmentele ceramice recoltate (29) au fost lucrate din pastă semifină, bine omogenizată, cu ceramică pisată în compoziţie şi argilă fină. 22 de fragmente ceramice au fost lucrate din pastă semifină cu ceramică pisată în compoziţie, pietricele, argilă şi nisip cu bobul mare. Din pastă semigrosieră au fost lucrate 4 dintre fragmentele ceramice recoltate şi 2 din pastă fină. Dintre fragmentele ceramice aparţinând epocii bronzului 12 au fost decorate, motivele decorative constând din nervuri aplicate, linii incizate paralele, simple, duble, triple sau câte patru, şiruri de crestături, cusături, împunsături cu un obiect cu vârful ascuţit, şiruri aplicate

cu impresiuni cu degetul în pasta moale. Acestea aparţin culturii Monteoru, respectiv etapele Ic4-2 – Ic4-3/Ic3 şi Ia, locuirea de pe Acropolă fiind atribuită epocii bronzului timpuriu şi mijlociu (Fig. 32.1-6). Alături de fragmente ceramice au mai fost recoltate 3 fragmente provenind de la 2 vetre portabile, cu perforaţii cvasi-circulare, 11 fragmente de oase, dintre care unele prezintă urme de ardere, precum şi o aşchie de silex, de culoare maroniu – negricioasă, cu inserţii albe şi gălbui.

25. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Releu TV”* (N45 16.174; E26 44.296), la aproximativ 1 km nord-nord-vest de punctul "Cap Valea Nei" (Fig. 22). În zona releului au fost găsite fragmente ceramice exclusiv lucrate la roată, toate încadrabile în perioada evului mediu şi epocii moderne (secolele XVI-XIX) (Fig. 33).

26. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Muchia Săpocii”* (N45 16.071; E26 44.353), la aproximativ 800 de metri nord-nord-vest de punctul „Cap Valea Nei” (Fig. 22). La 800 m sud de releul TV Berca. Aici au fost găsite fragmente ceramice aparţinând epocii medievale târzii (sec. XVII – XVIII), unele dintre ele decorate cu linii orizontale realizate din pastă albă şi smalţ, altele având una dintre suprafeţe acoperite cu smalţ. Alături de materialul ceramic au mai fost descoperite şi fragmente de lipitură de perete (Fig. 34).

27. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Livada Morogan”* (N45 15.726; E26 44.600), la aproximativ 130 de metri nord-nord-est de punctul „Cap Valea Nei”. La cca. 1,8 Km de releul TV Berca (Fig. 22). În acest punct au fost descoperite fragmente ceramice medievale, toate lucrate la roată din pastă fină de culoare cărămizie. Printre acestea se remarcă un fragment din toarta unui vas, 3 fragmente acoperite cu pastă albă şi smalţ, provenind probabil de la castroane, precum şi un fragment de buză decorată cu o linie vălurită. Materialul ceramic este completat de 3 fragmente de cărămizi şi 2 fragmente de chirpic, acesta putând fi încadrat larg între secolele XVI – XVIII (Fig. 35). Prezenţa materialului în acest perimetru atestă prezenţa unei aşezări.

28. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „La Vest de Valea Neii”* (N45 15.631; E26 44.452) (Pl. 22). La cca. 1,5 km sud de releul TV Berca, la nucii înfrăţiţi – un nuc cu două tulpini. Din acest punct provine material ceramic medieval (fragmente de dimensiuni mici, de culoare cărămizie, lucrate la roată, dintre care unul decorat cu smalţ maroniu şi linii orizontale de

culoare verde) (Fig. 36.1) şi numeroase fragmente de lipitură de perete (Fig. 36.2). Materialul provine probabil de la o locuinţă din secolele XVI-XIX.

29. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Est Biserica Urlători”* (N45 15.185; E26 44.351), la aproximativ 70 de metri nord-nord-vest de punctul „Platou 3”(Fig. 22). Au fost recoltate 30 de fragmente ceramice, dintre care 2 au putut fi determinate ca aparţinând epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru. Un fragment ceramic reprezintă o toartă fragmentară, nedecorată, în bandă, foliformă în secţiune, lucrată din pastă semifină, bine omogenizată, de culoare cărămizie, cu nuanţe gri – cenuşii. Celălalt provine de la un fund de vas, fără prag de demarcaţie, perete uşor aplecat spre exterior, lucrat din pastă semifină, bine omogenizată, de culoare gri – cenuşie la exterior, cărămizie la interior, nedecorat (Fig. 37).

30. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Platou Est Urlători”* (N45 14.762; E26 44.266), platou întins (aprox. 250x100 metri), aflat la aproximativ 300 de metri vest de drumul judeţean 203L (Fig. 22). Au fost recoltate 117 fragmente ceramice, din care 98 pot fi cu certitudine atribuite epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru şi 19 atipice, neîncadrabile. Dintre fragmentele ceramice atribuite epocii bronzului 7 reprezintă buze de vase, 4 toarte fragmentare şi 87 provin de la pereţi de vase. Dintre formele ceramice identificate amintim vase cu gât trompetiform (3 exemplare), vase cu gura evazată (4 exemplare) şi o ceaşcă cu gura albiată, gât uşor înălţat şi corp globular. Majoritatea fragmentelor ceramice au fost lucrate din pastă semifină, bine omogenizată, cu ceramică pisată în compoziţie şi argilă fină (90 de fragmente ceramice), 2 din pastă semigrosieră şi 6 din pastă semifină, cu ceramică pisată în compoziţie, pietricele, argilă şi nisip cu bobul mare. Dintre fragmentele ceramice recoltate şi atribuite epocii bronzului 12 au fost decorate. Motivele decorative se compun din linii incizate, simple sau duble, dispuse în zig-zag, brâuri aplicate, în relief, dispuse orizontal, la partea superioară a pântecelui sau sub linia gâtului, şiruri de crestături oblice, şiruri de ghirlande triple dispuse orizontal, triunghiuri duble, incizate, brâuri cu impresiuni cu degetul în pasta moale, şiruri de cusături. Acestea aparţin epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru etapele Ic4-3/Ic3, Ia şi IIa, locuirea din acest punct aparţinând perioadei timpurii şi mijlocii a epocii bronzului (Fig. 38.1-6,8) Alături de fragmente ceramice au mai fost recoltate 2 fragmente provenind de la vetre portabile şi un os fragmentar. (Fig. 38.7).

31. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Urlători Drum”* (N45 15.010; E26 44.130) la aproximativ 250 metri nord-vest de punctul „Platou 1” (Fig. 22). Pe drumul din marginea de est a satului deasupra grădinilor. În acest punct s-au găsit câteva fragmente ceramice de culoare cărămizie, lucrate la roată, unele decorate cu pastă albă şi smalţ (registre de linii orizontale şi verticale, motive vegetale stilizate), toate aparţinând evului mediu. Pe lângă materialul ceramic au mai fost recoltate 3 cărămizi fragmentare, un chirpic şi un os de animal (Fig. 39.2). Materialul poate fi încadrat în perioada secolelor XVII – XVIII.

Comuna Unguriu

32. *Unguriu, com. Unguriu, punct La Mânăstire (fost Rubla).* (N 45 16.355; E 26 36.855). Pe un bot de deal în spatele satului, la cca. 720 m vest de DN 10, au fost identificate urme de locuire aparţinând evului mediu târziu (sec. XVI - XVIII). Pe latura din dreapta a drumului de exploatare forestieră au fost identificate resturile unui zid din cărămidă. Suprafaţa platoului este de cca. 4460 m^2. Printr-o uşoară taluzare a malului s-a observat, la cca. – 0, 20 m, că zidul era construit din cărămidă, cu grosimea variind între 3,5 – 4,5 cm (Fig. 40.1). Ca liant a fost folosit mortar (var şi nisip). De asemenea, au mai fost identificate fragmente ceramice dintre care menţionăm unul, lucrat la roată, pastă fină cu mică în compoziţie, culoare cărămizie la interior şi neagră la exterior, cu coaste pe partea inferioară (Fig. 40.2).

Comuna Vadu Paşii

33. *Băjani, com. Vadu Paşii, punctul „Movila Tăbăcaru”* (N45 10.890; E26 50.682) (Fig. 41). La aproximativ 500 de metri nord de movila Tăbăcaru (Fig. 42.1). Din această zonă provin fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă zgrunţuroasă (specia „ciment”) şi fină, specifică culturii Sântana de Mureş (Fig. 42.2). Unul dintre fragmente este decorat cu caneluri orizontale, iar altul cu linii în val realizate cu măturica. Pe lângă acestea mai apar şi câteva fragmente de lipitură de perete.

34. *Ciocârlia, com. Vadu Paşii, punct „La Arman”* (N45 08.807; E26 53.373) (Fig. 41). La nord – nord – est de sat, pe platoul de deasupra satului, la sud de şosea (Fig. 43.1). În acest punct au fost descoperite 5

fragmente ceramice: un fragment de toartă de amforă în bandă, de culoare cărămizie, din pastă aspră, un fragment de fund, un fragment de perete de vas, decorat cu linii orizontale şi în val, realizate cu măturica şi un fragment ceramic decorat cu caneluri orizontale, din pastă aspră, toate putând fi datate în a doua jumătatea a mileniului I p. Chr. La acestea se adaugă un fragment ceramic din pastă fină, lucrat la roată, decorat cu smalţ alb-gălbui, databil în perioada evului mediu (XVI-XVIII). Pe lângă materialul ceramic au mai fost găsite 2 fragmente de lipitură de perete (Fig. 43.2).

35. *Ciocârlia, com. Vadu Paşii, punct „La Releu"* (N45 08.884; E26 53.032) (Fig. 41). La nord de sat, platoul cu releul. Din acest punct provin fragmente ceramice lucrate la roată şi la mână, din pastă fină şi zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi cărămizie, specifice secolului IV p. Chr. (cultura Sântana de Mureş). Dintre acestea se remarcă două funduri de vas fragmentare, unul inelar şi unul drept. Tot în acest loc a fost descoperită şi o fusaiolă bitronconică, aplatizată, de culoare cărămizie, încadrabilă în aceeaşi perioadă (Fig. 44.1). Alături de materialul datat în secolul IV au mai fost descoperite câteva fragmente ceramice aparţinând evului mediu şi epocii moderne (Fig. 44.2).

36. *Focşănei, com. Vadu Paşii, punctul „Bazinul cu apă"* (N45 10.565; E26 50.845) (Fig. 41). Pe platoul de deasupra cimitirului din sat. Din acest punct s-a recoltat material arheologic abundent compus din ceramică lucrată exclusiv la roată, fragmente de lipitură de perete, o greutate pentru războiul de ţesut fragmentară (Fig. 45.1) şi oase de animale. Materialul ceramic este compus din fragmente ceramice de culoare cenuşie, din pastă fină şi zgrunţuroasă (specia „ciment"), precum şi din fragmente de culoare cărămizie (10 fragmente) (Fig. 46.1). Printre acestea se remarcă mai multe fragmente de buze, specifice culturii Sântana de Mureş (răsfrânte orizontal cu marginea rotunjită, îngroşate şi rotunjite, uşor răsfrânte şi rotunjite), funduri de vase drepte şi inelare, precum şi un fragment de toartă provenind de la un vas de dimensiuni mari (amforă ?). Cele câteva fragmente ceramice decorate prezintă pe suprafaţa exterioară caneluri sau nervuri orizontale. Pe lângă materialul ceramic a mai fost recuperat şi un cuţit fragmentar din fier, prevăzut cu peduncul pentru înmănuşare (Fig. 45.2). Abundenţa materialului ceramic şi cantitatea mare de lipitură de perete relevă existenţa unei aşezări în acest perimetru pe parcursul secolului IV p. Chr.

37. *Focşănei, com. Vadu Paşii, punctul „Platou Est”* (N45 10.699; E26 50.657) (Fig. 41). Platoul de deasupra satului Focşănei. În acest punct au fost descoperite mai multe fragmente ceramice lucrate la roată înceată şi la mână din pastă grosieră, de culoare cărămizie, unele dintre ele având pe suprafaţa exterioară decor realizat din linii incizate orizontale sau linii orizontale combinate cu linii în val. Fragmentele ceramice se compun din pereţi de vas, un fragment de fund şi mai multe buze fragmentare rotunjite şi răsfrânte. Pasta cu pietricele în compoziţie, arderea şi decorul încadrează aceste fragmente ceramice între secolele VIII – X p. Chr (Fig. 47.1). În acelaşi punct au mai fost descoperite 3 fragmente ceramice de culoare cenuşie şi 3 de culoare cărămizie, din pastă fină, lucrate la roată, încadrabile în secolul IV p. Chr., provenind de la aşezarea de tip Sântana de Mureş aflată în apropiere (vezi punctul „Bazinul cu apă”) (Fig. 47.2). Materialul arheologic din acest punct este completat de mai multe fragmente de chirpic. Situaţia din teren ne îndreptăţeşte să credem că în acest punct a existat o aşezare de tip Dridu, încadrabilă în sec. VIII - X p. Chr.

Comuna Vipereşti

38. *Ursoaia, com. Vipereşti, punct La Şcoală.* (N 45 14.628; E 26 26.677) La cca. 15 – 20 m nord – est, est şi sud de şcoala din sat, pe un platou de cca. 4930 m^2, au fost descoperite mai multe fragmente ceramice ce aparţin mai multor perioade istorice: epoca bronzului (cultura Monteoru); ev mediu timpuriu (sec. IV - V); Ev Mediu târziu (XVI - XVIII). Aparţinând epocii bronzului au fost descoperite 12 fragmente ceramice provenind de la buze de vase, toate prelucrate din pastă semifină, cu pietricele în compoziţie şi culori variind de la cărămiziu – deschis la negru – cenuşiu. Unele dintre ele sunt decorate cu câte un brâu alveolat. Un alt fragment ceramic provine de la un pântec de ceaşcă, pastă semifină, culoare cărămiziu – deschis. Pe suprafaţa lui sunt slab vizibile urmele de decor incizat, compus din un triunghi din trei linii, dispus cu vârful în jos (Fig. 48.4). Materialul ceramic recoltat datează locuirea de epoca bronzului ca aparţinând culturii Monteoru, etapa Ic3. Aparţinând evului mediu timpuriu, sec. IV (cultura Sântana de Mureş) au fost identificate mai multe fragmente ceramice, lucrate la roată, dintre care 13 de culoare cenuşie, pastă fină şi pastă zgrunţuroasă (specia ciment) bine omogenizată. Evului Mediu târziu (sec. XVI - XVIII) îi aparţin 3 fragmente ceramice de culoare cărămiziu – roşiatică (Fig. 48.3). Unul provine de la un fund drept, iar un altul prezintă urme de pastă albă şi smalţ verzui. Alături de fragmente ceramice au

mai fost descoperite şi alte materiale de interes arheologic. Dintre acestea amintim cinci aşchii de silex provenite din prelucrarea unor nuclee (Fig. 48.1), un fragment de zgură, puternic corodată (Fig 48.2), un fragment de topor prelucrat din gresie de culoare roşiatică, prin şlefuire. Menţionăm că materialul de interes arheologic era concentrat în partea de vest şi sud – vest a platoului. Aici solul avea culoare negru – închis şi pe alocuri prezenta urme de ardere din vechime, fiind observate şi recoltate mai multe bucăţi de lipitură arsă la roşu. Posibil să ne aflăm în faţa unei aşezări de dimensiuni apreciabile.

Archaeological Contributions to the repertory of Buzau County. Archaeological field surveys in the Buzau Valley.

Abstract

Between September 2007 and September 2010, Buzău County Museum together with Museum of Brăila and Digital Domain SRL Bucharest developed a partnership within the research project "Key Periods of ancient history in the Buzău River Valley". By implementing this project the members aimed to identify and investigate areas of archaeological interest along the river Buzau (Buzău and Brăila County). The activities undertaken were archaeological field surveys and systematic excavations. Following these activities, earlier informations have been checked and new sites with traces of habitation were identified from prehistory until the Middle Ages.

Fig. 1. Amplasarea zonelor cercetate în cadrul proiectului *Perioade cheie ale istoriei vechi pe valea Buzăului* (ISTVB)

Fig. 2. Berca, jud. Buzău, punctul *Livada cu pruni* - vedere din satelit.

1

2

3

Fig. 3. Berca, punctul *Muchia Viilor*. 1 - 3. Fragmente ceramice, evul mediu (sec. XVI - XVIII).

1

2

Fig. 4 . Berca, punctul *Livada cu Pruni* . 1. Vedere generală, amplasarea sitului; 2. Fragmente ceramice medievale.

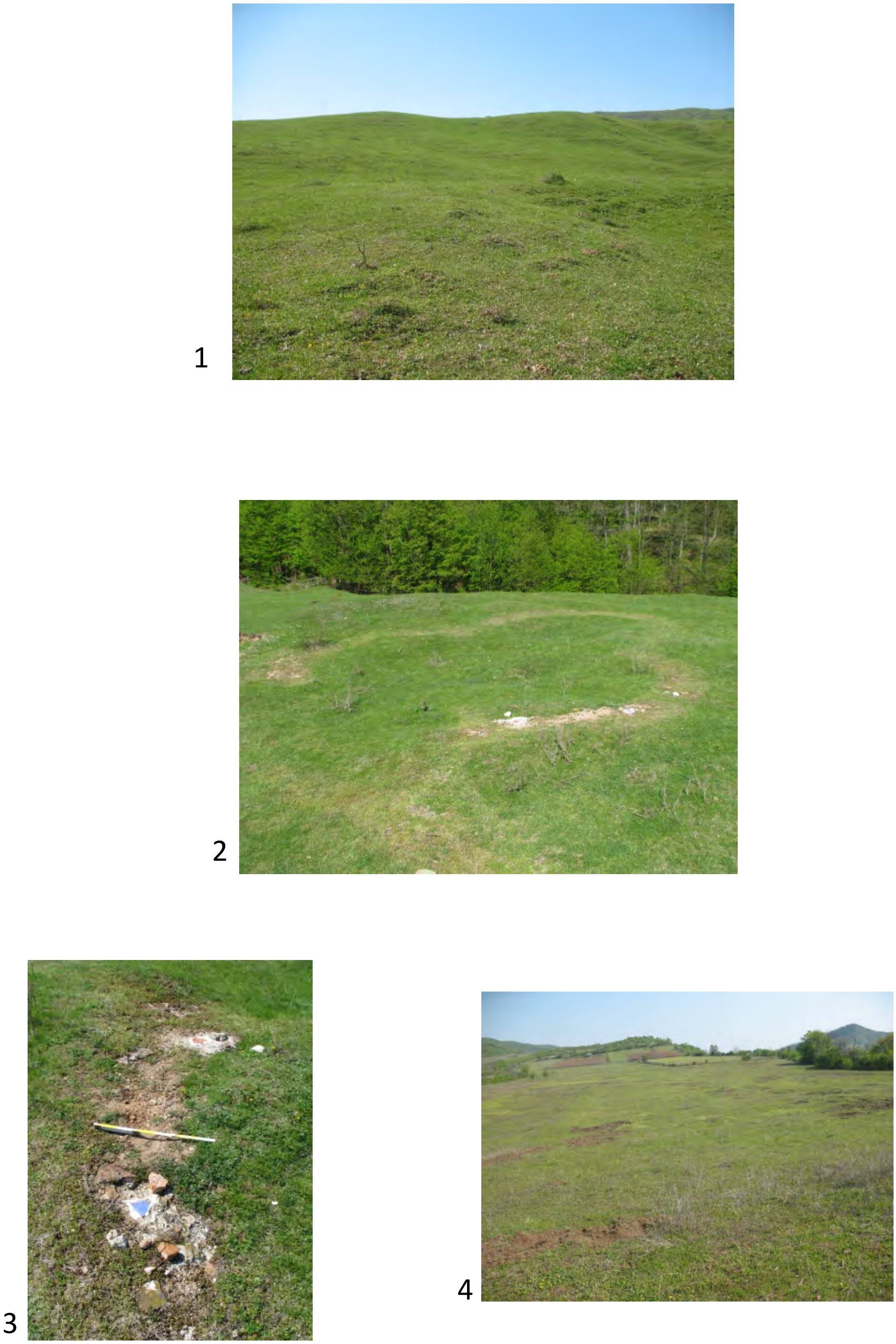

Fig. 5. Buda Crăciuneşti, com. Cislău, punct *Complexul Domnesc Doamna Neaga*

1

2

3

4

Fig. 6 .1. Bădila, punct *La Heleşteu - Sud*; 2. Bădila, punct *Livada de la grajduri*, Groapa 1A; 3. Pârscov, *Turn medieval* - Vedere dinspre nord; 4. Pârscov, *Turn medieval* - Detaliu arcadă;

Fig. 7. Bădila, punct *La Heleşteu - Sud*. 1. Fragmente de lipitură arsă la roşu, cu urme de nuiele în negativ; 2. Fragmente de oase puternic arse; 3. Fragmente ceramice (sec. XVI - XVIII); 4 - 6.Bădila, punct *La Heleşteu - Vest.* Fragmente ceramice, epoca medievală.

1

2

3

Fig. 8. Bădila, punct *Livada cu grajduri*. Groapa 1. Fragmente ceramice, epoca bronzului (cultura Monteoru); 2. Fragment ceramic evul mediu târziu (sec. XVI - XVIII); Groapa 1A. 3. Fragmente ceramice epoca bronzului (cultura Monteoru).

Fig. 9. Pietroasele, com. Pietroasele. Jud. Buzău, amplasarea siturilor identificate - vedere din satelit.

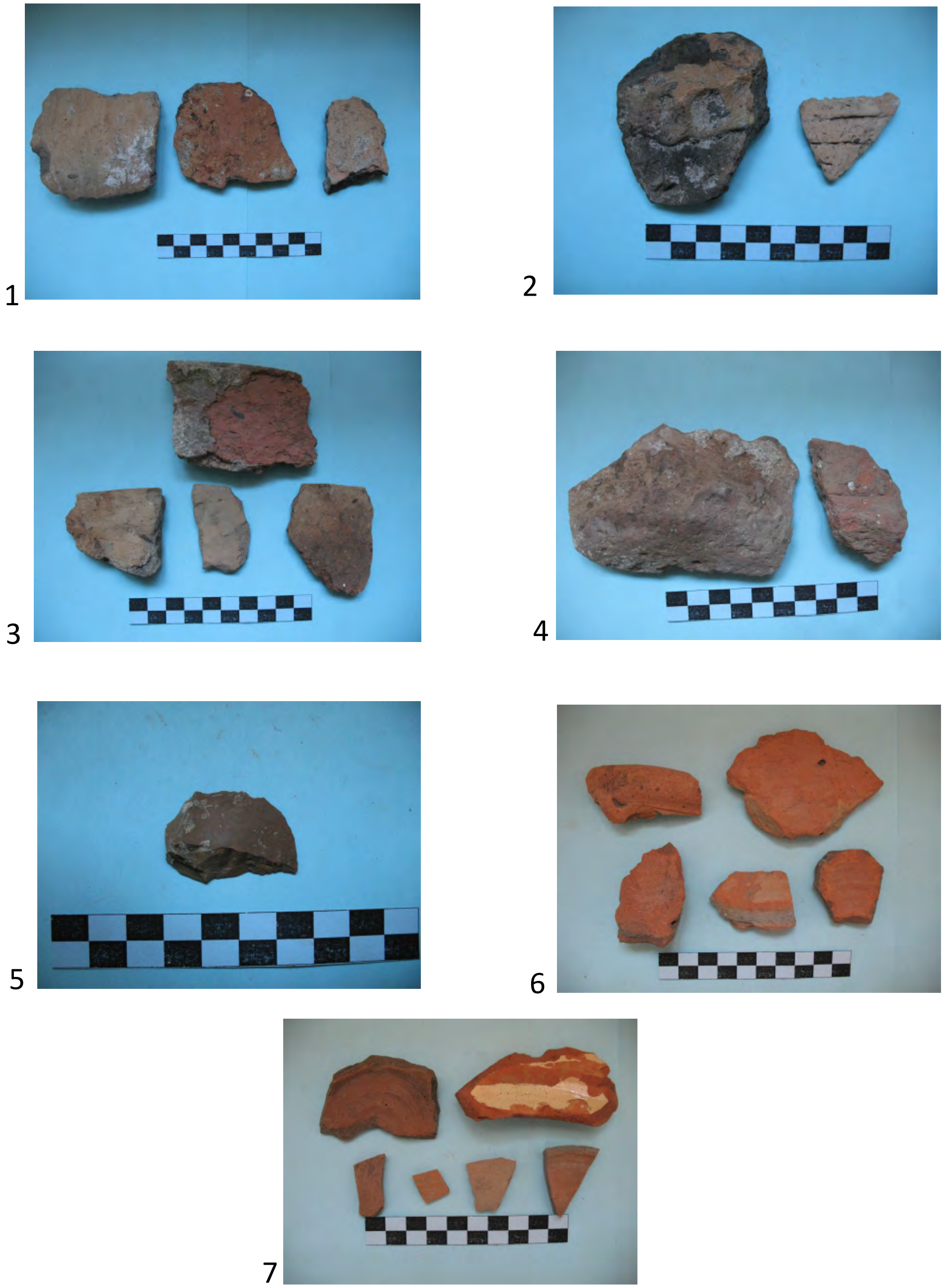

Fig.10. Dara, com. Pietroasele, marginea de sud-vest a satului. 1. Fragmente ceramice barbotinate; 2. Fragmente ceramice decorate; 3. Buze de vase; 4. Funduri de vase; 5. Aşchie din silex; 6. Fragmente ceramice romane târzii; 7. Fragmente ceramice medievale.

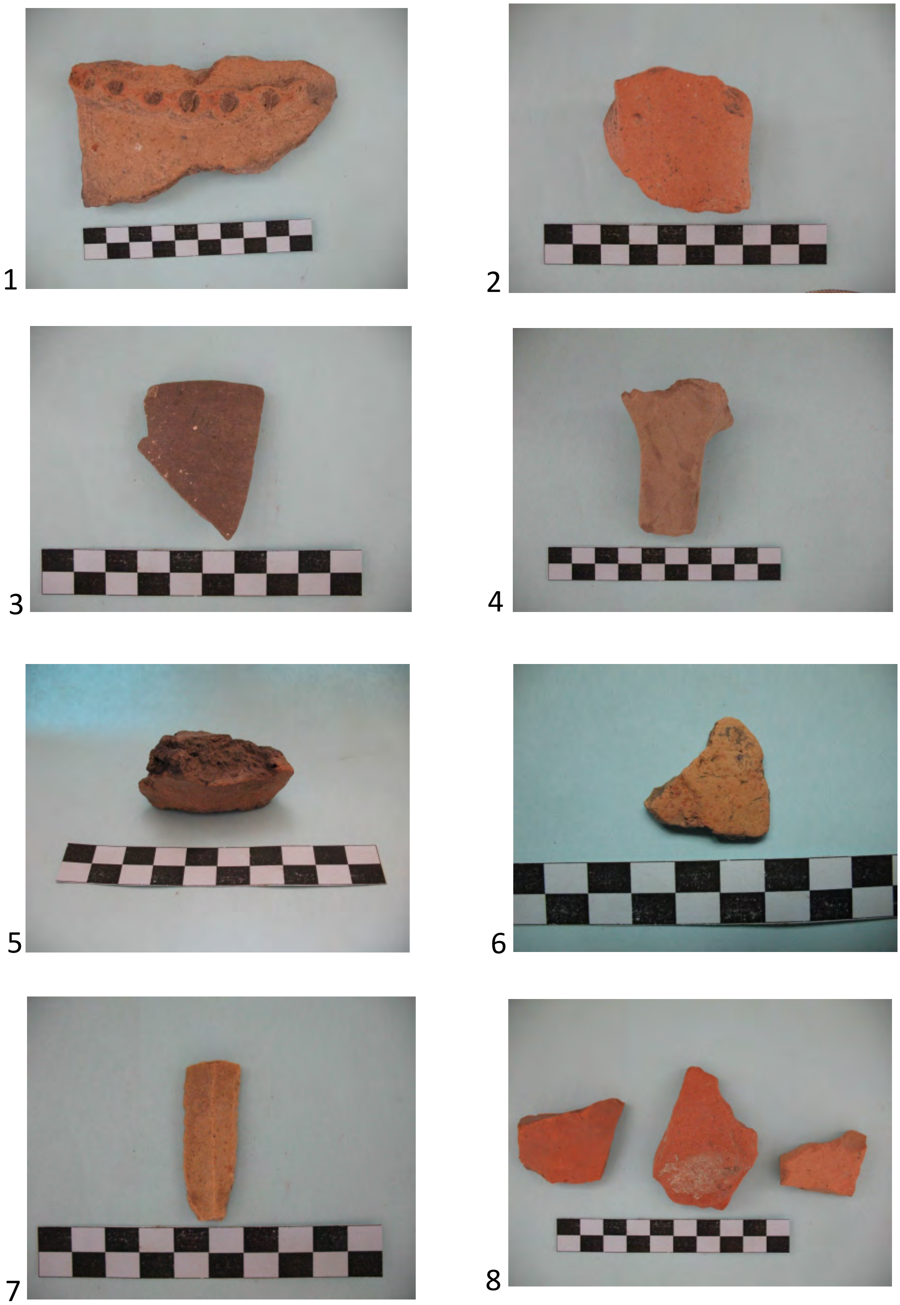

Fig.11. Pietroasele, punctul *Pe Cămălin-Via Muţilor* 1. Fragment ceramic cu brâu alveolat; 2. Fund de amforă; 3. Buză de căniţă; 4. Fragment de toartă în bandă; 5. Fragment fund de vas; 6. Fragment ceramic cu urme de culoare; 7. Lamă din silex; 8.Fragmente ceramice.

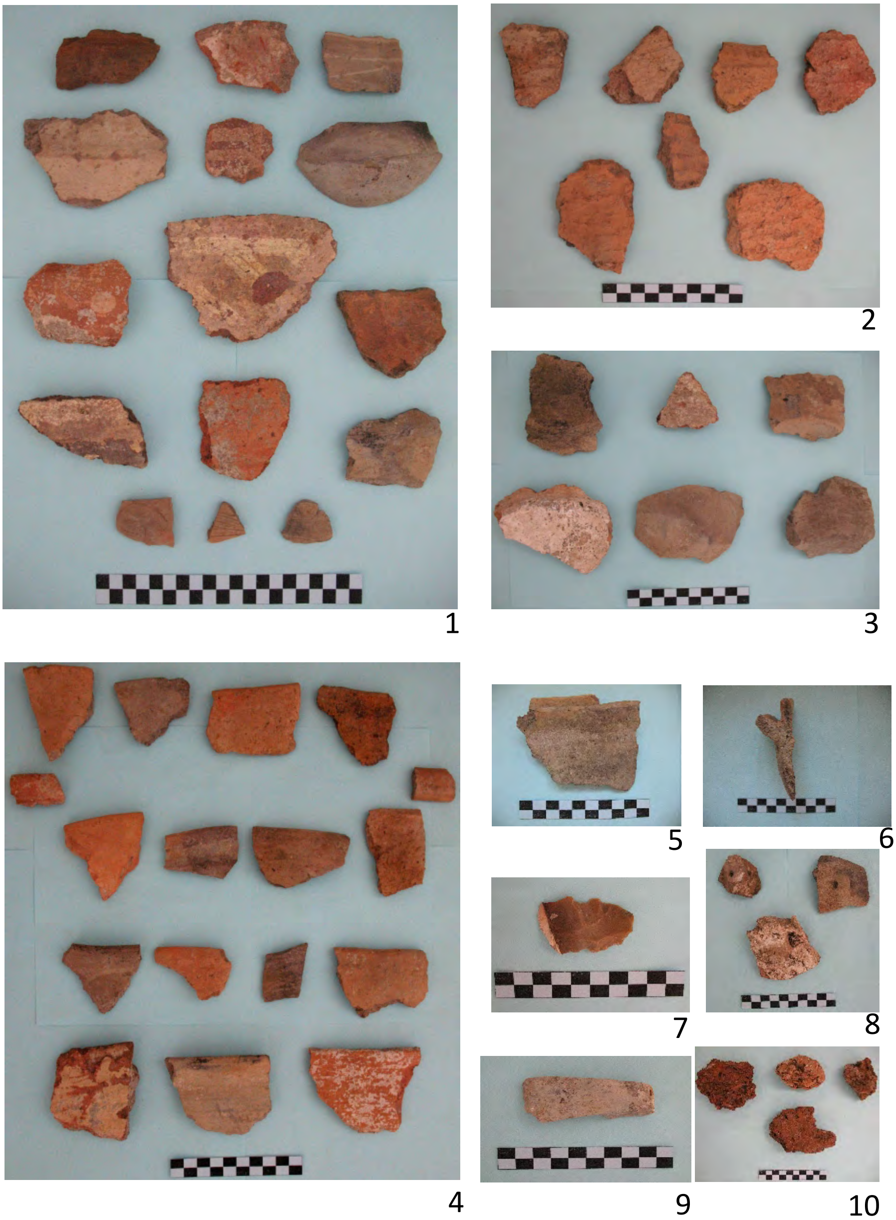

Fig. 12. Pietroasele, punctul *Pe Cămălin-Via Drăghici.* 1. Pereţi de vase; 2. Fragmente ceramice barbotinate; 3. Funduri de vase; 4. Buze de vase; 5-6. Buză de vas cu şănţuire

1

2

3

4

Fig. 13. Pietroasele, punctul *Via Nedelcu*. 1. Fragmente ceramice din epoca fierului; 2. Fragmente ceramice romane târzii; 3. Fragmente ceramice medievale. 4. Lipitură şi un fragment de os calcinat.

1
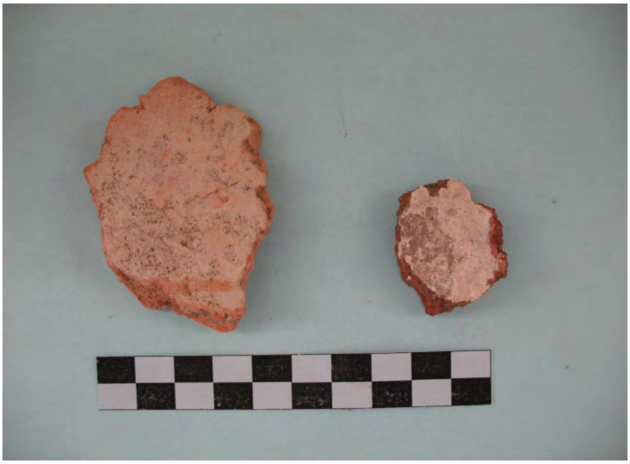

2
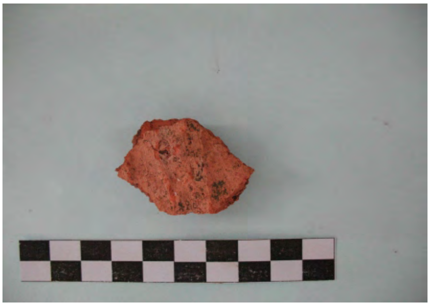

3

Fig. 14. Pietroasele, punctul *Pe Cămălin-Izlaz***.** 1. Fragmente ceramice neo-eneolitice; 2. Fragment ceramic barbotinat; 3. Fragmente ceramice Atribuite mileniului I.

1

2

3

4

Fig. 15. Pietroasele, punctul *Zona dintre Pileşti şi Gârla Dării*. 1. Cărămidă fragmentară; 2. Fragmente ceramice din secolele VII-IX; 3. Fragmente ceramice secolele XVI-XVII;

1

2

Fig. 16 . Poşta Câlnău,punctul *Malul lui Leu*. 1. Vedere generală;
2. Fragmente ceramice (sec. IV p.Chr., cultura Sântana de Mureş).

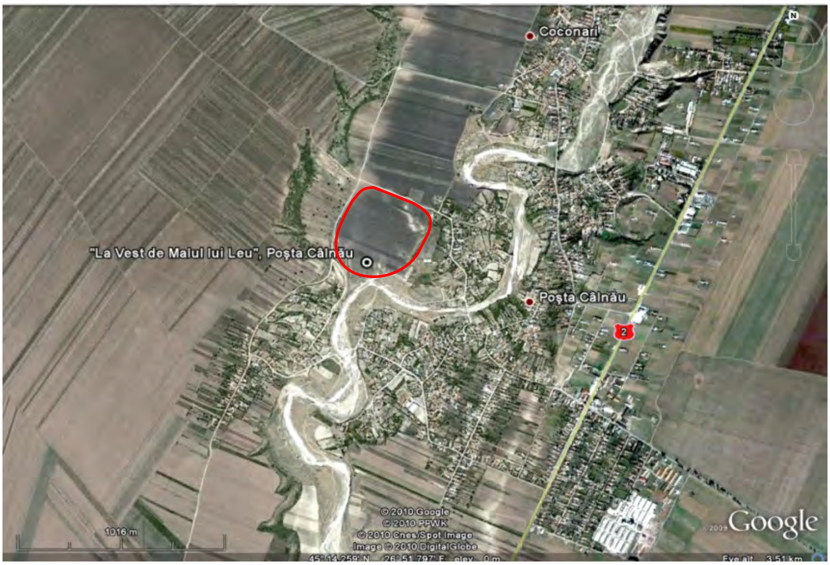

1

2

Fig. 17. Poşta Câlnău, punctul *La Vest de Malul lui Leu*
1. Vedere din satelit; 2. Vedere generală.

1

2

Fig. 18. Poşta Câlnău, punctul *La Vest de Malul lui Leu*
1. Fragmente ceramice (sec. IV p.Chr., cultura Sântana de Mureş;
2. Material ceramic medieval.

1

2

Fig. 19. Poşta Câlnău, punctul *Nord Călugăreni*.
1. Vedere din satelit; 2. Vedere generală.

1

2

Fig. 20. Poşta Câlnău, punctul *Nord Călugăreni*.1. Fragmente ceramice (epoca Bronzului); 2. Fragmente ceramice (sec. IV - V p.Chr., cultura Sântana de Mureş).

1

2

Fig. 21. Poşta Câlnău, punctul *Nord Călugăreni*.1. Fragmente ceramice medievale (sec. XVI - XVIII); 2. Fragment de fier şi os de animal.

Fig. 22. 1. Cula Săpocii, com. Săpoca, jud. Buzău - vedere din satelit.

1

2

3

Fig. 23. Cula Săpocii, punctul *Platoul 1*. 1. Fragmente ceramice (cultura Monteoru); 2. Aşchie de silex; 3. Os fragmentar.

1

2

3

4

5

6

7

8

Fig. 24. Cula Săpocii, punctul *Platou 1* - baza platoului.
1 - 8. Fragmente ceramice (cultura Monteoru).

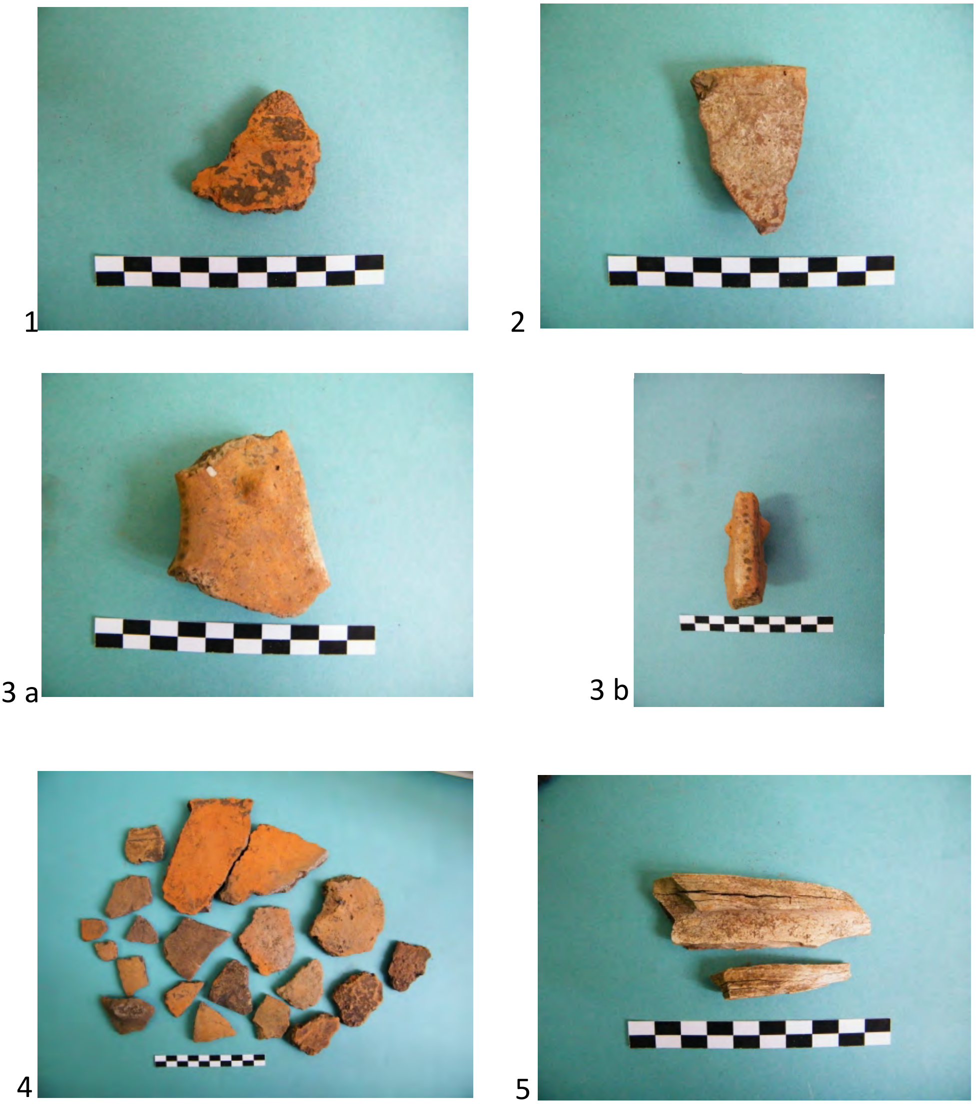

Fig. 25. Cula Săpocii, punctul *Platoul 2*. 1 - 4. Fragmente ceramice (cultura Monteoru); 5. Fragmente osteologice.

1

2

3

Fig. 26. Cula Săpocii, punctul *Platoul 3*. 1. Fragmente ceramice (cultura Monteoru); 2. Vedere pe platou; 3. Detaliu chirpic ars.

1

2

3

4

Fig. 27.Cula Săpocii, punctul *Platoul 4*. 1 - 3. Fragmente ceramice (cultura Monteoru); 4. Material medieval târziu (sec. XVII - XVIII).

1

2

3

Fig. 28. Cula Săpocii, punctul *Cap Valea Neii*. 1. Fragmente ceramice medievale; 2. Silex fragmentar; 3. Krummesser fragmentar, epoca bronzului, cultura Monteoru.

1

2

Fig. 29. Cula Săpocii, punctul *La Sud de Livada lui Morogan*.
1. Vedere generală. 2. Fragmente ceramice medievale (sec. XVI - XVII).

1

2

Fig. 30. Cula Săpocii, punctul *La Nord de Săpoca*. 1. Vedere satelitară. 2. Fragmente ceramice medievale (sec. XVI - XVII).

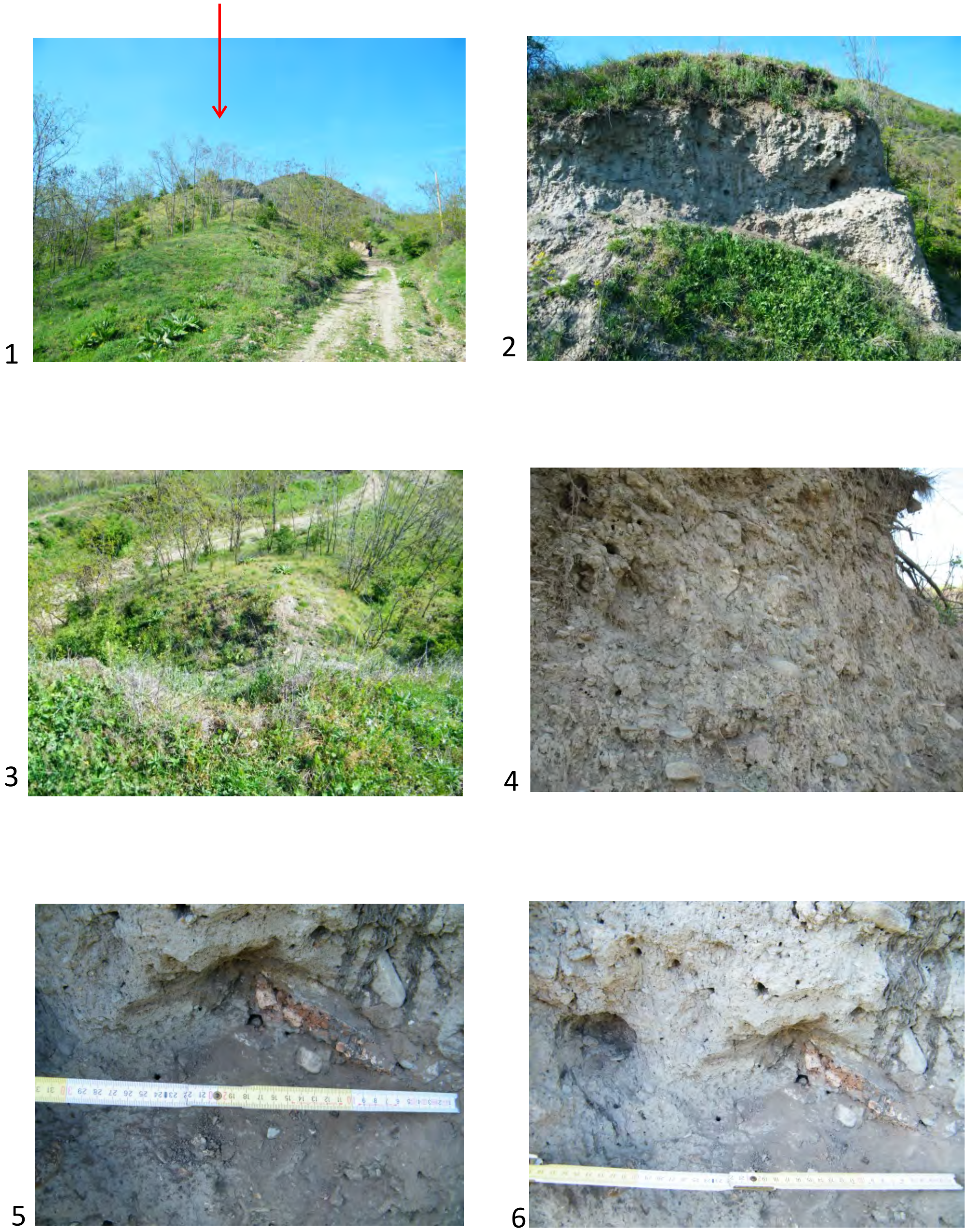

Fig. 31. Cula Săpocii, punctul *Acropolă*. 1. Vedere generală; 2, 4. Depunere arheologică; 3. Vedere de pe *Acropolă*; 5, 6. Detaliu vatră *in situ*.

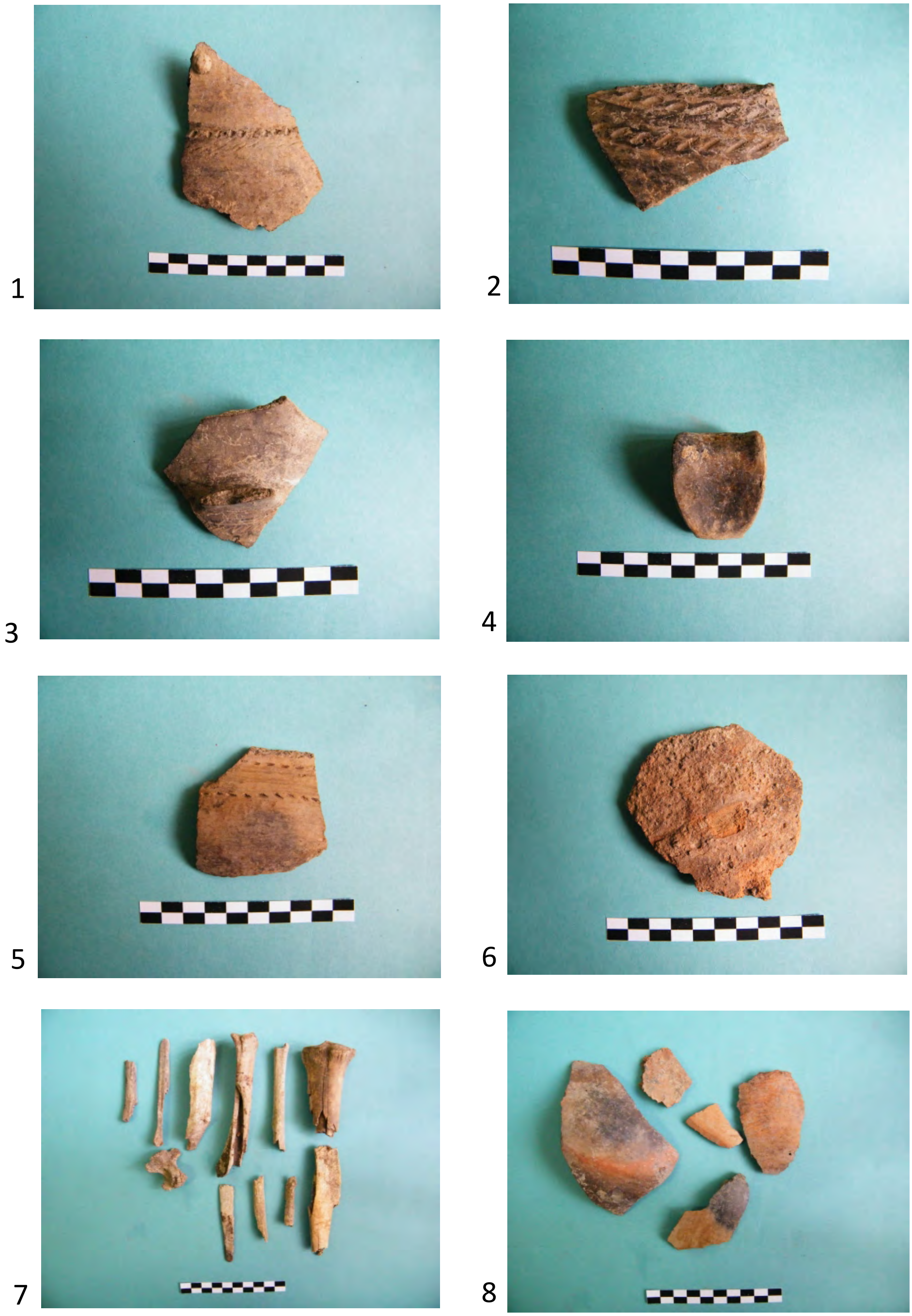

Fig. 32. Cula Săpocii, punctul *Acropolă*. 1 - 6. Fragmente ceramice (cultura Monteoru); 7. Fragmente osteologice; 8. Fragmente ceramice (epoca eneolitică).

1

2

Fig.33. Cula Săpocii, punctul *La Releu*. 1. Vedere generală; 2. Vedere dinspre vest.

1

2

Fig. 34. Cula Săpocii, punctul *Muchia Săpocii*. 1. Vedere generală; 2. Fragmente ceramice medievale şi bucăţi de chirpic (sec. XVII - XVIII).

1

2

Fig. 35. Cula Săpocii, punctul *Livada Morogan*. 1. Vedere generală; 2. Fragmente ceramice medievale şi bucăţi de chirpic

1

2

Fig. 36. Cula Săpocii, punctul *La Vest de Valea Neii*.
1. Fragmente ceramice medievale (sec. XVI - XIX);
2. Fragmente de lipitură de perete.

1

2

3

Fig. 37. Cula Săpocii, punctul *Est Biserică Urlători*. 1. Vedere generală. 2-3. Fragmente ceramice (cultura Monteoru);

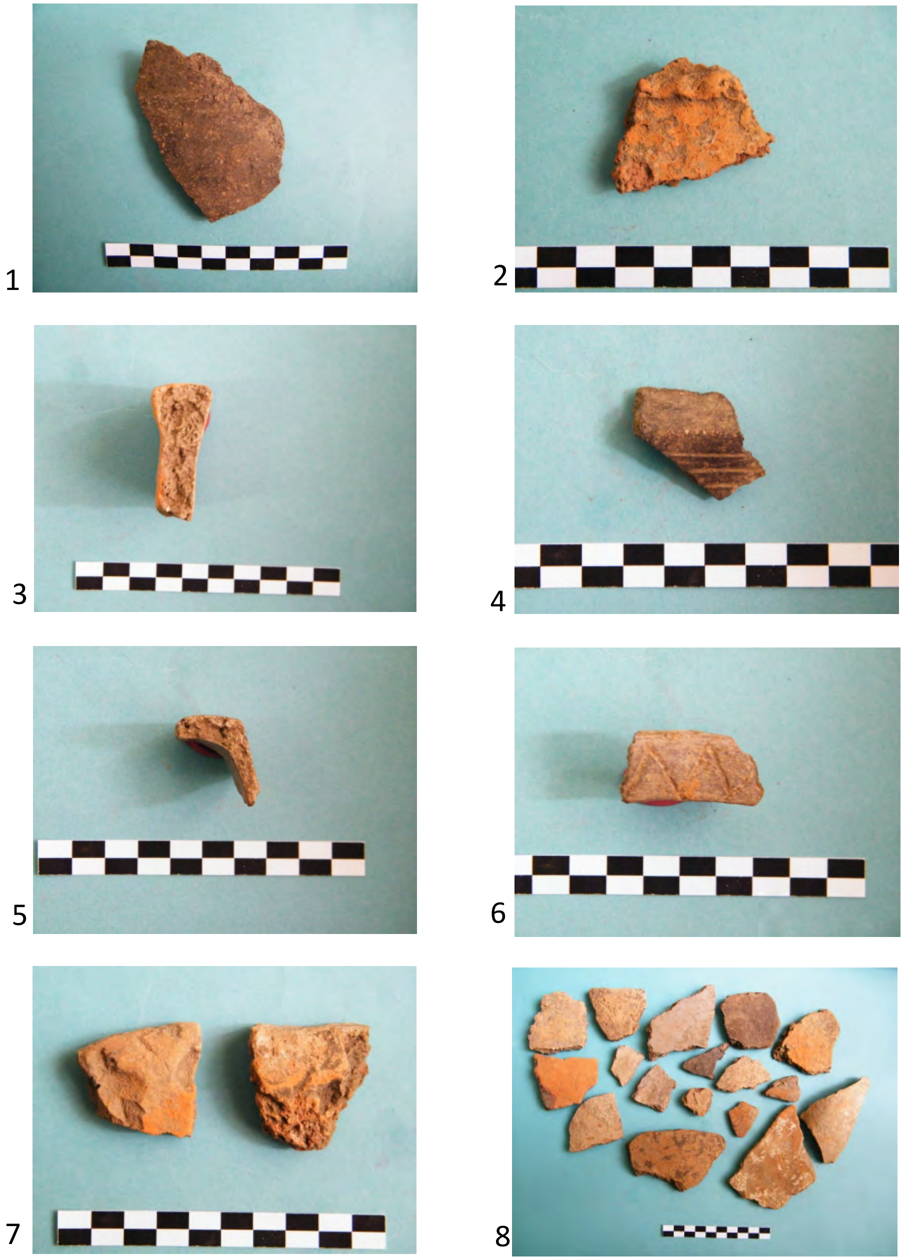

Fig. 38. Cula Săpocii, punct *Platou Est Urlători*.
1 - 6,7. Fragmente *vatră portabilă* (cultura Monteoru). 8. Fragmente ceramice (cultura Monteoru);

1

2

Fig. 39 . Cula Săpocii, punctul *Urlători Drum*. 1. Vedere din satelit;
2. Fragmente ceramice medievale (sec. XVII - XVIII), cărămizi fragmentare,
o bucată de chirpic şi o cute (păstrată parţial).

1

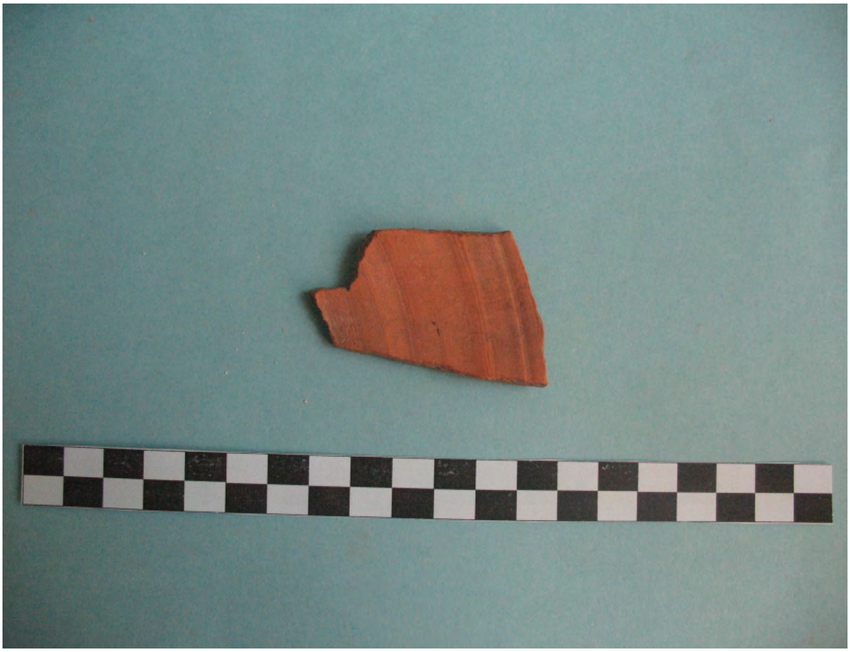

2

Fig. 40. Unguriu. La Mânăstire. 1. Fragmente de cărămidă, evul mediu (sec. XVI - XVIII), 2. Fragment ceramic evul mediu (sec. XVI - XVIII).

Fig. 41. Vadu Paşii, jud. Buzău - vedere din satelit.

1

2

Fig. 42 . Băjani, com. Vadu Paşii, punctul *Movila Tăbăcaru*. 1. Vedere generală. 2. Fragmente ceramice şi lipitură de perete (sec. IV p.Chr., cultura Sântana de Mureş).

1

2

Fig. 43. Ciocârlia, com. Vadu Paşii, punctul *La Arman*. 1. Vedere generală. 2. Fragmente ceramice medievale.

1

2

Fig. 44. Ciocârlia, com. Vadu Paşii, punctul *La Releu*. 1. Fragmente ceramice (sec. IV p.Chr., cultura Sântana de Mureş) şi o fusaiolă bitronconică. 2. Material ceramic medieval.

1

2

Fig. 45 . Focşănei, com. Vadu Paşii, punctul *Bazinul cu Apă*. 1. Fragmente ceramice (sec. IV p.Chr., cultura Sântana de Mureş). 2. Fragmente chirpic.

1

2

Fig. 46.Focşănei, com. Vadu Paşii, punctul *Bazinul cu Apă*. 1. Greutate pentru războiul de ţesut (fragmentară). 2. Cuţit fragmentar din fier.

1

2

Fig. 47. Focşănei, com. Vadu Paşii, punctul *Platou Est*. 1. Material ceramic medieval timpuriu (sec. VIII - X p.Chr.). 2. Fragmente ceramice (sec. IV p.Chr., Cultura Sântana de Mureş).

1

2

3

4

Fig. 48. Ursoaia. La Şcoală. 1. Aşchii de silex; 2. Fragment de zgură; 3. Fragmente ceramice, evul mediu; 4. Fragment ceramic cu decor, epoca bronzului (cultura Monteoru)

CONTRIBUŢII LA REPERTORIUL ARHEOLOGIC AL JUDEŢULUI BUZĂU. CERCETĂRI DE SUPRAFAŢĂ PE VALEA BUZĂULUI.

Cătălin DINU
Daniel COSTACHE
Gabriel STĂICUŢ
Eugen Marius CONSTANTINESCU
Sebastian MATEI

În intervalul septembrie 2007 – septembrie 2010, împreună cu Muzeul Brăilei şi Digital Domain Bucureşti, Muzeul Judeţean Buzău a desfăşurat o serie de activități în cadrul proiectului de cercetare *Perioade cheie ale istoriei vechi pe Valea Buzăului (ISTVB)*[1]. Una dintre prioritățile acestui proiect a fost identificarea şi cercetarea zonelor de interes arheologic de pe valea râului Buzău (jud. Brăila şi Buzău). În cadrul activităţilor întreprinse au fost efectuate cercetări de suprafață de tip *survey* precum şi cercetări arheologice sistematice. În urma acestor activităţi, pe teritoriul actual al judeţului Buzău, au fost verificate informaţii mai vechi, cu privire la existenţa unor urme de locuire în diverse zone, dar au fost identificate şi noi de puncte cu urme arheologice din preistorie şi până în Evul Mediu. Acestea constau din fragmente ceramice, resturi osteologice, bucăţi de lipitură arsă cu amprente de nuiele, unelte fragmentare din piatră sau lut, cărămizi, resturi de ziduri, construcţii (ruinele unui turn datat în sec. XV – XVI).

Cercetările au vizat ambele maluri ale râului Buzău, fiind supuse investigaţiilor de teren comunele Berca, Cislău, Pârscov, Pietroasele, Poşta Câlnău, Săpoca, Unguriu, Vadu Paşii şi Vipereşti (Fig. 1).

Materialul de faţă se doreşte a fi o completare la informaţiile obţinute în urma cercetărilor de teren de pe teritoriul judeţului Buzău, preocupări mai vechi sau mai noi ale specialiştilor din cadrul Muzeului Judeţean Buzău[2].

---

[1] Proiect finanţat de Ministerul Educaţiei, Cercetării şi Inovării, prin Centrul Naţional de Management Programe, PROGRAMUL 4 - "Parteneriate in domeniile prioritare", contract 91-027, 2007-2010.

[2] D. Sârbu, M. Sebastian, *Contribuţii la repertoriul arheologic al bazinului superior al Râmnicului Sărat. Cercetări de suprafaţă în 2003 – 2004*, Mousaios, 10, 2005, p. 95 – 120; C.

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 39 – 103.

Comuna Berca

1. *Berca, com. Berca, punct Muchia Viilor*. (N 45 17.698; E 26 40.800) (Fig. 2). Pe promontoriul aflat la nord de punctul trigonometric au fost descoperite urme de locuire aparţinând epocii bronzului (cultura Monteoru) şi evului mediu târziu (sec. XVI - XVIII). Platoul are o suprafaţă de cca. 2600 m^2 şi află la cca. 600 m nord de Mânăstirea „Adormirea Maicii Domnului" din Berca. Epocii bronzului îi aparţin mai multe fragmente ceramice, lucrate din pastă semifină, cu pietricele şi ceramică pisată în compoziţie, fără urme de decor. Secolelor IV – V a. Chr. le aparţin două fragmente ceramice, de culoare cărămizie, lucrate la roată, pastă semifină, cu pietricele în compoziţie. Trei fragmente ceramice, lucrate la roată, din pastă fină, de culoare cărămizie, aparţin perioadei romane (sec. III - IV). Databile în evul mediu târziu (sec. XVI - XVIII) au fost descoperite două fragmente ceramice, de culoare cărămizie - roşiatică, respectiv gălbui-cărămizie, pastă fină, cu pietricele în compoziţie, lucrate la roată. Dintre acestea unul provine de la un vas cu fund drept şi pereţii puternic evazaţi, pereţii au culoare cărămizie şi miezul cenuşiu. Alte două fragmente, de culoare brun-cenuşie, lucrate la roată, din pastă fină, unul cu decor incizat compus din patru linii paralele orizontale (Fig. 3). Alături de fragmentele ceramice au mai fost identificate şi recoltate câteva bucăţi de lipitură arsă la roşu.

2. *Berca, com. Berca, punctul „Livada cu Pruni"* (N45 17.535; E26 42.503) (Fig. 2). Livada de pruni, pe terenul liber de pomi. Din acest punct au fost găsite câteva fragmente ceramice cărămizii, din pastă fină, lucrate la roată, unul dintre ele fiind acoperit cu smalţ. Fragmentele ceramice pot fi încadrate la sfârşitul evului mediu şi începutul perioadei moderne. Pe lângă materialul ceramic s-au mai găsit 2 fragmente de chirpici (Fig. 4).

Comuna Cislău

3. *Buda Crăciuneşti, com. Cislău, punct Complexul Domnesc – Doamna Neaga* (N 45 11.860; E 26 22.184) (Fig. 5). La 750 m nord – vest de satul Buda Crăciuneşti, pe un promontoriu cu o suprafaţă de 1600 m^2 au fost identificate urmele unei biserici absidate, sec. XVI. Urmele zidurilor incintei bisericeşti sunt uşor vizibile. Biserica are plan treflat şi pridvor, cu o grosime a zidului de

---

Dinu, D. Costache, G. Stăicuţ, *Contribuţii la repertoriul arheologic al judeţului Buzău. Cercetări de suprafaţă şi evaluare de teren pe valea Călmăţuiului*, în prezentul volum.

0,70 m. Zidurile au fost construite din cărămidă şi piatră, legate cu mortar din var şi nisip. Între limitele celor două abside are 10 m, pridvorul are o lungime de 10,80 m şi o lăţime de 5,20 m iar lungimea totală a construcţiei este de 17,90 m. Pe marginea dinspre est a platoului au fost identificate câteva fragmente ceramice de mici dimensiuni, lucrate la roată din pastă fină, culoare cărămizie şi fără decor. La baza platoului, pe partea dinspre est, în zona unei viroage s-au putut observa mai multe dale din piatră, făţuite pe ambele părţi. Puternic deranjate de alunecările de teren provocate de apele pluviale şi de vegetaţia de pădure, dalele constituiau cel mai probabil un zid care înconjura complex domnesc cel puţin către răsărit. Menţionăm că pe suprafaţa platoului se pot observa mai multe şanţuri trasate recent.

Comuna Pârscov

4. *Bădila, com. Pârscov, punct La Heleşteu – Sud* (N 45 16.055; E 26 29.936) (Fig. 6.1). La 260 m NNV de satul Bădila, la sud de heleşteu, au fost identificate urme de locuire aparţinând evului mediu târziu (sec. XVI - XVIII). De remarcat o zonă de pământ închisă la culoare, negricioasă, în care au putut fi identificate un număr foarte mare de bucăţi de lipitură arsă la roşu (Fig. 7.1). Din acest perimetru au fost recoltate mai multe fragmente ceramice aparţinând locuirii medievale târzii (Fig. 7.3). Acestea sunt prelucrate la roată, din pastă fină şi semifină şi au culoare cărămizie. Un fragment ceramic provine de la un vas cu fundul drept. Alături de acestea au mai fost descoperite 6 fragmente de oase cu puternice urme de arsură (Fig. 7.2).

5. *Bădila, com. Pârscov, punct La Heleşteu – Vest* (N 45 16.130; E 26 29.766) La 380 m NNV de satul Bădila, la vest de heleşteu, au fost identificate urme de locuire aparţinând mai multor epoci: epoca bronzului (cultura Monteoru), epoca migraţiilor, evul mediu târziu (sec. XVI - XVIII), epoca modernă (sec. XIX). Acestea constau în principal din fragmente ceramice şi bucăţi de lipitură arsă la roşu. Materialul de epoca bronzului aparţine culturii Monteoru. Astfel amintim un fragment provenind de la o buză a unui vas cu gât trompetiform, lucrat din pastă semifină, cu pietricele în compoziţie, culoare brun – cenuşie şi cu urme de ardere secundară. Un alt fragment de buză provine de la o ceaşcă cu corp bitronconic, lucrată din pastă semifină, culoare cenuşie şi decor compus din patru linii paralele, incizate, dispuse pe linia gâtului (stil ceramic MIc3). A mai fost identificat un fragment de perete de bol, lucrat din pastă semifină, cu pietricele şi ceramică pisată în compoziţie,

culoare cărămizie la exterior şi neagră la interior, decorat cu un brâu aplicat, cu alveolări, dispus sub buză şi cu urme de ardere secundară. Alte fragmente ceramice provin de la toarte de ceaşcă şi pântece de vase, dar fără urme de decor. Materialul ceramic descoperit datează locuirea de epoca bronzului ca aparţinând culturii Monteoru, fazele Ic3 – Ib. Au fost descoperite trei fragmente ceramice cenuşii, lucrate din pastă fină, specia „ciment” databile în sec. IV, cultura Sântana de Mureş. Aparţinând evului mediu târziu (sec. XVI - XVIII) au fost descoperite două fragmente ceramice provenind de la două funduri drepte, lucrate la roată, din pastă semifină, culoare cărămizie, ardere omogenă; unul dintre fragment provine de la o buză dreaptă, puţin răsfrântă în exterior, lucrată din pastă fină, culoare cărămizie; o toartă, lucrată din pastă fină, culoare cărămizie, arsă incomplet (Fig. 7.4 - 6); 18-20 fragmente ceramice atipice, lucrate la roată din pastă fină cu nisip în compoziţie; o toartă lată, acoperită cu smalţ gălbui, provenind probabil de la o cană, lucrată din pastă fină, opt fragmente smălţuite, a căror culoare variază între verde şi maroniu deschis, din care două prezintă model combinat: alb şi maroniu, respectiv verde şi alb.

6. *Bădila, com. Pârscov, punct Livada de la grajduri*. (N 45 15.896; E 26 29.922) (Fig. 6.2). Pe un platou aflat în imediata vecinătate a satului, la vest, au fost identificate două pete de pământ de culoare neagră, notate convenţional Groapa 1 şi Groapa 1A. Din aceste două zone au fost recoltate mai multe fragmente ceramice. În zona notată Groapa 1 au fost descoperite fragmente ceramice aparţinând epocii bronzului (cultura Monteoru) şi Evului Mediu. Epocii bronzului îi aparţin nouă fragmente ceramice, lucrate din pastă semifină, cu ceramică pisată şi pietricele în compoziţie (Fig. 8.1). Unul dintre ele provine de la partea superioară a unui vas tronconic, lucrat din pastă semifină, cu pietricele şi ceramică pisată în compoziţie, decorat cu două brâuri, dintre care cel superior este alveolat Evului Mediu târziu (sec. XVI - XVIII) îi aparţine un fragment ceramic, lucrat la roată, din pastă fină, culoare cărămizie, decorat cu două linii incizate, paralele, dispuse orizontal, culoare deschisă la interior (Pl. 8.2). Din punctul notat Groapa 1A au fost recoltate 24 de fragmente ceramice, atipice, lucrate din pastă semifină, cu pietricele în compoziţie, aparţinând epocii bronzului, cultura Monteoru (Pl. 8.3). Ceramica monteoreană din cele două puncte se încadrează în etapele timpurii ale culturii Monteoru, respectiv fazele Ic4 – Ic3.

7. *Pârscov, com. Pârscov.* (N 45 17.381; E 26 32.955). În spatele cimitirului, la 120 m est – nord – est de biserica din sat au fost identificate ruinele unui

turn datat sec. XV – XVI (Fig. 6.3-4). Construcţia are o suprafaţă de 285 m^2, este realizată din cărămidă şi piatră legate cu mortar, având pe alocuri înălţimea păstrată de peste 3 – 4 m. Din informaţiile existente se pare că a fost supusă cercetării arheologice în anii '80 însă nu au fost publicate rezultatele acestor cercetări, punctul nefiind înscris în circuitul ştiinţific.

Comuna Pietroasele

8. *Dara, com. Pietroasele, în marginea de sud-vest a satului* (N45 06.171; E26 35.874) (Fig. 9)**.** Pe raza perimetrului menţionat au fost găsite numeroase fragmente ceramice încadrabile în perioada neo-eneolitică. Predomină pereţii de vase din pastă grosieră, alături de care apar şi câteva fragmente lucrate din pastă fină; trei dintre fragmente sunt acoperite cu barbotină (Fig. 10.1), unul decorat cu un brâu alveolat şi altul cu linii incizate paralele (Fig. 10.2). Alături de acestea se remarcă patru buze de vas (Fig. 10.3), două fragmente de fund (Fig. 10.4), mai multe bucăţi de perete de locuinţă şi o aşchie din silex (Fig. 10.5). Din acelaşi loc au fost recoltate câteva fragmente ceramice din pastă fină de culoare cărămizie, lucrate la roată, care pot fi atribuie epocii romane târzii (sec. III-IV) – vezi Fig. 10.6 şi şase fragmente ceramice din perioada evului mediu târziu (sec. XVI-XVIII), dintre care unul cu urme de smalţ gălbui pe suprafaţa interioară (Fig. 10.7). Un fragment de cute şi patru oase de animale mari completează materialul arheologic descoperit în această zonă.

9. *Pietroasa Mică, com. Pietroasele, punctul „Pe Cămălin - Via Muţilor"* (N45 06.195; E26 34.827) (Fig. 9)**,** la nord de cărarea spre Pileşti. Material ceramic compus din fragmente lucrate la roată şi la mână, din pastă fină cenuşie şi pastă grosieră. Acestea pot fi încadrate cronologic în a doua epoca a fierului (sec. IV î. Hr.). În materialul găsit se evidenţiază un fragment ceramic decorat cu brâu alveolat în ghirlandă (Fig. 11.1), un fragment de fund de amforă realizat din pastă cărămizie cu nisip în compoziţie (Fig. 11.2), un fragment de buză de căniţă, lucrată la roată din pastă fină de culoare cenuşiu-închis (Fig. 11.3), o toartă în bandă, masivă, de culoare cenuşiu-deschis, fragmentară (Fig. 11.4), un fund drept, cărămiziu la exterior, negru la interior, cu cioburi pisate şi pietricele în pastă (Fig. 11.5), un fragment de umăr de văscior cu decor pictat cu vopsea roşie (Fig. 11.6). Alături de materialul arheologic din a doua epocă a fierului au mai fost găsite o lamă din silex fragmentară, bifacială, denticulată (Fig. 11.7) şi trei fragmente ceramice din pastă fină cărămizie (epocă romană ?), lucrate la roată (Fig. 11.8).

10. *Pietroasa Mică, com. Pietroasele, punctul „Pe Cămălin - Via Drăghici”* (N45 06.183; E26 34.851) (Fig. 9). Punctul se află pe un teren viticol (cunoscut sub denumirea „*Via Drăghici*”), la o distanţă de aproximativ 1,2 km de centrul satului Pietroasele, pe direcţia nord. În această zonă au fost identificate urme de locuire preistorică şi au fost recoltate materiale arheologice încadrabile în epoca neolitică (Gumelniţa, Stoicani-Aldeni/Cucuteni – fază de început). Fragmentele ceramice sunt realizate din pastă semifină şi grosieră, cele din urmă fiind preponderente. Abundă pereţii de vase cu dimensiuni mari (vase de provizii), majoritatea fără decor, precum şi fragmente cu decor sau slip lustruit pe una sau ambele feţe (Fig. 12.1). Culorile variază între brun, roşu cărămiziu, alb-gălbui, alb-gri şi cenuşiu închis. Decorul este divers, unele fragmente ceramice fiind grafitate sau pictate cu benzi din pastă alb-gălbuie sau brun-roşcată, iar altele (şapte) sunt barbotinate (Fig. 12.2). Printre fragmente se numără şase funduri de vase (Fig. 12.3), dintre care unul cu profil specific din pastă de culoare cenuşie şi un bol fragmentar din pastă fină cu umăr marcat şi pereţii groşi; la acestea se adaugă şaptesprezece buze provenind de la vase de dimensiuni diferite (Fig. 12.4), dintre care una pictată cu pastă albă, toarte specifice perforate orizontal (Fig. 12.8), o toartă masivă de la un vas de mari dimensiuni şi o buză dublată de un guler oblic, exterior, a cărui destinaţie este greu de precizat în această fază (Fig. 12.5 - 6). Au fost recoltate şi câteva unelte din piatră şi silex: o dăltiţă din piatră, ciobită (Fig. 12.9) şi o unealtă din silex (gratoire ?) (Fig. 12.7). De asemenea, au fost recoltate câteva fragmente de lipitură din pereţi de locuinţă incendiată (Fig. 12.10). Abundenţa materialului arheologic în acest perimetru indica existenţa unei aşezări eneolitice.

11. *Pietroasa Mică, com. Pietroasele, punctul „Via Nedelcu”* (N45 06.302; E26 34.672) (Fig. 9) - la 250 m est de fosta şcoală, pe malul stâng al „gârlei lui Saiu” şi la sud de fosta curte a conacului Nedelcu. S-au recuperat puţine fragmente ceramice de dimensiuni mici încadrabile în mai multe perioade: epoca fierului (printre fragmentele din această epocă se remarcă un fragment de borcan lucrat la roată cu brâu alveolat – vezi Fig. 13.1), epocă romană târzie (fragmente ceramice din pastă fină, cărămizie, lucrate la roată, printre care şi un fund de vas fragmentar – vezi Fig. 13.2) şi ev mediu târziu (fragmente cărămizii, lucrate la roată, unele acoperite cu smalţ roşcat-cărămiziu sau maroniu, datate în sec. XVII-XVIII – vezi Fig. 13.3). Alături de fragmentele ceramice au mai fost găsite bucăţi de lipitură, un fragment masiv de locuinţă incendiată şi un fragment de os calcinat (Fig. 13.4).

12. *Pietroasa Mică, com. Pietroasele, punctul „Pe Cămălin - Izlaz"* (N45 06.136; E26 34.857) (Fig. 9). Material ceramic rar: şapte fragmente ceramice din pastă grosieră, lucrate la mână, culoare cărămiziu roşcat, două având suprafeţe acoperite cu slip de culoare alb-gălbuie (Fig. 14.1.), unul barbotinat (Fig. 14.2) aparţinând neo-eneoliticului şi două fragmente ceramice atribuibile mileniului I d. Hr. (Fig. 14.3).

13. *Pietroasa Mică, com. Pietroasele, zona dintre Pileşti şi Gârla Dării* (N45 06.556; E26 35.076) (Fig. 9). Materialul arheologic este compus din fragmente ceramice lucrate la roată şi la mână şi o cărămidă fragmentară (Fig. 15.1). De asemenea, au fost recoltate câteva fragmente ceramice lucrate la mână, de culoare galben-cărămizie (sec. VII-IX) – vezi Fig. 15.2, un fragment la roată de culoare cenuşiu-închis, din pastă fină, din a doua epocă a fierului, un fragment la roată din pastă aspră bine frământată (sec. XVI-XVII) – vezi Fig. 15.3 şi mai multe fragmente ceramice aparţinând epocii medievale târzii (sec. XVIII-XIX): un fragment de buză, decorat cu smalţ maroniu şi pastă albă, un fragment de fund de vas, având partea interioară acoperită cu smalţ maroniu şi patru mici fragmente cărămizii din pereţii unor vase (Fig. 15.4).

Comuna Poşta Câlnău

14. *Poşta Câlnău, com. Poşta Câlnău, punctul „Malul lui Leu"* (N45 14.311; E26 51.554) (Fig. 16.1). Fragmente ceramice rare, specifice culturii Sântana de Mureş (culoare cenuşie, pastă fină şi zgrunţuroasă) (Fig. 16.2). În acest loc a fost reperată şi o urmă de ardere puternică (vatră ?), pentru care nu am reperat elemente sigure de datare.

15. *Poşta Câlnău, com. Poşta Câlnău, punctul „La Vest de Malul lui Leu"* (N45 14.378; E26 51.390). Circa 750 m vest de biserică, partea de vest-nord-vest a aşezării Sântana de Mureş (Fig. 17.1-2). În acest punct s-au găsit fragmente ceramice lucrate exclusiv la roată, majoritatea din pastă fină, de culoare cenuşie, alături de care mai apar câteva din pastă zgrunţuroasă - specia „ciment" (6 fragmente). Fragmentele ceramice sunt în mare parte pereţi de vase, alături de care apar buze fragmentare de la diverse tipuri de vase (vase de dimensiuni mari - de provizii, castroane, borcane), precum şi funduri de vase drepte şi inelare, toate caracteristice culturii Sântana de Mureş. Trei dintre fragmentele descoperite în acest punct sunt decorate cu registre de linii orizontale incizate, iar unul prin decor lustruit cu o linie în zig-zag . Alături de materialul ceramic s-au descoperit şi fragmente de lipitură,

ceea ce demonstrează existenţa unei aşezări pe parcursul secolului IV p. Chr. Alături de materialul ceramic specific secolului IV p. Chr. au mai fost recoltate câteva fragmente ceramice de culoare cărămizie, din pastă fină, lucrate la roată, aparţinând evului mediu târziu, două dintre ele având suprafaţa acoperită cu smalţ (Fig. 18).

16. *Poşta Câlnău, com. Poşta Câlnău, punctul „Călugăreni Nord”* (N45 14.278; E26 51.057). În marginea de nord a cătunului Călugăreni (Fig. 19). Din această zonă provin mai multe fragmente ceramice încadrabile în epoci diferite. Din epoca bronzului provin mai multe fragmente ceramice din pereţii unor vase, precum şi un fragment de buză. Din perioada secolelor IV-V p. Chr. au fost găsite un fragment de fund inelar, de culoare cenuşie, lucrat la roată, specia „ciment”, un fragment din peretele unei amfore de culoare cărămizie, un fragment de toartă de amforă, patru fragmente de pereţi de vas şi o toartă în bandă, fragmentară (Fig. 20). Din perioada secolelor XVI – XVIII p. Chr. au fost găsite fragmente ceramice cărămizii, lucrate la roată, din pastă fină, unele dintre ele smălţuite (smalţul are culori diferite: galben, verde închis şi maroniu). Dimensiunile mici ale fragmentelor fac imposibilă precizarea tipurilor de vase de la care provin acestea, o singură excepţie fiind reprezentată de o toartă de vas în bandă. Alături de materialul ceramic au mai fost găsite un fragment de fier şi un os de animal (Fig. 21).

Comuna Săpoca

17. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Platou 1”* (N45 14.967; E26 44.311)**,** la aproximativ 500 de metri est de drumul judeţean 203L, care trece prin localitatea Valea Nucului (Fig. 22). De pe platou au fost recoltate 9 fragmente ceramice, toate atribuite epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru. Acestea sunt atipice, provin de la pereţi de vase şi au fost lucrate din pastă semifină, bine omogenizată. Alături de fragmentele ceramice au mai fost recoltate o aşchie de silex şi un os fragmentar (Fig. 23). De la baza platoului au fost recoltate 33 de fragmente ceramice, toate aparţinând epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru. Majoritatea (26 de fragmente ceramice) provin de la pereţi de vase. Din totalul fragmentelor ceramice recoltate 13 au fost lucrate din pastă semifină, bine omogenizată, cu ceramică pisată în compoziţie şi argilă fină, 17 din pastă semifină, cu ceramică pisată în compoziţie, pietricele, argilă şi nisip cu bobul mare şi 3 din pastă semigrosieră. Dintre formele ceramice identificate amintim două vase cu gât trompetiform

şi două vase cu gâtul uşor înălţat şi corp tronconic. Dintre fragmentele ceramice recoltate 3 au fost decorate, motivele decorative constând din linii incizate, simple, duble sau grupate câte 4, dispuse orizontal sau oblic pe pântec şi triunghiuri triple, incizate. Pe baza formelor ceramice, a compoziţiei pastei, a tehnicilor de decorare şi a motivelor decorative se poate aprecia că locuirea din acest punct aparţine epocii bronzului timpuriu/mijlociu, respectiv etapelor Ic3 şi Ic2 ale culturii Monteoru (Fig. 24).

18. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Platou 2”* (N45 15.104; E26 44.302), la aproximativ 250 de metri nord de punctul „Platou 1” (Fig. 22). Au fost recoltate 25 de fragmente ceramice, toate atribuite epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru. Majoritatea (23 de fragmente ceramice) provin de la pereţi de vase. Dintre acestea 20 au fost lucrate din pastă semifină, bine omogenizată cu ceramică pisată în compoziţie şi argilă fină, şi doar 5 din pastă semifină, cu ceramică pisată în compoziţie, pietricele, argilă şi nisip cu bobul mare. Dintre formele ceramice identificate amintim un vas cu gura evazată şi un askos. Doar 3 dintre cele 25 de fragmente ceramice au fost decorate, motivele decorative constând din şiruri de crestături/împunsături, pastile aplicate, brâie aplicate, în relief, cu dispunere orizontală, paralele. Alături de fragmentele ceramice din acest punct a mai fost recoltat un os fragmentar. Pe baza formelor ceramice şi a tehnicilor de decorare precum şi a motivelor decorative s-a putut stabili faptul că locuirea de epoca bronzului din acest punct aparţine perioadei timpurii a epocii bronzului, respectiv etapei Ic4-2 a culturii Monteoru. (Fig. 25)

19. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Platou 3”* (N45 15.149; E26 44.376), la aproximativ 130 metri nord – est de punctul „Platou 2” (Fig. 22). Au fost recoltate 3 fragmente ceramice, un os fragmentar şi un bolovan de silex. Fragmentele ceramice provin de la pereţi de vase lucrate din pastă semifină cu ceramică pisată în compoziţie, pietricele, argilă şi nisip cu bobul mare. Nu sunt decorate. Acestea aparţin epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru (Fig. 26).

20. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Platou 4”* (N45 15.221; E26 44.471), la aproximativ 180 metri nord – est de punctul „Platou 3” şi la 800 de metri vest de drumul judeţean 203L (Pl. 22). La vest de râpa lungă şi la est de drumul din Urlători spre vârf – 200 m nord de punctul 4. În acest punct s-au găsit câteva fragmente ceramice de dimensiuni reduse, lucrate la roată,

din pastă fină, de culoare cărămizie, dintre care două au decor realizat din pastă albă şi smalţ. Alături de acestea au mai fost găsite şi două cărămizi fragmentare. Materialul se încadrează în perioada medievală târzie, secolele XVII – XVIII. Au fost recoltate 3 fragmente ceramice şi 2 bolovani de silex. Fragmentele ceramice provin de la pereţi de vase, lucrate din pastă semifină, bine omogenizată. Două dintre acestea au fost decorate. Unul cu cinci fâşii paralele, aplicate, dispuse orizontal în manieră MIc2. Celălalt fragment ceramic a fost decorat prin incizie, cu 3 linii paralele, dispuse orizontal şi o linie incizată dispusă oblic pe pântec. Nu au putut fi determinate forme ceramice specifice, însă fragmentele ceramice, după compoziţia pastei din care au fost lucrate şi după maniera de decor aparţin epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru, etapele Ic3 şi Ic2 (Fig. 27).

21. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Cap Valea Neii”* (N45 15.657; E26 44.564), la 1,3 km est de drumul judeţean 203L şi aproximativ 800 de metri nord-nord-est de punctul „Platou 4”(Fig. 22). La est de valea Neii - 1 km sud de releul TV Berca. Material ceramic redus constând dintr-un fragment de fund de vas, un fragment dintr-o farfurie smălţuită decorată cu motive vegetale stilizate şi mici fragmente din pereţii unor vase, toate fragmentele fiind de culoare cărămizie şi lucrate la roată (Fig. 28.1). A mai fost identificat un krummesser fragmentar (din care se păstrează cca. 3/4), lucrat din gresie de slabă calitate, cu multă mică în compoziţie, de culoare maroniu – negricioasă, cu spatele curbat, fără talon pe spate, tăiş relativ drept, ovoidal în secţiune. Piesa aparţine epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru. (Fig.28.3).

22. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „La Sud de livada lui Morogan”* (N45 15.317; E26 44.603), la 650 metri sud-sud-est de punctul „Cap Valea Nei”. Est de Valea Neii, circa 2 km sud de releul TV Berca (Fig. 22, Fig. 29.1). Din acest punct au fost recoltate fragmente ceramice lucrate exclusiv la roată, din pastă fină, de culoare cărămizie, aparţinând epocii medievale. Dintre acestea se remarcă un fund de vas fragmentar, un fragment din buza unui castron/farfurie (?) acoperit cu smalţ verzui pe suprafaţa interioară şi pe margine, aceasta din urmă fiind decorată cu crestături, un fragment de toartă în bandă, precum şi fragmente din pereţii unor vase acoperite parţial cu vopsea de culoare albă (humă). Materialul ceramic se poate încadra în perioada secolelor XVI-XVII (Fig. 29.2). A fost identificat un krummesser fragmentar (din care se păstrează cca. 3/4), lucrat din gresie de slabă calitate,

cu multă mică în compoziţie, de culoare maroniu – negricioasă, cu spatele curbat, fără talon pe spate, tăiş relativ drept, ovoidal în secţiune.

23. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „La Nord de Săpoca"* (N45 15.249; E26 44.746), la aproximativ 200 de metri sud-est de punctul „La Sud de livada lui Morogan". La est de Valea Neii, spre platoul de deasupra Săpocii – cca 2 km sud de releul TV Berca (Fig. 22). În acest punct au fost găsite puţine fragmente ceramice aparţinând epocii medievale (secolele XVI – XVII), unul dintre fragmente fiind decorat pe suprafaţa interioară cu linii realizate din pastă de culoare albă (Fig. 30.2).

24. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Acropolă"* (N45 14.816; E26 44.599), la aproximativ 470 de metri sud-est de punctul „Platou 1" (Fig. 22). Punctul reprezintă un pinten separat de două ravene naturale, dintre care una serveşte în prezent ca o cale de acces către platourile de pe Cula Săpocii, spre est iar către vest o vale largă, posibil un vechi curs de apă, astăzi secat total. La nord-est de Acropolă se află un bot de deal cu o diferenţă de nivel de cca. 25 – 30 m. Punctul a fost identificat datorită rupturii relativ recente a malurilor de sud, est şi vest. În această ruptură s-a observat existenţa unui strat vegetal de cca. 30 cm sub care se află un strat de cultură cu o grosime de cca. 1 – 1,5 m (Fig. 31). Din această depunere au fost recoltate 84 de fragmente ceramice din care 57 aparţin epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru şi 6 epocii neolitice, respectiv culturii Cucuteni (Fig. 32.8); restul reprezintă fragmente ceramice atipice, neîncadrabile. Dintre fragmentele ceramice aparţinând epocii bronzului 9 reprezintă buze de vase, 3 provin de la toarte, 3 provin de la funduri de vase, restul de 42 provenind de la pereţi de vase de diferite forme. Dintre formele ceramice identificate amintim: vase cu gâtul trompetiform, ceşti cu toarte supraînălţate trase din buză, vase cu gâtul înalt şi corp tronconic, boluri, Spendegeffasse şi vase cu corp globular. Cele mai multe dintre fragmentele ceramice recoltate (29) au fost lucrate din pastă semifină, bine omogenizată, cu ceramică pisată în compoziţie şi argilă fină. 22 de fragmente ceramice au fost lucrate din pastă semifină cu ceramică pisată în compoziţie, pietricele, argilă şi nisip cu bobul mare. Din pastă semigrosieră au fost lucrate 4 dintre fragmentele ceramice recoltate şi 2 din pastă fină. Dintre fragmentele ceramice aparţinând epocii bronzului 12 au fost decorate, motivele decorative constând din nervuri aplicate, linii incizate paralele, simple, duble, triple sau câte patru, şiruri de crestături, cusături, împunsături cu un obiect cu vârful ascuţit, şiruri aplicate

cu impresiuni cu degetul în pasta moale. Acestea aparţin culturii Monteoru, respectiv etapele Ic4-2 – Ic4-3/Ic3 şi Ia, locuirea de pe Acropolă fiind atribuită epocii bronzului timpuriu şi mijlociu (Fig. 32.1-6). Alături de fragmente ceramice au mai fost recoltate 3 fragmente provenind de la 2 vetre portabile, cu perforaţii cvasi-circulare, 11 fragmente de oase, dintre care unele prezintă urme de ardere, precum şi o aşchie de silex, de culoare maroniu – negricioasă, cu inserţii albe şi gălbui.

25. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Releu TV”* (N45 16.174; E26 44.296), la aproximativ 1 km nord-nord-vest de punctul “Cap Valea Nei” (Fig. 22). În zona releului au fost găsite fragmente ceramice exclusiv lucrate la roată, toate încadrabile în perioada evului mediu şi epocii moderne (secolele XVI-XIX) (Fig. 33).

26. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Muchia Săpocii”* (N45 16.071; E26 44.353), la aproximativ 800 de metri nord-nord-vest de punctul „Cap Valea Nei” (Fig. 22). La 800 m sud de releul TV Berca. Aici au fost găsite fragmente ceramice aparţinând epocii medievale târzii (sec. XVII – XVIII), unele dintre ele decorate cu linii orizontale realizate din pastă albă şi smalţ, altele având una dintre suprafeţe acoperite cu smalţ. Alături de materialul ceramic au mai fost descoperite şi fragmente de lipitură de perete (Fig. 34).

27. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Livada Morogan”* (N45 15.726; E26 44.600), la aproximativ 130 de metri nord-nord-est de punctul „Cap Valea Nei”. La cca. 1,8 Km de releul TV Berca (Fig. 22). În acest punct au fost descoperite fragmente ceramice medievale, toate lucrate la roată din pastă fină de culoare cărămizie. Printre acestea se remarcă un fragment din toarta unui vas, 3 fragmente acoperite cu pastă albă şi smalţ, provenind probabil de la castroane, precum şi un fragment de buză decorată cu o linie vălurită. Materialul ceramic este completat de 3 fragmente de cărămizi şi 2 fragmente de chirpic, acesta putând fi încadrat larg între secolele XVI – XVIII (Fig. 35). Prezenţa materialului în acest perimetru atestă prezenţa unei aşezări.

28. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „La Vest de Valea Neii”* (N45 15.631; E26 44.452) (Pl. 22). La cca. 1,5 km sud de releul TV Berca, la nucii înfrăţiţi – un nuc cu două tulpini. Din acest punct provine material ceramic medieval (fragmente de dimensiuni mici, de culoare cărămizie, lucrate la roată, dintre care unul decorat cu smalţ maroniu şi linii orizontale de

culoare verde) (Fig. 36.1) şi numeroase fragmente de lipitură de perete (Fig. 36.2). Materialul provine probabil de la o locuinţă din secolele XVI-XIX.

29. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Est Biserica Urlători”* (N45 15.185; E26 44.351), la aproximativ 70 de metri nord-nord-vest de punctul „Platou 3”(Fig. 22). Au fost recoltate 30 de fragmente ceramice, dintre care 2 au putut fi determinate ca aparţinând epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru. Un fragment ceramic reprezintă o toartă fragmentară, nedecorată, în bandă, foliformă în secţiune, lucrată din pastă semifină, bine omogenizată, de culoare cărămizie, cu nuanţe gri – cenuşii. Celălalt provine de la un fund de vas, fără prag de demarcaţie, perete uşor aplecat spre exterior, lucrat din pastă semifină, bine omogenizată, de culoare gri – cenuşie la exterior, cărămizie la interior, nedecorat (Fig. 37).

30. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Platou Est Urlători”* (N45 14.762; E26 44.266), platou întins (aprox. 250x100 metri), aflat la aproximativ 300 de metri vest de drumul judeţean 203L (Fig. 22). Au fost recoltate 117 fragmente ceramice, din care 98 pot fi cu certitudine atribuite epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru şi 19 atipice, neîncadrabile. Dintre fragmentele ceramice atribuite epocii bronzului 7 reprezintă buze de vase, 4 toarte fragmentare şi 87 provin de la pereţi de vase. Dintre formele ceramice identificate amintim vase cu gât trompetiform (3 exemplare), vase cu gura evazată (4 exemplare) şi o ceaşcă cu gura albiată, gât uşor înălţat şi corp globular. Majoritatea fragmentelor ceramice au fost lucrate din pastă semifină, bine omogenizată, cu ceramică pisată în compoziţie şi argilă fină (90 de fragmente ceramice), 2 din pastă semigrosieră şi 6 din pastă semifină, cu ceramică pisată în compoziţie, pietricele, argilă şi nisip cu bobul mare. Dintre fragmentele ceramice recoltate şi atribuite epocii bronzului 12 au fost decorate. Motivele decorative se compun din linii incizate, simple sau duble, dispuse în zig-zag, brâuri aplicate, în relief, dispuse orizontal, la partea superioară a pântecelui sau sub linia gâtului, şiruri de crestături oblice, şiruri de ghirlande triple dispuse orizontal, triunghiuri duble, incizate, brâuri cu impresiuni cu degetul în pasta moale, şiruri de cusături. Acestea aparţin epocii bronzului, respectiv culturii Monteoru etapele Ic4-3/Ic3, Ia şi IIa, locuirea din acest punct aparţinând perioadei timpurii şi mijlocii a epocii bronzului (Fig. 38.1-6,8) Alături de fragmente ceramice au mai fost recoltate 2 fragmente provenind de la vetre portabile şi un os fragmentar. (Fig. 38.7).

31. *Cula Săpocii, com. Săpoca, punctul „Urlători Drum”* (N45 15.010; E26 44.130) la aproximativ 250 metri nord-vest de punctul „Platou 1” (Fig. 22). Pe drumul din marginea de est a satului deasupra grădinilor. În acest punct s-au găsit câteva fragmente ceramice de culoare cărămizie, lucrate la roată, unele decorate cu pastă albă şi smalţ (registre de linii orizontale şi verticale, motive vegetale stilizate), toate aparţinând evului mediu. Pe lângă materialul ceramic au mai fost recoltate 3 cărămizi fragmentare, un chirpic şi un os de animal (Fig. 39.2). Materialul poate fi încadrat în perioada secolelor XVII – XVIII.

Comuna Unguriu

32. *Unguriu, com. Unguriu, punct La Mânăstire (fost Rubla).* (N 45 16.355; E 26 36.855). Pe un bot de deal în spatele satului, la cca. 720 m vest de DN 10, au fost identificate urme de locuire aparţinând evului mediu târziu (sec. XVI - XVIII). Pe latura din dreapta a drumului de exploatare forestieră au fost identificate resturile unui zid din cărămidă. Suprafaţa platoului este de cca. 4460 m^2. Printr-o uşoară taluzare a malului s-a observat, la cca. – 0, 20 m, că zidul era construit din cărămidă, cu grosimea variind între 3,5 – 4,5 cm (Fig. 40.1). Ca liant a fost folosit mortar (var şi nisip). De asemenea, au mai fost identificate fragmente ceramice dintre care menţionăm unul, lucrat la roată, pastă fină cu mică în compoziţie, culoare cărămizie la interior şi neagră la exterior, cu coaste pe partea inferioară (Fig. 40.2).

Comuna Vadu Paşii

33. *Băjani, com. Vadu Paşii, punctul „Movila Tăbăcaru”* (N45 10.890; E26 50.682) (Fig. 41). La aproximativ 500 de metri nord de movila Tăbăcaru (Fig. 42.1). Din această zonă provin fragmente ceramice lucrate la roată, din pastă zgrunţuroasă (specia „ciment”) şi fină, specifică culturii Sântana de Mureş (Fig. 42.2). Unul dintre fragmente este decorat cu caneluri orizontale, iar altul cu linii în val realizate cu măturica. Pe lângă acestea mai apar şi câteva fragmente de lipitură de perete.

34. *Ciocârlia, com. Vadu Paşii, punct „La Arman”* (N45 08.807; E26 53.373) (Fig. 41). La nord – nord – est de sat, pe platoul de deasupra satului, la sud de şosea (Fig. 43.1). În acest punct au fost descoperite 5

fragmente ceramice: un fragment de toartă de amforă în bandă, de culoare cărămizie, din pastă aspră, un fragment de fund, un fragment de perete de vas, decorat cu linii orizontale şi în val, realizate cu măturica şi un fragment ceramic decorat cu caneluri orizontale, din pastă aspră, toate putând fi datate în a doua jumătatea a mileniului I p. Chr. La acestea se adaugă un fragment ceramic din pastă fină, lucrat la roată, decorat cu smalţ alb-gălbui, databil în perioada evului mediu (XVI-XVIII). Pe lângă materialul ceramic au mai fost găsite 2 fragmente de lipitură de perete (Fig. 43.2).

35. *Ciocârlia, com. Vadu Paşii, punct „La Releu”* (N45 08.884; E26 53.032) (Fig. 41). La nord de sat, platoul cu releul. Din acest punct provin fragmente ceramice lucrate la roată şi la mână, din pastă fină şi zgrunţuroasă de culoare cenuşie şi cărămizie, specifice secolului IV p. Chr. (cultura Sântana de Mureş). Dintre acestea se remarcă două funduri de vas fragmentare, unul inelar şi unul drept. Tot în acest loc a fost descoperită şi o fusaiolă bitronconică, aplatizată, de culoare cărămizie, încadrabilă în aceeaşi perioadă (Fig. 44.1). Alături de materialul datat în secolul IV au mai fost descoperite câteva fragmente ceramice aparţinând evului mediu şi epocii moderne (Fig. 44.2).

36. *Focşănei, com. Vadu Paşii, punctul „Bazinul cu apă”* (N45 10.565; E26 50.845) (Fig. 41). Pe platoul de deasupra cimitirului din sat. Din acest punct s-a recoltat material arheologic abundent compus din ceramică lucrată exclusiv la roată, fragmente de lipitură de perete, o greutate pentru războiul de ţesut fragmentară (Fig. 45.1) şi oase de animale. Materialul ceramic este compus din fragmente ceramice de culoare cenuşie, din pastă fină şi zgrunţuroasă (specia „ciment”), precum şi din fragmente de culoare cărămizie (10 fragmente) (Fig. 46.1). Printre acestea se remarcă mai multe fragmente de buze, specifice culturii Sântana de Mureş (răsfrânte orizontal cu marginea rotunjită, îngroşate şi rotunjite, uşor răsfrânte şi rotunjite), funduri de vase drepte şi inelare, precum şi un fragment de toartă provenind de la un vas de dimensiuni mari (amforă ?). Cele câteva fragmente ceramice decorate prezintă pe suprafaţa exterioară caneluri sau nervuri orizontale. Pe lângă materialul ceramic a mai fost recuperat şi un cuţit fragmentar din fier, prevăzut cu peduncul pentru înmănuşare (Fig. 45.2). Abundenţa materialului ceramic şi cantitatea mare de lipitură de perete relevă existenţa unei aşezări în acest perimetru pe parcursul secolului IV p. Chr.

37. *Focşănei, com. Vadu Paşii, punctul „Platou Est”* (N45 10.699; E26 50.657) (Fig. 41). Platoul de deasupra satului Focşănei. În acest punct au fost descoperite mai multe fragmente ceramice lucrate la roată înceată şi la mână din pastă grosieră, de culoare cărămizie, unele dintre ele având pe suprafaţa exterioară decor realizat din linii incizate orizontale sau linii orizontale combinate cu linii în val. Fragmentele ceramice se compun din pereţi de vas, un fragment de fund şi mai multe buze fragmentare rotunjite şi răsfrânte. Pasta cu pietricele în compoziţie, arderea şi decorul încadrează aceste fragmente ceramice între secolele VIII – X p. Chr (Fig. 47.1). În acelaşi punct au mai fost descoperite 3 fragmente ceramice de culoare cenuşie şi 3 de culoare cărămizie, din pastă fină, lucrate la roată, încadrabile în secolul IV p. Chr., provenind de la aşezarea de tip Sântana de Mureş aflată în apropiere (vezi punctul „Bazinul cu apă”) (Fig. 47.2). Materialul arheologic din acest punct este completat de mai multe fragmente de chirpic. Situaţia din teren ne îndreptăţeşte să credem că în acest punct a existat o aşezare de tip Dridu, încadrabilă în sec. VIII - X p. Chr.

Comuna Vipereşti

38. *Ursoaia, com. Vipereşti, punct La Şcoală.* (N 45 14.628; E 26 26.677) La cca. 15 – 20 m nord – est, est şi sud de şcoala din sat, pe un platou de cca. 4930 m^2, au fost descoperite mai multe fragmente ceramice ce aparţin mai multor perioade istorice: epoca bronzului (cultura Monteoru); ev mediu timpuriu (sec. IV - V); Ev Mediu târziu (XVI - XVIII). Aparţinând epocii bronzului au fost descoperite 12 fragmente ceramice provenind de la buze de vase, toate prelucrate din pastă semifină, cu pietricele în compoziţie şi culori variind de la cărămiziu – deschis la negru – cenuşiu. Unele dintre ele sunt decorate cu câte un brâu alveolat. Un alt fragment ceramic provine de la un pântec de ceaşcă, pastă semifină, culoare cărămiziu – deschis. Pe suprafaţa lui sunt slab vizibile urmele de decor incizat, compus din un triunghi din trei linii, dispus cu vârful în jos (Fig. 48.4). Materialul ceramic recoltat datează locuirea de epoca bronzului ca aparţinând culturii Monteoru, etapa Ic3. Aparţinând evului mediu timpuriu, sec. IV (cultura Sântana de Mureş) au fost identificate mai multe fragmente ceramice, lucrate la roată, dintre care 13 de culoare cenuşie, pastă fină şi pastă zgrunţuroasă (specia ciment) bine omogenizată. Evului Mediu târziu (sec. XVI - XVIII) îi aparţin 3 fragmente ceramice de culoare cărămiziu – roşiatică (Fig. 48.3). Unul provine de la un fund drept, iar un altul prezintă urme de pastă albă şi smalţ verzui. Alături de fragmente ceramice au

mai fost descoperite şi alte materiale de interes arheologic. Dintre acestea amintim cinci aşchii de silex provenite din prelucrarea unor nuclee (Fig. 48.1), un fragment de zgură, puternic corodată (Fig 48.2), un fragment de topor prelucrat din gresie de culoare roşiatică, prin şlefuire. Menţionăm că materialul de interes arheologic era concentrat în partea de vest şi sud – vest a platoului. Aici solul avea culoare negru – închis şi pe alocuri prezenta urme de ardere din vechime, fiind observate şi recoltate mai multe bucăţi de lipitură arsă la roşu. Posibil să ne aflăm în faţa unei aşezări de dimensiuni apreciabile.

Archaeological Contributions to the repertory of Buzau County. Archaeological field surveys in the Buzau Valley.

Abstract

Between September 2007 and September 2010, Buzău County Museum together with Museum of Brăila and Digital Domain SRL Bucharest developed a partnership within the research project “Key Periods of ancient history in the Buzău River Valley”. By implementing this project the members aimed to identify and investigate areas of archaeological interest along the river Buzau (Buzău and Brăila County). The activities undertaken were archaeological field surveys and systematic excavations. Following these activities, earlier informations have been checked and new sites with traces of habitation were identified from prehistory until the Middle Ages.

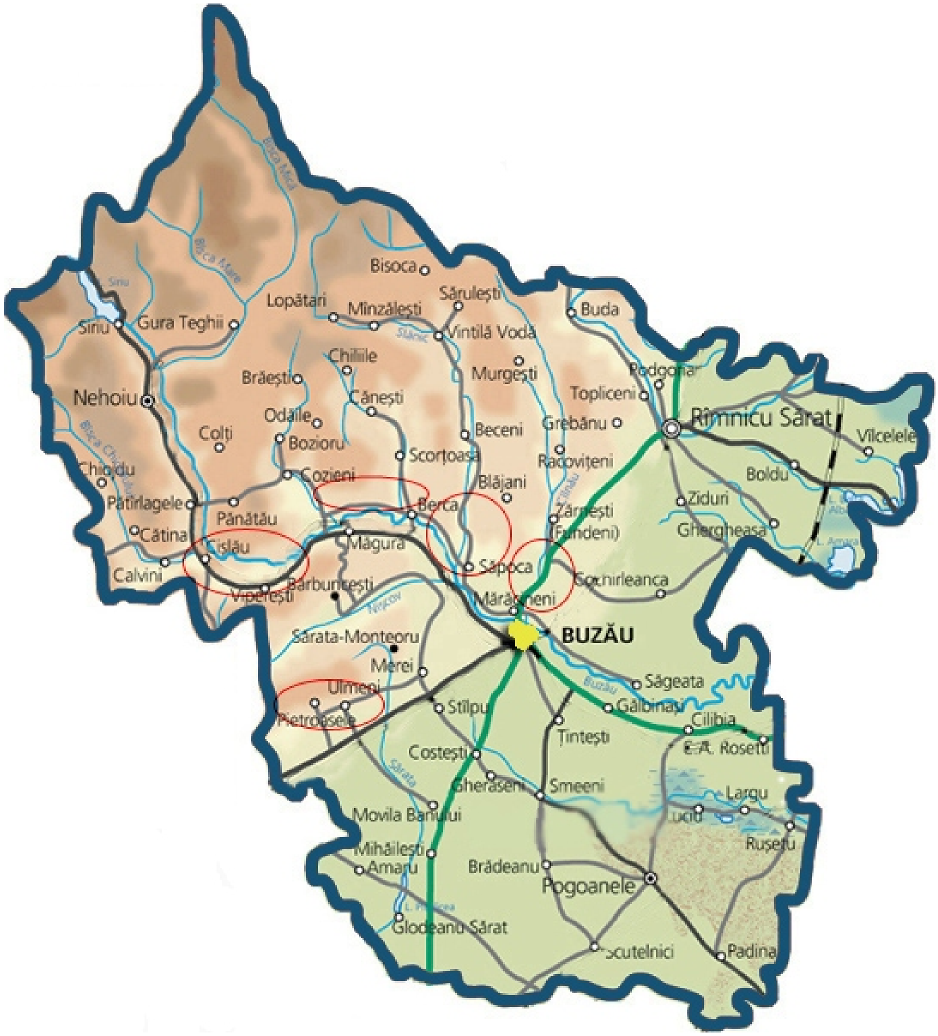

Fig. 1. Amplasarea zonelor cercetate în cadrul proiectului *Perioade cheie ale istoriei vechi pe valea Buzăului* (ISTVB)

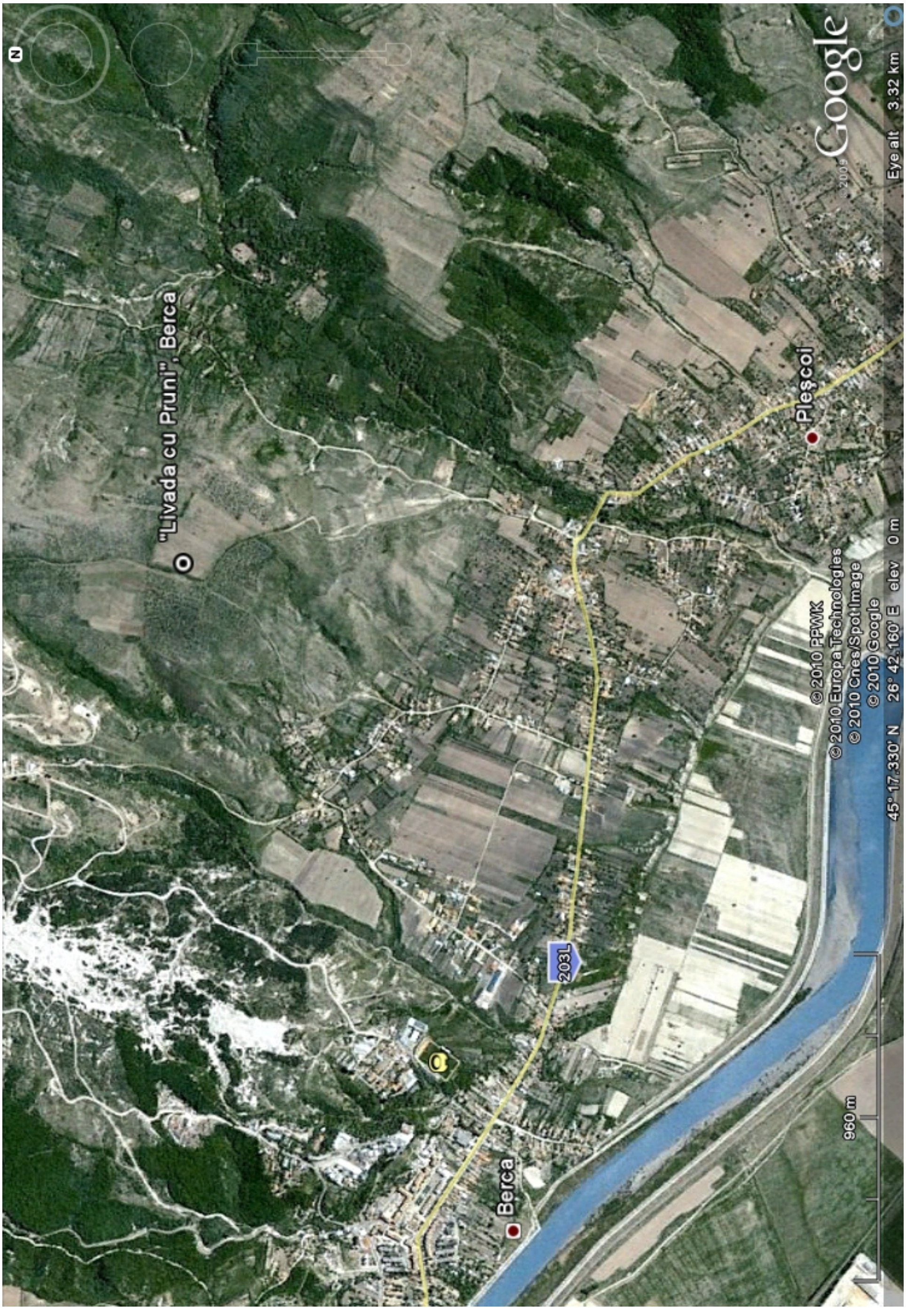

Fig. 2. Berca, jud. Buzău, punctul *Livada cu pruni* - vedere din satelit.

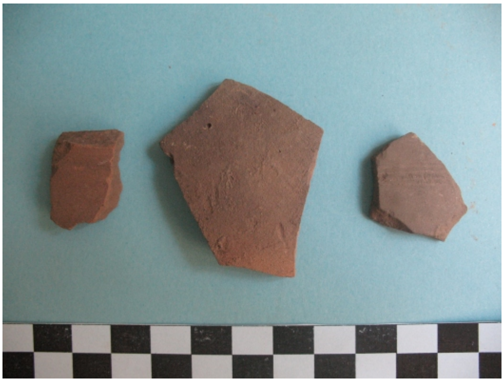

1

2

3

Fig. 3. Berca, punctul *Muchia Viilor*. 1 - 3. Fragmente ceramice, evul mediu (sec. XVI - XVIII).

1

2

Fig. 4 . Berca, punctul *Livada cu Pruni* . 1. Vedere generală, amplasarea sitului; 2. Fragmente ceramice medievale.

1

2

3

4

Fig. 5. Buda Crăciuneşti, com. Cislău, punct *Complexul Domnesc Doamna Neaga*

1

2

3

4

Fig. 6 .1. Bădila, punct *La Heleşteu - Sud*; 2. Bădila, punct *Livada de la grajduri*, Groapa 1A; 3. Pârscov, *Turn medieval* - Vedere dinspre nord; 4. Pârscov, *Turn medieval* - Detaliu arcadă;

Fig. 7. Bădila, punct *La Heleşteu - Sud*. 1. Fragmente de lipitură arsă la roşu, cu urme de nuiele în negativ; 2. Fragmente de oase puternic arse; 3. Fragmente ceramice (sec. XVI - XVIII); 4 - 6.Bădila, punct *La Heleşteu - Vest.* Fragmente ceramice, epoca medievală.

1

2

3

Fig. 8. Bădila, punct *Livada cu grajduri*. Groapa 1. Fragmente ceramice, epoca bronzului (cultura Monteoru); 2. Fragment ceramic evul mediu târziu (sec. XVI - XVIII); Groapa 1A. 3. Fragmente ceramice epoca bronzului (cultura Monteoru).

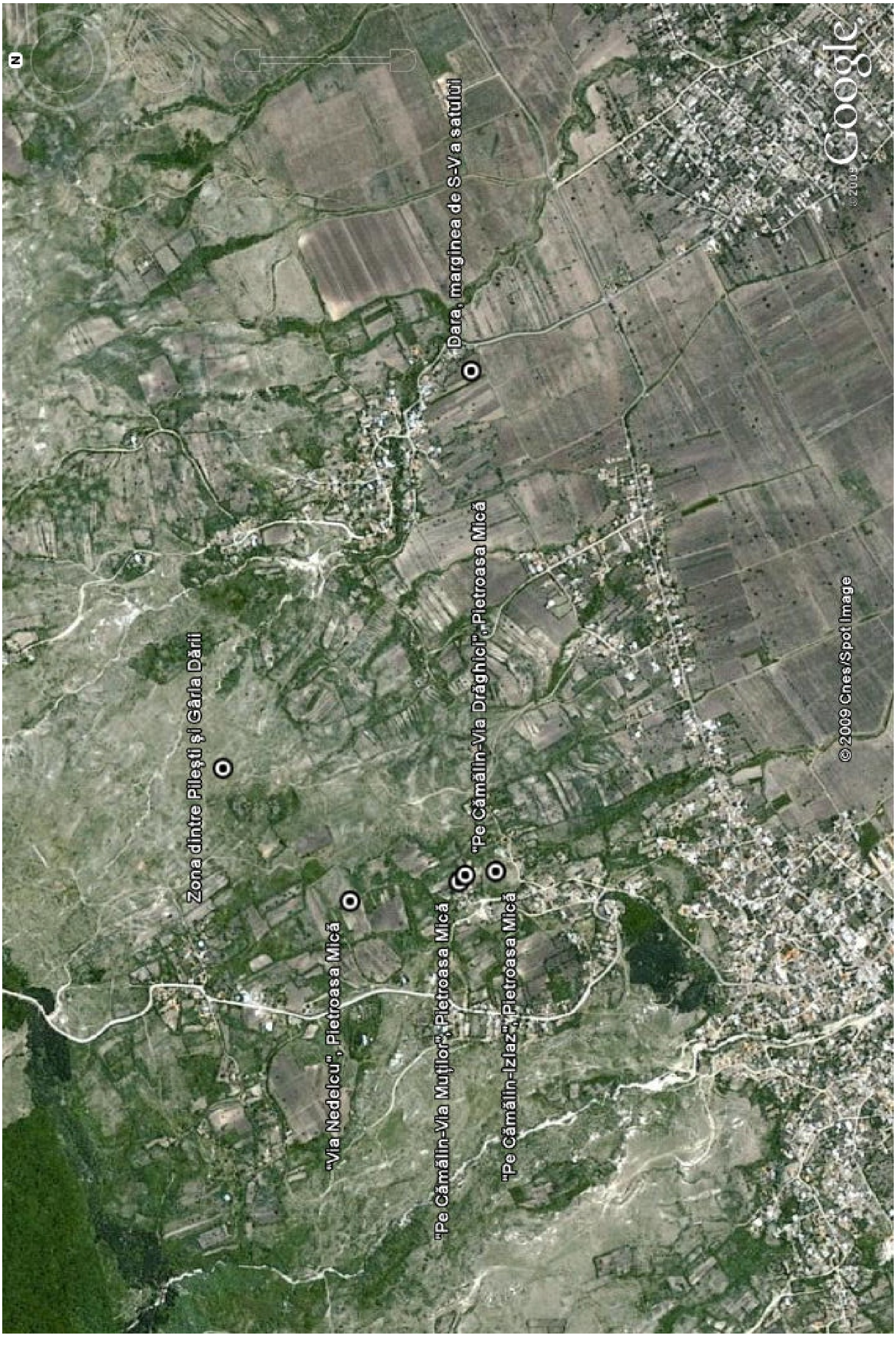

Fig. 9. Pietroasele, com. Pietroasele. Jud. Buzău, amplasarea siturilor identificate - vedere din satelit.

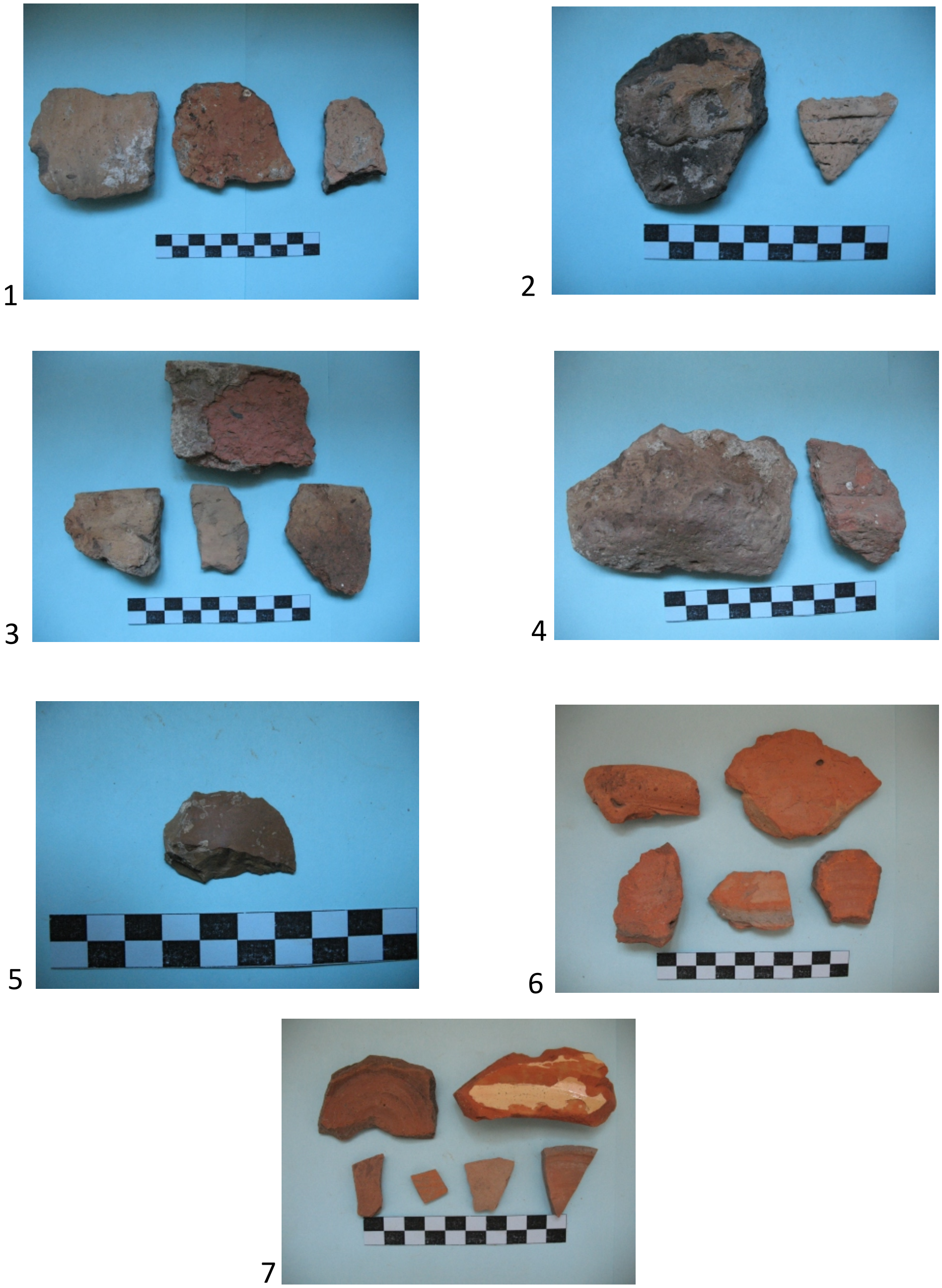

Fig.10. Dara, com. Pietroasele, marginea de sud-vest a satului. 1. Fragmente ceramice barbotinate; 2. Fragmente ceramice decorate; 3. Buze de vase; 4. Funduri de vase; 5. Aşchie din silex; 6. Fragmente ceramice romane târzii; 7. Fragmente ceramice medievale.

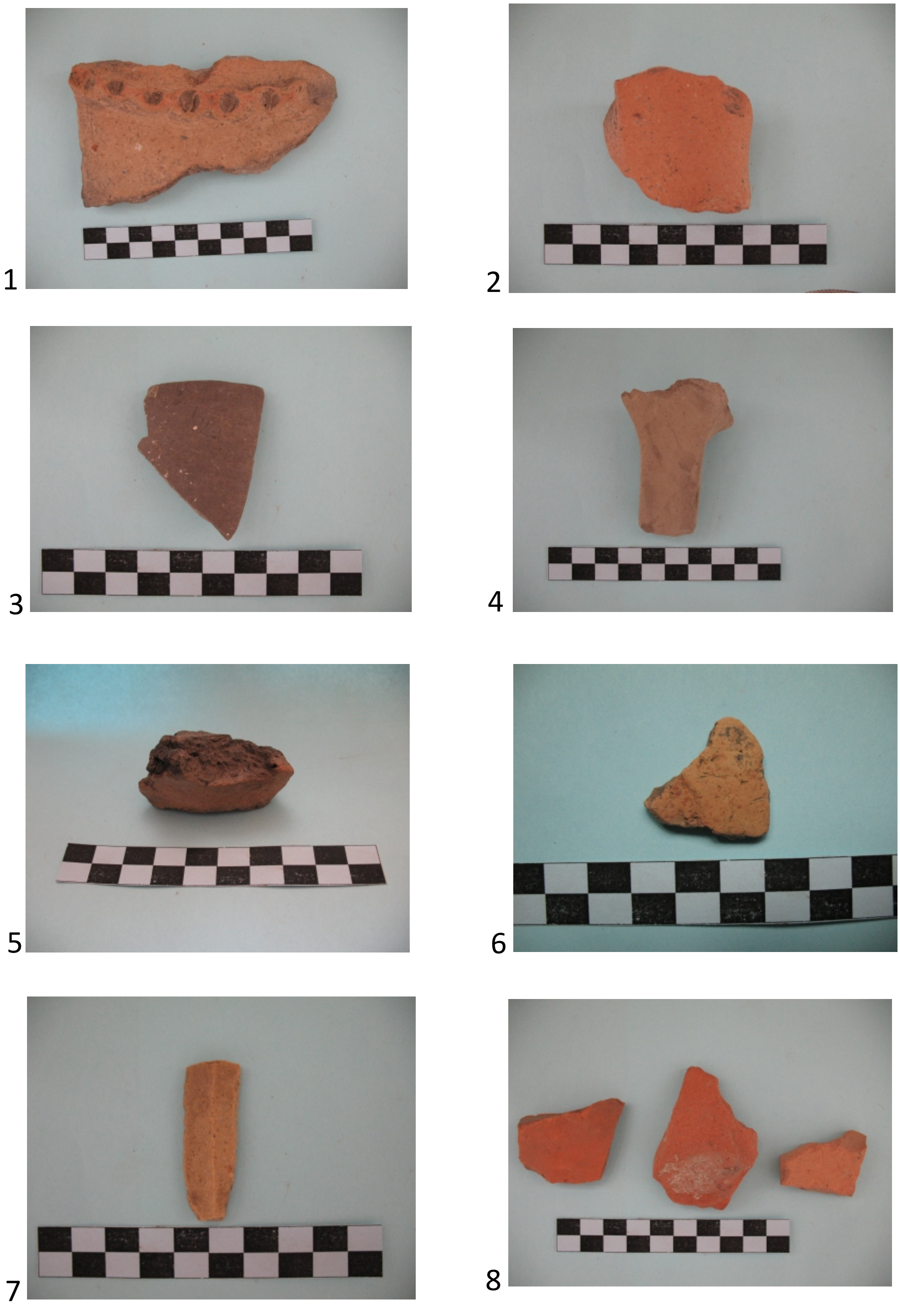

Fig.11. Pietroasele, punctul *Pe Cămălin-Via Muţilor* 1. Fragment ceramic cu brâu alveolat; 2. Fund de amforă; 3. Buză de căniţă; 4. Fragment de toartă în bandă; 5. Fragment fund de vas; 6. Fragment ceramic cu urme de culoare; 7. Lamă din silex; 8.Fragmente ceramice.

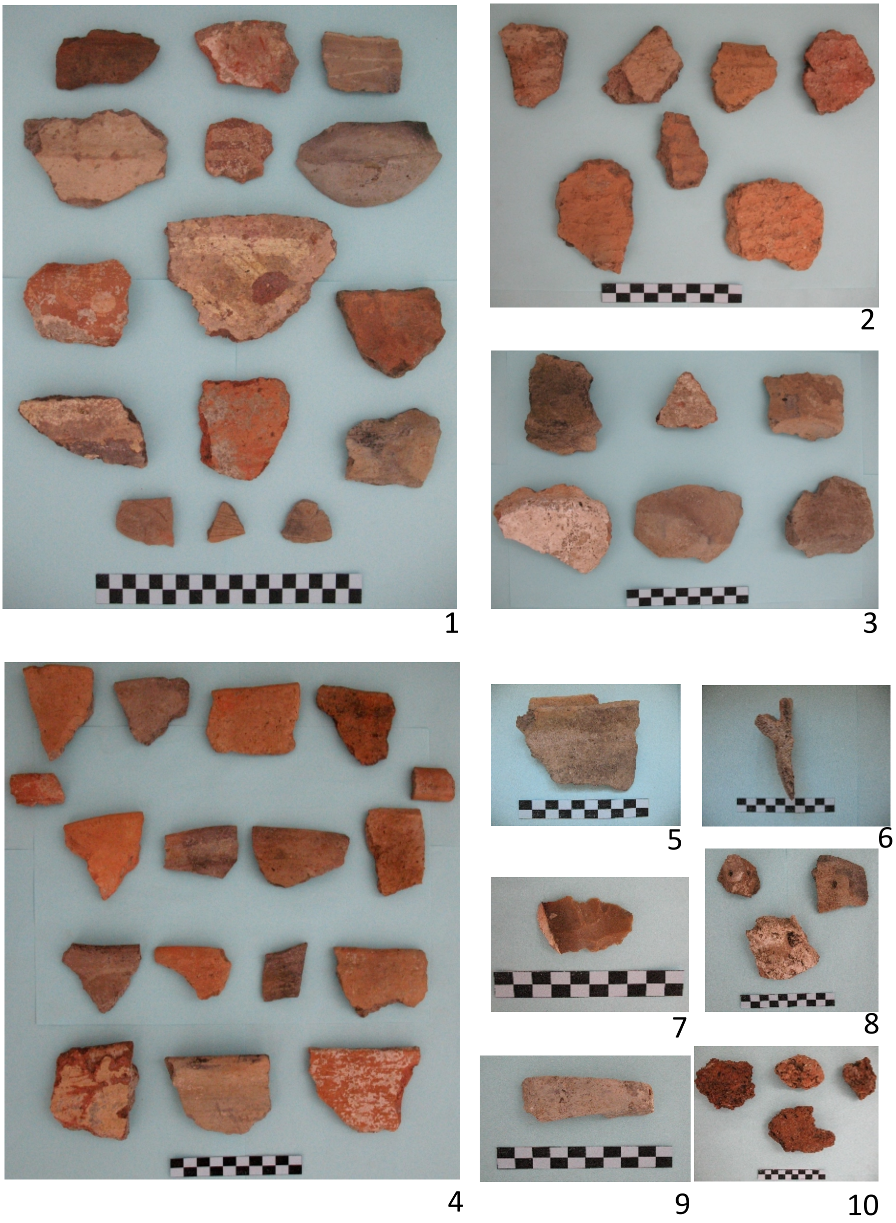

Fig. 12. Pietroasele, punctul *Pe Cămălin-Via Drăghici.* 1. Pereţi de vase; 2. Fragmente ceramice barbotinate; 3. Funduri de vase; 4. Buze de vase; 5-6. Buză de vas cu şănţuire

1

2

3

4

Fig. 13. Pietroasele, punctul *Via Nedelcu*. 1. Fragmente ceramice din epoca fierului; 2. Fragmente ceramice romane târzii; 3. Fragmente ceramice medievale. 4. Lipitură şi un fragment de os calcinat.

1 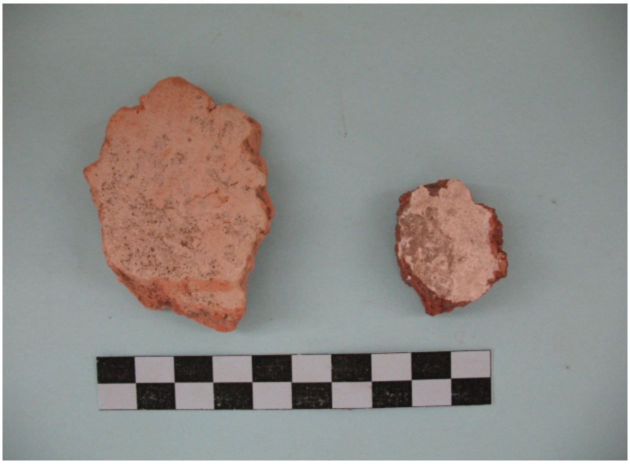

2 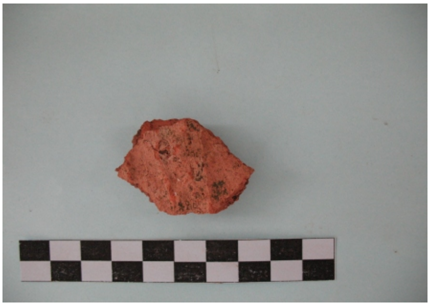

3

Fig. 14. Pietroasele, punctul *Pe Cămălin-Izlaz***.** 1. Fragmente ceramice neo-eneolitice; 2. Fragment ceramic barbotinat; 3. Fragmente ceramice Atribuite mileniului I.

1

2

3

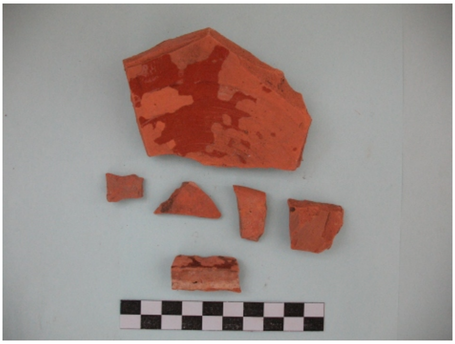

4

Fig. 15. Pietroasele, punctul *Zona dintre Pileşti şi Gârla Dării*. 1. Cărămidă fragmentară; 2. Fragmente ceramice din secolele VII-IX; 3. Fragmente ceramice secolele XVI-XVII;

1

2

Fig. 16 . Poşta Câlnău,punctul *Malul lui Leu*. 1. Vedere generală; 2. Fragmente ceramice (sec. IV p.Chr., cultura Sântana de Mureş).

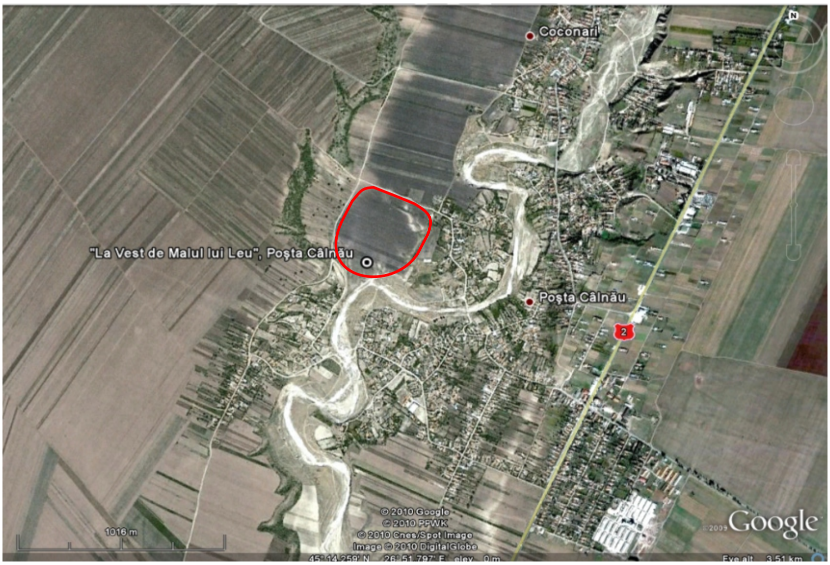

1

2

Fig. 17. Poşta Câlnău, punctul *La Vest de Malul lui Leu*
1. Vedere din satelit; 2. Vedere generală.

1

2

Fig. 18. Poşta Câlnău, punctul *La Vest de Malul lui Leu*
1. Fragmente ceramice (sec. IV p.Chr., cultura Sântana de Mureş;
2. Material ceramic medieval.

1

2

Fig. 19. Poşta Câlnău, punctul *Nord Călugăreni*.
1. Vedere din satelit; 2. Vedere generală.

1

2

Fig. 20. Poşta Câlnău, punctul *Nord Călugăreni*.1. Fragmente ceramice (epoca Bronzului); 2. Fragmente ceramice (sec. IV - V p.Chr., cultura Sântana de Mureş).

1

2

Fig. 21. Poşta Câlnău, punctul *Nord Călugăreni*.1. Fragmente ceramice medievale (sec. XVI - XVIII); 2. Fragment de fier şi os de animal.

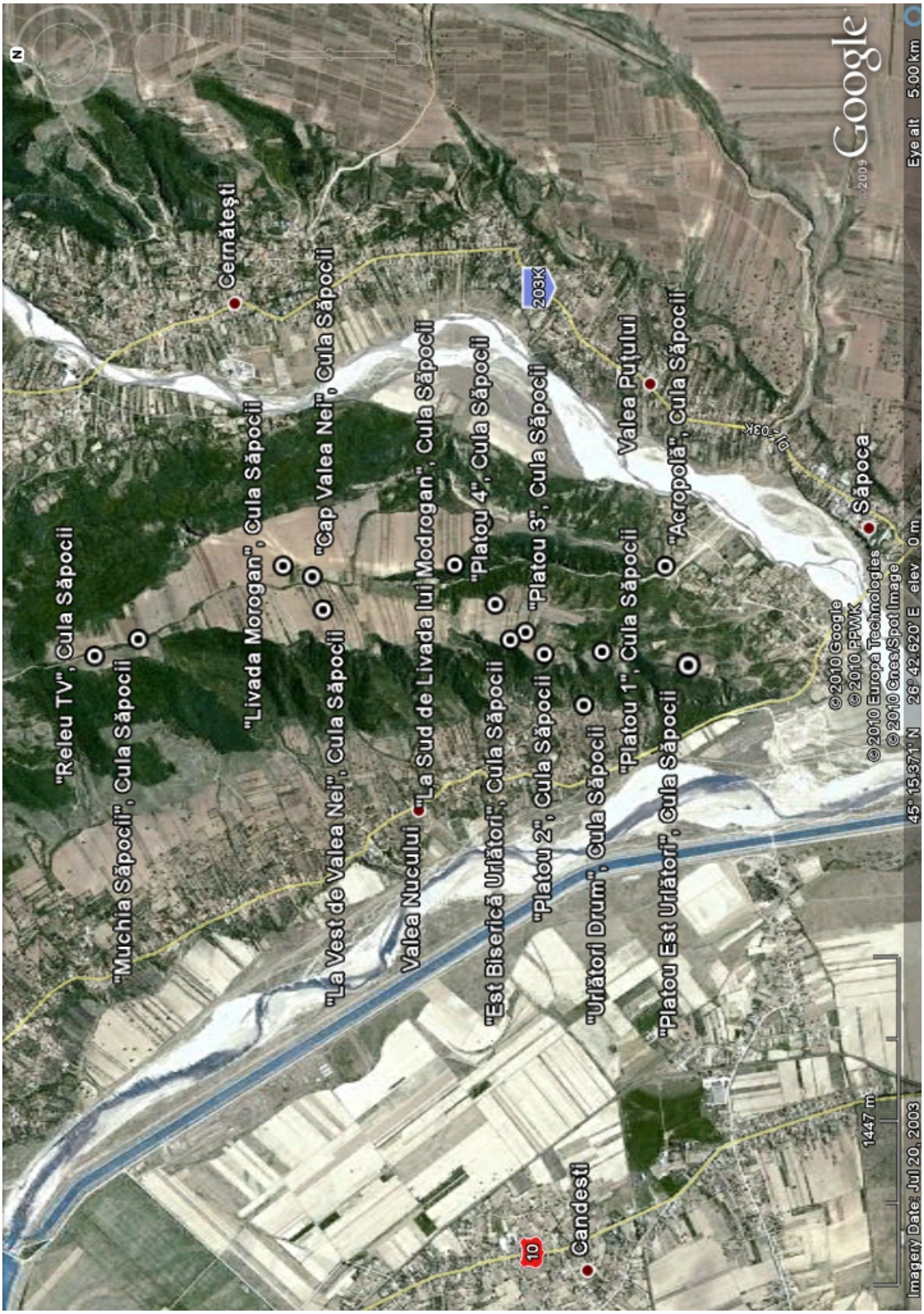

Fig. 22. 1. Cula Săpocii, com. Săpoca, jud. Buzău - vedere din satelit.

1

2

3

Fig. 23. Cula Săpocii, punctul *Platoul 1*. 1. Fragmente ceramice (cultura Monteoru); 2. Aşchie de silex; 3. Os fragmentar.

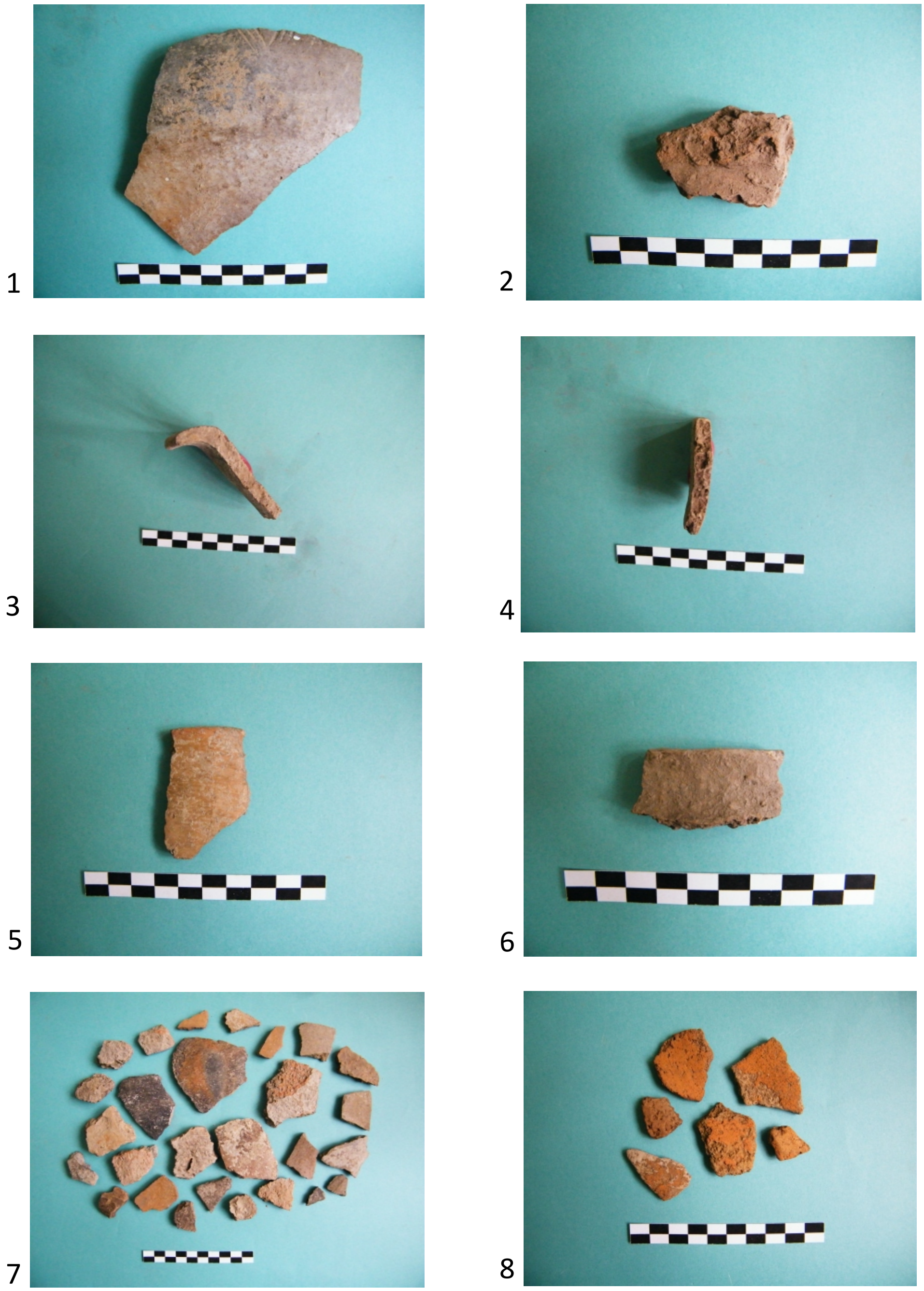

Fig. 24. Cula Săpocii, punctul *Platou 1* - baza platoului.
1 - 8. Fragmente ceramice (cultura Monteoru).

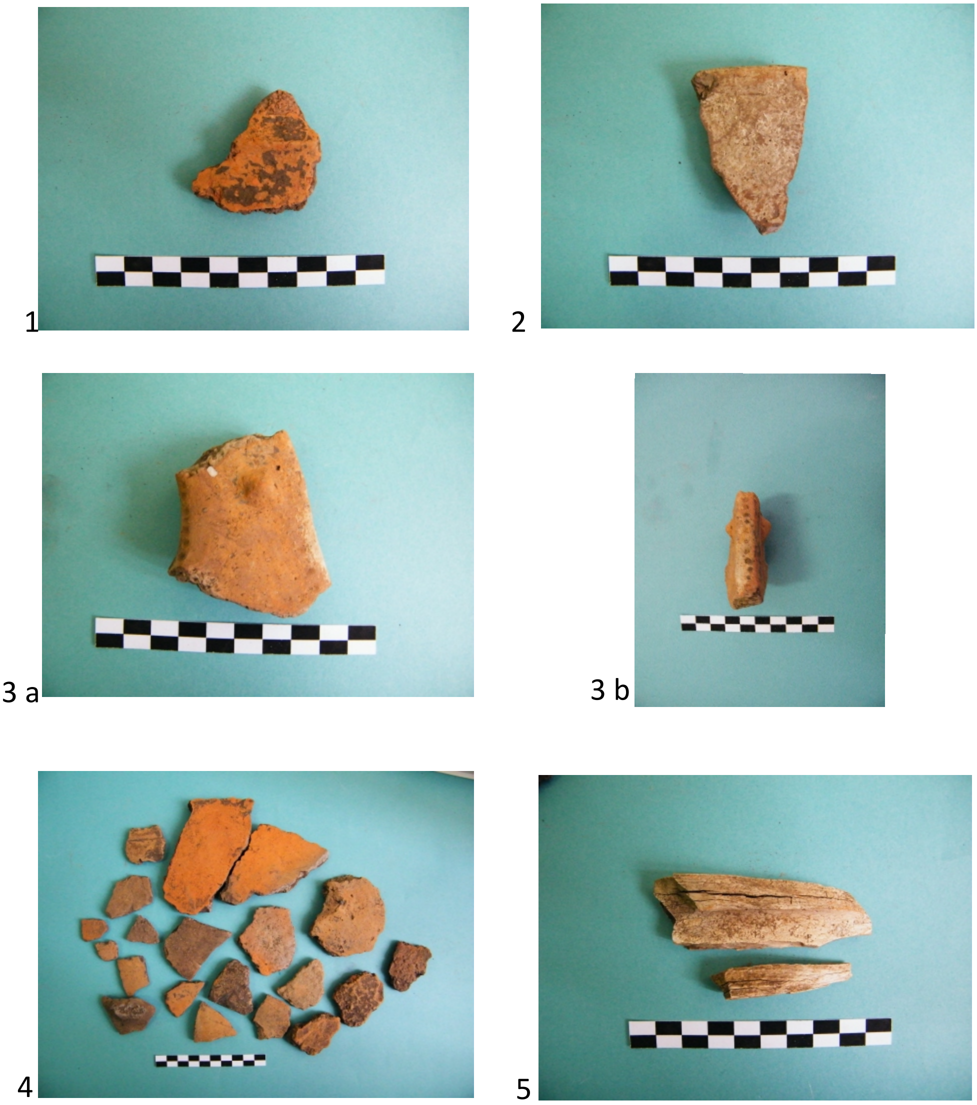

Fig. 25. Cula Săpocii, punctul *Platoul 2*. 1 - 4. Fragmente ceramice (cultura Monteoru); 5. Fragmente osteologice.

1

2

3

Fig. 26. Cula Săpocii, punctul *Platoul 3*. 1. Fragmente ceramice (cultura Monteoru); 2. Vedere pe platou; 3. Detaliu chirpic ars.

1

2

3

4

Fig. 27.Cula Săpocii, punctul *Platoul 4*. 1 - 3. Fragmente ceramice (cultura Monteoru); 4. Material medieval târziu (sec. XVII - XVIII).

1

2

3

Fig. 28. Cula Săpocii, punctul *Cap Valea Neii*. 1. Fragmente ceramice medievale; 2. Silex fragmentar; 3. Krummesser fragmentar, epoca bronzului, cultura Monteoru.

1

2

Fig. 29. Cula Săpocii, punctul *La Sud de Livada lui Morogan*.
1. Vedere generală. 2. Fragmente ceramice medievale (sec. XVI - XVII).

1

2

Fig. 30. Cula Săpocii, punctul *La Nord de Săpoca*. 1. Vedere satelitară. 2. Fragmente ceramice medievale (sec. XVI - XVII).

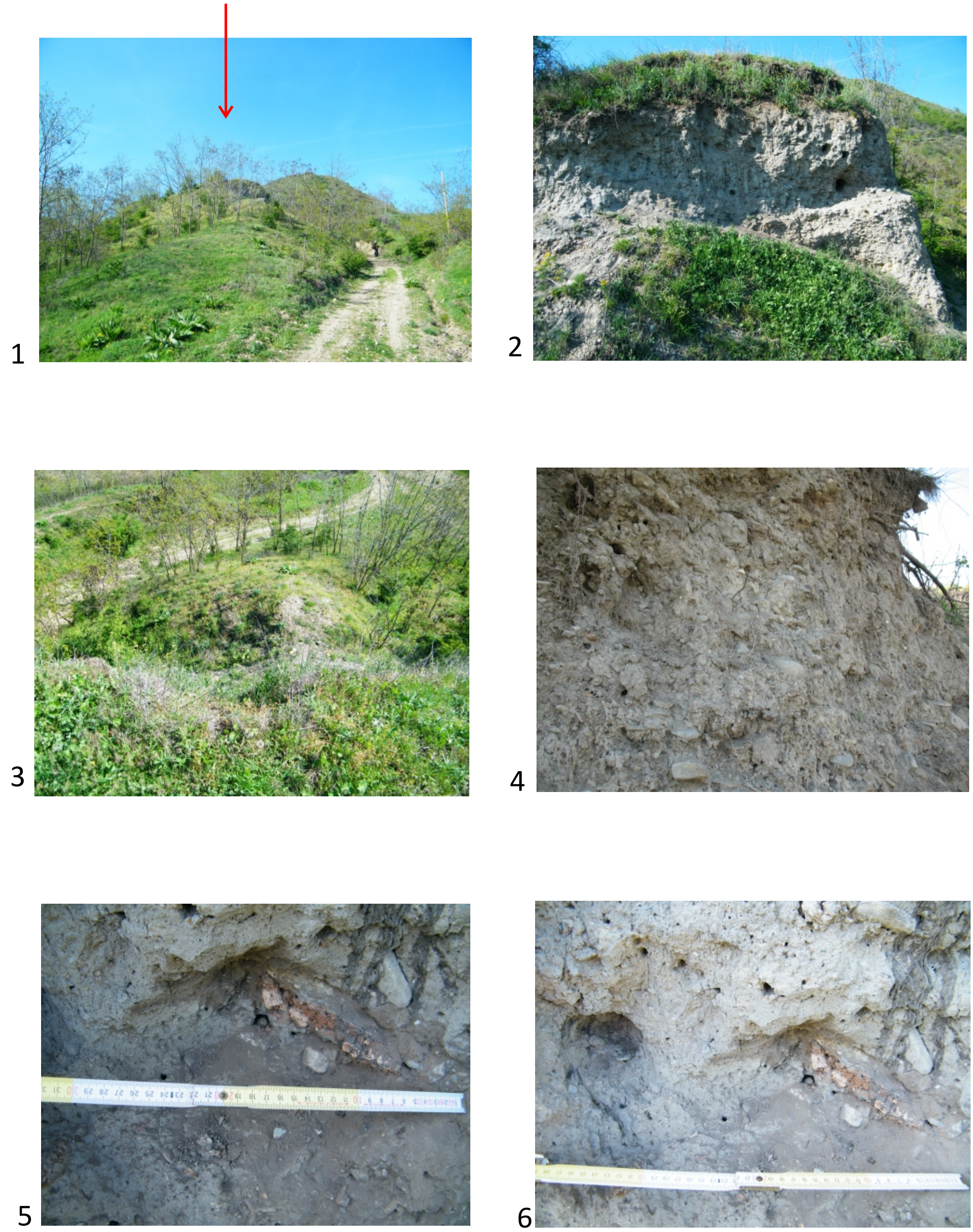

Fig. 31. Cula Săpocii, punctul *Acropolă*. 1. Vedere generală; 2, 4. Depunere arheologică; 3. Vedere de pe *Acropolă*; 5, 6. Detaliu vatră *in situ*.

1

2

3

4

5

6

7

8

Fig. 32. Cula Săpocii, punctul *Acropolă*. 1 - 6. Fragmente ceramice (cultura Monteoru); 7. Fragmente osteologice; 8. Fragmente ceramice (epoca eneolitică).

1

2

Fig.33. Cula Săpocii, punctul *La Releu*. 1. Vedere generală; 2. Vedere dinspre vest.

1

2

Fig. 34. Cula Săpocii, punctul *Muchia Săpocii*. 1. Vedere generală; 2. Fragmente ceramice medievale şi bucăţi de chirpic (sec. XVII - XVIII).

1

2

Fig. 35. Cula Săpocii, punctul *Livada Morogan*. 1. Vedere generală; 2. Fragmente ceramice medievale şi bucăţi de chirpic

1

2

Fig. 36. Cula Săpocii, punctul *La Vest de Valea Neii*.
1. Fragmente ceramice medievale (sec. XVI - XIX);
2. Fragmente de lipitură de perete.

1

2

3

Fig. 37. Cula Săpocii, punctul *Est Biserică Urlători*. 1. Vedere generală. 2-3. Fragmente ceramice (cultura Monteoru);

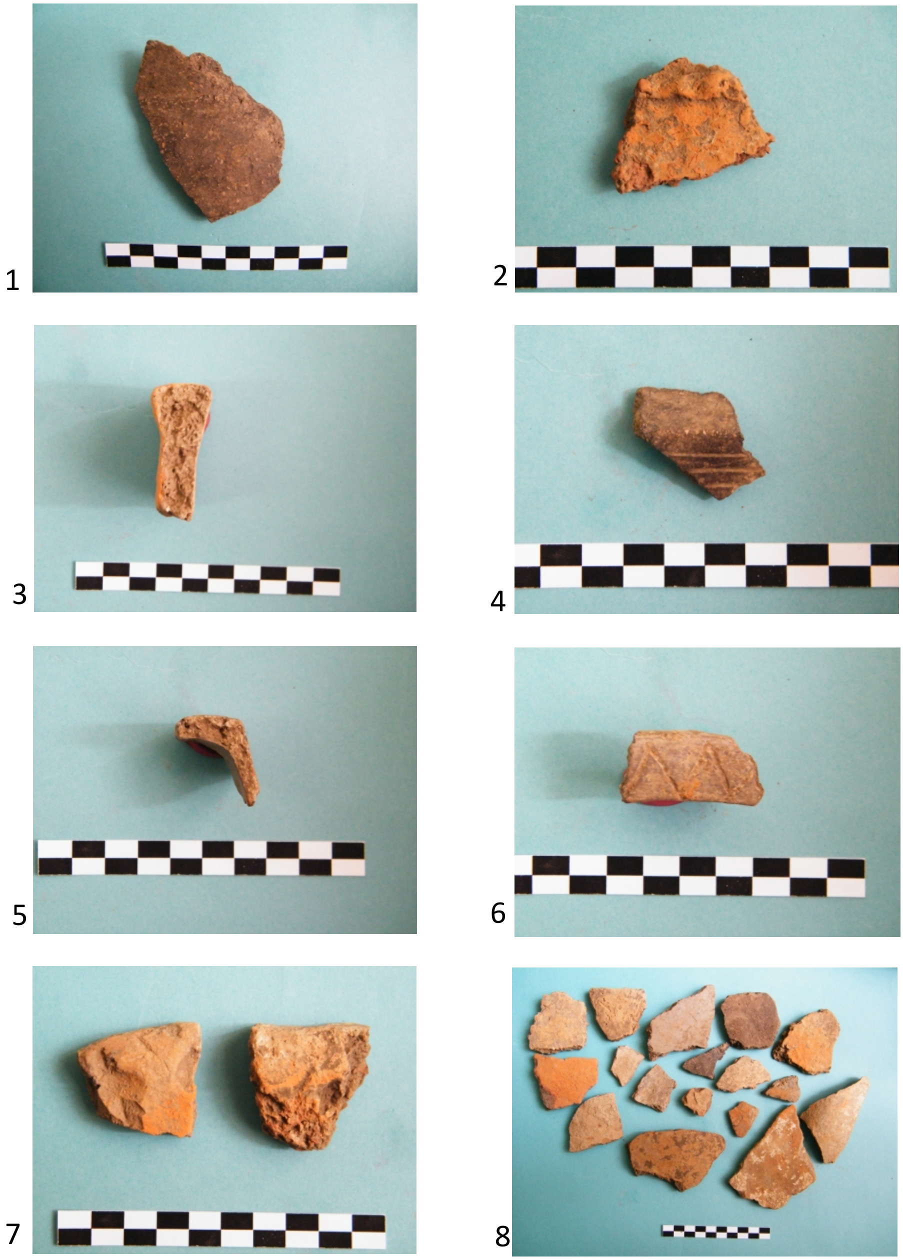

Fig. 38. Cula Săpocii, punct *Platou Est Urlători*.
1 - 6,7. Fragmente *vatră portabilă* (cultura Monteoru). 8. Fragmente ceramice (cultura Monteoru);

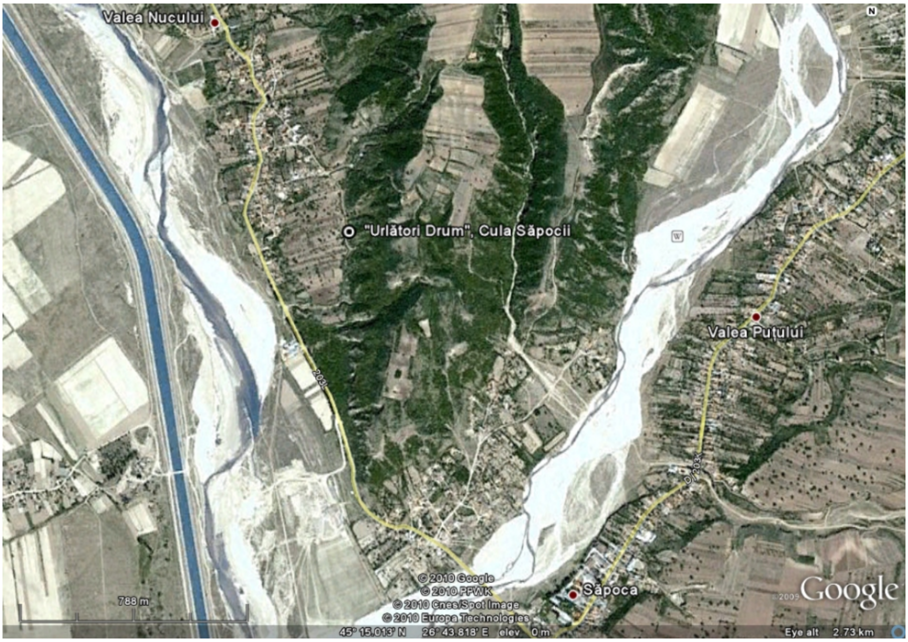

1

2

Fig. 39 . Cula Săpocii, punctul *Urlători Drum*. 1. Vedere din satelit;
2. Fragmente ceramice medievale (sec. XVII - XVIII), carămizi fragmentare,
o bucată de chirpic şi o cute (păstrată parţial).

1

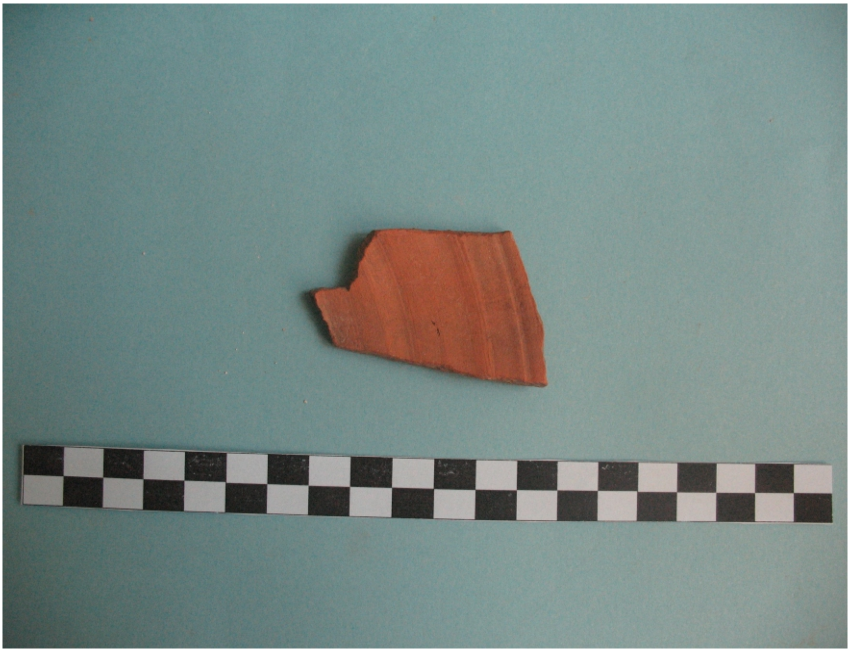

2

Fig. 40. Unguriu. La Mânăstire. 1. Fragmente de cărămidă, evul mediu (sec. XVI - XVIII), 2. Fragment ceramic evul mediu (sec. XVI - XVIII).

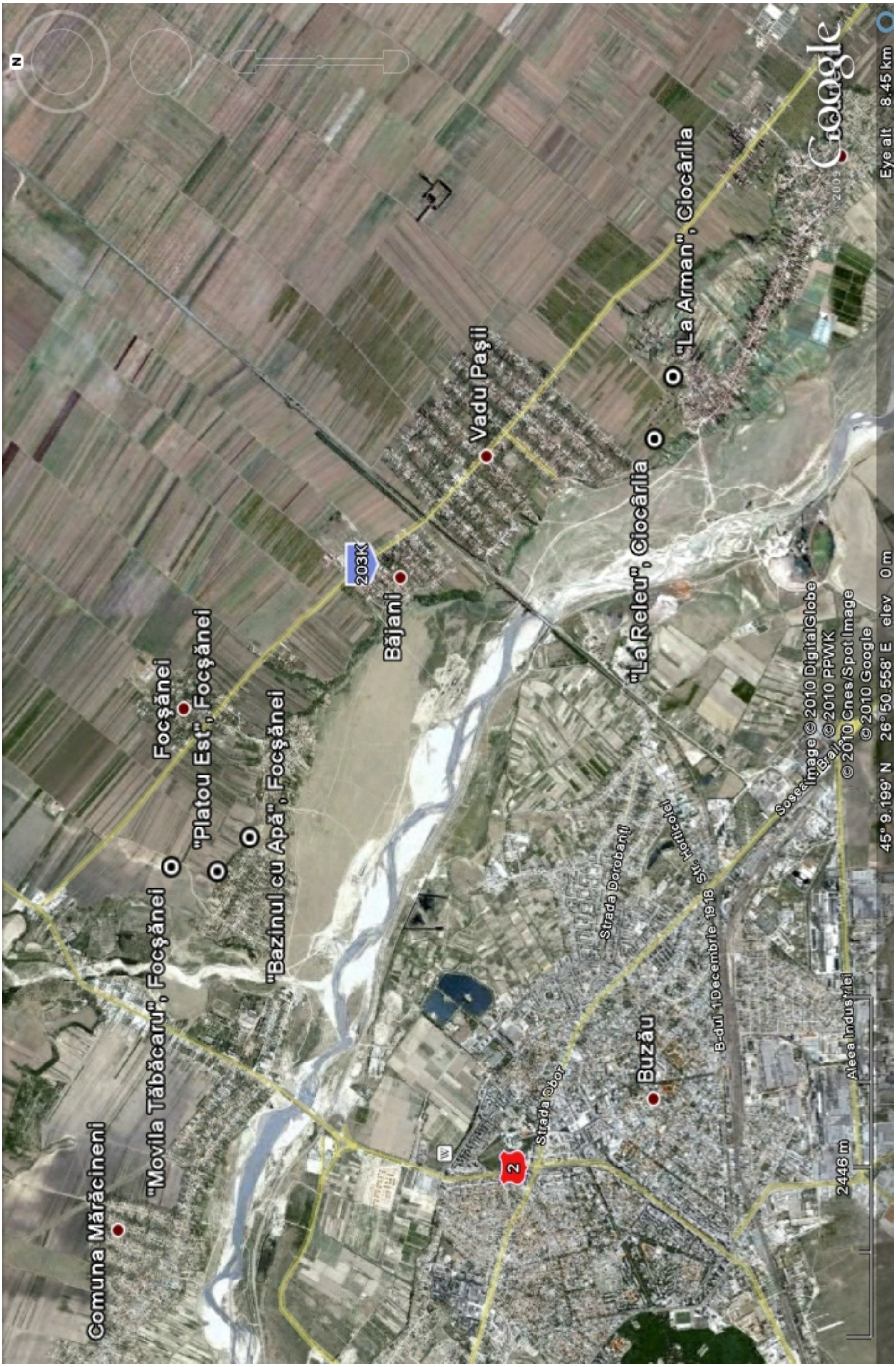

Fig. 41. Vadu Paşii, jud. Buzău - vedere din satelit.

1

2

Fig. 42 . Băjani, com. Vadu Paşii, punctul *Movila Tăbăcaru*. 1. Vedere generală. 2. Fragmente ceramice şi lipitură de perete (sec. IV p.Chr., cultura Sântana de Mureş).

1

2

Fig. 43. Ciocârlia, com. Vadu Paşii, punctul *La Arman*. 1. Vedere generală. 2. Fragmente ceramice medievale.

1

2

Fig. 44. Ciocârlia, com. Vadu Paşii, punctul *La Releu*. 1. Fragmente ceramice (sec. IV p.Chr., cultura Sântana de Mureş) şi o fusaiolă bitronconică. 2. Material ceramic medieval.

1

2

Fig. 45 . Focşănei, com. Vadu Paşii, punctul *Bazinul cu Apă*. 1. Fragmente ceramice (sec. IV p.Chr., cultura Sântana de Mureş). 2. Fragmente chirpic.

1

2

Fig. 46.Focşănei, com. Vadu Paşii, punctul *Bazinul cu Apă*. 1. Greutate pentru războiul de ţesut (fragmentară). 2. Cuţit fragmentar din fier.

1

2

Fig. 47. Focşănei, com. Vadu Paşii, punctul *Platou Est*. 1. Material ceramic medieval timpuriu (sec. VIII - X p.Chr.). 2. Fragmente ceramice (sec. IV p.Chr., Cultura Sântana de Mureş).

1

2

3

4

Fig. 48. Ursoaia. La Şcoală. 1. Aşchii de silex; 2. Fragment de zgură; 3. Fragmente ceramice, evul mediu; 4. Fragment ceramic cu decor, epoca bronzului (cultura Monteoru)

FIGURINĂ DE LUT DESCOPERITĂ LA PIETROASA MICĂ - *GRUIU DĂRII*, COM. PIETROASELE, JUD. BUZĂU

Eugen – Marius CONSTANTINESCU

Cuvinte cheie: *figurină antropomorfă, epoca fierului, Pietroasa Mică – Gruiu Dării.*

Pe 6 iulie 1999, la puţin timp după reluarea cercetărilor arheologice pe şantierul arheologic Pietroasele[1], profesorul Mihalache Brudiu a dorit să vadă cetatea dacică de la *Gruiu Dării*, unde cercetările erau suspendate din anul 1989[2]. În cursul scurtei vizite pe care am făcut-o pe Grui împreună cu profesorul Brudiu am descoperit în secţiunea S I, care a secţionat zidul cetăţii, la partea superioară a profilului sudic deasupra zidului spre interiorul fortificaţiei, chiar sub stratul de iarbă, o figurină de lut.

Lucrată din argilă fină, arsă oxidant, de culoare galben - cărămizie, figurina, întreagă, este de formă cilindric - aplatizată, fără membre. Capul mare, masiv chiar, nediferenţiat de trunchi, este rotunjit şi teşit, faţa plată, ochii marcaţi prin câte o alveolă incizată, nasul este desenat printr-o nervură triunghiulară ce porneşte din frunte, gura redată printr-o alveolă incizată, urechile sunt modelate sub forma a două creste/nervuri profilate prin ciupirea lutului moale cu degetele, iar deasupra lor se află câte o alveolă incizată.

Trunchiul este traversat în plan orizontal, la jumătate, numai pe faţa figurinei, de o canelură/adâncitură largă, uşor arcuită.

La partea inferioară două creste puţin profilate sugerează picioarele, şoldurile sunt redate prin presarea lutului moale cu degetul, iar în partea

---

[1] Întrerupte în 1989, cercetările de la Pietroasele au fost reluate în 1999 în baza unui Protocol de colaborare încheiat între Muzeul judeţean Buzău, reprezentat de dr. Eugen - Marius Constantinescu şi Facultatea de Istorie şi Teologie a Universităţii *Dunărea de Jos* – Galaţi, reprezentată de prof. univ. dr. Mihalache Brudiu. La vizita pe Gruiu Dării a participat şi Florin Petrescu, profesor de istorie la Şcoala generală nr. 179 Bucureşti.

[2] Cercetările de la Gruiu Dării vor fi reluate în anul 2000, în baza unui protocol de colaborare încheiat între Muzeul Judeţean Buzău, reprezentat de Matei Sebastian, Universitatea Bucureşti, reprezentată de prof. univ. dr. Vasile Dupoi, şi Muzeul Brăilei, reprezentat de dr. Valeriu Sârbu.

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 105 – 108.

inghinală o mică nervură îngustă sub care se află o alveolă alungită incizată marchează sexul unui personaj feminin.

Dimensiuni: Î = 54,4 mm; G = 29 mm; l = 24 mm.

Figurina de la Gruiu Dării se încadrează în categoria plasticii geto – dacice, având analogii, pentru unele detalii anatomice, la Răcătău[3] – Bacău, la Buneşti – Avereşti[4], judeţul Vaslui, la Grădiştea[5], judeţul Brăila şi la Zimnicea[6], judeţul Teleorman, aceasta din urmă fiind cea mai apropiată de figurina pe care o prezentăm. De la Gruiu Dării au fost publicate şapte figurine antropomorfe[7], dar niciuna nu se apropie de exemplarul prezentat aici.

În ceea ce priveşte scopul sau destinaţia acestor figurine antropomorfe au fost formulate mai multe ipoteze: fie sunt obiecte de joacă pentru copii, fie au rol în practicile ritualice, fie au fost folosite în credinţele şi ritualurile magice şi/sau religioase[8], respectiv în ritualurile pentru protecţia casei, ori pentru a da viaţă focului, în vrăjitorie sau magia neagră[9], în asigurarea „fecundităţii comunităţilor şi familiilor”[10].

Este posibilă şi o altă interpretare: asemenea figurine puteau fi fost folosite în *ritualurile de întâmpinare a primăverii* sau în alte *ritualuri magico - religioase dedicate unei zeităţi a pământului ori a fertilităţii,* ori pentru pomenirea morţilor uitaţi/nepomeniţi, obicei păstrat peste veacuri în formele antropomorfe făcute din aluat, fierte sau coapte în cuptor, care se împart la 9 martie, de ziua Măcinicilor, forme care reprezintă *spiritele grâului sacrificate*

---

[3] Viorel Căpitanu, *Figurine antropomorfe geto-dacice descoperite la Răcătău, jud. Bacău,* în Materiale şi Cercetări Arheologice, 16, 1983, p. 109 – 120; idem, *Obiecte cu semnificaţie cultuală descoperite la Răcătău*, în Carpica, 18 -19, Bacău, 1986 – 1987, p. 71 – 101.

[4] Violeta – Veturia Bazarciuc, *Cetatea geto-dacică de la Buneşti – Dealul Bobului, jud. Vaslui,* în Materiale şi Cercetări Arheologice, 14, 1980, p, 164 – 177; eadem, *Noi descoperiri în cetatea geto-dacă de la Buneşti – Avereşti (jud. Vaslui),* în SCIVA, 38, 1987, 1, p. 33 – 39.

[5] Valeriu Sârbu, *Figurinele antropomorfe şi zoomorfe traco-geto-dacice din prima şi a doua epocă a fierului,* Istros, 5, Brăila, 1987, p. 91 – 157; idem, *Credinţe şi practici funerare, religioase şi magice în lumea geto-dacilor,* Galaţi, 1993 (cu bibliografia şi catalogul descoperirilor), p. 114 şi fig. 50/2; idem, *Dava getică de la Grădiştea, judeţul Brăila,* I, Brăila 1996, p. 103 şi fig. 97/7, 98/3.

[6] A. D. Alexandrescu, *La nécropole gète de Zimnicea,* în Dacia, N. S., 24, 1980, p. 19 - 126/p.21, fig. 55/5.

[7] Vasile Dupoi, Valeriu Sârbu, *Pietroasele – Gruiu Dării. Incinta dacică fortificată (I),* Buzău, 2001, fig. 105.

[8] Valeriu Sârbu, *Credinţe şi practici funerare, religioase şi magice în lumea geto-dacilor,* Galaţi, 1993, p. 61.

[9] Ibidem, *op. cit.*, p. 66.

[10] Ibidem, *op. cit.*, p. 66.

unei zeităţi solare. Documentele etnografilor menţionează că obiceiul se păstrează încă în unele sate din Muntenia unde, de Măcinici, se făcea un "brădos mai mare, în formă de om, cu gură, cu urechi şi cu nas, dar orb, pe care-l numesc Uitata. Acesta se face întru pomenirea tuturor morţilor care în timpul anului ar fi fost uitaţi, adică nepomeniţi. Acest colac, Uitata, este jucat de copii în jurul focului ce se face în bătătură, apoi este uns cu miere şi mâncat".

Chiar dacă niciuna din figurinele antropomorfe geto – dacice nu a fost descoperită într-un context explicit legat de o anume zeitate, folosirea şi depunerea lor ritualică a fost luată în considerare de toţi cercetătorii care au făcut astfel de descoperiri ori au abordat problema.

Poziţia secundară în care am descoperit figurina de la Gruiu Dării indică faptul că aceasta a ajuns deasupra zidului fortificaţiei cândva după demantelarea acestuia, într-o împrejurare imposibil de precizat.

Abstract

On July 6, 1999, on the wall of the Dacian fortress from Gruiu Dării, a anthropomorphic clay figurine representing a feminine character was incidentally discovered. On the round head are marked the eyes, nose and ears and on the bottom two projections suggests the feet. It is possible that this type of clay figurines have been used in rituals welcoming the spring, representing the wheat spirits sacrificed to a solar deity.

Fig. 1. Gruiu Dării - Pietroasele 1999. Figurină geto - dacică. 2 - 8 foto: 2. Din faţă. 3. Lateral stânga. 4. Lateral dreapta. 5. Din spate. 6. De sus. 7. De la bază. 8. De sus faţă.

DENARII REPUBLICANI DIN COLECȚIA MUZEULUI MUNICIPAL RÂMNICU SĂRAT

Marius NECULAE

Cuvinte cheie: *numismatică, denari republicani*

Colecţia de numismatică a Muzeului Municipal Râmnicu Sărat cuprinde monede şi bancnote, aproape 3000 de piese, provenite în marea majoritate din donaţii. Ele acoperă perioada cuprinsă între 138 î. Hr. până în epoca modernă, cu menţiunea că majoritatea pieselor sunt din perioada medievală şi din cea modernă.

Din perioada de dinaintea erei noastre nu sunt decât 14 monede, toate denari romani republicani, cu numerele de inventar de la 143 la 155 și 2424, toate destul de uzate ca urmare a unei circulaţii îndelungate, unele cu contramărci[1] având greutăţi între 2,85 - 3,65 grame, mult inferioare *standardului* de 3,7 - 3,9[2].

Dintre ele, 13 piese au fost donate de către domnul Costică Stefănescu în 3 octombrie 1982, majoritatea fiind reprezentate de denarii emişi de către Marcus Antonius 32/31 î. Hr. (11 piese). După spusele donatorului ele provin din schimburi făcute cu diverşi colecţionari din judeţe apropiate, fiind exclus ca ele să fie aduse din afara spaţiul extracarpatic. Se pare că piesele cu numerele de catalog 4-14 (denarii *legionari*) au acelaşi loc de provenienţă.

Denarul cel mai vechi a fost cumpărat de la domnul Pâcleanu Victor la 31 martie 1995 şi ar fi fost descoperit pe teritoriul localităţii Coroteni, jud. Vrancea. Este vorba de un denar emis de P. Aelius Paetus pe la 138 î. Hr.

A doua piesă este un denar emis la cca. 85 î. Hr. de către L. Iulius Bursio, cu număr de inventar 144. Moneda este ovală şi destul de uzată, legenda fiind ştearsă în totalitate.

A treia piesă din colecţie este un denar emis în 58 î. Hr. de către M. Aemilius Scaurus şi Pub. Plautius Hyspaseus, ambii *aediles curulis* in 58.

---

[1] În cazul monedelor romane, contramărcile erau imprimate pentru repunerea în circulaţie a unor monede emise anterior sau pentru a se da o nouă valoare. Ele pot da informaţii deosebite despre circulaţia în timp şi spaţiu a monedelor pe care sunt imprimate.

[2] Preda 1998, p. 285.

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 109 – 118.

Emiterea acestei monede este pusă în legătură cu supunerea regelui Aretas III al nabateenilor în 63 î. Hr. de către M. Aemilius Scaurus, trimis de către Pompei. Deşi învingător în primele confruntări din 65 î. Hr., Aretas a fost nevoit să încheie pace şi să devină client al Romei[3], plătind numai 300 de talanţi. Moneda a fost emisă cu prilejul jocurilor organizate de către Scaurus în 58 î. Hr., socotite extravagante de către contemporani şi care au dus la ruinarea averii sale[4].

Cel de-al patrulea tip de monede romane din colecţia Muzeului Municipal Râmnicul Sărat este reprezentat prin 11 denari legionari emişi de Marcus Antonius.

Monedele au fost bătute în 32/31 î. Hr., înaintea bătăliei de la Actium din 2 septembrie 31 î. Hr. şi sunt uşor de recunoscut datorită formei şi însemnelor specifice. Această emisie este cunoscută drept una de *necesitate*, denarii fiind emişi de către M. Antonius pentru a-şi plăti legiunile. Au o greutate sensibil mai mică şi titlu mai scăzut decât denarii contemporani.

Cu toate acestea ei au circulat o perioadă îndelungată, dovadă fiind contramărcile şi gradul de uzură al pieselor ajunse în zilele noastre. În acest sens mai trebuie menţionat faptul că pe teritoriul României au fost descoperite[5], doar două tezaure cu data de încheiere 32/31 î. Hr., care conţin în proporţie de peste 90% denari legionari, cum este cel de la Gura Padinii (232 din 234 monede) şi Obislav (50 din 53 monede recuperate[6]).

Acest tip monetar este important deoarece ne arată numărul unităţilor lui Marcus Antonius.

Lucrul cel mai interesant legat de aceşti denari este faptul că toţi poartă urme de uzură[7], datorită folosirii şi majoritatea au imprimate contramărci, semn că au fost «revalidaţi» pentru circulaţie. Este foarte posibil ca unele din aceste monede să fi circulat timp îndelungat, poate până la Traian, ştiindu-se că nu conta emitentul ci greutatea şi cantitatea de metal preţios. În sprijinul acestei afirmaţii este important să menţionăm faptul că s-au descoperit în România atât tezaure de monede romane republicane din argint[8] cât şi

---

[3] Bunson 2002, p. 34; 380.
[4] Gaius Plinius Secundus, *Naturalis Historia,* VIII 96.
[5] Lockyear 1996, p. 227-228.
[6] Preda 1998., p. 302; 307.
[7] Uzura este datorată circulaţiei. A nu se confunda cu starea de conservare.
[8] Andriţoiu, Pavel 1994, pag. 116.

tezaure formate din denari imperiali[9], care acoperă perioade lungi de timp şi cu urme de uzură datorită circulaţiei intense.

Catalog:

1. Denar
   AR ↑ 3,65 g. 18x20 mm
   Av: zeiţa Roma cu coif înaripat, în profil spre dreapta; în spate X.
   Rv: Discourii călare cu lănci în mâna dreaptă, în profil spre dreapta; sub cai legenda P. PAETV, ROMA in exergă.
   Crawford 233/1; Seaby Aelia 3
   Datare 138 î. Hr.
   Nr. inv: 2424

2. Denar
   AR ↓ 3,4g. 17x20 mm
   Av: Bustul unui tânăr (Geniu sau Apollo Vejovis), în profil spre dreapta, laureat şi cu aripi ce pornesc din coroană. În spatele personajului un scorpion şi un trident. De jur-împrejur cerc perlat, întrerupt în partea de jos. În dreptul tâmplei personajului este imprimată o contramarcă, înscrisă într-un pătrat, ce reprezintă un semicerc îngroşat (luna pătrar?). Pornind de la faţa personajului şi până la cercul perlat (stânga) se observă trei zgârieturi paralele ce pot reprezenta numărul III.
   Rv: Victoria în quadrigă, spre dreapta; cu mâna stângă ţine hăţurile iar în mâna dreaptă ţine ridicată o cunună de lauri. Sub quadrigă, în locul legendei din exerga (cu greu se pot observa urmele din partea de sus a trei litere care pot fi LIV), se află imprimată o contramarcă alcătuită din

[9] Dima, Constantinescu 2001, pag. 6.

două semne alăturate, în formă de semicerc, care au împreună forma literei 3[10].
Crawford n352/1a; Seaby Julia 5
Datare: 85 î. Hr.
Nr. inv.: 144

De remarcat că această variantă cu scorpion şi trident este catalogată încă din 1834 de către J.Y. Akerman drept una rară[11].

3. Denar
AR ↑ 3,00 g 17x18 mm
Av: Regele Aretas îngenunchiat lângă o cămilă, spre dreapta, cu mâna stângă ţine hăţurile cămilei, iar cu dreapta oferă o ramură de maslin.
Legendă: M.SCAVR/ AED CVR, deasupra; REX ARETAS dedesubt, în exergă; la dreapta SC. În partea dreaptă este contramarca V.
Rv: este în mare măsură şters, nemaiputându-se observa decât un cal şi o siluetă în car, în profil spre stânga[12].
Crawford 422/1b; Seaby Aemilia 8
Datare 58 î. Hr.
Nr. inv.: 143

---

[10] Legenda de pe revers ar fi trebuit să fie L·IVLI·BVRSIO.
[11] J. Y. Akerman 1934, p. 54.
[12] Revers din Seaby: R.P.HYPSAE/AED CVR deasupra lui Jupiter în quadrigă, spre stânga, un scorpion sub cai; dedesubt în exergă C HYPSAE COS/PERIVE; la dreapta (se citeşte de sus în jos) CAPTV.

4. Denar
   AR ↑ 3,3 g.16x18 mm
   Av.: ANT.AVG/III.VIR.R.P.C, în centru imaginea unei galere din profil tribord.
   Rv.: Vulturul legionar între două stindarde, jos LEC IV.
   Crawford 544/17; Cohen - Marc Antoine 30.
   Datare 32/31 î. Hr.
   Nr. inv.: 145

5. Denar
   AR ↑ 3,3 g.16x18 mm
   Av.: ANT.AVG/III.VIR.R.P.C, în centru imaginea unei galere din profil tribord.
   Rv.: Vulturul legionar între două stindarde, jos legenda ilizibilă.
   Crawford 544; Cohen Marc Antoine.
   Datare 32/31 î. Hr.
   Nr. inv.: 146

6. Denar
   AR ↑ 3,05 g. 16x17 mm

Av.: Legenda ştearsă; în centru imaginea unei galere din profil tribord; pe centrul monedei deasupra galerei, contramărci de sus în jos: C T)
Rv.: Vulturul legionar între două stindarde, jos legenda LEC (restul şters).
Crawford 544; Cohen Marc Antoine.
Datare 32/31 î. Hr.
Nr. inv.: 147

7. Denar
AR ←3,3 g. 16x17 mm
Av.: III.VIR.R.P.C, în centru imaginea unei galere din profil tribord, contramarcă (sau scrijelitură modernă) IT.
Rv.: LEC III, Vulturul legionar între două stindarde, între vultur şi stindardul din dreapta contramarca C.
Crawford 544 /15; Cohen Marc Antoine 28.
Datare 32/31 BC
Nr. inv.: 148

8. Denar
AR ↓ 3,1 g. 17x18,5 mm
Av.: III.VIR.R.P.C, în centru imaginea unei galere din profil tribord.
Rv.: Şters, se poate observa doar silueta vulturului în centru.
Crawford 544; Cohen Marc Antoine .
Datare 32/31 î. Hr.
Nr. inv.: 149

9. Denar
   AR ↘ 3,1 g. 16x17 mm
   Av.: III, în centru imaginea unei galere din profil tribord, jos contramarca D
   Rv.: Şters, se poate observa doar silueta vulturului în centru şi a stindardului din dreapta.
   Crawford 544; Cohen Marc Antoine.
   Datare 32/31 î. Hr.
   Nr. inv.: 150

10. Denar
   AR ↘ 3,3 g. 16x18 mm
   Av.: ANT.AVG/III.VIR.R.P.C, în centru imaginea unei galere din profil tribord.
   Rv.: Vulturul legionar între două stindarde, jos legenda ilizibilă.
   Crawford 544; Cohen Marc Antoine.
   Datare 32/31 î. Hr.
   Nr. inv.: 151

11. Denar
   AR ↑ 3,3 g. 15x16 mm

Av.: III.VIR.R.P.C, în centru imaginea unei galere din profil tribord.
Rv.: Vulturul legionar între două stindarde, jos legenda ilizibilă.
Crawford 544; Cohen Marc Antoine.
Datare 32/31 î. Hr.
Nr. inv.: 152

12. Denar
AR ← 2,85 g. 16x17 mm
Av.: III.VIR.R.P.C, în centru imaginea unei galere din profil tribord, de sus în jos contramărcile: L răsturnat, XI (chiar deasupra galerei) şi C Ć (dedesubtul galerei)
Rv.: Vulturul legionar între două stindarde, jos LEC III.
Crawford 544 /15; Cohen Marc Antoine 28.
Datare 32/31 î. Hr.
Nr. inv.: 153

13. Denar
AR ↑ 3,2 g. 15x16,5 mm
Av.: ANT.AVG/III.VIR.R.P.C, în centru imaginea unei galere din profil tribord, deasupra galerei contramărcile) şi v.
Rv.: Vulturul legionar între două stindarde, jos legenda ilizibilă sau o posibilă ştanţă modernă.
Crawford 544; Cohen Marc Antoine.
Datare 32/31 î. Hr.
Nr. inv.: 154

14. Denar
    AR ↗ 3,00 g. 16x18 mm
    Av.: III.VIR.R.P.C, în centru imaginea unei galere din profil tribord
    Rv.: Vulturul legionar între două stindarde.
    Crawford 544; Cohen Marc Antoine.
    Datare 32/31 î. Hr.
    Nr. inv.: 155

Roman Republican denars from Râmnicu Sărat Municipal Museum's collections

Abstract

This paper has proposed to present Roman Republican silver coins that exist in the Râmnicu Sărat Municipal Museum's collections, gathered mostly from donations.

There are 14 silver dinars and based upon their descriptions, the coins could be issued in period 138 to 31 B. C. Unfortunately, the finding point of only one of these coins are known, for 13 denars donor said that come from exchanges with other collectors from the county or neighboring counties.

The oldest is denarius issued by P. Aelius Paetus at 138 B.C. and the newest pieces are the legionnaires denarii emitted by Mark Antony at 32/31 B.C.

The most interesting thing about these is that the dinars are numerous countermark-evidence of a long circulation.

Bibliografie

Andriţoiu-Pavel 1994 - Ioan Andriţoiu, Viorica Pavel, *Tezaurul de monede romane republicane din cetatea dacică de la Piatra Roşie*, în *Apulum* XXXI, Alba Iulia, 1994, pag. 79-122.

Bunson 2002 - Matthew Bunson, *Encyclopedia of the Roman Empire,* Facts On File, Inc., New York NY, 2002.

Cohen 1880 - Henry Cohen, *Description historique des monnaies frapees sous l'Empire Romain*, vol. I, Chez MM. Rollin&Feurdent, Paris, 1880.

Crawford 1974 - Michael H. Crawford, *Roman Republican Coinage*, Cambridge University Press, Cambridge, 1974.

Dima, Constantinescu 2001 - Mihai Dima, Eugen-Marius Constantinescu, *Tezaurul de la Cislău*, cIMeC, Bucureşti, 2001.

J.A. Akerman 1934 - John Yonge Akerman, *Rare and unedited roman coins,* vol. I, Efingam Wilson, London, 1834.

Lockyear 1996 - Kris Lockyear, *Multivariate Money.A statistical analysis of Roman Republican coin hoards with special reference to material from Romania*, University College London, 1996.

Preda 1998 - Constantin Preda, *Istoria monedei în Dacia preromană,* Ed. Enciclopedică, Bucureşti, 1998.

Seaby 1978 H.A. Seaby, *Roman silver coins*, vol.I, Seaby Publication LDT, London, 1978.

UN MORMÂNT SÂNTANA DE MUREȘ-CERNEAHOV DESCOPERIT ÎN COMUNA TOPLICENI, JUDEȚUL BUZĂU

Sebastian MATEI, Gabriel STĂICUŢ

Cuvinte cheie: *mormânt; descoperire întâmplătoare; Sântana de Mureș-Cerneahov*

În primăvara anului 2005, în urma unei semnalări primite de la preotul Cristian Iordache, privind descoperirea unor oseminte umane și vase ceramice, ne-am deplasat în comuna Topliceni, județul Buzău pentru a verifica informațiile. Locul descoperiri se află plasat în marginea de sud a satului Topliceni (fig. I.1), în gospodăria lui Văsîi Florentin.

Din discuțiile purtate cu acesta, am aflat că descoperirea a avut loc cu ocazia săpării unui beci. Astfel, la adâncimea de 1,50 – 2,00 m a fost descoperit un schelet uman, orientat aproximativ NNV – SSE, o parte din acesta intrând în malul de sud al beciului. Din apropierea acestui schelet au fost recuperate, în prima fază, 3 vase întregi, care au fost duse la Muzeul Municipal Râmnicu Sărat. Alte două vase au fost recuperate ulterior, prin săparea în malul beciului, operațiune care a determinat fragmentarea lor. Vasele au fost luate de preotul Cristian Iordache și apoi preluate și restaurate de Muzeul Județean Buzău, în urma deplasării din primăvara lui 2005.

Din păcate, datorită modului de descoperire, nu s-au putut stabili cu certitudine date cu privire la ritualul de înmormântare, modul de dispunere al inventarului, precum şi eventuala prezenţă a altor piese de inventar. De asemenea, orientarea defunctului în groapă a fost stabilită pe baza descrierii descoperitorului, astfel că ea trebuie privită cu precauție.

Tot pe baza informațiilor oferite de localnici, se pare că în apropiere a fost distrus parțial un alt mormânt de inhumație, cu ocazia săpării unei gropi pentru sădirea unui arbore.

Așadar, pe baza acestei descoperiri și a semnalării de mai sus putem presupune existența în această zonă a unei posibile necropole, însă până la efectuarea unor cercetări sistematice, păstrăm o anumită reținere.

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 119 – 124.

Așa cum menționam mai sus, din inventarul mormântului au fost recuperate cinci vase, trei dintre acestea aflându-se în colecţiile Muzeului Municipal Râmnicu Sărat[1], iar două în cele ale Muzeului Judeţean Buzău.

1. ***Bol*** (fig. II.2) lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cenuşie. Corpul este bitronconic, teşit, sprijinit pe un fund inelar. Gura largă, cu buza răsfrântă şi marginea rotunjită. Pe suprafaţa de deasupra umărului are realizată o nervură.
   Dimensiuni: Î = 106 mm; D = 129 mm; Dg = 118 mm; Db = 60 mm.
   Număr de inventar: 498 (Muzeul Municipal Râmnicu Sărat).
2. ***Vas amforoidal*** (fig. II.4) lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cenuşie. Corpul este globular; gura în formă de pâlnie, cu buza dreaptă; fundul inelar. Prevăzut cu două toarte care unesc buza cu umărul, ovale în secţiune, cu câte o canelură longitudinală.
   Dimensiuni: Î = 188 mm; D = 140 mm; Dg = 71 mm; Db = 67 mm.
   Număr de inventar: 499 (Muzeul Municipal Râmnicu Sărat).
3. ***Oală*** (fig. II.1) lucrată la roată, din pastă zgrunţuroasă, având în compoziţie pietricele şi concreţiuni calcaroase; culoare cenuşie. Corpul este globular, gâtul scurt, arcuit, gura largă; buza răsfrântă are marginea rotunjită. Partea inferioară a vasului se termină cu un picior scurt, cilindric. Decorul constă din două nervuri paralele, dispuse în zona dintre buză şi umăr.
   Dimensiuni: Î = 189 mm; D = 205 mm; Dg = 169 mm; Db = 89 mm.
   Număr de inventar: 500 (Muzeul Municipal Râmnicu Sărat).
4. ***Castron*** (fig. II.3) lucrat la roată, din pastă fină, de culoare cenuşie. Are formă bitronconică, cu partea superioară mai scundă. Buza este uşor rotunjită şi răsfrântă. Fundul inelar. Pe corp prezintă mai multe caneluri superficiale, paralele, iar pe umăr este decorat cu un şir de ove alungite.
   Dimensiuni: Î = 115 mm; D = 245 mm; Dg = 225 mm; Db = 98 mm.
   Număr de inventar: 51122 (Muzeul Judeţean Buzău).
5. ***Castron cu trei toarte*** (fig. I.2), spart în momentul descoperirii şi păstrat fragmentar. Este lucrat la roată, din pastă fină; suprafaţa acoperită cu angobă de culoare cenuşie. Corpul este bitronconic; buza lăţită orizontal, având profilul în forma literei „T”. Umărul este rotunjit, iar fundul inelar. Cele trei toarte ale castronului unesc buza de umăr, fiind bicanelate longitudinal.

---

[1] Mulţumim şi pe această cale domnului director Marius Neculae, pentru amabilitatea cu care ne-a pus la dispoziţie inventarul mormântului.

Dimensiuni: Î = 146 mm; D = 288 mm; Dg = 303 mm; Db = 110 mm.
Număr de inventar: 52033 (Muzeul Judeţean Buzău).

Din punct de vedere tipologic, vasele recuperate din inventarul mormântului de la Topliceni îşi găsesc numeroase analogii în descoperirile aparţinând culturii Sântana de Mureş. Astfel, bolul (fig. II.2) prezintă similitudini cu vase descoperite în necropolele de la Fălciu[2], Independenţa[3], Spanţov[4] şi Mogoşani[5].

Vase amforoidale de factură sau influenţă romană, asemănătoare cu cel de la Topliceni (fig. II.4), au mai fost descoperite la Alexandru Odobescu[6], Doina-Girov[7], Nicolae Bălcescu[8], Leţcani[9], Dămieneşti[10], Boldeşti-Grădiştea[11] şi Mogoşani[12].

Oala din pastă zgrunţuroasă (fig. II.1) este frecvent întâlnită în necropolele din aceeaşi perioadă, la Târgşor[13], Alexandru Odobescu[14], Spanţov[15], Independenţa[16], Mihălăşeni[17], Valea Seacă[18], Mogoşani[19] găsindu-se cele mai asemănătoare exemplare.

---

[2] V. Palade – *Necropola din secolul al IV-lea e.n. de la Fălciu (jud. Vaslui)*, în CARPICA, IV/1971, p. 218, fig. 2/3.

[3] Bucur Mitrea, Constantin Preda – *Necropole din secolul al IV-lea e.n. în Muntenia*, Bucureşti, 1966, p. 290, fig. 127/4.

[4] Ibidem, p. 214, fig. 19/4.

[5] Gh. Diaconu – *Mogoşani. Necropola din sec. IV e.n.*, Târgovişte, 1970, fig. 5/5.

[6] Bucur Mitrea, Constantin Preda – *op. cit.*, p. 364, fig. 233/1.

[7] Aurel Buzilă, Petronius Hălăucescu – *Două morminte din secolul al IV-lea e.n. de la Doina-Girov, judeţul Neamţ*, în CARPICA, V/1972, fig. 4/3.

[8] Bucur Mitrea, Constantin Preda – *op. cit.*, p. 377, fig. 246/6.

[9] Cătălina Bloşiu – *Necropola din secolul al IV-lea e.n. de la Leţcani (jud. Iaşi)*, în ARHEOLOGIA MOLDOVEI, VIII/1975, fig. 21/4.

[10] Ioan Mitrea – *Descoperiri arheologice din secolul al IV-lea, în comuna Dămieneşti, judeţul Bacău*, în CARPICA, XI/1979, p. 173, fig. 2/3.

[11] Victor Teodorescu, Dan Lichiardopol, Marinela Peneş – *Necropola daco-romană din sec. IV-V e.n. de la Boldeşti-Grădiştea, jud. Prahova*, în MATERIALE ŞI CERCETĂRI ARHEOLOGICE, Ploieşti, 1983 (Bucureşti, 1993), p. 427, fig. 5/7.

[12] Gh. Diaconu – *op. cit*., Târgovişte, 1970, fig. 8/7.

[13] Gh. Diaconu – *Târgşor. Necropola din secolele III-IV e.n.*, Bucureşti, 1965, pl. CXLV/6; pl. XXIX/5.

[14] Bucur Mitrea, Constantin Preda – *op. cit.*, p. 366, fig. 235/4.

[15] Ibidem, p. 262, fig. 86/4.

[16] Ibidem, p. 298, fig. 146/3; p. 300, fig. 149/5.

[17] Octavian Liviu Şovan – *Necropola de tip Sântana de Mureş – Cernjacov de la Mihălăşeni (judeţul Botoşani)*, Târgovişte, 2005, pl. 176/9.

Castronul (fig. II.3) este o altă formă ceramică foarte răspândită în complexele arheologice ale secolului IV d. Hr., însă tipul de decor realizat dintr-un şir de ove (faţete) se regăseşte mai rar pe aceste vase. Exemplare apropiate au fost descoperite în necropolele de la Valea Seacă[20], Mihălăşeni[21] şi Boldeşti-Grădiştea[22].

Pentru castronul cu trei toarte (fig. I.2) analogii se regăsesc la Spanţov[23], Lunca[24], Valea Seacă[25], Mihălăşeni[26], Barcea[27].

Descoperirea întâmplătoare a mormântului de inhumație de la Topliceni completează descoperirile funerare cunoscute de pe teritoriul judeţului Buzău (Gherăseni, Pietroasele, Vadu Soreşti), datate în sec. IV d. Hr., şi poate conduce, în urma unei cercetări sistematice, la identificarea unei noi necropole de tip Sântana de Mureş în zona de nord-est a Munteniei.

Abstract

An inhumation grave was discovered incidentally in the village of Topliceni (Buzău County) in the spring of 2004. The inventory consisted of 5 ceramic vessels typical to the Sântana de Mureş culture. The discovery fits within the series of funerary discoveries from the IVth century AD in the territory of Buzău county (Pietroasele, Gheraseni, Vadu Soreşti etc).

---

[18] V. Palade – *Aşezarea şi necropola de la Bârlad-Valea Seacă (sec. III-V)*, Bucureşti, 2004, fig. 289/7.

[19] Gh. Diaconu – *op. cit.*, Târgovişte, 1970, fig. 11/9.

[20] V. Palade – *op. cit.*, Bucureşti, 2004, fig. 292/5; fig. 294/10; fig. 294/17.

[21] Octavian Liviu Şovan – *op. cit.*, pl. 65/3; pl. 165/165.

[22] Victor Teodorescu, Dan Lichiardopol, Marinela Peneş – *op. cit.*, p. 427, fig. 5/1.

[23] Bucur Mitrea, Constantin Preda – *op. cit*, p. 268, fig. 93.

[24] Ion T. Dragomir – *Necropola birituală Sântana de Mureş-Cerneahov (sec. III-IV e.n.), de la Lunca, regiunea de sud a Moldovei*, Galaţi, 2001, fig. 33/1; fig. 34/1.

[25] V. Palade – *op. cit.*, Bucureşti, 2004, fig. 209/5.

[26] Octavian Liviu Şovan – *op. cit.*, pl. 122/7; pl. 271/3.

[27] Stela Ţau, Mircea Nicu - *Necropola din secolul al IV-lea e.n. de la Barcea (jud. Galaţi)*, în MATERIALE ȘI CERCETĂRI ARHEOLOGICE, XIII/1979, p. 425, fig. 6/3.

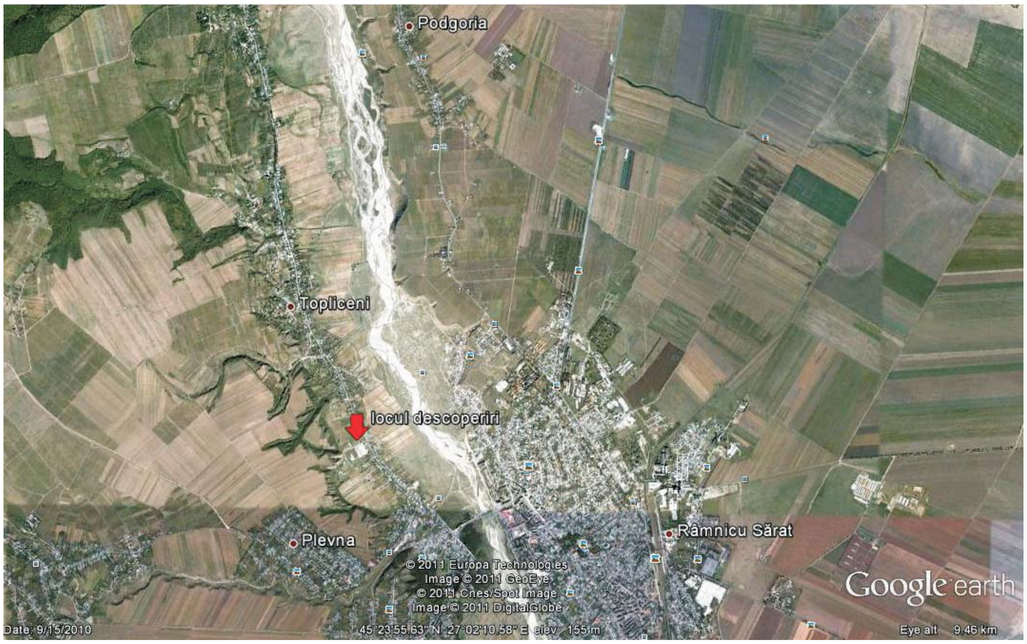

1

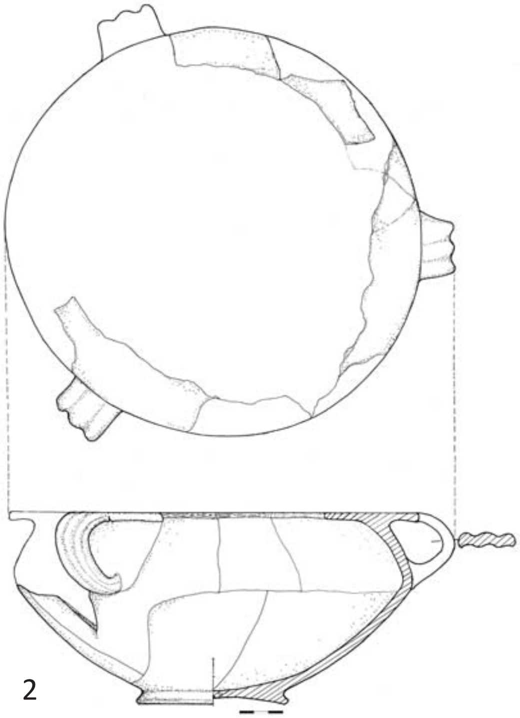

2

Fig. I - 1. Localizarea descoperiri mormântului; 2.Castron cu trei toarte din inventarul mormântului.

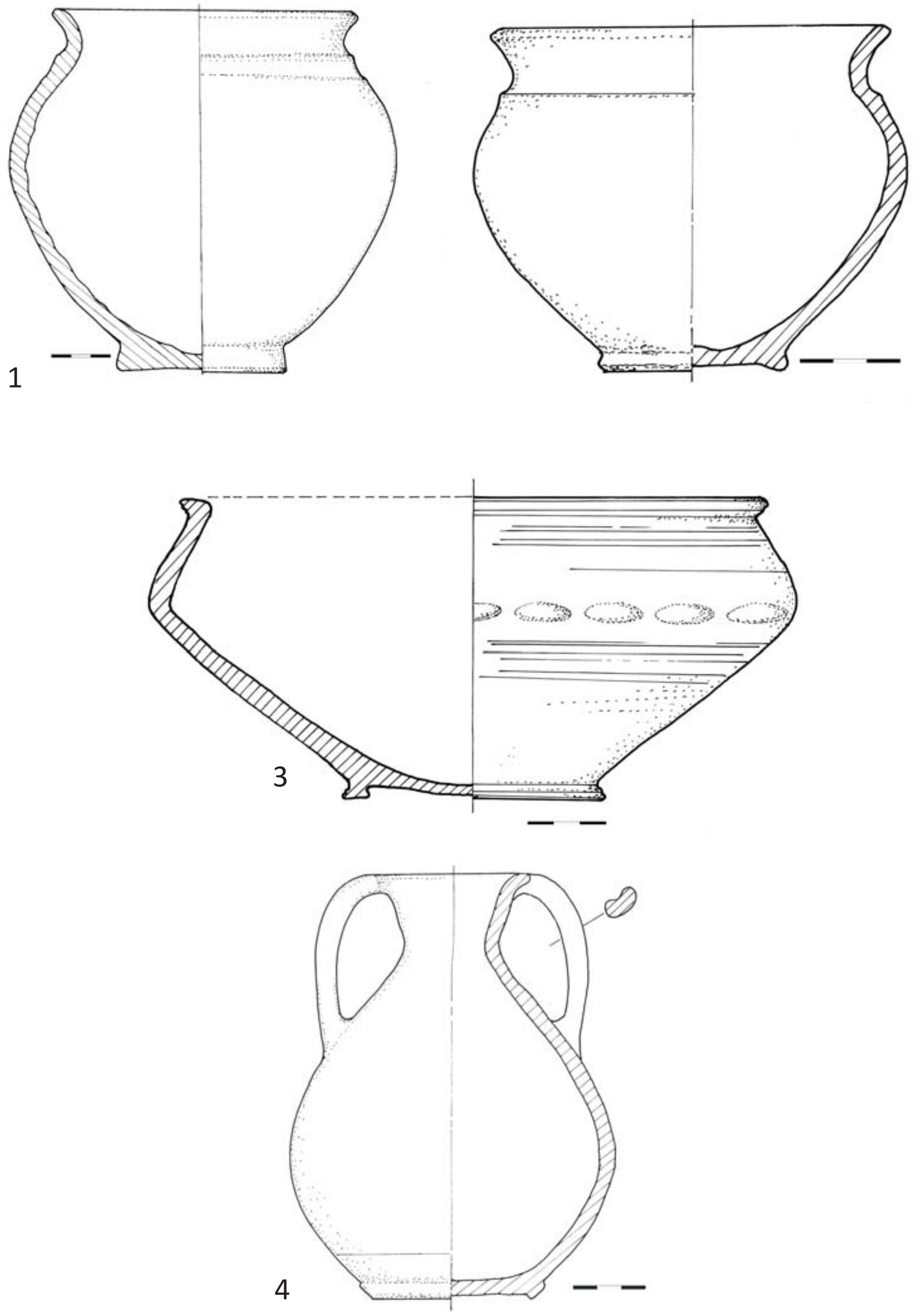

Fig. II - Vase ceramice din inventarul mormântului: 1.Oală.; 2.Bol.; 3. Castron; 4. Vas amforoidal.

ŞANTIERUL ARHEOLOGIC PIETROASELE
CAMPANIA 2011

Eugen – Marius CONSTANTINESCU
Gabriel STĂICUŢ
Cătălin Constantin DINU

Cuvinte cheie: *epocă romană, edificiul cu hypocaust, Pietroasele, material tegular, Legiunea XI Claudia*

În campania 2011 cercetările arheologice de la Pietroasele s-au desfăşurat în sectorul *Edificiul cu hipocaust* în două perioade: 7 iunie – 7 iulie şi 5 septembrie – 31 octombrie.

În cea de a doua perioadă, la cercetări au participat Dinu Cătălin Constantin şi Stăicuţ Gabriel Ion, arheologi la Muzeul Judeţean Buzău.

Cercetările s-au executat în baza *Autorizaţiei de cercetare arheologică sistematică* nr. 15/2011, titular prof. dr. Eugen– Marius Constantinescu, responsabil ştiinţific de şantier.

I. Istoricul cercetării

Edificiul cu hipocaust a fost localizat în iulie 1976[1], la 400 m est de colţul de sud – est al castrului sub panglica DJ 205, şoseaua dintre satele Pietroasele şi Clondiru de Sus - Şarânga şi în gospodăriile din jur. La scurt timp am practicat în gospodăria lui Fane/Ştefan Moldoveanu prima secţiune în noul obiectiv prin care am localizat vestigii ale unei construcţii cu hipocaust, respectiv încăperea siglată cu A pe planul edificiului cu hipocaust.

În anii care au urmat, casa, curtea şi grădina lui Fane Moldoveanu au fost achiziţionate de stat şi cercetările s-au extins. În anul 2006, în aceeaşi zonă au fost achiziţionate terenurile şi gospodăriile care au aparţinut lui Mitică Bratu şi Mircea Capotă, sub care se află o parte din ruinele edificiului cu

[1] Pe baza informaţiei primită în ziua de 24 iulie 1976 de la locuitorul Zaharioiu Alexandru zis Sandu Zarioiu din cătunul Pe Vale al satului Ochiu Boului azi Pietroasa Mică. Acesta lucrase în 1968 la instalarea conductei metalice prin care se aducea apa din izvorul de sub platoul Cămălin din cătunul Pe Vale la sectorul zootehnic al fostei C.A.P. Pietroasele, conductă care traversase două ziduri în faţa gospodăriei cetăţeanului Ştefan/Fane Moldoveanu

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 125 – 134.

hipocaust, ceea ce a deschis noi perspective pentru cercetarea acestui obiectiv.[2]

Realizarea unui proiect de modernizare a drumului judeţean DJ 205 (care suprapune construcţia antică) de la intersecţia DN 1B cu DJ 205 spre Pietroasele şi apoi spre Merei – Verneşti – Tisău – Haleş – Ciolanu - Ciuta/Măgura pe DN 10 Buzău – Braşov, având drept obiectiv punerea în valoare a zonei cu monumente istorice şi vestigii arheologice reperate,[3] a impus cercetarea arheologică a părţii din *edificiul cu hipocaust* aflată sub firul şoselei.

În campania 2009 şoseaua a fost secţionată pe centru, a fost decapată jumătatea de sud şi cercetată acea suprafaţă. Prin cercetările respective au fost descoperite elemente de arhitectură şi de finisaj neîntâlnite în partea monumentului cercetată anterior. Au apărut ziduri construite din piatră cu mortar din var-nisip-pietriş-cărămidă pisată căptuşite cu cărămizi aşezate pe lung, tencuite cu trei straturi de mortar: un strat de mortar gros de 2,5 cm cu multă cărămidă pisată, peste care s-a pus un strat subţire de mortar mai fin cu cărămida pisată mărunt şi cernută, şi un ultim strat de mortar foarte fin, uneori colorat – *opus signinum* sau pe care s-a aplicat un fond de culoare roşie/grena, peste care s-au pictat diferite scene cu culori albastru, galben, maro, verde, bej, alb, brun etc.

Pentru valoarea excepţională a vestigiilor edificiului cu hipocaust, construcţie romană veche de aproape 1.700 de ani, în vederea punerii în valoare şi a introducerii ei în circuitul public a fost construit un pasaj suprateran, premisă şi condiţie *sine qua non* a amenajării muzeistice a acestor valoroase vestigii arheologice.

Edificiul cu hipocaust/băile romane este/sunt o construcţie impresionantă în concepţie şi fascinantă ca aspect, expresie de înaltă ţinută a arhitecturii imperiale romane din secolul IV d. Chr. Încăperile, culoarele edificiului şi bazinetele erau *pardosite cu plăci de marmură albă,* pereţii erau finisaţi cu *tencuială colorată – opus signinum* – şi *pictaţi* in fresco *într-o gamă coloristică impresionantă,* ferestrele erau închise cu vitralii realizate din

---

[2] În vecinătatea acestora mai sunt două gospodării, a lui Costică Voinea la vest şi vechea casă a lui Costel Capotă la est, care trebuie achiziţionate, pentru cercetarea completă a vestigiilor edificiului cu hipocaust.

[3] Proiectul a fost iniţiat de Consiliul Judeţean Buzău, care a contribuit şi la finanţarea lucrărilor.

plăcuţe de sticlă colorată unite prin rame de plumb, toată clădirea fiind agrementată printr-un ingenios sistem de încălzire centrală[4].

Folosit şi ca locuinţă a comandantului garnizoanei locale, edificiul cu hipocaust era locul unde se stabileau planurile de instrucţie şi de intervenţie în caz de necesitate/invazie la care erau convocaţi/participau comandanţii structurilor de supraveghere şi pază din sistemul de fortificaţii numit *Valul lui Traian* sau *Brazda lui Novac de nord,* ofiţeri, ingineri, arhitecţi, dar şi reprezentanţi ai administraţiei veniţi în control, negustori, alte persoane de vază aflate cu treburi în zonă.

Valul lui Traian este sistemul defensiv construit de Constantin cel Mare pentru apărarea teritoriului de la nord de Dunărea de Jos, recucerit de el imediat după anul 323, când, după ce l-a eliminat pe Licinius, cu care împărţise până atunci conducerea Imperiului Roman, i-a respins pe sarmaţi şi pe goţi din Moesia, i-a urmărit peste Dunăre până la poalele unei coline înalte acoperită de pădure deasă (Dealul Istriţa? Ipoteză tentantă, dar greu de susţinut), unde l-a ucis pe regele *Rausimodus,* a capturat prăzile, a eliberat prizonierii, a decimat războinicii duşmani, iar pe cei care au supravieţuit i-a luat ostatici[5].

Este posibil ca acest episod să-l fi inspirat pe împărat în conceperea sistemului de apărare menţionat mai înainte şi în construirea ansamblului castru – edificiul cu hipocaust – cimitirele 1 şi 2, aşezarea civilă pendinţe de castru de la Pietroasele.

În cursul cercetării edificiului cu hipocaust a fost descoperită o mare cantitate de cărămizi şi ţigle, dintre care unele erau ştampilate cu sigiliile *Legiunii a XI Claudia,* numită iniţial *Legio XI Claudia Pia Fidelis*, cantonată încă din secolul I d. Chr. la Durostorum/Silistra de azi, pe malul drept al Dunării.

În tencuiala zidurilor au fost folosite fragmente de ţigle şi cărămizi de dimensiuni mult mai mari decât de obicei, având 10 – 12 – 15 cm, adică doar sparte (Fig. 2/5–6), nu pisate, identice cu fragmentele rămase din cărămizile folosite în construcţia edificiului şi din ţiglele de la acoperişul clădirii. Coroborate cu faptul că, până în prezent, nu am descoperit la Pietroasa nici măcar un cuptor roman de ars ceramică, aceste fragmente dovedesc folosirea, în construcţia de la Pietroasa, a unor materiale dezafectate din construcţii mai

---

[4] Vezi prezentarea în Mousaios, XV, Buzău, 2010, p. 154 - 195

[5] Zosimos, *Istorie contemporană,* II, 21, în *FONTES HISTORIAE DACO – ROMANE,* II, Bucureşti, 1970, p. 307; comentariul la Eugen - Marius Constantinescu, *Memoria pământului dintre Carpaţi şi Dunăre,* Bucureşti, 1999, p. 63¸ la Hinova sistemul se sprijină pe un castru asemănător cu cel de la Pietroasele, de dimensiuni mai reduse.

vechi, din alte locaţii, poate de la Drajna, poate de la Durostorum/Silistra de azi, faţă de cea din urmă Pietroasa aflându-se la 106 km în linie dreaptă. Aceasta este, practic, singura explicaţie pentru datarea mai timpurie a ştampilelor de pe cărămizile şi ţiglele descoperite la Pietroasa, decât construcţia propriu-zisă. Precizăm că tot materialul ceramic, tehnica de construcţie şi mortalul folosit în construcţia de la Pietroasa sunt ferm specifice secolului IV d. Hr., probând realizarea acestei construcţii în timpul domniei lui Constantin cel Mare.

Reamintim că în umplutura încăperilor au fost descoperite numeroase fragmente ceramice din *vase de lut ars de tradiţie dacică* - oale, borcane, străchini, căţui - şi din *vase provincial romane* lucrate fie din pastă zgrunţuroasă – oale cu buza răsfrântă şănţuită, căni, urcioare cu una sau două toarte, vase mari de provizii *Kraussengefässe* -, fie din *pastă roşie-gălbuie fină* - amfore şi urcioare, unele smălţuite verde-oliv; în pardoseli erau amenajate canale din cărămizi şi conducte din tuburi ceramice sau din olane cu mufă, folosite pentru evacuarea apelor uzate[6].

Sub panglica şoselei DJ 205 Pietroasele – Şarânga în campania 2009 au fost descoperite mai multe încăperi din componenţa parterului monumentului[7].

Aşa cum am mai spus, castrul şi edificiul cu hipocaust de la Pietroasele constituie *unicul ansamblu roman din secolul IV d. Chr. de asemenea amploare existent la distanţă de peste 100 km de Dunăre în interiorul teritoriului dacic.* De altfel, monumentul este unicat pe tot teritoriul Daciei. Ansamblul încorporează, pe de o parte, concepţia, proiectarea, coordonarea romană, prezenţa efectivă a arhitecţilor, militarilor, constructorilor şi meşterilor romani, iar pe de altă parte, munca concretă a salahorilor şi a populaţiei locale daco-romane, care a participat la extragerea, pregătirea, transportarea şi punerea în operă a materialelor de construcţie, în realizarea efectivă a construcţiei.

II. Cercetările din campania 2011

În campania 2011 am continuat cercetările la edificiul cu hipocaust, în condiţiile create de finalizarea pasajului suprateran realizat în anul 2010. Cercetările din această campanie *s-au executat sub pasaj,* respectiv prin

---

[6] Gh. Diaconu, *Castrul de la Pietroasa,* în A. Odobescu, OPERE, IV, Bucureşti, 1976, p. 10 55 - 1072;

[7] Vezi prezentarea în Mousaios, XV, Buzău, 2010, p. 166 - 168

demantelarea şi săparea jumătăţii de nord a vechii şosele şi a terenului de la nord de aceasta.

În funcţie de problematica activităţii organizatorice a instituţiei,[8] cercetările s-au limitat la suprafaţa de sub tronsonul central al pasajului, între pilele centrale ale acestuia.

Distanţa dintre pilele pasajului este de 18,00 m. Suprafaţa de cercetat între cele două pile are 6,00 m lăţime, măsurată de la mijlocul fostei şosele până la limita gospodăriei de la nr. 26.

Pentru cercetare am împărţit suprafaţa în două: Suprafaţa 1 Nord/S 1 N cu dimensiunile 18,00 x 2,50 m şi Suprafaţa 2 Sud/S 2 S cu dimensiunile 18,00 x 2,00 m, separate de un martor lat de 0,50 m; la nord de S 1 N am lăsat o bermă lată de 1,50 m de la incinta/gardul gospodăriei de la nr. 26, pentru evacuarea pământului săpat. În carourile 1 – 4 suprafaţa S 1 N a fost lărgită cu 0,50 m spre exterior pentru a dezveli cât mai mult zidul identificat în acea zonă.

Pentru evacuarea pământului săpat am creat două rampe racordate la fiecare din cele două suprafeţe.

În suprafeţele cercetate nu au apărut complexe arheologice, dar a apărut o cantitate însemnată de materiale arheologice şi vestigii de ziduri. În suprafaţa S 2 S şi peste martorul dintre suprafeţe, caroul 1 – 2, după înlăturarea stratului de asfalt imediat sub stratul - suport de piatră concasată a apărut un nivel de arsură (Fig. 1/1).

Prin demolarea unei bucătării anexată casei de la sud de şosea într-o fază târzie am putut cerceta parţial, numai până la adâncimea de 0,80 m, o suprafaţă situată pe latura de sud a încăperii A şi a *furnium*-ului.

În cele două suprafeţe S 1 N şi S 2 S a apărut un zid lung de peste 24 m (nu a fost dezvelit în întregime), lat de 0,70/0,90 m, paralel cu zidul de nord al edificiului, la 1,80 m de acesta, cu doi contraforţi pe latura de nord/exterior (Fig. 1/2); la 2 m vest de *praefurnium* a apărut fundaţia unui zid şi la 4 m un fragment din alt zid (Fig. 1/3), iar în grădina fostei gospodării de pe latura de sud a şoselei, la vest de casă, trei fragmente de ziduri demantelate.

Material arheologic

În suprafaţa S 1 N, au apărut puţine fragmente ceramice, mai numeroase fiind resturile de materiale de construcţie: fragmente de cărămizi, de ţigle şi de olane de acoperiş.

---

[8] În lunile iulie şi august muzeul s-a mutat din clădirea din b-dul N. Bălcescu nr. 50, clădirea intrând în restaurare.

În suprafaţa S 2 S, în carourile 1 – 4, între 0,15 – 0,45 a apărut un strat în care era o mare cantitate de fragmente de cărămizi, de ţigle, de plăci de marmură, de olane de acoperiş, din olane tubulare, fragmente ceramice la roată – unele din amfore, altele dintr-o cană cu gâtul cilindric cu o canelură largă sub buză pe interior, oase de animale fragmentare, cuie de fier, alte obiecte (Fig. 2/1- 3), dintre care menţionăm un pieptene din os din trei plăci cu nituri de fier, cu mâner semirotund; lipsesc cei mai mulţi dinţi; pieptenele este decorat prin împunsături atât pe mânerul propriu-zis cât şi pe banda de sub mâner (Fig. 3/1 - 3).

În suprafaţa săpată la sud de încăperea A şi de *furnium* a apărut o mare cantitate de materiale de construcţie – cărămizi, ţigle, olane de acoperiş, brocuri de mortar, dar şi fragmente ceramice, oase de animale (Fig. 2/4), o fusaiolă din perete de vas (Fig. 3/4 - 5) ş. a.

În cele două suprafeţe au fost descoperite două fragmente de cărămizi şi trei fragmente de ţigle ştampilate cu sigiliul LEG XI CL (Fig. 4).

Cercetarea trebuie intensificată în viitor pentru dezvelirea completă a vestigiilor edificiului cu hipocaust, condiţie *sine qua non* pentru trecerea la următoarea etapă – elaborarea studiului de fezabilitate şi a proiectului de amenajare muzeistică a acestui monument, în vederea introducerii în circuit public.

Păstrarea şi protejarea acestui monument şi punerea lui la dispoziţia publicului este un postulat, Consiliul Judeţean Buzău a început prin construirea pasajului suprateran pentru circulaţia pe DJ 205, care a deschis perspectiva punerii în valoare a acestui foarte valoros monument istoric.

Abstract

In the archaeological campaign of 2011 (Edifice with *Hypocaustum* site) the excavations were executed under the bridge by dismantling and digging the northern half of the old road (DJ 205) and the terrain north of it. In the studied area there were no archaeological complexes, but there was a significant amount of material (fragments of roman bricks and tiles, fragmentary pottery and marble, iron nails etc). We also identified wall remains, one of them being over 24 m long (not fully uncovered) and placed parallel with the northern wall of the edifice with *hypocaustum*. From the archaeological material recovered we mention a comb made from bone, two fragments of bricks and three fragments of tiles stamped with the seal LEG XI CL.

1

2

3

Fig. 1. Pietroasele 2011. Edificiul cu hipocaust. 1. Suprafaţa de arsură. 2. Martorul dintre S 1 N şi S 2 S şi zidul

Fig. 2. Pietroasele 2011. Edificiul cu hipocaust. 1. Materiale în exteriorul bazinetelor 1 şi 2

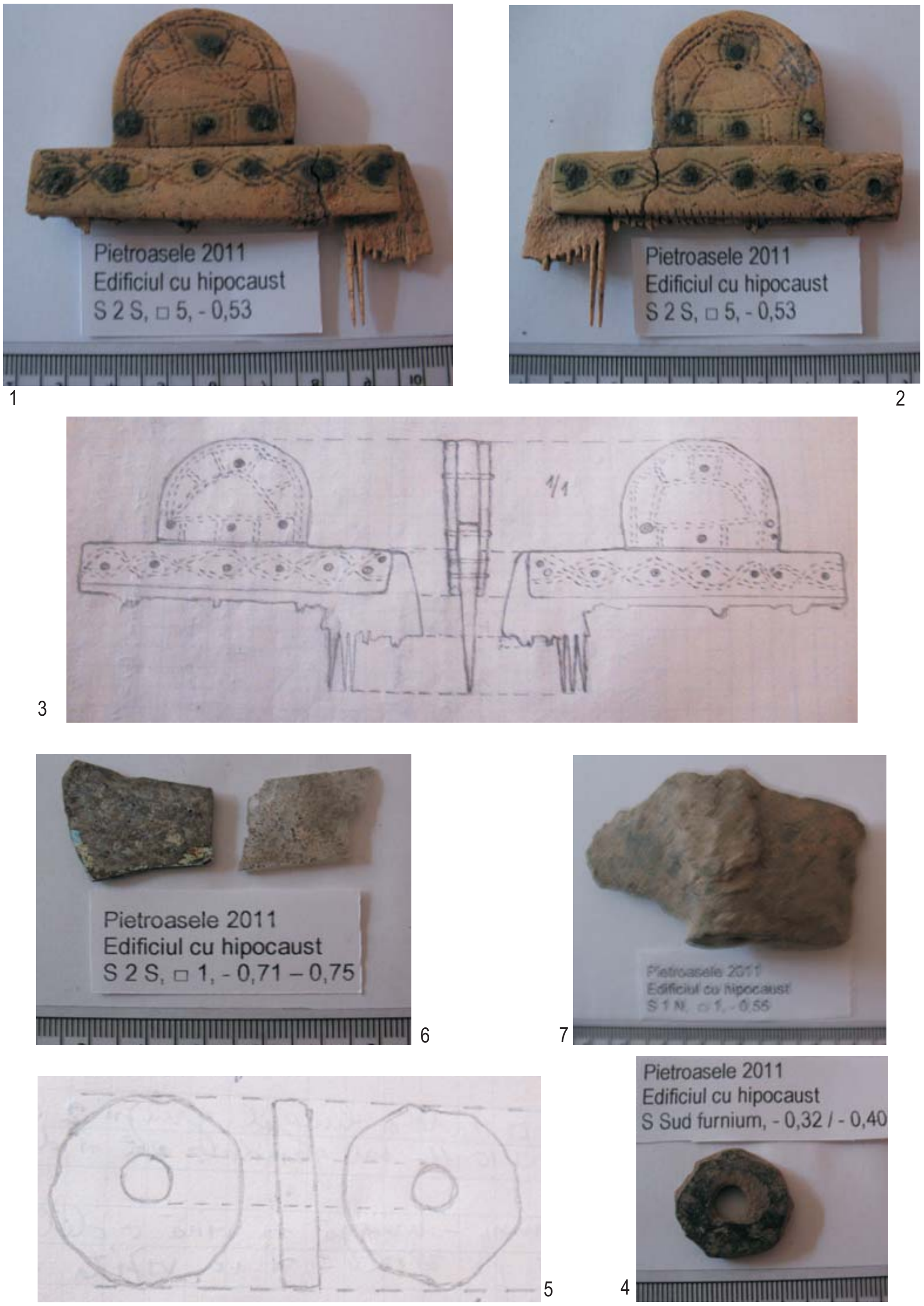

Fig. 3. Pietroasele 2011. Edificiul cu hipocaust. 1 - 2. Pieptene din os, foto. 3.

Fig. 4. Pietroasele 2011. Edificiul cu hipocaust. 1 - 3. Ţigle ştampilate, fragm. 4 - 5. Cărămizi ştampilate, fragm.

RAPORT DE
CERCETARE ARHEOLOGICĂ PREVENTIVĂ
Râmnicu Sărat - Complexul brâncovenesc
Str. Primăverii nr. 4

Eugen Marius CONSTANTINESCU
Gabriel STĂICUŢ
Cătălin DINU

Cercetarea arheologică preventivă a sitului „Fosta mânăstire Râmnicu Sărat”, situat în Râmnicu Sărat, str. Primăverii, nr. 4, s-a făcut în urma cererii Parohiei „Adormirea Maicii Domnului” Râmnicu Sărat, coproprietara terenului împreună cu Primăria Municipiului R. Sărat, beneficiare ale documentaţiei *Restaurarea Complexului Brâncovenesc, monument istoric categoria A, Râmnicu Sărat, judeţul Buzău* , pentru care a solicitat DCPN Buzău emiterea unui aviz, conform prevederilor legale în vigoare. Avizul este prevăzut în *Certificatul de urbanism* eliberat de Primăria Municipiului Râmnicu Sărat.
Cercetarea arheologică preventivă în punctul situat în Râmnicu Sărat, str. Primăverii, nr. 4 s-a impus datorită faptului că proiectul de restaurare – conservare vizează „Fosta mânăstire Râmnicu Sărat”, monument istoric categoria A, identificat anterior şi înscris în Lista Monumentelor Istorice 2010 sub cod BZ-II-a-A-02463, cunoscut şi sub numele de Complexul brâncovenesc Râmnicu Sărat.

Lucrările de cercetare s-au executat în perioada 17 martie - 20 aprilie 2011, în baza *Autorizaţiei de cercetare arheologică preventivă* nr. 29/2011, emisă de Ministerul Culturii şi Patrimoniului Naţional. Cercetările au fost executate de prof. dr. Eugen - Marius Constantinescu, expert arheolog, titularul autorizaţiei, cu participarea temporară a arheologilor Dinu Cătălin - Constantin, Stăicuţ Gabriel Ion şi Costache Daniel, toţi de la Muzeul Judeţean Buzău.

Primele cercetări arheologice pe suprafaţa acestui sit au fost executate în anii 1977 – 1986 de arheologul Ion Motzoi – Chicideanu, atunci angajat la fosta Direcţie Economică şi a Patrimoniului Cultural Naţional, ulterior

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 135 – 156.

desfiinţată.[1] Cercetări ulterioare, din perioada 1991 – 2002, au scos la lumină vestigii arheologice datate în secolele VI – VII şi XVII - XIX, densitatea celor din Evul Mediu fiind mare.

Cercetările noastre au urmărit recuperarea informaţiei ştiinţifice şi a materialelor arheologice, precum şi stabilirea sarcinilor ce trebuie realizate prin proiectul de restaurare – conservare.

Cadrul geografic. Situl arheologic „Fosta mânăstire Râmnicu Sărat"/Complexul brâncovenesc R. S., este situat în zona de contact a dealurilor pericarpatice de la Curbura exterioară a Carpaţilor cu Câmpia Română, fiind amplasat pe terasa majoră a râului Râmnicu Sărat şi pe piemontul Câmpiei Râmnicului, la 138/144 metri altitudine medie faţă de nivelul Mării Negre.

Coordonatele geografice ale sitului sunt:
a. altitudinea medie 140/141 m faţă de nivelul Mării Negre;
b. latitudine: limita N: 45^0 22' 83.7''; limita S: 45^0 22' 77.8'';
c. longitudine: limită V: $027^0$02' 51.8''; limită E: $027^0$02' 59.5''.

Istoricul cercetării. Primele informaţii istorice despre edificarea complexului brâncovenesc „Fosta mânăstire Râmnicu Sărat" sunt consemnate de cronicarul Radu Greceanu în „Istoria domnii lui Constantin Basarab Brâncoveanu voievod. 1688 – 1714":

Cap. XL. „Pentru zidiri ce au făcut măriia-sa şi alte lucrări carele au săvârşit într-acest an.

Într-acest an al optulea den domniia mării-sale [7205/1697], s-au săvârşit şi mânăstirea care au făcut măriia-sa la târgul Râmnecului, unde să proslăveşte adormirea cei de Dumnezeu născătoare, stăpânii noastre, care iar den pajişte şi den temelie au zidit împreună cu unchiul mării-sale, Mihai Cantacozino vel-spătar, însă mănăstire mare şi cuvioasă, cu chilii de piatră şi cetate împrejur, pentru că fiindu în locu ca acela de iaste în calea oştilor şi mai mult a tătarilor. Drept aceia au pus măriia-sa nevoinţă împreună cu unchiul mării-sale, ce s-au zis mai sus, de o au făcut cu tărie, ca multora scăpare şi apărare să fie, care cu mile întărind-o şi cu toate cumsăcade împodobind-o, la sfânta şi dumnezeiasca mănăstire de la muntele Sinai o au închinat, întru vecinică pomenire."[2].

---

[1] Raportul Chicideanu se află în arhiva Institutului Naţional al patrimoniului, fost INMI, fost DMASI, fost DEPCN.

[2] Radu Greceanu, în *Cronici brâncoveneşti,* Bucureşti, 1988, p. 76.

În alt loc, menţionează că în al optulea an al domniei sale (1697/7205) Constantin vodă Brâncoveanu a construit împreună cu „unchiul mării sale Mihaiu Cantacozino, mânăstirea sa la târgul Râmnicului, unde se proslăveşte hramul Adormirea Născătoarei de Dumnezeu.”[3] .

O altă însemnare: Plecând din Târgovişte şi oprindu-se pentru „ospeţe pă la casele boierilor, spre Sărata au mersu, pre la Mărginenii mânăstirii întâiu, apoi la Mărginenii lui vel spătar, Filipeştii de Pădure, Măgureni, Filipeştii de Praova, umblând spre Scăianii [Boldeşti – Scăieni, jud Prahova] au mersu. Şi de la Scăiani la Şchei şi de acolo la Sărata [Sărăţeanca şi Merei].
Şi de acolo şi până la Râmnic la mănăstire, unde măria sa împreună cu Mihaiu Cantacozino vel spătar făcuse <mănăstire întărită> unde în ziua de Înalţarea Sfintei Cruci, la 14 ale lui septembrie acolo au fost, veselindu-se cu toţi boiarii mării sale … a doua zi au mersu înapoi la Sărata şi de acolo … ”[4].

În *Istoria de taină a domniei lui Constantin Brâncoveanu,* acelaşi autor scrie: Cap. 11. „Aicea însemnez că având domnu ceva răsuflu şi cunoscând puţină linişte dăspre Poartă, făcând şi sfânta mănăstire a Râmnicului şi 2 pivniţe dă piatră la Sărata [una la Merei, cealaltă la Nenciuleşti pe Musceleanu], s-au îndemnat dempreună cu toată boierimea şi cu casa mării sale de au mers tocma până acolo dă le-au văzut (titlul capitolului).

Alaiul domnesc a pornit din Târgovişte la 1 septembrie, a rămas „ la moşiile/p. 229/boierilor Cantacuzineşti, apoi a mers la Scăiani (Boldeşti – Scăieni, jud. Prahova), la viile mării sale”, unde a stat 5 – 6 zile, „văzând şi pivniţa ce făcuse acolo la vii”, stabileşte să se facă case, „apoi a mers la viile mării sale la Şchei şi de acolo la Sărata. Dă la Sărata iarăşi pă ospăţ la satele ginerelui mării sale Neculae postelnicul Ruset, care-i dedese dă zestre anume Fundenii i Fureştii. Şi dă acolo rugându-l Mănăilă vel şătrar ca să meargă şi la satul lui, la Mărăcineni, să-l ospăteze, măriia sa numaidecât au fost bucuros şi au mersu. Unde făcându-i Mănăilă vel şătrar ospăţ foarte frumos, s-au sculat şi dă acolo şi au mers la Sfânta Mânăstire la Râmnec.

Deci, după ce au văzut şi Sfânta mânăstire, s-au învârtejit iarăşi pă la viile mării sale Sărata i Şcheii şi dă acolo luând în jos, au venit la satul Tomii Cantacozino vel postelnic, Bercenii … şi s-a întors la Târgovişte la 5 octombrie [1706] … ”[5].

---

[3] Radu Greceanu, *Istoria domnii lui Constantin Basarab Brâncoveanu voievod. 1688 – 1714*, Bucureşti, 1970, p. 116.
[4] Idem, ibidem, p. 155.
[5] Radu Greceanu, *Istoria de taină,* Bucureşti, 1970, cap. 11, p. 228 – 229.

Acestea sunt informaţiile consemnate de cronicarul Radu Greceanu, omul de casă al domnitorului Constantin Basarab Brâncoveanu, în cele două cronici dedicate binefăcătorului său, confirmate de pisania bisericii, din care rezultă că ansamblul a fost realizat între anii 1691 şi 1697.
Documente anterioare vorbesc însă de existenţa la Râmnicu Sărat a unei biserici încă din ultimul sfert al secolului XVI. Aşa cum probează unele elemente arhitecturale descoperite în teren, această biserică era fortificată (vezi mai jos).

Primele vestigii arheologice provenind din zona sitului urban Râmnicu Sărat - strada Victoriei, au fost descoperite întâmplător în anii 1980 - 1985, în urma executării unor lucrări - săpături şi excavaţii - în vederea amplasării fundaţiilor blocurilor din zona nord a străzii Victoriei. Ulterior, prin săparea fundaţiilor altor clădiri în zonă au apărut materiale din secolele XVII - XIX. Alte lucrări edilitare executate pe străzile Avântului, Primăverii, C. Brâncoveanu, T. Vladimirescu, Dezrobirii, Milcov şi Mărgăritarului au dus la delimitarea sitului existent în centrul actualului oraş. Odată cu pământul scos din excavaţii au fost antrenate unele materiale arheologice - ceramică, unelte din piatră, os şi metal, ustensile din fier şi bronz, arme din fier, accesorii vestimentare, datând din prima şi a doua epocă a fierului - Hallstatt şi La Tène, din secolele IV - VII şi din Evul Mediu Mijlociu şi Târziu, secolele XV - XVIII. De asemenea, au fost semnalate morminte de inhumație din secolele XV - XVIII.

În groapa săpată în anii 1991 – 1992 pentru amplasarea fundaţiilor unui bloc din str. T. Vladimirescu colţ cu str. Primăverii, la circa 50 m nord – est de zidul de nord al incintei Complexului brâncovenesc, la adâncimea de 6 - 8 m, pe profil a apărut un fragment de tunel boltit din cărămidă, al cărui traseu venea dinspre mănăstire şi se îndrepta undeva pe direcţia nord – est.

Cu ocazia cercetărilor pentru eliberare de sarcină arheologică a terenurilor situate în str. Victoriei, nr. 113 şi 115, unde s-au realizat construcţii locuinţe cu spaţii comerciale la parter, aflate în zona de protecţie a monumentului „Fosta mânăstire Râmnicu Sărat”, au fost cercetate mai multe complexe arheologice din diferite epoci. Materialul arheologic descoperit în perimetrul sitului indică funcţionarea aici a unor aşezări în prima şi a doua epocă a fierului, din secolele IV - VII şi din secolele XV - XVIII.

În anii 1991 – 2002 au fost executate cercetări arheologice în complexul „Fosta mânăstire Râmnicu Sărat”, publicate parţial.[6]

---

[6] Florentin - Liviu Cristea, *Cercetări arheologice în cadrul complexului brâncovenesc „Adormirea Maicii Domnului” din Râmnicu Sărat. Aşezarea prefeudală,* în MOUSAIOS, IV

Prin cercetarea arheologică preventivă executată în incinta Complexului **B**râncovenesc Rm. Sărat s-a urmărit localizarea şi cercetarea acelor complexe arheologice din componenţa sitului ce au fost amplasate şi au funcţionat în acest perimetru, stabilirea etapelor edificării complexului, localizarea elementelor de arhitectură care au făcut parte din construcţiile ridicate la comanda şi cu finanţarea lui Constantin Brâncoveanu, stabilirea intervenţiilor arhitecturale ulterioare, a raporturilor între construcţiile de epocă brâncovenească cu cele din ansamblul originar şi cu cele din epocile ulterioare, precizarea unor alte elemente de interes. Am avut în vedere posibilitatea intersectării unor complexe arheologice din secolele XI a. - II p. Chr., IV – VII, XIV - XVIII.

Pentru executarea cercetărilor au fost practicate 6 secţiuni şi 5 casete, cu dimensiunile:

S I = 47,80 x 1,50 m, orientată sud - nord, între zidurile de incintă de sud şi de nord ale complexului, la 15 m vest de zidul de incintă est; caroierea s-a făcut la 2 m; în carourile 1 – 5 secţiunea a fost lărgită cu 0,70 m pe latura de est (Pl. I) (Fig. 4/1);

S II = 18,00 x 1,50 m, orientată sud – nord, amplasată în dreptul naosului bisericii, sprijinită pe zidul de incintă sud al complexului, în faţa turnului pătrat de pe această latură, transformat astăzi în clopotniţă (Pl. III/1);

S III = 8,00 x 1,50 m, orientată vest – est, sprijinită pe zidul de incintă est, în faţa turnului pătrat de pe această latură (Pl. III/2);

S IV = 6,00 x 2,00 m, orientată vest – est, sprijinită pe zidul de incintă est, la 3,20 m nord de zidul de incintă sud (Pl. III/3);

S V = 8,00 x 1,50 m, orientată sud – nord, amplasată peste zidul de incintă sud, în porţiunea unde acest zid a fost complet demantelat, la 11,00 m vest de capătul existent al zidului, respectiv la 15,50 m vest de colţul de vest al turnului patrulater de pe latura de sud (clopotniţa) (Pl. III/3);

S VI = 18,60 x 1,00 m, care traversează clădirea aflată pe latura de nord a complexului, denumită impropriu fosta stăreţie; secţiunea este împărţită în trei segmente: S VI A = 1,85 x 1,00 m, traversează holul clădirii; S VI B = 5,10 x 1,00 m, traversează camera alăturată; S VI C = 10,00 x 1,00 m, amplasată în exteriorul clădirii, pe latura de nord a acesteia, în exteriorul complexului în strada Primăverii, în continuarea segmentelor A şi B. În raport cu secţiunea S I, secţiunea S VI este amplasat la 0,50 m est (Pl. III/2);

---

partea I, Buzău, 1994, p. 253 - 267; Lupu Emil, *Date arheologice privind mânăstirea „Adormirea Maicii Domnului” din Râmnicu Sărat, judeţul Buzău (secolele XVI – XIX),* în MOUSAIOS, IV, partea I, Buzău, 1994, p. 269 – 309.

caseta CAS 1 = 11,00 x 2,00 m, situată la 0,50 m est de S I, de la zidul de incintă sud (Pl. I);
caseta CAS 2 = 10,00 x 2,00 m, situată la 0,80 m vest de S I, de la zidul de sud (Pl. I);
caseta CAS 3 = 2,00 x 1,40 m deschisă pe latura de est a S I, în caroul 11 - 12, pentru dezvelirea mormântului M 1 / 2011 (Pl. I);
caseta CAS 4 = 1,40 x 1,30 m, amplasată pe latura de est a S I, în caroul 11, pentru cercetarea mormântului M 2 / 2011 (Pl. I);
caseta CAS 5 = 1,00 x 0,50 m amplasată pe latura de est a secţiunii S II, în caroul 9, pentru cercetarea mormântului M 7 / 2011.
Săpătura manuală s-a executat până la adâncimea de 2,00 / 2,60 m - 4,15 m, până în solul
steril arheologic.

Situaţia stratigrafică în secţiunea S I, magistrala care traversează incinta de la sud la nord, se prezintă astfel (Pl. II):
- între 0,00 – 0,10 / 0,18 m pământ negru recent format; în carourile 4 – 6, 16 – 18, 21 – 24 grosimea acestui strat creşte;
- între 0,10 / 0,18 – 0,30 / 0,45 / 0,70 m pavaj din piatră de râu fixat într-un strat de nisip şi pietriş mărunt; pavajul se regăseşte în carourile 4 – 24, inclusiv peste resturi de zidării din secolele XVII – XIX, şi lipseşte numai în carourile 1 – 3, în vecinătatea zidului de incintă sud, unde s-a aflat, începând din secolul al XVII-lea până în secolului XIX, o anfiladă de încăperi (Fig. 4/4 - 5);
- în carourile 1 – 3, între 0,10 / 0,18 – 0,30 / 0,80 se află un strat de pământ negru afânat purtat, care suprapune resturile de zidării medievale;
- între 0,30/0,45/0,70 – 0,90/1,40/1,90 m, în diferite porţiuni ale secţiunii, strat de materiale din demantelări succesive; în carourile 7 – 8 ultimul nivel de materiale din demantelări se află imediat sub stratul de pământ negru recent format; în carourile 9 - 10, 16 – 17 şi 22 – 23 au fost săpate gropi de mari dimensiuni pentru depunerea materialelor din diferite faze de demantelări;
- între 1,00 – 1,70 m strat de pământ cenuşiu pigmentat cu cărbune; în unele porţiuni stratul lipseşte;
- între 1,00 – 1,30 / 1,50 / 1,80 în carourile 4 – 8, 12 – 24 strat de pământ maroniu - cenuşiu tasat, în unele porţiuni pigmentat cu chirpic şi cărbune;
- în diferite zone, între stratele menţionate apar lentile sau nivele înguste de pământ galben, de nisip sau soluri amestecate;

- în carourile 1 – 3 s-au păstrat pe înălţimi diferite fragmente de ziduri de epocă brâncovenească, fundaţiile pe care stau aceste ziduri şi fragmente de pardoseli de cărămidă din aceeaşi epocă (Pl. I; Pl. II; Fig. 2/1 – 2; 3);
- în caroul 1, CAS 2, sub fundaţia zidului de epocă brâncovenească a apărut o groapă anterioară (Fig. 3/4), datând, probabil, din Evul mediu timpuriu, în care a apărut un fragment ceramic cenuşiu la roată (Fig. 6/4, în centru jos).

Complexe arheologice

În secţiunea S I şi în casetele CAS 1 şi CAS 2 au fost descoperite două ziduri perpendiculare pe zidul de incintă sud, la distanţă de 2,30 m unul de altul, delimitând o încăpere cu dimensiunile de 5,20 x 2,30 m, cu câte o intrare pe fiecare din laturile lungi de est şi de vest; încăperea a fost pardosită cu cărămizi, aşezate pe un strat de nisip fin, din care se păstrează o suprafaţă la contactul cu zidul cetăţii (Pl. I, II; Fig. 3/1). Cele două ziduri stau pe fundaţii construite din pietre de râu înecate în mortar, gros de 0,70 m, făţuite cu un strat subţire, de 0,10 m, de cărămizi medievale sparte înecate în mortar din var – nisip (Pl. II; Fig. 3 / 4); fundaţiile au fost turnate în şanţuri săpate până în pământul galben.

La 3,10 m nord de zidul de incintă sud, fundaţiile celor două ziduri se întretaie cu o fundaţie oarecum asemănătoare, dar cu unele deosebiri, paralelă cu fundaţia zidului incintei brâncoveneşti; aceasta are stratul de cărămizi sparte înecate în mortar gros de 0,30 m, iar în fundaţia din pietre de râu sunt încorporate cărămizi sparte (Pl. II, Fig. 3/2). Aspectul din teren sugerează că această fundaţie a fost turnată cândva înainte de realizarea construcţiei brâncoveneşti, respectiv a fundaţiilor zidurilor acesteia. Probabil, această fundaţie aparţine fortificaţiei anterioare construcţiei brâncoveneşti, datând poate de la sfârşitul secolului al XVI-lea sau din epoca Matei Basarab, deocamdată nu am descoperit elemente care să permită datarea mai strânsă a acestei fundaţii. Şi Radu Greceanu ştia că aici a fost o fortificaţie anterioară, căci zice „ … iar den pajişte şi den temelie au zidit … ”[7], adică din nou a ridicat o cetate ce a existat aici mai înainte şi care fusese rasă din temelii.

La 1,30 m nord de această fundaţie mai timpurie apare altă fundaţie, asemănătoare ca mod de construcţie, peste care stă un zid medieval din cărămizi, păstrat pe 0,55/0,60 m înălţime, paralel cu zidul de incintă sud al fortificaţiei brâncoveneşti. Şi între acest zid şi zidurile de epocă brâncovenească există unele deosebiri: cele de epocă brâncovenească

[7] Radu Greceanu, în *Cronici brâncoveneşti,* Bucureşti, 1988, p. 76.

suprapun exact fundaţia pe care stau, adică au aceeaşi lăţime ori sunt puţin mai înguste decât aceasta, dar zidul mai timpuriu iese în afara fundaţiei pe care stă cu 0,10 m (Fig. 3/2).

Aceste elemente confirmă existenţa aproximativ pe acelaşi amplasament a unei fortificaţii anterioară construcţiei brâncoveneşti, dar puţin mai mică decât cea din urmă. Constantin Brâncoveanu a extins cel puţin pe laturile de sud şi nord incinta, zidul de sud al incintei brâncoveneşti fiind ridicat la 3,10 m în afara celei anterioare. Fundaţia fortificaţiei anterioare celei brâncoveneşti a fost localizată şi în secţiunea S II.

Cele două ziduri perpendiculare pe şi sprijinite pe zidul de incintă sud, dezvelite de noi, delimitau o încăpere din anfilada de chilii construite de-a lungul acestei laturi a incintei. Chiliile erau acoperite cu bolţi semicilindrice din cărămizi, sprijinite pe pereţii despărţitori, arcele acestor bolţi fiind parţial înglobate/întreţesute cu zidul incintei, pe care se văd amprentele lor (Fig. 5).
Deschiderea capetelor arcelor bolţilor semicilindrice înglobate în zidul de incintă est indică faptul că încăperile de pe această latură erau de dimensiuni mult mai mari decât cele de pe latura de sud, până la dublu (Fig. 3/2), ceea ce ne face să presupunem că pe această latură erau amenajate depozite pentru provizii şi materiale, precum şi spaţii cu altă destinaţie, nu chilii.

Peste bolţile semicilindrice ale chiliilor şi depozitelor era amenajat un drum de strajă şi de intervenţie la nivelul căruia sunt practicate în zidul de incintă guri de tragere; locaşurile de încastrare a structurii acestui drum se văd pe zidul de incintă de sud şi de est (Fig. 3). La circa 2,5 m mai sus de nivelul acestei amenajări, în zid se văd locaşurile în care erau încastrate grinzile din lemn ale unui al doilea drum de strajă şi ale platformelor de apărare (Fig. 3/1, 3), care se conjuga cu crenelurile din cărămidă.

Zidul incintei brâncoveneşti are 6,00 m înălţime până la nivelul crenelurilor, iar acestea aveau înălţimea de 0,80 m, aşa cum indică cele păstrate la turnul pătrat de pe latura de sud a incintei (încorporate în zidul clopotniţei instalată în acest turn).

În secţiunea S II situaţia stratigrafică este asemănătoare în parte cu cea din secţiunea S I, dar mai simplă; în apropierea zidului de incintă sud, respectiv a turnului pătrat de pe acea latură (azi clopotniţă), nu s-au păstrat resturi de pavaj din cărămizi de la spaţiul prin care se făcea accesul la turn în epoca brâncovenească, dar s-a păstrat un zid perpendicular pe zidul de incintă, care flanchează latura de est a intrării, lung de trei metri şi înalt de 1,10 m; acesta are o fundaţie din piatră de râu înecată în mortar făţuită cu un strat de cărămidă medievală spartă înecată în mortar din var – nisip (Pl. III/1).

Spre interiorul incintei, acest zid este adosat unui zid din cărămidă pe fundaţie din piatră de râu înecată în mortar, paralel cu zidul de incintă; zidul este străpuns de o uşă, amprenta tocului acesteia fiind păstrate în zidărie (Pl. III/1), care se deschidea către o încăpere cu lăţimea de 1,45 m, pardosită cu cărămizi dispuse oblic faţă de ziduri (Pl. III/1, plan); cărămizile din pardoseală au fost aşezate pe un strat de nisip gros de 10 – 15 cm, depus peste un pavaj dublu din piatră de râu (Pl. III/1, profil); probabil acest spaţiu era un coridor din care se făcea accesul în chiliile adosate zidului şi, totodată, în turnul pătrat de pe latura de sud a incintei. Limita nordică a acestei amenajări se află la 5,80 m de zidul de incintă sud. Cândva, la sfârşitul secolului al XIX-lea sau în prima jumătate a secolului XX, pe latura de nord a acestui zid medieval a fost adosat un zid din cărămizi de dimensiuni mari, 30 x 15 x 8 cm, fără fundaţie (Pl. III/1).

Accesul dinspre interiorul incintei fortificate în turnul pătrat de pe latura de sud (azi clopotniţă) a fost blocat cu un zid de cărămizi cândva în cursul secolului XX, când s-a practicat o uşă în peretele de sud al acestui turn, prin care se face accesul în prezent.

Dincolo de limita spre interior a structurilor de ziduri, sub stratul de pământ negru recent se află un strat de materiale din demantelare, depus peste un pavaj din piatră de râu, care la rândul său stă peste alde două nivele cu materiale din demantelare, cel inferior constând dintr-un pământ negru – cenuşiu în care sunt amestecate resturi de cărămizi sparte şi mortar; sub acesta se află un nivel gros de pământ negru – maroniu, crescut peste stratul de pământ galben/loess, steril arheologic (Pl. III/1, profilul).

În secţiunea S II, în caroul 9, au fost localizate 4 morminte de înhumaţie, M 7, 8, 9, 10 şi o reînhumare multiplă (Pl. III/1, plan).

În celelalte secţiuni stratigrafia este mai simplă: sub pământul negru recent apare pavajul din piatră de râu aşezat pe un strat de nisip, sub care se află un strat de materiale din demantelări, depus peste stratul de pământ negru – maroniu, format peste stratul de pământ galben, steril arheologic.

În secţiunea S I au fost localizate 6 morminte de înhumaţie, toate orientate V – E, trei prinse parţial sub profilul de vest, M 3/2011, M 4/2011, M 5/2011 (Pl. I/1) şi alte trei, M 1/2011, M 2/2011 şi M 6/2011, prinse parţial sub profilul de est al secţiunii. Din lipsă de timp, au fost cercetate / demontate numai mormintele M 1 şi M 2, celelalte patru fiind conservate in situ şi urmând să fie cercetate / demontate în etapa executării proiectului de restaurare – conservare.

Mormântul M 1, înhumat, matur, orientat V – E (Fig 1/1), depus în sicriu din lemn de stejar cu capacul fixat cu cuie din fier confecţionate manual. A

avut ca inventar un nasture din porţelan (Fig. 1/2). Mormântul 2, înhumat, matur, orientat V – E, depus în coşciug din lemn de esenţă moale, încheiat cu cuie de fier confecţionate manual; a avut ca inventar un nasture mic din porţelan (Fig. 1/3). Groapa acestui mormânt a fost săpată într-o groapă umplută cu materiale din demantelare (Pl. I, II).

În secţiunea S II au fost localizate patru morminte – M 7/2011, M 8/2011, M 9/2011, M 10/2011, din care au fost cercetate/demontate numai primele două. Mormântul 7/2011, înhumat, orientat V – E, copil (?), depus într-un coşciug din lemn cu capacul vopsit în alb. Mormântul M 8/2011, înhumat, copil (?), orientat V – E, depus într-un coşciug din lemn de esenţă tare (poate exotică?), placat cu benzi de ţesătură metalică din bronz (?), fixate cu ţinte decorative (Pl. III/1, plan; Fig. 1/5). Mormintele M 9 şi M 10 nu au fost demontate, din lipsă de timp.

Material arheologic

În secţiunile S I, S II, S IV şi S V au fost cercetate 24 de gropi de forme şi dimensiuni variate; dintre acestea, trei – gropile G. 10, 15 şi 24, au fost umplute cu materiale din demantelări, iar dintre celelalte numai câteva conţineau materiale arheologice. Groapa G 14, din S I, caroul 22 – 23, a avut în umplutura din pământ negru numeroase fragmente ceramice datând din secolele XVI – XVIII, între care un platou cu monogramă (Fig. 7/6, 7), sfeşnice din lut fragmentare (Fig. 6/1, 2), farfurii, castroane, boluri etc. (Fig. 6/2, 6), vetre de lulea din lut (Fig. 6/7), fragmente din recipiente de sticlă (Fig. 6/1); la partea superioară au apărut fragmente din vase de porţelan de import (Fig. 6/5; 7/4).

În groapa G. 23, din secţiunea S V, au apărut numeroase fragmente ceramice din mai multe forme: farfurii, castroane, străchini, sfeşnice, conductă de olan, precum şi fragmente din vase de porţelan de import (Fig. 7/3, 4, 5).

În strat au apărut obiecte din fier: cuie (Fig. 1/6), piroane (Fig. 1/8, 9, fig. 6/3), scoabe, un otic (Fig. 1/10), un mâner de la un vas rotund (Fig. 6/3), zgură metalică (Fig. 1/7).

În secţiunea S V au apărut patru cochilii de scoică de dimensiuni medii (Fig. 7/5).

În toate mormintele cercetate au apărut multe cuie din fier executate manual (de fierar) (Fig. 1/2, 3). În mormântul 8/2011 capacul sicriului era decorat cu patru benzi longitudinale şi 4 – 6 benzi transversale împletite (ţesute) din fir de bronz, fixate cu ţinte decorative din bronz (Fig. 1/4, 5).

Concluzii

În urma cercetărilor executate, considerăm că proiectul de restaurare – conservare se poate executa, cu respectarea următoarelor condiţii:
- suprafaţa incintei va fi decapată până la nivelul solului medieval, respectiv până la nivelul suprafeţei fundaţiilor de epocă brâncovenească, fiind îndepărtate straturile de materiale din demantelare;
- structurile de zid medieval vor fi consolidate şi conservate la nivelul la care se păstrează;
- pe latura de sud a incintei vor fi restaurate/reconstruite 3 – 4 chilii, după resturile de zidării păstrate;
- pe latura de est a incintei se vor restaura/reconstrui 2 – 3 încăperi, după resturile de zidării păstrate;
- va fi refăcut parţial sistemul de strajă şi apărare, cu cele două nivele, pe semnele păstrate;
- turnul pătrat de pe latura de sud va fi dezafectat de actuala folosinţă şi va fi restaurat ca turn de apărare;
- fragmentul de zid de incintă sud, demantelat, va fi refăcut până la înălţimea de 3,00 m, pe fundaţia existentă, localizată în secţiunea S V;
- clopotniţa va fi amenajată pe o structură de lemn în apropierea zidului de incintă sud;
- clădirea de pe latura de nord, care găzduieşte colecţiile Muzeului Orăşenesc, va fi adusă la aspectul din imaginea din perioada 1906/1912 (Fig. 7/1), prin demolarea părţilor adăugate după acea dată; va fi restaurată şi consolidată, iar în interior se va decapa până la nivelul zidurilor medievale localizate în secţiunea S VI A şi B, care vor fi conservate la nivelul pardoselii.

Prin realizarea acestui program de restaurare / conservare, Complexul brâncovenesc Râmnicu Sărat va deveni un obiectiv turistic – istoric de valoare deosebită; totodată, vor fi îmbunătăţite condiţiile de funcţionare a Muzeului Orăşenesc.

Abstract

Between March 17 and April 20, 2011, archaeologists from Buzău County Museum conducted archaeological preventive excavations in Râmnicu – Sărat town. The research took place in the Brâncovenian Complex (Primăverii street, no. 4). The excavations revealed an earlier phase of Constantin Brâncoveanu's extended fortification, remains from a series of functional constructions – cells, warehouses from the brâncovenian era, materials from the prebrâncovenian phase, ten tombs,

archaeological complexes dating from 4th and 6th century AD, traces of 19th and 20th century interventions. The archaeological material consists mainly of fragmentary pottery, bone remains and iron objects.

LISTA ILUSTRAŢIEI

Pl. I. Râmnicu Sărat, complexul brâncovenesc. Planul secţiunii S I.
Pl. II. Râmnicu Sărat, complexul brâncovenesc. Secţiunea S I, profilul est.
Pl. III. Râmnicu Sărat, complexul brâncovenesc. 1. Plan şi profil S II. 2. Plan S III şi S VI. 3. Plan S IV şi S V.
Fig. 1. Râmnicu Sărat, complexul brâncovenesc. Planul mormintelor M 1 şi M 2. 2 – 3. Obiecte din inventarul mormintelor M 1 şi M 2. 4. Elemente din decoraţia mormântului M 8. 5. Mormântul M 8. 6. Obiecte din inventarul mormintelor M 3 şi m 4. 7. Brocuri de zgură metalică din S I. 8 – 9. Obiecte de fier din S I. 10. lamă de cosor din S II.
Fig. 2. Râmnicu Sărat, complexul brâncovenesc. 1. Ziduri din CAS 2. 2. Ziduri din S I şi CAS 1. 3 – 4. Ziduri din S II.
Fig. 3. Râmnicu Sărat, complexul brâncovenesc. Ziduri din S I, CAS 1 şi CAS 2.
Fig. 4. Râmnicu Sărat, complexul brâncovenesc. Aspecte de săpătură. 1. Secţiunea S I, CAS 1 şi S III. 2. Restul din zidul demantelat,descoperit în S V. Secţiunea S III. 4 – 5. Pavaj din piatră de râu, în S i şi S II.
Fig. 5. Râmnicu Sărat, complexul brâncovenesc. Zidul de incintă – starea actuală. 1 Colţul de sud – est. 2. Zidul de est. 3. Zidul de sud cu turnul pătrat.
Fig. 6. Râmnicu Sărat, complexul brâncovenesc. Material arheologic. 1 – 2, 5 – 7. obiecte di groapa G 14. 3. Obiecte din S I, caroul 6. 4. Obiecte din CAS 2: în centru jos fragment ceramic din secolul IV.
Fig. 7. Râmnicu Sărat, complexul brâncovenesc. 1. Clădirea de pe latura de Nord la 1906 – 1912. 2. obiecte din secţiunea S II. 3 – 5. Obiecte din secţiunea S V. 6. Platou ceramic cu monogramă din groapa G 14. 7. Detaliu.

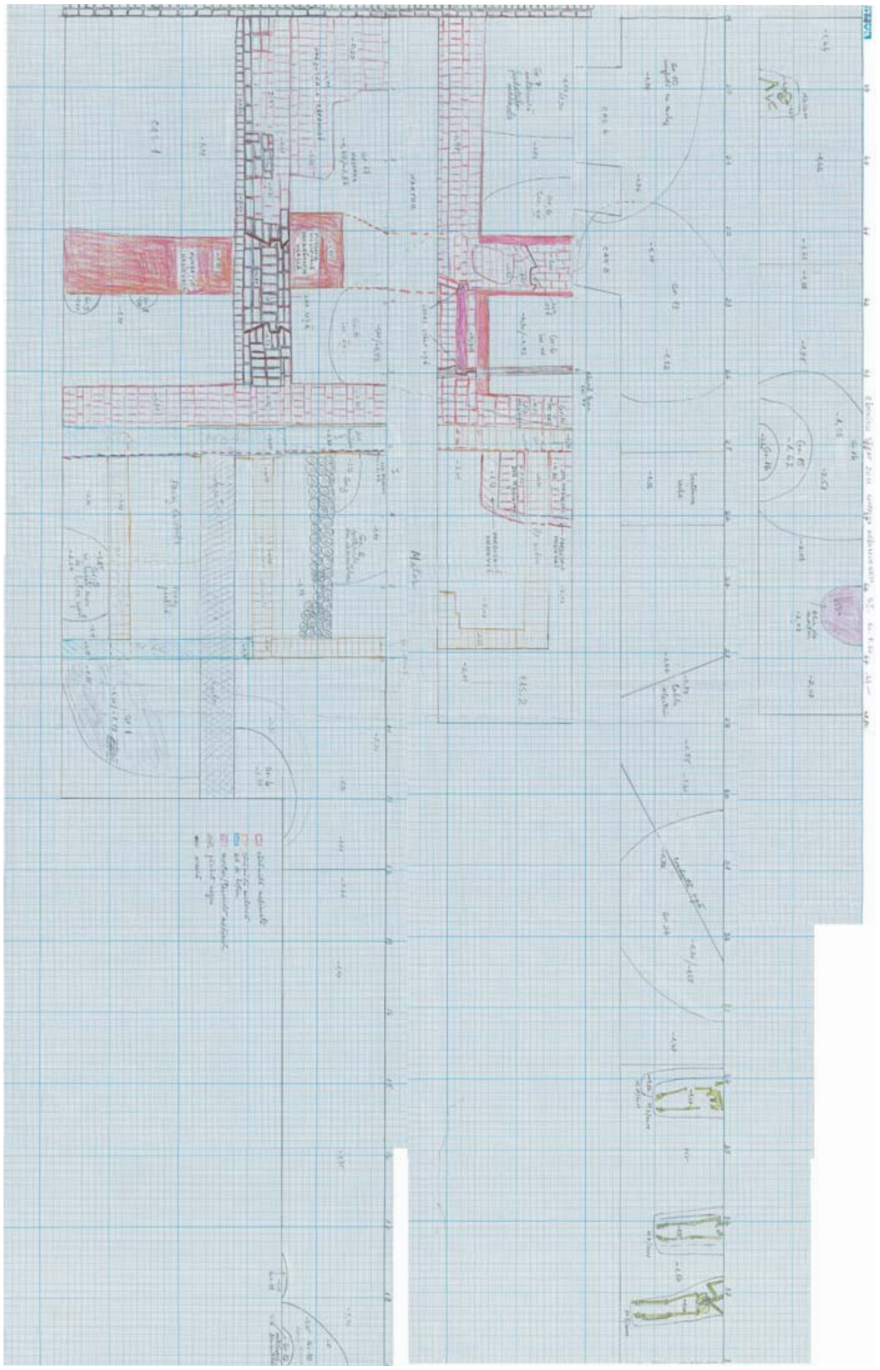

Pl. I. Râmnicu Sărat 2011. Complex brâncovenesc. Planul secţiunii S I.

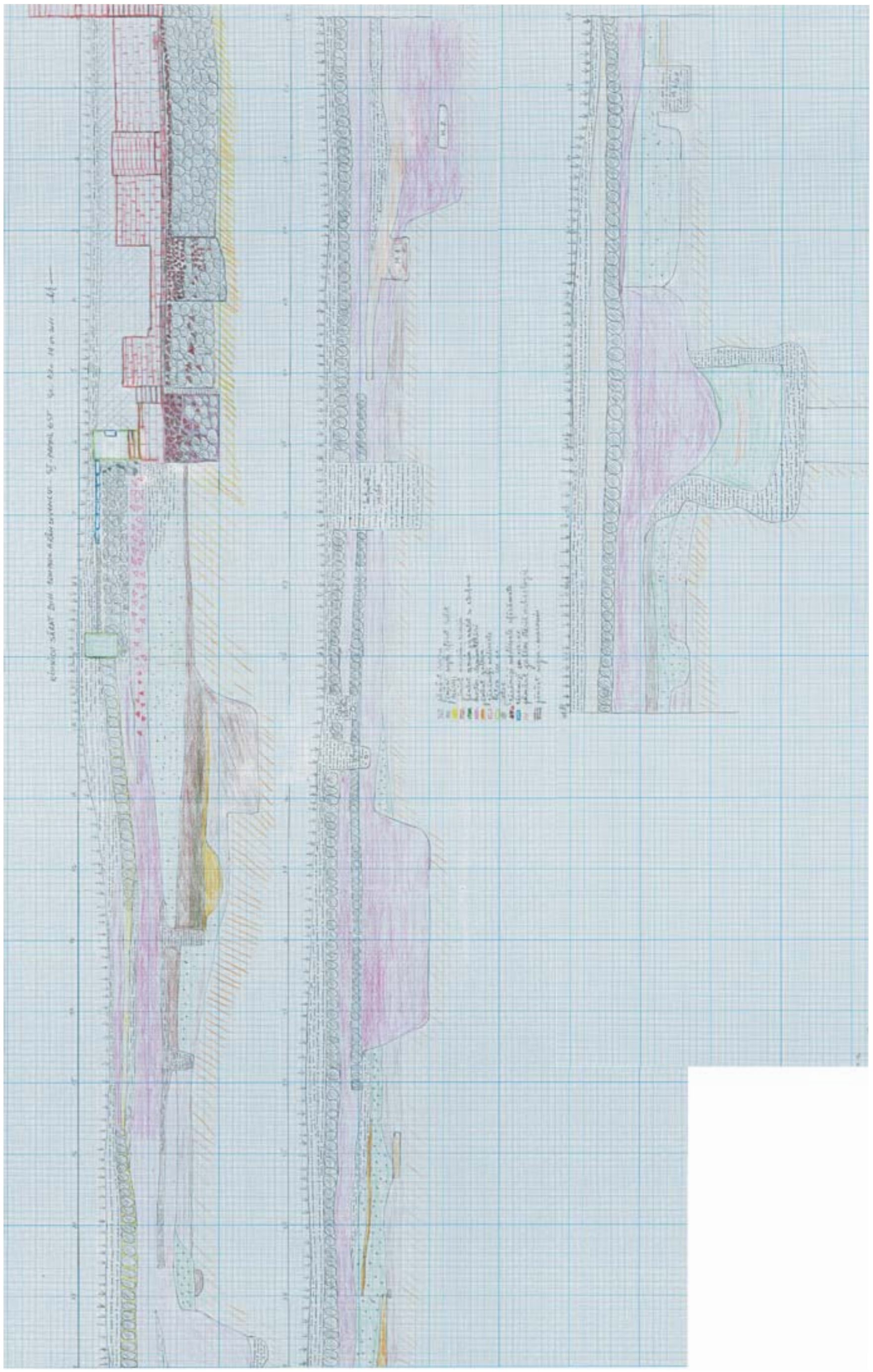

Pl. II. Râmnicu Sărat 2011. Complex brâncovenesc. Secţiunea S I, profil est.

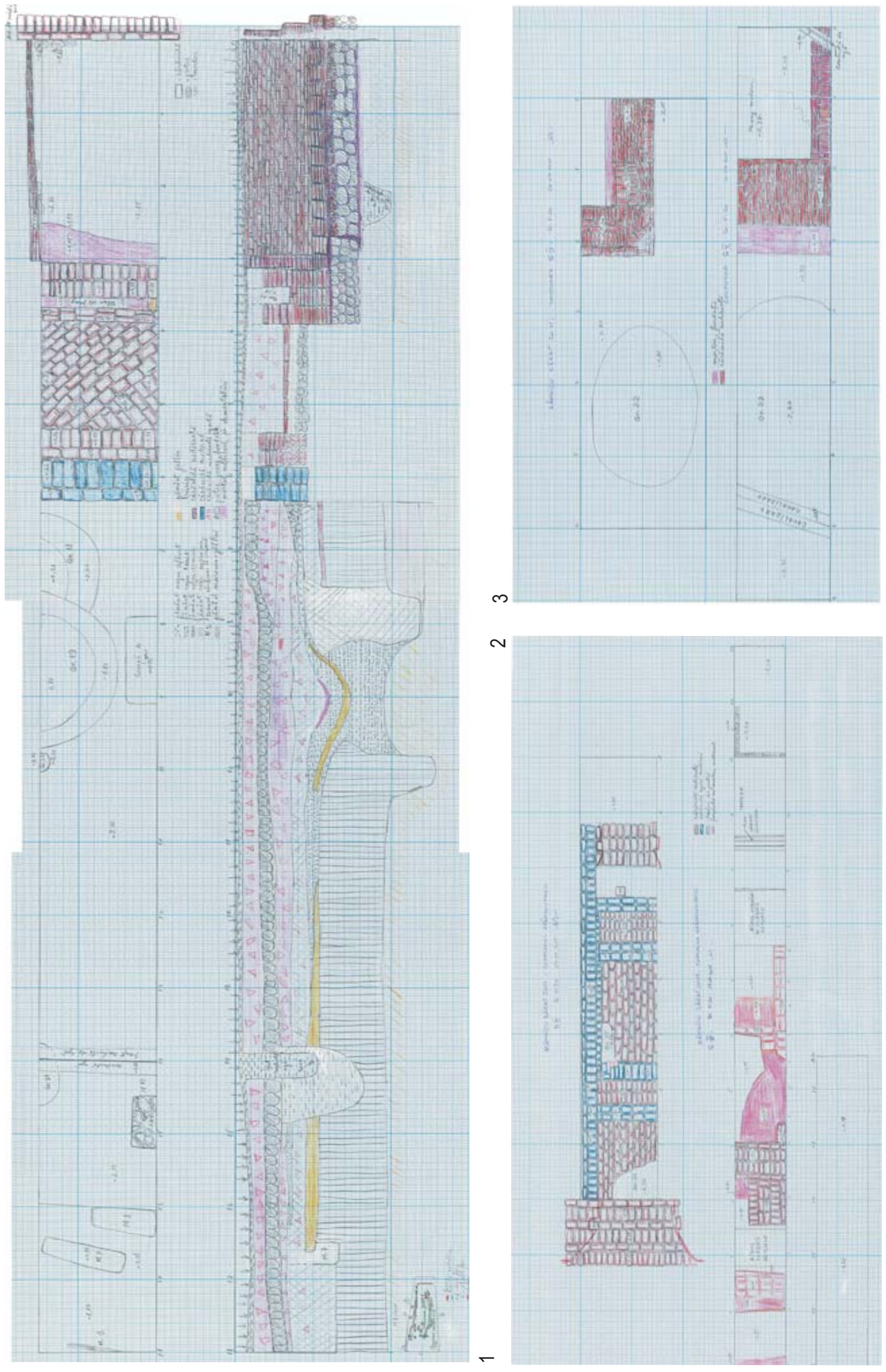

Pl. III. Râmnicu Sărat 2011. Complex brâncovenesc. 1. Secţiunea S II. Plan şi profil est. 2. Plan secţiunile S III şi S VI. 3. Plan secţiunile S IV şi S V.

Fig. 1. Râmnicu Sărat 2011. Complex brâncovenesc. 1. Plan M 1 şi M2. 2. Obiecte din M 1. 3. Obiecte din M 2. 4. Mormântul M 8. 5. Elemente decorative din M 8. 6. Obiecte din M. 3 şi M 4. 7. Brocuri de zgură metalică din S I. 8 - 9. Obiecte de fier din S I. 10 Lamă de cosor din S II.

1 2 3 4

Fig. 2. Râmnicu Sărat 2011. Complexul brâncovenesc. 1. Ziduri din caseta CAS 2: în prim - plan ziduri moderne suprapun ziduri medievale. 2. Ziduri din secţiunea S I şi din caseta CAS 1: în stânga zid prebrâncovenesc, în dreapta fundaţie prebrâncovenească suprapusă de un zid brâncovenesc. 3.Secţiunea S II: culoarul de epocă brâncovenească. 4. Secţiunea S II: zidul care mărgineşte intrarea în turnul pătrat de pe latura de sud a incintei.

Fig. 3. Râmnicu Sărat 2011. Complex brâncovenesc. 1. Ziduri din S I şi CAS 1: zidul brâncovenesc suprapune fundaţia prebrâncovenească; sub jalon pavaj de epocă brâncovenească. 2. Ziduri din S I şi CAS 1: locaşul uşii, în centru zid prebrâncovenesc pe fundaţie proprie, în plan secund ziduri moderne. 3. Secţiunea S I: zidul brâncovenesc

Fig. 4. Râmnicu Sărat 2011. Complex brâncovenesc. 1. Imagine de săpătură cu S I, CAS 1 şi S III. 2. Secţiunea S V. Zidul de incintă sud şi fundaţia lui, porţiunea demantelată. 3. Secţiunea SIII cu vedere spre turnul de est. 4 - 5. Pavaj din secţiunile S I şi S II.

Fig. 5. Râmnicu Sărat 2011. Complex brâncovenesc. 1. Zid de incintă, colţul de sud - est cu vedere spre turnul de colţ. 2. Zid de incintă est cu turnul pătrat demantelat parţial. 3. Zidul de incintă sud cu turnul pătrat transformat în clopotniţă.

Fig. 6. Râmnicu Sărat 2011. Complex brâncovenesc. 1 - 2, 5 - 7. Obiecte din groapa G 14. 3. Obiecte din secţiunea S I, caroul 6. 4. Obiecte din caseta CAS 2: în centru jos fragment ceramic din secolul IV.

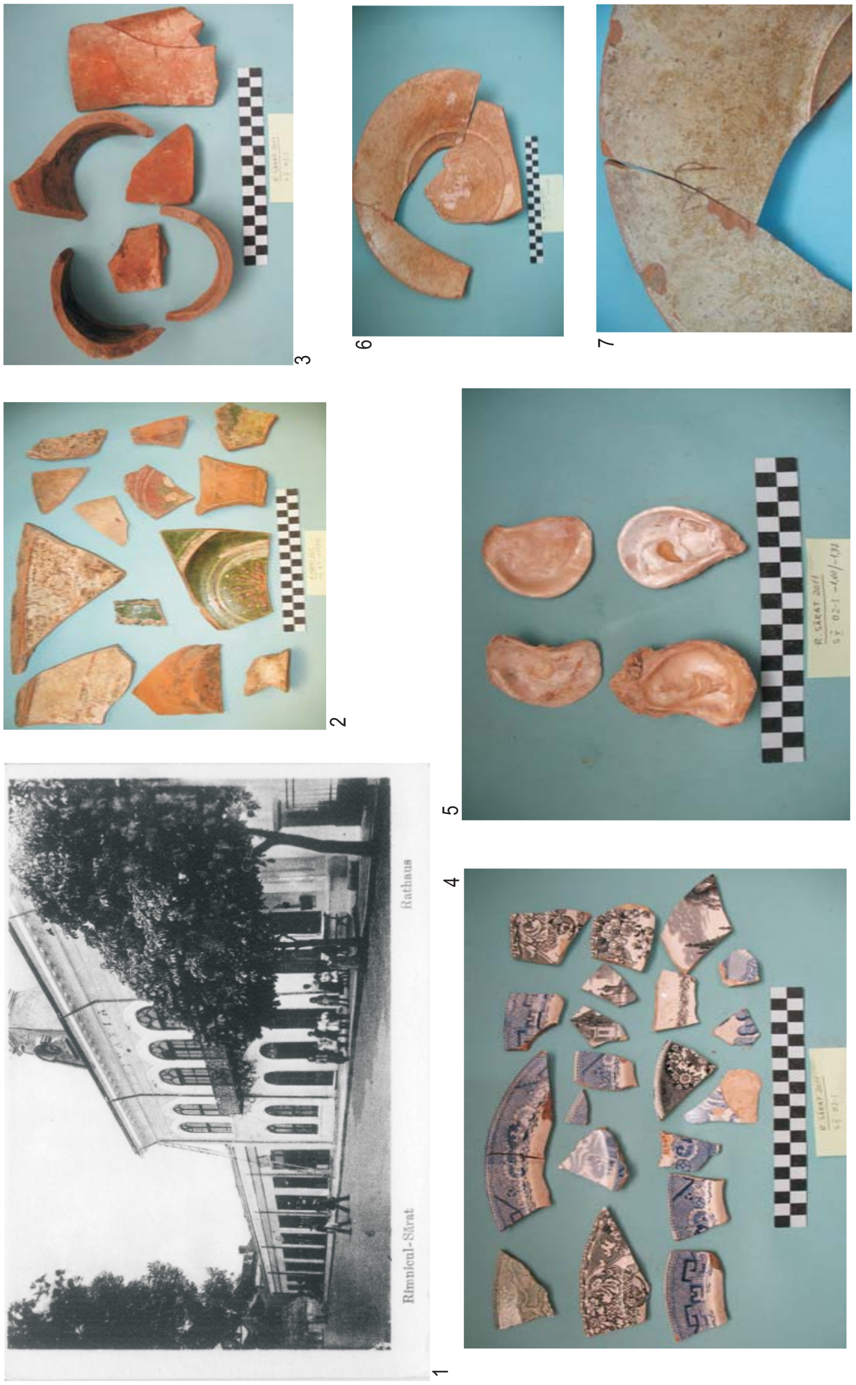

Fig. 7. Râmnicu Sărat 2011. Complex brâncovenesc. 1. Fosta stăreţie la 1906 - 1912. 2. Obiecte din secţiunea S II. 3 - 5. Obiecte din secţiunea S V. 6. Secţiunea S I, groapa G. 14: platou ceramic cu monogramă. 7. Platoul ceramic cu monogramă: detaliu.

ALEXANDRU ODOBESCU ȘI BUZĂUL.
REPERELE ISTORICO-GEOGRAFICE ALE UNOR CERCETĂRI NEFINALIZATE
(I)

Cezar RADU-BUTEREZ

Cuvinte cheie: *Alexandru Odobescu, Henri Trenk, Buzău, chestionar arheologic, răspunsuri.*

Cu o bogată activitate centrată pe literatură și arheologie, dar nicidecum limitată la acestea două, Alexandru Odobescu a fost și rămâne considerat ca fiind atașat sentimental de spațiul buzoian. Aprecierile în acest sens sunt extrem de numeroase, pornind de la constatarea că *„au fost puține cazurile în care un cărturar și un scriitor să se îndrăgostească de un ținut geografic”*[1] și până la afirmația că *„nici un alt om de știință nu a iubit atât de pătimaș ținutul Buzăului ca Odobescu”*[2]. Făcând abstracție de toate exprimările care se înscriu în tendința menționată, putem remarca cu ușurință că, într-adevăr, referirile la spațiul buzoian sunt relativ numeroase, însă cu excepția cercetărilor legate de Tezaurul de la Pietroasa, ele nu apar ca reprezentative pentru opera literară sau științifică a lui Al. Odobescu.

Întrucât orice demers de cercetare a unui spațiu pornește de la o legătură mai mult sau mai puțin profundă a cercetătorului cu acel spațiu, apare nevoia de a identifica și a descifra, dacă este cazul, legătura lui Odobescu cu Buzăul, posibil exagerată de alți autori, dar în esență, intuită corect. Dacă a fost cu adevărat vorba de atașament, de unde putea provine și cum ar fi putut influența cercetările sale?

Florentin Popescu consideră că legătura acesta ar putea izvorî chiar din faptul că rudele pe linie maternă erau originare din această parte a țării, întrucât pe la 1833, Ecaterina Caracaș, mama lui Alexandru, se judeca cu economul Episcopiei Buzău, Ilarion, pentru o spițerie moștenită de la tatăl ei în orașul Buzău[3]. Cu toate acestea, familia Caracaș era originară din Macedonia, doctorul Dumitru Caracaș stabilindu-se la Craiova abia în 1782 și

---

[1] Popescu, Fl. (1995) *Al. Odobescu și Buzăul*, Biblioteca Județeană V. Voiculescu, Buzău, p.7.
[2] Ștefan, C. (1979) *Aventurile tezaurului „Cloșca cu puii de aur”*, editura Sport-Turism, București, p.136.
[3] Popescu, Fl., *op. cit.*, p.14.

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 183 – 229.

apoi în București din 1784[4]. Fiul său, Constantin, se născuse de asemenea în Macedonia, în anul 1773, urmându-și tatăl la București, pentru a-i lua mai târziu locul la spitalul Pantelimon[5]. Fiica sa, Ecaterina se va naște la Paris, în 1811[6]. Astfel, legătura familiei Caracaș cu Buzăul propusă de Fl. Popescu nu poate fi valabilă.

Corneliu Ștefan menționează că Odobescu descoperise uimit Buzăul în anul 1861, cu prilejul vizitei de la Pietroasa[7], însă pentru un prim contact atât de târziu, orice afirmație cu privire la un atașament al său față de spațiul buzoian nu poate fi decât pură speculație.

Se consideră că prima vizită a lui Odobescu în județul Buzău a avut loc în anul 1847[8], la doar 13 ani, când a călătorit împreună cu tatăl său la Balta Albă. Cu toate că satul în sine se afla la acea vreme în județul Râmnicu Sărat[9], Alexandru confirmă, printr-o scrisoare către mama sa, trecerea prin Buzău: *„după cinci poște grozave am sosit în Buzău, unde am prânzit la domnul Perticari (ispravnicul)"*[10]. Drumul din aceeași zi către Râmnicu Sărat *„a fost foarte frumos, însă cam lung. De o parte vedeam munții, până la cari era o jumătate de poștă, de alta, un șes întins și roditor. Am trecut și multe râuri, dar cele mai multe erau secate. Țin minte și trei sate foarte frumușele"*[11]. Conform aceleiași scrisori, drumul prin Buzău a fost parcurs în ziua de 3 iulie (figura 1).

Primul contact cu spațiul buzoian la o vârstă mică a însemnat cel mai probabil pentru copilul Odobescu o lărgire a orizontului său geografic și social, care, înscriindu-se în experiențele copilăriei a rămas cu certitudine în amintirea sa. Putem vorbi despre un prim palier de percepție, cel locațional[12], adică informațiile spațiale primare cu care Odobescu a început, poate involuntar, crearea hărții sale mentale a județului Buzău. Mai mult decât atât,

[4] Samarian, P.Gh. (1938) *Medicina și farmacia în trecutul românesc, 1775 - 1834*, vol. II, Tipografia Cultura București, p.47.

[5] Samarian, P.Gh., *op. cit.*, p.83.

[6] Fotino, G. (1939) *Din vremea renașterii naționale a Țării Românești: Boierii Golești*,Volumul 3: Scrisori adnotate şi publicate: 1850-1852, Imprimeria Națională, București, p.48.

[7] Ștefan, C., *op. cit.,* p.136.

[8] Popescu, Fl., *op. cit.*, p.8.

[9] Județ desființat în 1968 și împărțit între județele Buzău, Vrancea și Brăila. Întâmplător, comuna Balta Albă a trecut în administrația Buzăului.

[10] Odobescu, Al. (1965) *Pagini regăsite*, ediție îngrijită de Leo Șerban, Editura pentru Literatură, București p. 63.

[11] Idem.

[12] Termenul a fost propus de Ciobanu, C. (2011) *Studiu de geografie mentală în municipiul București*, Teză de Doctorat, Biblioteca Facultății de Geografie – Universitatea din București.

el scrie că ține minte *„și trei sate frumușele”*, acordând valori spațiului și trecând la palierul atributiv al percepției. Faptul că această primă călătorie în Buzău s-a petrecut în timpul copilăriei sale și a fost urmată și de alte vizite între anii 1855 și 1862[13], putea să facă trecerea mai târziu către palierul afectiv al percepției, când imaginea spațiului nu mai este motivată funcțional, ci se îmbogățește cu valori personale[14].

Odobescu putea fi atașat afectiv de spațiul buzoian pe care nu îl cunoștea în totalitate, însă la care deja se adaptase și pe care îl percepuse ca fiind unul prietenos. Întrucât limitele unui astfel de spațiu afectiv variază, dar acesta are tendință de expansiune, este foarte posibil ca însuși cuvântul Buzău să-și fi schimbat de mai multe ori înțelesul pentru tânărul Alexandru.

Între afectivitate și interes profesional ar fi putut exista un singur pas. Cheia înțelegerii preocupărilor lui Odobescu poate fi ascunsă în situația imaginată de Corneliu Ștefan, care scria că *„acum o sută de ani trebuia să ai ceva din spiritul unui Livingstone pentru a zice primarului din Bozioru: «Eu sunt Al. Odobescu, academician, și vin însărcinat de Onor Ministrul Instrucțiunii să cercetez criptele din piatră cu inscripțiuni de la Găvanele și Fundăturile»”*[15]. Având în vedere realitățile geografice și istorice ale României de sfârșit de secol XIX, scena ilustrată de Corneliu Ștefan nu poate fi departe de adevăr.

Spațiul buzoian reprezenta pentru Alexandru Odobescu ceea ce geografia, prin cartografie, numea cândva *terra incognita*. Omul a fost dintotdeauna puternic atras de zone neexplorate, al căror mister stimula imaginația[16]. Referindu-ne la spațiul românesc, trebuie precizat că la începutul secolului al XX-lea *„configurația de amănunt a pământului românesc nu era cunoscută, până de curând, nici chiar geografilor”*[17], deși studiile acestora reprezentau importante puncte de plecare pentru cercetările altor științe. Odobescu a simțit o *chemare*, așa-zisele *„voci ale sirenelor”*[18], care-l determină să-și dorească explorarea unor locuri îndepărtate și cunoscute puțin sau deloc de lumea științifică. În aceste condiții, comparând chemarea pe care a simțit-o Odobescu cu cea a lui Livingstone, constatăm că diferența stă doar în intensitate și nu în ton sau calitate, cu mențiunea că România așa

---

[13] Popescu, Fl., *op. cit.*, p.15.
[14] Ciobanu, C., *op cit.,* p. 214.
[15] Ștefan, C. (1979) *Aventurile tezaurului „Cloșca cu puii de aur”*, editura Sport-Turism, București, p. 135.
[16] Wright, J.K. (1947) *Terrae incognitae: the place of imagination in geography*, Annals of the Association of American Geographers, 37, p. 1.
[17] Conea, I. (1935) *Țara Loviștei. Geografie istorică*, Imprimeria Națională, București, p.10.
[18] Wright, J.K., *op. cit.,* p. 1.

cum o cunoștea Odobescu, era încă în mare măsură o *terra incognita*. Florentin Popescu preciza că regiunea Buzăului i-a oferit lui Odobescu numeroase satisfacții de ordin științific, literar și sentimental[19], afirmație desigur corectă, care confirmă că explorările sale l-au influențat nu numai ca cercetător, ci și ca scriitor și ca om.

Nu putem exclude nici o posibilă influență pe care călătoria din aprilie 1870 la Muntele Athos ar fi putut-o avea în cercetările sale din județul Buzău. Mai mult, în același an cu *„excursiunea”* din Munții Buzăului, Odobescu a publicat o dare de seamă despre arta de la Muntele Athos, în Analele Arheologice din Paris[20]. O legătură între acestea este discret sugerată de către Pavel Chihaia, care însă nu dezvoltă subiectul[21]. Interesantă este și viziunea lui Nicolae Manolescu, care îl vede pe Odobescu ca fiind un *„călător cu gândul de a scrie”*[22], sau un *perieget*, după cum Odobescu însuși scria, referindu-se la *„călători geografi și istorici, cari descriu în opere narative obiectele de artă și uzurile de prin localitățile ce au vizitat”*[23].

Dat fiind contextul în care se afla, este foarte probabil că Alexandru Odobescu nu știa ce anume va descoperi și în ce direcție se vor îndrepta cercetările sale, poate într-atât de mult încât să se abțină de la a formula concluzii scrise, chiar dacă acest lucru constituia îndeletnicirea sa.

Chestionarul Arheologic

Descoperirea Tezaurului de la Pietroasa în anul 1837 a reprezentat un eveniment ce a bulversat lumea științifică în acel moment. Condițiile neclare în care acesta a fost găsit, precum și componența sa exactă au constituit principalele probleme care au fost ridicate atunci. Alexandru Odobescu, nefiind, așa cum am arătat, străin de spațiul buzoian, a fost primul care a încercat să clarifice problemele tezaurului, considerând că *„pour déterminer la provenance de cette riche collection avec plus de certitude qu'on ne saurait le faire aujourd´hui, il eût été sans doute d'un grand intérêt d'avoir des détails circonstanciés sur l'endroit précis où le trésor fut trouvé, ainsi que sur le façon*

[19] Popescu, Fl., *op. cit.*, p. 7.

[20] Odobescu, Al. (1965) *Pagini regăsite*, ediție îngrijită de Leo Șerban, Editura pentru Literatură, București p. 348.

[21] Chihaia, P. (1973) *Un complex necunoscut de sihăstrii din Munții Buzăului din vremea lui Neagoe Basarab*, S.C.I.A., seria Artă plastică nr.1, tom 20, p. 5.

[22] Manolescu, N. (1976) *Odobescu – „un călător cu gândul de a scrie”*, România literară, VIII, nr. 46, p. 12.

[23] Odobescu, Al. (1919) *Opere complete*, volumul IV, Minerva – București, p. 31.

dont il était caché dans le flanc de la montagne”[24]. Odobescu subliniază importanța spațiului geografic în cercetarea tezaurului, dovedind că nu gândea ca un istoric de cabinet. Alături de Odobescu a lucrat pictorul elvețian Henri Trenk, devenit ilustratorul oficial al publicațiilor Comisiunii Monumentelor Istorice, care a realizat desenele pieselor, precum și planurile detaliate ale zonei unde a fost descoperit tezaurul.

Punerea în aplicare a ideilor sale pentru cercetări debutează în data de 15 iulie 1866, când Odobescu înaintează ministrului instrucțiunii C.A. Rosetti, un raport prin care cere sprijin în vederea efectuării unor investigații arheologice în județele Buzău, Brăila, Covurlui și Râmnicu Sărat, mai exact în regiunea unde fusese descoperit tezaurul[25]. Rosetti aprobă cererea sa, însă lucrarea nu este începută imediat din pricina izbucnirii unei epidemii[26]. În anul 1870, redactează un *Chestionar Arheologic*[27], aprobat de Ministerul Instrucțiunii Publice și apoi trimis în 1871 prin revizorate învățătorilor din toată țara[28].

Acestora li se cerea să răspundă la o serie de întrebări care se refereau la existența unor mănăstiri, monumente vechi, ruine, etc. precum și tradițiile locale de pe cuprinsul fiecărei comune[29]. Chestionarul este descris de Odobescu însuși, care simțea nevoia să precizeze că l-a redactat *„în stylulu și form'a ce mi s'aupărutu mai înlesnitóre pentru priceperea și rurale*”[30], deși recunoștea că *„n'afostu pretutindeni petrunderea populațiiuniloru nóstre fora rezultatu*”[31], ceea ce implică totuși că așteptările sale erau mai mari.

---

[24] Odobescu, Al. (1889) *Le Trésor de Pétrossa,* J. Rothschchild, Paris, p. 1.

[25] Odobescu, Al. (1965) *Pagini regăsite*, ediție îngrijită de Leo Șerban, Editura pentru Literatură, București p. 332.

[26] Idem.

[27] Odobescu, Al. (1908) *Opere complete*, volumul III, Minerva - București, p.215.

[28] Tudose, V. (1980) *Alexandru Odobescu și vestigiile rupestre din zona Bozioru-Aluniș,* în Ștefan, C. (coord) (1980) Vestigiile rupestre din Munții Buzăului, Arhivele Statului Buzău, Buzău, p. 10.

[29] Cele șase întrebări au fost publicate integral și de către Al. Păunescu în Păunescu, Al. (2003) *Din istoria arheologiei românești pe baza unor documente de arhivă*, Editura AGIR, București, pp.52-23.

[30] Odobescu, Al. (1878) *Anticuitățile județului Romanați*, [Cuventare rostita în siedintia d`in 20 septembrie 1877 a Societatii Academice Române si acumu însocita cu note, annexe si de semnuri], Typografia Societății Academice Române, București, p.I.

[31] Idem.

Pune răspunsurile nule pe seama neglijenței și a lipsei de perspicacitate a dascălilor respondenți, deși admite că absența „obiectelor cerute” ar putea fi alt motiv[32].

Odobescu a primit răspunsuri de la învățători din toate județele țării, în intervalul 1871 – 1874, totalizând peste 1600 de răspunsuri[33]. Într-un raport din anul 1877 adresat Academiei, el mărturisește că nu consideră documentele ca având o valoare științifică deosebită, dar *„un număr considerabil din ele ne procură netăgăduite dovezi despre existența multor rămășițe ale vechimii, de care n-aveam până acum nici o cunoștință”*, subliniind că *„dosarele în chestiune pot servi pentru informațiuni ulterioare mai aprofundate”*[34]. Poate acesta este motivul pentru care Odobescu a publicat doar două lucrări de inventariere a obiectivelor găsite, și anume cele pentru județul Dorohoi (1871) și județul Romanați (1877).

În iulie 1872[35], Alexandru Odobescu adresează un raport Ministerului Instrucțiunii Publice, din care aflăm că a primit de la instituție singurele rapoarte obținute până la acel moment, și anume cele trimise de învățătorii din județele Dorohoi, Botoșani, Buzău și Prahova[36]. Interesant este că după examinarea celor patru dosare, Odobescu se declară mulțumit de cele din Botoșani și Dorohoi, pe care le consideră mult mai bine documentate decât cele din Buzău și Prahova, care *„dovedesc din partea majorității corpului didactic local, o pătrundere mult mai slabă despre importanța unor asemenea lucrări și despre interesul ce cată să inspire oamenilor culți, monumentele de orice natură, rămase din timpuri trecute”*[37]. El declara de asemenea, că, începând cu Dorohoi, va detalia pe rând toate dosarele aflate în posesia sa, însă acest lucru nu avea să se mai întâmple.

Dosarul județului Buzău

Răspunsurile din județul Buzău pot fi grupate în două categorii: cele primite pe parcursul anului 1871 și cele primite în 1874. O mică parte din răspunsuri au fost folosite de-a lungul timpului de mai mulți autori, printre

---

[32] Odobescu, Al., *Anticuitățile…*, p.II.
[33] Odobescu, Al., *Opere*, III, p.215.
[34] Odobescu, Al., *Opere*, III, p.216.
[35] Data exactă ne este neclară, întrucât cronologia evenimentelor nu a fost consemnată în scris.
[36] Odobescu, Al., *Opere*, III, p.118.
[37] Odobescu, Al., *Opere*, III, p.121.

care menționăm pe Ștefan (coordonator) 1980 și Mândricel 2006, însă nu au fost publicate niciodată în întregime și nici cunoscute în literatura de specialitate.

Dosarul județului Buzău se află în cabinetul de manuscrise și carte rară a Bibliotecii Academiei Române, inclus în manuscrisul român 224, alături de cele ale județelor Bolgrad, Botoșani și Brăila și cuprinde foile 279 – 560. Răspunsurile primite în 1874 sunt așezate înaintea celor din 1871.

Considerăm necesară publicarea răspunsurilor în întregime, urmată de o interpretare spațială a acestora. De asemenea, am ales ordonarea cronologică a răspunsurilor, pentru a putea urmări mai ușor diferențele dintre cei doi ani (tabelul 1 și tabelul 2).

Este interesant că în răspunsurile din 1871, Odobescu însuși face o serie de însemnări cu creionul în colțul din stânga sus al câtorva foi, notând punctual localitatea, urmată și de cuvântul „nimic” în dreptul răspunsurilor negative. Pentru alte câteva foi, Odobescu notează tot cu creionul informații suplimentare. Acestea sunt ilustrate în tabelul de mai jos prin scris cursiv. Sublinierile sunt preluate din original. Punctele de suspensie semnifică cuvinte ce nu au putut fi descifrate, iar textul scris între „< >” reprezintă completările noastre. Totodată, ne-am permis să transpunem răspunsurile în ortografia contemporană, modificând cuvintele acolo unde era necesar, fără însă a modifica sensul sau intenția autorului. Excepție fac doar completările lui Odobescu, pe care le-am păstrat întocmai. Semnul de întrebare între două paranteze rotunde indică incertitudinea descifrării cuvântului imediat anterior.

Tabelul 1. Răspunsurile primite pe parcursul anului 1871
(*după B.A.R., fond manuscrise, mss. rom. 224*)

Dată	Foaie	Localitate	Semnalări	Nr. pe hartă
f. 399 Cu adresa Ministerului n. 5160 din 1871 Dossaru: *Con... răspunsurile date la Cestionariul Archeologicu din districtul Buzeu*				
f. 400 Plaiul Buzeu Județul Buzeu Județului Buzeu. Răspunsuri la chestionariu în privința Antichităților Anului 1871				
1871, mai 26 *Monast.*	f. 401	mănăstirea Nifon	[…] în apropiere de comuna Măgura, pe zarea dealului spre sud-est, se află o movilă ce poartă numele de cetățuie, ea este un	**1**

Nifon (Cisleu)			testament ridicat de la fața pământului ca de trei metri suprafața ei cu întindere ca de un pogon pe de latura ei ce se vede a fi fost un șanț tot cu terasament; deasupra movilei, suprafața este plană, nu se află niciun semn de zid vechi, nici vreo piatră cu vreo inscripție veche, nici alt semn de unde să se poată afla circumstanțele acestei movile. Subscrisul s-a interesat a întreba pe toți aceia despre care a simțit că ar avea oarecare idee despre ea și n-a putut afla nimic pozitiv; fără numai se păstrează tradiție în gura poporului că ar fi făcută de Neaga Doamna pentru petrecerea ei la acest loc în timpul de vară. Unii povestesc că această movilă ar fi fost loc de închinăciune încă din timpul păgânilor și că Doamna Neaga numai l-ar fi ocupat. Subscrisul crede că această idee de închinăciune din antichitate au îndemnat pe cuvioși români în felurite timpuri a face templu pe ea, la care ocazii s-a putut pierde atât suprafața primitivă a movilei cât și pietrele sau alte semne de unde s-ar fi putut descoperi ceva. Chiar astăzi, pe suprafața ei se află un templu făcut, a cărui construcție este numai de piatră cioplită, pe care s-a zugrăvit Măria Sa Domnitorul României Carol I, unde în persoană l-a vizitat. / Institutor Gr. Ștefănescu, Ieromonah	
1871, mar. 20 *Cisleu*	f. 403	Cislău	După stăruințele și cercetările ce am făcut prin persoanele cele mai bătrâne, am constatat că în raionul acestei comune, precum și în vecinătate, sunt de remarcat acestea: I. La sud-est de această Comună, în depărtare ca de un sfert de oră, este un loc, lângă apa râului Buzău, ce posedă numirea de siliște și care are o întindere ca patruzeci pogoane aproximativ. Întrebând oamenii trecuți în etate, că de unde acest loc își păstrează numirea de siliște au arătat că dânșii au auzit de la părinți și aceștia de la ai lor, că în vechime a fost sat format de tătari, în care au locuit. Și de atunci i se dădu această numire, însă acum nu se mai cunoaște niciun semn pe dânsul, fiind transformat în loc arabil,	**2**

			cultivându-se de oameni pentru nutrirea lor. II. La marginea Comunei, spre vest, este un mal, înălțimea de patru stânjeni, din care ies și acum oase de oameni înmormântați. Poveștile oamenilor și chiar știința pozitivă este că în acest loc a fost schit de părinți, care a avut numirea de Schitul Aninoasa, de unde mai în urmă s-a permutat în Comună, unde se află acum Mănăstirea Cislău. / Înv. Th. Georgescu	
1871, mar. 12 *Sibiciu de jos (Com. Pănătău) nimic*	f. 404	Sibiciu de Jos, Pănătău	nicio informație / Înv. Nico.Tr. Dimitrie	**3**
1871, mar. 13 *Pănătăul Plăișoru nimic*	f. 405	Plăișor	nicio informație / Înv. I. Constantinu	**4**
1871, mar. 10 *Mlăjetu*	f. 406	Mlăjet	[…] am putut constata că în raionul acestei comune, precum și în vecinătate, este de remarcat numai aceasta: Spre nord de această comună, în distanță ca de un sfert de oră, este stană de piatră mare în care se găsește săpată înăuntru ca un fel de odaie; această odaie are două uși, amândouă spre nord; aceste uși sunt de o înălțime ca de 1 ½ stânjeni, despărțindu-se la mijloc cu un prag de piatră tot de întreg, iar nu prepus. Forma odăii săpată în piatră este o închipuire a unei dreptunghi, având lungimea de doi stânjeni și lățimea de unul. Această odaie mai are o ieșire spre vest așa de mare, pe care ar putea să intre zece oameni deodată. După întrebările ce am propus la mai mulți bătrâni, mi s-a răspuns că această odaie ar fi fost făcută de tătari, în care ar fi și locuit; însă această știință o au și dânșii de la părinți, moși, strămoși, etc. Prin urmare, nu poate fi exactă din cauză că poate fi un timp prea îndelungat de atunci până acum. / Înv. Ioan Popescu	**5**
1871, mar. 15 *Colții*	f. 407	Colții	I. O biserică în piatră în satul Alunișu, proprietatea Statului, toată această comună făcută din vechime, încă de pe timpul lui	**6**

			Negru-Vodă de niște păstori de oi în număr de 2, anume Vladu și Simionu; pe când se găseau cu locuința Surlei lângă acea piatră, într-o noapte oarecare, în vis, arătându-se Îngerul Domnului și zicându-le că în acea piatră mare și minunată să facă Biserica, și văzând astfel n-au avut decât ca prin alți meșteșugari găsiți de dânșii să se sape Biserica, și când a doua oară iarăși într-o noapte arătându-se Îngerul le-a spus că nu acolo să facă unde începuseră spre miază noapte și fără să le spună sau arate unde s-au pus spre miazăzi, și când iarăși a treia noapte arătându-se Îngerul le-a spus că nici acolo unde ei începuseră spre miazăzi și prin duh luându-i și arătându-le că aici unde astăzi se găsește ușa spre răsărit și fundată spre miazănoapte care toate începuturile ei se văd și astăzi în formă de uși. Așadar, după ce ei terminară neștiind de ce Sf<ânt> să-i dea hramul la 29 August anul <*loc lăsat intenționat liber în original*> seara pe la orele 8 Preotul ce era decis a sluji într-însa anume DanieluErmonahu în timpul acela însoțit de un călugăr Vartolomei Monahul văzând Capul Sf<ântu>lui Ion Botezătorul într-o tipsie în Biserică în partea despre apus într-o mare luminație încât străbătea din Biserică afară și fără zăbavă s-au ascuns și văzând astfel consultându-se, au dat numele de Sf. Ioan Botezătorul fiind acesta primit. Mărimea bisericii în piatră este: lungimea de stânjeni 4, lățimea 2 și înălțimea 1 ½, deosebită de despărțirea în care șade partea femeiască care numai pe atât se poate puțin cunoaște că este biserică. Deosebită în partea dinspre miazănoapte, în susul Bisericii, la fundul Sf. Altar, tot în piatră mai există o chilioară ca pentru locuința unui pustnic. Asemenea tot în piatră, sub aceasta, alta despărțită în două ca cea din susul ei și sub aceasta tot în piatră există un beci sau ascunzătoare cât ele amândouă țin. Mărimea muntelui de piatră în care se află Biserica este: lățimea stânjeni 5, lungimea 20 și înălțimea 10. II^{lea}Tot <în> cuprinsul acestei comune există	

			un munte foarte înalt, în care, în timp luminos, se vede orașul Buzău, capitala acestui județ, ce este în depărtare de trei poște, precum și toți ceilalți munți ai României muntene, în care se spune că pe vechile vremuri a fost locuit de Tătari și când o dată de către Nemți au fost bătuți și izgoniți din Țară, în care și astăzi se văd gropile în care corturile lor de locuință au fost săpate și … în vârful lui există 3 pietre mari în formă de clăi, scrise cu niște slove în care n-am putut înțelege ce zice și că într-una din ele este o gropniță în care se aude că oarecine, nu se știe, ciocănind cu un topor, fără să cunoască ceva, s-a spart <piatra> și au început să curgă Bani; care munte de atunci și până astăzi și-a luat<pe margine este scris:>*moviliță de piatră și pământ* <f. 408> Numirea de muntele Sboiului, pentru pășune înconjurat de pădure. III^{lea} Tot cuprinsul acestei comune, pe o padină de loc ce astăzi se găsește împodobită cu pomi diferiți, ca de pogoane 3, se spune de către cei bătrâni că pe vremurile vechi a fost așezământul unui schit, care padină înaltă de atunci și până acum și-a luat numirea de Chilii. IV^{lea} Pe un loc oarecare tot <în> cuprinsul acestei comune a fost pe vremurile vechi schit de călugări, care până mai încoace spune că s-a cunoscut un colț de biserică, care de-atunci și până acum și-a luat numirea de Siduri. V^{lea}Tot <în> cuprinsul acestei comune, tot pe vechile vremi, pe un loc de maidan a fost schit de călugărițe pe care loc acum se găsesc case și că de-atunci și până acum și-a luat denumirea de satul Călugărițele. VI^{lea} Tot <în> cuprinsul acestei comune, la capul satului dinspre miază-noapte, în vechile vremi a fost biserică și că acum, din mulțimea timpului trecut nu se mai pot cunoaște nici ruinele deosebit de locul ce este cunoscut. VII^{lea}Tot <în> cuprinsul acestei comune în nenumărate și mulțime de locuri se găsesc gropi între care mai din vechime s-a scos chihlimbar în diferite culori, care și acum prin	

			rare locuri se găsește în cantitate mai puțină, precum asemenea metal s-a scos și se scoate din învecinata comună Nehoiașu, cătunul Bîsca cu numire pe ruptura tot acestui plai.[...] *Spre miazănoapte de aceeași comună, ca la o oră mergând în sus pe Valea Colților, de-a dreapta văii, sub muntele Sboiul, este un munte numit Vârful lui Dragomir, în care este o peșteră care nu pare a fi făcută de mână de om, dar în care s-au găsit ... ... oase de oameni; de ... ca ... acolo Românii de frica Tătarilor i-au ajuns acolo și i-au tăiat (?). Adâncimea peșterii e ca de treizeci stânjeni.* / Înv. Gh. Filipescu	
1871, mar. 1 *Pătârlagele nimic*	f. 412	Pătârlagele	nicio informație / Înv. Ștef. Zinculescu	**7**
1871, mar. 10 *Vallea Sibiciului (Mlăjetu)*	f. 413	Valea Sibiciului, Mlăjet	Spre sud de acest cătun, distanță de un sfert de oră, se află o stâncă de piatră; în această stâncă este o bortă în forma unei odăi: în lungime 1 ½ stânjeni, lărgimea ½ stânjeni și înălțimea iarăși de ½ stânjeni; forma sa este ca un triunghi; ieșirea acestei borte este între sud-est/, ea nu este formată din fire, ci este săpată de oameni. După poveștile bătrânilor se zice că fondatorul ei a fost Tătarii, în care a și locuit. Deși s-a desenat mai sus forma mărimii sale, dar bătrânii spun că a fost mai mare, în care ar fi putut locui mai mulți oameni, însă acum se află numai niște ruine dintr-însa. / Înv. Iordache Diaconescu	**8**
1871, mar. 21 *Gura Thegi* *<u>nimic</u>*	f. 414	Gura Teghii	nicio informație / Înv. N. Ghinescu	**9**
1871, mar. 3 *Viperești* *<u>nimic</u>*	f. 418	Viperești	nicio informație / Înv. Gh. Rădulescu	**10**
1871, mar. 21 *<u>Cătina</u>*	f. 419	Cătina	Spre apus de această comună, Cătina, depărtare ca un sfert de ceas, este o stană de piatră care are lungimea ca o sută stânjeni aproximativ și lățimea treizeci. După poveștile oamenilor bătrâni, se zice că în această piatră a fost în vechime culă, fiind	**11**

			spartă pe alocurea și în care au locuit Tătari în timpurile vechi. De la anul 1820, tot bătrânii spun că a venit din partea Onor. Guvern din acel timp, om trimis, care săpând pe alocurea această piatră, a găsit pistoale, hârburi de oale vechi și altele. *Petra Corbului ... la acelaș nivel este dedesubt, în stânga apei Bîsca*/ Înv. Gh. Anghel	
1871, mar. 15 <u>*Buda*</u>	f. 420	Buda, Cislău	Spre apus de acest cătun, în depărtare ca de un sfert de oră, în mijlocul unei păduri, pe o vale, se află rămășițe de zidărie; această zidărie a fost făcută cu cărămidă mare și groasă. Forma acestei zidării închipuie a fi fost casă sau palat; care măsurându-se locul, după semnele zidului s-a găsit. În lungime de zece stânjeni și lățime opt; și care palat, după simptomele ce se văd, pare a fi fost cu fața spre miază-zi, având multe încăperi. După poveștile bătrânilor, se zice că în locul acesta unde sunt aceste rămășițe de zid, a fost unul din palatele Doamnei Neaga, făcut de dânsa, în care a și locuit. / Înv. D-trie Ionescu	**12**
1871, mar. 20 Begu Pănătău	f. 421	Begu, Pănătău	La nord-est de acest cătun, în depărtare ca de un sfert de oră, este un munte pietros care poartă numirea de <u>vârful Cămăruței</u>; această numire i se atribuie pentru că într-însul a fost săpată în piatră o cameră de forma unei odăi a cărei formă se cunoaște și acum. Această cameră a avut o ieșire spre nord și a fost făcută de oameni iar nu din fire. După poveștile bătrânilor, se zice că ar fi fost locuită de Tătari. / Înv. Pr. Ioan Ionescu	**13**
1871, mar. 4 *Sibiciu de sus* <u>*nimic*</u>	f. 422	Sibiciu de Sus	nicio informație / Înv. ... Ilie	**14**
1871, mar. 11 *Lapoșu-nou*	f. 428	Lapoșu Nou	/// Chiar în centrul acestei comune, într-o livadă de pruni și nuci, se află ruinele unui zid de cărămidă lung de 9 (subliniat cu creionul) stânjeni și lățimea de 6 ½ (subliniat cu creionul) stânjeni. După întrebările ce am propus bătrânilor, mi-ai răspuns că acest zid a fost făcut de Doamna Neaga, cu scopul de a face Mănăstire, dar venind Tătari a rămas neisprăvit și s-a ruinat. /// În distanță de 22	**15**

			stânjeni de ruinele acestui zid, spre răsărit, este un puț dar astupat, până în dreptul colacului și acest colac este de piatră și săpate litere pe dânsul, care nu se pot citi; și întrebând bătrânii, răspund că și puțul a fost făcut tot de Doamna Neaga și că ar fi adânc de 50 stânjeni și în care puț se zice, că de frica Tătarilor, ar fi sărit trei fete de om mare într-însul, care ar fi avut mult aur la gât. Deosebit de acestea, ca un sfert de ceas departe de această Comună, spre sud, peste o gârlă este o Poiană numită poiana Doamnei și întrebând bătrânii, că cine ar fi dat denumirea acelei poieni, au răspuns că au auzit și dânșii că s-ar fi preumblat Doamna Neaga prin acea poiană și ar fi zis chiar dânsa să se numească poiana Doamnei. / Înv. Ioan Ilie	
1871, mar. 8 *Fundăturile (Pătârlagele)* <u>*Nimic*</u>	f. 429	Fundăturile, Pătârlagele	nicio informație / Înv. Paul Dinu	**16**
1871, mar. 14 *Vallea-Mușcelului*	f. 430	Valea Mușcelului	În centrul comunei se află o cruce a cărei înălțime este de un stânjen; inscripția de pe dânsa este ștearsă încât nu se poate citi, spre a putea afla cela ce a ridicat-o; această cruce, după tradiția oamenilor bătrâni, se zice că ar fi ridicată de sunt acum peste două secole. Împrejurul acestei cruci se află loc ca o ceazvârte din care ies oase de oameni. În partea dinspre sud a Comunei s-au găsit de unii din oameni lucruri vechi, precum: sulițe, săgeți, ulcioare cu clape de fier, hârburi de oale mari, etc.; aceste lucruri sunt acum peste optzeci de ani de când s-au găsit. După spusele bătrânilor, se zice că ar fi rămase de la Tătari, care au locuit pe aceste locuri. / Înv. Mircea Ștefan	**17**
1871, mar. 12 *Vallea Vii (Pătârlagele)*	f. 431	Valea Viei, Pătârlagele	În acest cătun se află o cruce de mărimea unui stânjen și jumătate în înălțime. După tradiția oamenilor bătrâni, se zice că la această cruce ar fi fost un schit, după care poartă și numirea de Monastire; însă nu s-a putut afla cine a fost fondatorul acelui schit; din cauză că chiar și această cruce, care se înțelege a fi ridicată mai	**18**

			în urmă, are inscripția sa ștearsă, fiind imposibil a se citi. / Înv. M. Neculaiu	
1871, mar, 19 *Ursoiea (Rușavățu)* <u>*Nimic*</u>	f. 432	Ursoaia, Rușavățu	nicio informație / Înv. G. Ion	**19**
1871, mar. 20 *Rîpa (Rușavățu)* <u>*Nimic*</u>	f. 433	Rîpele	nicio informație / Înv. Pr. D-tru Rîpeanu	**20**
1871, mar. 14 <u>*Begu*</u> *duplicat*	f. 434	Begu	[…] în partea dinspre răsărit a acestui cătun este un vârf de munte mai mult de piatră, care își ia numirea de Vârful Cămăruței, în care se zice că ar fi locuit Tătarii, iar altul, n-am mai dovedit nimic […] / Înv. Pr. Ioan Ionescu	**13**
f. 442 *Plasa* <u>*Câmpului*</u> Dosarul Cuprinzător de științele cerute prin chestionarul onorab. Minister al Cultelor și Instrucțiunii Publice al României, asupra antichităților din Plasa Câmpului Județul Buzău, 1871 martie 30				
1871, mar. 24 <u>*Pogónele*</u>	f. 443	Pogoane-le	nicio informație / Înv. Ion Georgescu	**21**
1871, mar. 25 *Albescĭ*	f. 444	Albești	[…] am constatat un șanț, ce se zice că a fost cetate, a cărui formă este în patru colțuri și nu poartă nicio numire; este situat în partea dinspre sud-vest a acestei comune în depărtare ca la 1500 stânjeni, având lungimea de la nord-est spre sud-vest ca la 250 stânjeni și lățimea de la nord-vest spre sud-est ca la 200 de stânjeni, neștiindu-se de cine este făcut. / Înv. C. Popescu	**22**
1871, mar. 22	f. 445	Padina	nicio informație / Înv. Vasile Mateescu	**23**
1871, mar. 24	f. 446	Smeeni	nicio informație / Înv. Nicolae Comănescu	**24**
1871, mar. 21	f. 447	Brădeanu	[…] nu am putut constata nimic, decât o singură Movilă ce se numește Movila Turcului, a cărei situațiune este între sud-est de această comună, la o distanță ca de șapte sute stânjeni și după spusele locuitorilor, se zice că ar fi sub dânsa un beci. / Înv. S. Nicolaescu	**25**

1871, mar. 20	f. 454	Găvănești	[…]se vede până astăzi în partea dinspre răsăritul comunei noastre la capul moșiei, un iaz făcut de pământ în lungime ca de 80 stânjeni, cu un capăt spre răsărit și altul spre apus, care a servit a opri apa ce a curs pe Valea Costeiului și spun bătrânii că au auzit pe părinții lor că acest iaz este făcut de Tătari, care ar fi și locuit în preajma acestui loc, precum constată atât din spusele bătrânilor, precum și din niște resturi de vase (hârburi) de lut ce se găsesc și acum într-o mică siliște spre apus de acest iaz; aceste hârburi sunt în grosime ca de 2 și 3 degete. Se mai află în preajma acestei com<une>. Și 4 movile ale căror nume sunt: movila mare, movila mică, movila lui berbecu și movila lui Enică, de unde și-au luat numirile lor, nu s-a putut constata. / Înv. Pr. Constantin Stănescu	**26**
1871, mar. 22	f. 455	Caragele	[…] n-am putut constat decât opt movile dintre care una spre miază-zi de comună, în depărtare de o mie stânjeni, ce poartă numirea de movila Țuguiatului și în partea despre miază-noapte a acestei movile se văd oarecare siliști, unde se zice că a fost satul Caragele în vechime. Cele șapte sunt în partea dinspre apus a comunei, dintre care trei sunt în depărtare de comună ca la 3 sute stânjeni, ce poartă denumirea de Caragele, având în partea dinspre răsărit o piatră, fără a avea vreo inscripție pe dânsa și care are un volum de un stânjen lungimea, o jumătate lățimea și înălțimea ca de trei palme. A patra movilă tot în această direcție, în depărtare de comună ca la șapte sute stânjeni, ce poartă numirea de movila Drăgaicii și după spusele bătrânilor, se zice că împrejurul ei s-a făcut bâlciul Drăgaica, de la care se poate că și movila a luat numele. A cincea, a șasea și a șaptea tot în aceeași direcție, ce poartă numirile de Popini, dintre care cea mai aproape de comună în depărtare ca de 150 stânjeni poartă simplu numele de popină; a doua de popina cu zid, în depărtare ca de 200 stânjeni poartă numirea de popina cu bozu (?), a treia în depărtare ca de 250 stânjeni popina în patru colțuri, având chiar aceeași formă, de o înălțime de trei stânjeni. Și	**27**

			aceste movile nu se știe dacă sunt făcute de om sau naturale. / Înv. M. Ionescu	
1871, mar. 21	f. 456	Meteleu	nicio informație / Înv. N. Constantin	**28**
1871, mar. 22	f. 457	Maxenu	nicio informație, dar se argumentează că „din cauză că nu se găsesc asemenea așezăminte vechi” / Înv. Simion Nicolae	**29**
1871, mar. 22	f. 458	Țintești	nicio informație, dar se argumentează că „din cauză că nu se găsesc asemenea așezăminte vechi” / Înv. Pavel Gheorghe	**30**
1871, mar. 22	f. 459	Căldărăști	[…] n-am putut constat decât două siliști, ce poartă numirea acestei comune, una în depărtare de comună ca de 500 stânjeni în partea dinspre miază-zi și ce de-a doua ca de trei sute în partea dinspre miază-noapte. / Înv. G. Tomescu	**31**
1871, mar. 15	f. 460	Costești	nicio informație / Înv. Ioan Ilie	**32**
1871, mar. 20	f. 461	Gherăseni	nicio informație / Înv. N. Ionescu	**33**
1871, apr. 3	f. 462	Scurtești	nicio informație / Înv. Ilie Ionescu	**34**
1871, mar.22 / 3 <u>*Zărnescii de Câlnău*</u> *nimic*	f. 472	Zărneștii de Câlnău	nicio informație / Înv. I Ștefan	**35**
1871, mar. 16/28	f. 473	Fundeni	I. Mi s-a răspuns că: în vremurile vechi, în raionul acestei Comune a fost un Palat, după care subscrisul, mergând împreună cu mai mulți bătrâni și cercetând cu de-amănuntul, am găsit urmele zidului de formă dreptunghiulară, care măsurând-o noi, s-a găsit înăuntrul lui, paisprezece 14 stânjeni pătrați. Acest palat se găsește în centrul Comunei, pe loc șes și a fost construit cu cărămidă mare; asemenea cărămidă se găsește și astăzi pe la unii din locuitori acestei Comune luată din zidurile zisului palat. II. Mi s-a mai răspuns de asemenea de către bătrâni și bătrânele acestei Comune că în vremurile vechi a fost în raionul acestei Comune o biserică sau mănăstire veche, care după cercetările făcute de noi în fața locului, am gă<sit> urmele zidului construit cu	**36**

			cărămidă mare în mai multe unghiuri drepte și curbe și măsurând spațiul cuprins înăuntru s-au găsit doisprezece 12 stânjeni. Această mănăstire a fost în partea de miază-zi a acestei Comune și e pe loc șes. III. În raionul acestei Comune, în partea de răsărit, s-au găsit în vechime felurite urloaie de lut și hârburi. IV. În fine, în partea de miază-zi a acestei Comune, s-au găsit în vechime felurite oase în coastele unei muchii, zisă Iordana, care oase mi-au spus bătrânii că sunt de uriași. / Înv. Gh. Andrei	
1871, mar 16/28 *Izvorul dulce nimic*	f. 474	Izvorul Dulce	nicio informație / Înv. P. Petrescu	**37**
1871, mar. 15/27 *Petrăchești nimic*	f. 475	Petrăche-ști	nicio informație / Înv. D. Cantemir	**38**
1871, mar. 23/4 *Beciu nimic*	f. 476	Beciu	nicio informație / Înv. Damian Ioan	**39**
1871, mar. 22 *Aldeni nimic*	f. 477	Aldeni	nicio informație / Înv. Demitrie Popa	**40**
1871, mar. 20/1 *Zilișteancanimic*	f. 478	Zilișteanca	nicio informație / Înv. R. Gheorghescu	**41**
1871, mar. 21/9 *Cernătești nimic*	f. 479	Cernătești	nicio informație / Înv. Th. Stan	**42**
1871, mar.23/4 *Beceni Nimic*	f. 487	Beceni	nicio informație / Înv. P. Constantinescu	**43**
1871, mar. 23/4 *Cărpinișteanimic*	f. 488	Cărpini-ștea	nicio informație / Înv. Nicolae Echimescu	**44**
1871, mar.21/2	f. 489	Gura Dimienii	nicio informație / Înv. T. Moise	**45**

Gura Dimieni *nimic*				
1871, mar 19/31 *Mănescinimic*	f. 490	Mănești	nicio informație / Înv. Radu Stoicescu	**46**
1871, mar. 19/31 *Mânzălesci* *nimic*	f. 491	Mânzăle-ști	nicio informație / Înv. Stan Popescu	**47**
1871, mar. 23/4 *Blăjani* *nimic*	f. 492	Blăjani	nicio informație / Înv. Ant. Nicolae	**48**
1871, mar. 19 *Vintilă Vodă*	f. 493	Vintilă Vodă	Văzând Chestionarul D-lui Ministrul <al> Cultelor și Instrucțiunii Publice, înaintat de D-voastră la comuna unde subsemnatul mă aflu învățător; pe care citindu-l de mai multe ori, la sfânta Bis<eri>că întrebând pe bătrâni, pe preoți, etc.: am dovedit următoarele: — În direcție de la actuala Mănăstire Vintilă Vodă, ce este întemeiată de Preasfinția sa Părintele Chesarie, Episcopul de Buzău; în locul și onoarea vechilor ruine D<om>nești, ce vin cam înspre nord-vest: aici se văd urme de cetate D<om>nească sau Palat, al cărui zid se aflǎ format din piatră necioplită (bolovani) și cărămidă groasă, de zid, ca de-o șchioapă, împrejmuită cu asemenea zid, de formă triunghiulară, de mărime ca de 1296 stânjeni pătrați (un pogon); în partea dinspre miază-zi de comună, în poalele unui munte numit Șoimu, aproape de râul Slănic, în partea dinspre miază-zi a acelui râu; în partea dinspre miază-noapte se află o mică parte din acele vechi ruine, dărâmată de cursul acelei ape. — Unii bătrâni spun că au pomenit rămășițe din sfânta Bis<eri>că, precum zidul, parte din turlă, etc și era în mijlocul acelei cetăți, semnele ei se văd chiar până astăzi; patru gherete de zid, de aceeași calitate ca și al cetății, pentru apărare, dintre care două aproape de unde au fost părțile cetății; în partea dinspre est; una în partea dinspre nord și alta în partea <din> vest. Asemenea au mai pomenit înăuntrul cetății	**49**

			semnele unui puț, cișmea, etc. Beciul acelei cetăți a stat până de curând, când, prin căderea acelui zid s-a mai astupat, dar cu băgare de seamă și condus de cineva de bătrâni, să cunoști toate câte arătăm mai sus. Șoseaua care a fost prin cetate se cunoaște asemenea. După unii din bătrâni, această cetate, ce astăzi este ruine, se zice că este făcută de Radu Negru Vodă, iar după alții, de Vintilă Vodă, amândoi D<domni>tori Români. Spre nord-est de la acele vechi ruine se află un vârf de munte mai înalt decât vârfurilor tutor celorlalți munți, numit Vornicul, despărțit de vechile ruine prin gârla Slănicu; pe marginea acelui râu, în partea dinspre nord a lui, înălțimea sa este ca de 75 stânjeni, vârful lui este rotund ca o movilă, la poale vine ca de 500 stânjeni <de> jur-împrejur. — Unii bătrâni spun că au auzit de la străbunii lor, că în Antichitate, din acel munte, Tătarii ar fi ținut război contra D<umnea>lor noștri Români, ce se afla<u> în cetatea care astăzi se află în ruine, după cum o arătai mai sus și că probă la aceasta sunt săgețile ce se găseau până de curând în poalele acelui Munte cu numele Vornicul. — Prin mijlocul comunei curge râul Slănicu, astfel că comuna se află așezată pe marginea râului, în poalele munților, ce vin de formă albietă (?) în partea dinspre nord și sud. / Înv. Pr. Nicolae Radu	
1871, mar. 10 *Pârscov* *nimic*	f. 501	Pârscov	nicio informație / Înv. I. N. Popescu	**50**
1871, mar. 12 *Policiori* *nimic*	f. 502	Policiori	nicio informație / Înv. Cs. pr. Lazăr	**51**
1871, mar. 12 *Târcovulnimic*	f. 503	Târcov	nicio informație / Înv. C. Dragomir	**52**
1871, mar. 13	f. 504	Bălănești	nicio informație / Înv. Andronic Popescu	**53**

Bălănești *nimic*				
1871, mar. 13 *Cănești* *nimic*	f. 505	Cănești	nicio informație / Înv. Demetriu Ionescu	**54**
1871, mar. 13 *Robesci* *nimic*	f. 506	Robești	nicio informație / Înv. I Manta	**55**
1871, mar. 13 *Josseni nimic*	f. 507	Joseni, Pîclele	nicio informație / Înv. I. Drăgănescu	**56**
1871, mar. 14 *Trestia nimic*	f. 508	Trestia	nicio informație / Înv. Stroe Dănciulescu	**57**
1871, mar. 23 Primit 15 aprilie 1871 *Lunca* *(Perscovul)* *nimic*	f. 517	Lunca, Pârscov	nicio informație / Înv. George Davidescu	**58**
1871, mar. 18 Primit 15 Aprilie 1871 *Boziori*	f. 518	Scăeni, Bozioru	[…] n-am putut afla alt<ceva> nimic important fără numai decât patru găuri în stânci de piatră despre care se află spre nord comunei Bozior și din care două se zice că <au> fost Biserici iar două case despre care zic oamenii bătrâni că sunt de pe timpurile Tătarilor și <în> unele din menționatele găuri în piatră se cunosc litere însă nu se pot citi. / Înv. Vasile Dimitrie	**59**
1871, mar. 16 *Trestia nimic*	f. 519	Trestia[38]	nicio informație / Înv. Gheorghe Moise	**57?**
1871, mar.	f. 520	Bozioru	[…] n-am putut afla altceva nimic important	**61**

[38] Trestia apare de două ori în 1871, însă cu învățători diferiți: Stroe Dănciulescu și Gheorghe Moise. În 1865, Gheorghe Moise este confirmat ca fiind învățător în Trestia, iar Stroe Dănciulescu în Moșești (Mândricel 2000, p. 204), însă răspunsurile din 1874 arată că Dănciulescu era încă la Trestia, iar la Moșești apare Andronic Popescu (învățător la Cozieni în 1865). Explicația cea mai viabilă este că Dănciulescu se afla la Moșești în 1871 și trece apoi la școala din Trestia, unde se va fi aflat în 1874. Practic vorbind, importanța acestui fapt este secundară pentru scopul articolului, deoarece atât răspunsul din Trestia, cât și cel din Moșești sunt negative.

18 *Boziori*			fără numai decât patru găuri în stânci din piatră care se află spre nordul comunei Bozioru și din care două se zice că au fost biserici, iar două case în care ar fi locuit odinioară oameni, despre care zic oamenii bătrâni că sunt făcute de Tătari. Și <în>unele din menționatele găuri se și cunosc litere ce nu se pot citi. / Înv. Ion Popescu	
1871, apr. 7 *Odăile* *nimic*	f. 521	Odăile	nicio informație / Înv. Ion Pr. Ștefan	**62**
Plasa Sărata Județul Buzău 1871, mar. 22 *Gura Nișcovului*	f. 527	Gura Nișcovu-lui	Am onoarea a vă răspunde că în raionul Comunei ... alte numiri și semne Strămoșești nu există, decât numai o movilă naturală înaltă ca de 80 metri, iar lungimea la bază ca de 200 arii, iar deasupra ca de 100 arii, care movilă poartă numirea de cetățuie și în care se zice de către oameni că s-au găsit oarecare hârburi de o grosime ca de 4 centimetri, fără a putea descoperi ceva mai pe larg […] / Înv. Neculai Petrescu	**63**
1871, mar. 18 *Gura Sărăţii*	f. 528	Gura Sărății	În raionul comunei Gura-Sărății, în partea dinspre nord-vest de comuna aceasta, se află două coline care se întind în direcție cu curgerea gârlei Sărata și ține una numele de muntele Negru și se află fier într-însa; iar ... poartă numirea de muntele albu, care conține fier și sare mai multă, totodată se află și în pază. / Înv. D. Iliescu	**64**
Fără dată *Vernesciinim ic*	f. 529	Vernești	nicio informație / Înv. G. Alexandrescu	**65**
1871, mar. 15 *Dara* *nimic*	f. 530	Dara	nicio informație / Înv. Dan Marin	**66**
Fără dată *Lipia* *nimic*	f. 531	Lipia	nicio informație / Înv. Ion Ștefan	**67**
Fără dată *ValleaTencul ui*	f. 532	Valea Teancului	I. Comuna noastră fiind situată foarte în poalele podgorie, foarte pe coastele ei, de la comună mai în vale, către răsărit, pe loc șes se află două movile alăturate, de o înălțime și lărgime egală; însă de cine sunt făcute nu se știe sigur. II. De la aceste movile mai spre răsărit, ca de patruzeci metri, se află două semne de puțuri care poartă numirea de puțurile tătărești III. De la comună spre miază-noapte, spre	**68**

			culmea unei muchii care de-a lungul podgoriei, mai este încă o movilă în care se zice că s-au găsit chiar în timpurile noastre ghiulele de tun și care se zice că numai pe deasupra este construită cu pământ; însă înăuntru este piatră și mărăcini. IV. De la comună către apus, în fundul unei văi care se numește Valea Teancului, de unde și-a luat denumirea și comuna, se mai zice de bătrâni că în antichitate, când au fost Tătari pe aceste locuri, au avut aici bol (?) de aramă. Iar alții zic că aici este îngropată o arie de aramă, unde se și vede groapa din vechime; de la acest loc spre răsărit se mai află un semn de puț, care se zice la puțul tătărăsc; de la aceste locuri spre miază-zi, sus pe deal unde acum sunt vii, s-a găsit de vreo câțiva ani un beci zidit cu piatră mare, dar ce case ar fi fost acolo, nu se știe. V. La terminarea podgoriei, unde se zice pe pădure, spre apus de comună, în două locuri se găsesc cruci, unde zic oamenii că au fost în vechime două mici biserici, unde petreceau Românii pe timpul războaielor, de unii, iar de alții, că în antichitate au locuit pustnici. / Înv. Ivașcu Popescu	
Fără dată *Săssenii noi nimic*	f. 533	Săsenii Noi, Gura Nișcovului	nicio informație / Înv. C. Cosma	**69**
Fără dată *Grăjdana*	f. 541	Grăjdana	I. În raionul comunei noastre se află un zid care mi s-a spus de către un om în etate de ani 50, că este făcut de când cu uriașii și că este făcut de Dna Neaga; cărămida acestui zid este de doi decimetri lungă și un centimetru gros și un centimetru lat; lărgimea este 80 metri și lungimea 40 m. (adăugat în creion) II. La o râpă numită fântâna Mărăcineni s-au găsit niște oase foarte mari, oameni zic că sunt de uriași. III. De la comună spre apus, pe o vale ce se numește valea Nișcovului, prin care curge și gârla cu acest nume, se mai văd ruinele a doi stâlpi de cărămidă și se zice de către bătrâni că sunt rămășițele unui pod de a fost peste această mică gârlă și care pod a împreunat două ramuri de munte; <în> dreptul acestui	**70**

			pod astăzi, o mănăstire în bună stare, ce poartă numirea de mănăstirea Bradul. IV. Tot în raionul comunei noastre, se mai află încă două cruci cu o înălțime de patru metri fiecare, pe care se vede că au fost inscripții, însă vechimea a făcut a nu se mai pu<tea> citi, însă poartă data 180 ani și care cruci se zice de către bătrâni că sunt puse de uriași, fără alte explicații. / Înv. Ispas Popescu	
1871, mar. 15 *Mărăcineni*	f. 542	Mărăcine-ni	I. În raionul comunei noastre, spre miază-noapte, pe o culme ce se întinde în direcția curgerii apei râului Buzău, este o movilă lungă ca de 40 metri și înaltă spre sud-est ca de 26 metri și spre nord-vest ca de 10 metri și se zice de oameni că înăuntru ei este culă, arătându-se și oarecare semne produse din metalul ce poate este înăuntru. II. Tot în raionul acestei comune, sunt mai multe gropi care se zic de oameni că ar fi fost cândva tabără de Tătari. III. Asemenea se mai află trei semne de puțuri, care poartă numele de puțurile Tătărăști IV. În vecinătatea acestei comune, pe malurile unei gârle ce se numește Câlnău, sunt mai multe movile în direcții deosebite, dintre care două în depărtare una de alta ca de 12 metri, ce poartă numirea de porțile de aramă și se zice că sub fiecare din ele se află și câte un beci în care sunt îngropate mai multe instrumente de război; forma acestor movile ca o semicircumferință fără de a mai putea acoperi și alte explicații mai pe larg. / Înv. Gh. Ioniță	**71**
Fără dată *Stêlpu*	f. 543	Stâlpu	[…] un stâlp cu o înălțime de trei metri și grosime ca de cinci deciarie (?), care stâlp stă fixat pe pământ, în fața bisericii acestei comune, de la care stâlp se zice că i s-a luat și comunei tot același nume. / Înv. I Popescu	**72**
1871, apr. 12 *Merei nimic*	f. 544	Merei	nicio informație / Înv. S. Nițulescu	**73**
f. 549 Plasa Tohani Județul Buzău				
1871, mar. 12 *Mizil nimic*	f. 550	Mizil	nicio informație / Instit. S. Marinescu	**74**

1871, mar. 18 <u>*Fințesci*</u>	f. 552	Fințești	[…] în proprietatea comunei și la nordul ei, în sel..., se află din vechime un schit, numit al petricului, unde după informația bătrânilor, au locuit mulțime de călugări și care acum se cunosc numai vreo câteva pietre unde a fost așezat. Mai în sus, tot la nord, se află o fântână, numită a hoților, unde după informația bătrânilor se zice că a fost o bandă de 25 persoane hoțomane și pe lângă acea fântână se află și astăzi niște lespezi cioplite foarte frumos de dânșii; la nord-estul comunei se află un fel de pământ sărăturos, care probându-se, ar da cele mai bune mine de sare; spre răsăritul ...se află o fântână care dă cea mai bună apă ...oasă și care după informația ce am putut lua de pe la bătrâni, se zice că acolo au fost băi, cu un șir de odăi ca în lungime de 18 metri; spre miază-zi și în comună se află o ... de piatră care este cea mai bună pentru pardoseală. / Înv. G. Gl...	**75**
Fără dată <u>*Jugurenii*</u>	f. 553	Jugureni	[…] în depărtare de această comună, ca 4 ore aproximativ, spre nord, în plaiul Buzăului, acest județ, aproape de un vârf înalt numit Scărișoara, îmbrăcat cu păduri, jos la poalele lui pe o vale tot spre nord, în mijlocul pădurii, pe o poiană întinsă ca 10 pogoane mari, în centrul ei, pe o movilă se află un ziduleț înalt ca de patru palme, lung ca 5 stânjeni, construit cu cărămidă groasă și cu var, o poziție foarte frumoasă și zis de bătrâni zidul Doamnei Nega, care și acum se numește tot asemenea. Asemenea, în vecinătate, cătunul Valea Șcheilor în deal, spre vest, se află niște morminte vechi, unde se găsesc oase de Uriaș precum fălci cu dinți lungi ca degetul mic al nostru de la mână, fluiere, etc. Tot asemenea, în vecinătate, spre nord de această comună se află pe un loc șes numit Glodu' și constrâns între păduri, mai multe saline de sare, pe unde mai curge și un mic râuleț numit Nișcov. Nutrește pe dânsul un fel de pește mic, de un gust foarte plăcut. / Înv. N. Nicolescu	**76**
1871, mar. 10 <u>*Năenii Proșca*</u>	f. 554	Năeni Proșca	I. […] Alineatul al III^{lea,}, se răspunde că în cuprinsul acestei comune spre miază-noapte de comună, se află un loc La Biserica Veche, ce poartă numirea de Schitul Proșca, într-o vale în	**77**

			marginea pădurii, precum și la amiază-zi de Comună, într-un gorgan, se mai află o zidărie surpată de bolovani, unde ar fi fost o casă de locuință de om, precum și cam spre răsărit de Comună, în cuprinsul învecinatei Comune Vispești, pe un vârf de munte pietros se cunoaște o siliște, precum și în piatră săpături, în mai multe locuri, la Ulcele, în adâncime ca II palme și în lungime și lărgime ca de IV palme, ce servesc și acum, unde se zice că ar fi fost în vremurile vechi Tabără în Chip de Strajă. […] Alineatul al IX^{lea} se răspunde că nu se află asemenea ziduri surpate de când cu uriași, Jidovi, ori Tătari, ci numai o urmă de picior de om, într-o stâncă de piatră, ce cade tot în cuprinsul învecinatei Comune Vispești, spre răsărit de această Comună și care urmă poartă numele de Jidovu. […] / Înv. M. Popescu	
1871, mar. 5 <u>*Breza*</u>	f. 556	Breaza	I. Sus în piatra șoimului se află din vechime o gaură săpată în piatră și scrisă pe perete cu slove bătrâne și care nu se pot înțelege de cineva. […] II. Idem după informația ce am de la bătrâni că în Muntele numit Istrița, <în> cuprinsul acestei comune, din vechime ar fi asistat nemții pe vârful Istrița unde este numire de Surla Nemților. Aceste locuri renumite sunt din susul Comunei, dinspre miază-noapte și care se află lângă pădure. Aceste locuri renumite cuprind cu aproximație cel ... ca 40 stânjeni înălțime și la vale ca 50 stânjeni lățime; vârful este țuguiat, care acesta este făcut de piatră din natură ca un perete de împrejmuire. Cel de-al doilea se află la înălțime ca 600 stânjeni și pe coama lui este înșiruită piatră din natură pusă <în> linie dreaptă. / Înv. I. V. Mărculescu	**78**
1871, mar. 7 <u>*Petróssa de josu*</u>	f. 557	Pietroasa de Jos	[…] iar spre miază-noapte se află coastă sau munte și din acea coastă sau munte se lucrează piatra de care face dintr-însa binele pădurii, crucii, puțuri, ... [..] se mai află și ruinele unei Cetăți sau Cetățuie din vechi, cuprinzând la patruzeci stânjeni , fiind făcută în patru colțuri. ... ... cu zid de piatră lucrată și nelucrată, fiind făcut zidul cu amestecături de ... nisip și cărămidă pisată; o cuprinde de la mijlocul comunei și	**79**

			merge până despre ... de la apus, având i <în>căpere de (11) unsprezece case ... ... care se și aflã acum; și la aceste ruine abia se văd pe fața globului pământesc, fiind o grosime de un stânjen zidul. / Înv. N. Constantinescu	
1871, mar. 16 *Găgenii Vintileanca nimic*	f. 558	Găgeni – Vintileanca	nicio informație / Înv. N. Adam	**80**
1871, mar. 17 *Amaru nimic*	f. 559	Amaru	nicio informație / Înv. Gheorghe Popescu	**81**
1871, mar. 18 *Babachia nimic*	f. 560	Baba Ana	nicio informație / Înv. Em. Moise	**82**

Tabelul 2. Răspunsurile primite pe parcursul anului 1874
(*după B.A.R., fond manuscrise, mss. rom. 224*)

Dată	**Foaie**	**Localitate**	**Semnalări**	**nr. pe hartă**
f. 279 – Județul Buzău Cu adresa Ministerului N. 5096 din 1874				
1874, feb. 23	f. 280	Pănătău	Art. I. Se povestește de omeni bătrâni că în vechime forte ar fi fost un Beciu cu multe scule și unelte scumpe spre miazănoapte și apusul Comunei cu numire la nucii moșii in Băjănii; dar însă nu se știe pozitiv locul unde este Beciul într-acel Codru de loc s-au găsit de oameni de acolo (?) niște Capete de oameni vechi ... cu deosebire de cele ce se află acum; s-au mai găsit și niște Bănuți a căror marcă nu se cunoaște. Art. II. Se povestește iarăși că ar fi fost un sat unde acum este țarină de bucate, în care se poate proba prin temelia Bisericii acelui sat ce se află loc sejuros (?) vo... amestecat cu tufișuri mărunte și se găsește în țarina aceea mai multe mărunțișuri din în vechime: hârburi de olărie, de aramă, de lemnărie și altele. Art. III. Se află un drum printr-o stâncă de piatră spre miazăzi de comună care se povestește de	**83**

			oameni bătrâni că ar fi d..ot de una Doamna Neaga care ar fi Domnit în timpurile vechi trei an singură, bărbatul ei fiind Mort și ținut în oțet. Art. IV. De vreo câțiva ani com de ... no ... cu aproximație s-a găsit de un om locuitor dintr-această comună într-o livadă, săpând, un fel de gogonele de pământ ars țuguiat și găurit la cap pe care le-au văzut mai mulți oameni. / Înv. Gh. H...sescu (?)	
1874, feb. 27	f. 281	Buda, Cislău	I. Un loc, ce posedă numirea de <u>Siliște</u> și care are în întindere la 40 de pogoane aproximativ. Acest loc este la sud-est de această comună, lângă apa râului Buzău și în depărtare de comună ca la un sfert de oră. Întrebându-i dar, pe oamenii bătrâni, că de unde posedă această numire, au răspuns că dânșii au auzit pe părinți. Și aceștia pe ai lor, că în vechime a fost sat format de Tătari în care au locuit, și de atunci i s-a dat această numire, însă acum nu se mai cunoaște nici un semn sau urmă, fiind transformat în loc arabil, pe care se nutresc locuitori din comună. II. Spre vest de comună, la marginea ei, este un mal, din care și acum ies oase de oameni morți, înălțimea sa, în are la 4 stânjeni. Poveștile oamenilor și chiar știința pozitivă este că în acest loc a fost schit de părinți, care se numește <u>Aninoasa</u> de unde mai în urmă s-a permutat în Comună, unde acuma este Monastirea Cislău. III. Spre vest de cătunul Buda pendinte de această comună, în depărtare ca de un sfert de oră, în mijlocul unei păduri, pe în vale, se află niște rămășițe de Zidărie, care se vede a fi fost făcută de cărămidă mare și groasă. Forma acestei Zidării, închipuie a fi fost casă sau palat, și măsurându-se locul, după semnele Zidăriei, s-au găsit în lungime 10 stânjeni și lățimea opt, și care palat după formele ce se văd, pare a fi fost cu fața spre sud, având mai multe încăperi. După poveștile bătrânilor, se zice că în locul acesta, unde sunt aceste <f.282> rămășițe de zid, a fost unul din Palatele Doamnei Neaga făcut de dânsa, în care a și locuit. / Înv. Gh. Georgescu	**12**
1874, feb. 27	f. 285	Fundătu-rile,	nicio informație / Înv. Paul Dinu	**16**

		Pătârlage-le		
1874, feb. 27	f. 286	Begu, Pănătău	Îndată am și început a întreba pe oameni cei mai bătrâni și pe alți oameni care miau și arătat că mai dinainte de vreme în vârful Predealului ce este un munte înalt și pietros care cade spre nord de acest cătun au fost o piatră săpată în forma unei chilii, ce poartă și astăzi numele de Vârful Cămăruței și ușa acelei cămăruțe o piatră cioplită și găurită ca de încuietoare, și pe acolo pe munte și împrejurul muntelui sau găsit căpățâni și oase de oameni la vedere mai mari decât cele de acum; apoi să povestește că pe acolo ar fi locuit în vechime Tătarii. Alte semne din vechime în acest cătun și împrejurimi nu se mai găsesc... / Înv. Pr. Ioan Tomescu	**13**
1874, feb. 28	f. 287	Cătina	Prin menționatul chestionar pe baza căruia am cercetat și constatat […] că este în această comună o piatră spre apusul soarelui, unde s-au găsit hârburi de oale vechi. Se numește sub acea piatră în satul Cătina și Rotarea , se povestește din vechime că ar fi locuit tătari de mai povățuiesc că sunt trecuți peste 50 de ani de când ar fi venit un om Domanseu (?), și au arbat (?) acolo o piatră ce se numește Țuțuluga și ar fi găsit niște arme de fier. 2lea. La întrebarea a 4-a se mai află în această comună într-o muchie spre răsărit și miazănoapte se află 3 gropi ce se numesc gropile jidovilor; una este la opt stânjeni adâncime și gura largă ca 30 stânjeni iar la fund adunată, iar două mai mici. Ar părea a fi săpată din vechime, pământul aruncat dinspre miazăzi. / Înv. Gh. Anghel Înv. Gh. Anghel	**11**
1874, feb. 29	f. 288	Lapoșul Nou	În centrul acestei comune, într-o grădină împodobită cu nuci și pruni se află situată o movilă lungă ca de șase stânjeni lățime ca de patru stânjeni; această movilă este de cărămidă; cărămida are grosimea ca de trei degete și lungimea ca de o palmă și un sfert. După cercetările ce am făcut preoților și bătrânilor din această comună, am constatat că acea movilă de cărămidă după cum au spus și dânșii, de la părinți, a fost început de Doamna Neaga cu scopul de a face mănăstire și când era aproape	**15**

			să termine, tătari, ce o urmăreau venind asupra-i a lăsat acel monument nesfințit și s-a ruinat. În depărtare ca de douăzeci de stânjeni de ruinele acelui monument este și un puț ghizduit cu piatră și astupat până în dreptul colacului; pe colac se află litere săpate, care nu se pot citi și făcând întrebare bătrânilor și despre acest puț, mi-au răspuns că și acest puț este făcut tot de Doamna Neaga și au auzit și dânșii de la alți bătrâni că ar fi fost adânc ca de cincizeci de stânjeni. În depărtare ca de jumătate de oră de această comună, spre sud, este o poiană ce poartă numirea de Poiana Doamnei și întrebând bătrâni că de unde derivă acest nume am probat astfel că Doamna Neaga a fugit de frica tătarilor în acea poiană și ajungându-o acolo, au și tăiat-o; iar cadavrul nu se știe unde s-a înmormântat. / Înv. I. Ilie	
1874, feb.	f. 289	Sibiciu <de Sus>	nicio informație / Înv. C. Tomescu	**14**
1874, feb. 20	f. 290	Sibiciu de Jos	nicio informație / Înv. N. Dr. (?) Dimitrie	**3**
1874, feb. 21	f. 297	Valea Sibic<ului>, Mlăjet	Spre sud de acest cătun precum și în vecinătate, este de remarcat numai aceasta: Spre sud de acest cătun distanță ca de un sfert de oră, se află o stâncă de piatră, care se numește malul Bordușoi. În această stâncă este un bordei în forma unei odăi, în lungime 1½ stânjeni, lărgimea ½ stânjeni și înălțimea iarăși de ½ stânjeni. Forma sa este a unui triunghi; ieșirea acestui bordei este între sud-est; ea nu este formată din fire, ci este săpată de oameni. După povestirile bătrânilor se zice că fondatorul ei ar fi fost din Tătari, în care a și locuit. Deși s-a desenat mai sus forma mărimii sale, din bătrâni spun că a fost mare, <în> care ar fi putut locui mai mulți oameni; însă acum se află numai niște ruine dintr-însa / Înv. I. Diaconescu	**8**
1874, feb. 23	f. 298	Pătârlage-le	nicio informație / Înv. G. Ionescu	**7**
1874, feb. 23	f. 299	Vipereşti	nicio informație / Înv. Gh. Rădulescu	**10**
1874, mar. 27	f. 300	Târcov	[...] în comuna Pârscovul, ce e învecinată cu a noastră, spun din oamenii cei mai înaintați în vârstă că le-au spus și dumnealor alții mai	**52**

			bătrâni că la o muchie Gorgane... cu noi, se află comoara Mangiului Împărat, la care s-au unit peste treizeci de oameni spre a o descoperi și în fine, acei oameni s-au răspândit care încotro au văzut, făcându-li-se mari ecme (?) aceștia au descoperit iar alt nimic. / Înv. Caloian Dragomir	
1874, feb. 27	f. 301	Trestioa-ra	Decât numai mocirlă, locul moceru care este în calitate ca de zece pogoane nu mai apă lină se produce și pește foarte bun care poate face și postru (?) din acel pește. Care la această mocirlă ce zice și Lacul Moceru ce este și o poiană foarte frumoasă în pr... mea încredințat mulți bătrâni ca cea mocirlă ce mai sus este notată zice că este destupat de niște Ruși și peștele adus tot de acei Ruși. Și ... fi de-atunci și până acuma peste 208 ani. Răspuns că nici ..a nu este decât un mal este de sare în cuprindere ca de 8 pogoane și este oprit de a se mânca. Și aceste părticele de sus notate amândouă vin spre miazănoapte, fiind alăturate una de alta. / Înv. N. Stănescu	**60**
1874, feb. 14	f. 302	Brăești	În cuprinsul acestei comune, în cătunul Pinu, spre apus, sub un deal înalt numit Pinu vechi se află o mănăstire ruinată făcută din vechime, zidită cu cărămidă mare care se vede a fi lucrată foarte frumos, a cărei inscripțiune nu s-a găsit, însă spuse preotul și oamenii din acel cătun că a fost o tablă de piatră scrisă cu litere sârbești, care s-a luat de vreo câțiva ani la Sfânta Episcopie a Buzăului. Se găsi numai pe un perete ce a mai rămas spre miazăzi o scriere cu litere slavone, astfel: .... Se înțelege că este de la 1757. Această mănăstire se probează că este făcută de Matei Basarab, domnul României, care se găsește în testamentul Mănăstirii: Matei Basarab Elena Doamna. În acel loc, scăpându-se de furia turcilor, a zidit acea mănăstire care astăzi se află ruinată, fiind numai un perete despre miazăzi. / Înv. Ion Popescu	**84**
1874, mar. 20	f. 303	Joseni, Pîclele	nicio informație / Înv. I. Drăgănescu	**56**
1874, apr. 20	f. 311	Policiori	nicio informație / Înv. Pr. Lazăr	**51**
1874, apr.	f. 312	Moșești,	nicio informație / Înv. Andronic Popescu	**85**

18		Trestia		
1874, feb.	f. 313	Băești	nicio informație / Înv. G. Chirițescu	**86**
1874, faur	f. 314	Zărnești	nicio informație / Înv. ….	**35**
1874, feb. 18	f. 315	Blăjani	nicio informație / Înv. Ant. Nicolae	**48**
1874, feb. 24	f. 316	Mânză-lești	nicio informație / Înv. S. Popescu	**47**
1874, feb. 28	f. 323	Aldeni	nicio informație / Înv. D. Popa	**40**
1874, feb. 21	f. 324	Jugureni	nicio informație / Înv. Rotaru ...	**76**
1874, feb. 28	f. 325	Smeeni	nicio informație / Înv. Simion Nicolae	**24**
1874, apr. 10/22	f. 326	Maxenu	Pe șesul ce este situat în partea dinspre miazănoapte de comuna Maxeni în depărare ca de 750 de metri de zisa comună, se află o siliște de sat vechi, unde oamenii când au arat cu plugurile au găsit și găsesc: hârburi de lut, de ulcioare, etc. Spre miazănoapte de acea siliște, pe linia hotarnică dintre moșia Maxeni și Negreasca, se află o groapă ca de 14 m în lung, ca de 8 m în lat și ca de 1 m și mai bine adâncă; aici zic mulți oameni ca a fost o mănăstire care când s-a descoperit, pe la anul 1836, săpând unii oameni, au găsit un zid de bolovani de piatră necioplită cu var, ca de 1 m și mai bine gros, care înfățișa forma de temelie a unei vechi mănăstiri. Asemenea, împrejurul acestei temelii s-au găsit mai multe lespezi de piatră puțin vânătă, din acelea ce se pun și astăzi pe morminte și scrie sârbește cu litere cirilice care prea puțin se cunosc acum, de 6 până la 7 palme în lung, de 3-4 în lat și ca de o palmă gros, dintre care una se zice că au găsit-o înăuntrul acelei temelii de Monastire, și pe care lespezi le-au fărâmițat oameni din curiozitate, socotind că vor găsi sub dânsele bani. Aici spun unii bătrâni că a fost sat, și care se numea satul lui Radu Negru (sau după cum zic oamenii Negru Vodă) după numele căruia s-au numit mai multe pâraie sau gârlițe și chiar moșia Negreasca. / Înv. N. Comănescu	**29**
1874, faur. 24 (sau 14)	f. 327	Costești	nicio informație / Înv. D. Iliescu	**32**

1874, feb. 13	f. 328	Gherăseni	nicio informație / Înv. N. Samoilescu	**33**
1874, faur 28	f. 335	Padina	nicio informație / Înv. V. Mateescu	**23**
1874, mar. 19	f. 336	Dara	nicio informație / Înv. Dan Marin	**66**
1874, mar. 14	f. 337	Valea Botei, Gura Sărății	S-a aflat numai o cruce de piatră de înălțime de 14 palme și cu leatul necunoscut, și o cișmea tot din timpurile vechi. / Înv. C. Popescu	**87**
1874, feb. 21	f. 338	Clondiru Băjenari	nicio informație / Înv. Constantin Iliescu	**88**
f. 343 cu N. 6923/74 Jud. Buzeu				
1874, iun. 19	f. 344	Tisău	1. S-a făcut întrebare de către subsemnatul în tot cercul comunei noastre despre dovedirea lucrurilor mai importante din vechime, precum clădiri sau alte semne vechi atingătoare de faptele strămoșilor neamului Românesc. Astfel, la întrebările ce am propus și aprobând prin oameni bătrâni și de considerațiune am constatat că din vechime se aflã Mănăstirea Bradu, care este așezată în centrul comunei și salariată de Guvern, se deslușește inscripțiune cu slove vechi săpate pe o piatră deasupra ușii, dar nu se cunoaște bine, că ar fi fondată de 500 de ani de Doamna Neaga, Radu Mihalcea și alții de neam spătari din vechime. Această mănăstire se află așezată pe loc șes împresurată de un zid înalt de patru stânjeni înălțimea și grosimea de unul, făcută de piatră și cărămidă mare din vechime, format ca o circumferință împrejurul mănăstirii și case dinăuntru; la două din unghiurile sale, deasupra sunt așezate foișoare șindrilite spre apărare și cu deosebite ascunzători prin zid și înăuntrul bisericii astfel toate așezate formând ca o cetate și porțile mari căptușite cu fier. La această mănăstire am constatat că când cu venirea Turcilor prin România, s-au făcut un mic război care a dat cu gloanțe pe deasupra și în părți, care de un era căptușită cu fier, intrau și înăuntru, care sunt și astăzi în porți, unde fierul este băgat în lemn de gloanțe și găuri ca nuca	**89**

			de mari și cu toate acestea, tot au intrat pe deasupra zidului și au omorât câțiva greci, apoi au intrat în biserică și au înțepat Sfintele Icoane și altele și au plecat. În urmă s-a sfințit biserica de a doua oară unde dedesubtul pardoselii de jos s-au găsit mai multe trupuri de oameni împodobite cu salbe la gât de greci, apoi le-au adunat acele oase și le-au pus la un loc în mijlocul bisericii și au așezat pardoseala pe deasupra și așa gândindu-se și greci din Mănăstire, care unul a fost și Arhiereu. Astăzi, se administrează de un Preot Îngrijitor, de un alt Preot de rând și de alți funcționari. 2. Am constatat că în vecinătate cu comuna noastră este o piatră mare așezată pe un munte deasupra Istriței, acestei pietre i se dă denumirea de piatra șoimului; înăuntrul acestei pietre este făcută o galerie sau prispă, săpată de oameni din vechime, care când cu venirea tătarilor, în acea piatră a scăpat o familie întreagă cu șapte fii. Și când au trecut din acei tătari pe lângă această piatră a călcat unul cu copita calului pe mâna unui copil mic din cei ascunși în piatră și așa mama l-a <f. 345> astupat cu mâna la gură ca să nu țipe până au trecut Tătarii și așa au scăpat sănătoși de sub sabia Tătarilor, care pe lângă această piatră este un munte înalt, Istrița, care după trecerea Tătarilor se dă cu bănuială că ar fi rămas bani sau comori îngropate pe acolo și mai multe lucruri scumpe. Constatându-se și printr-o surlă ridicată de Nemți, care se dovedește prin bătrâni că ar fi așezat Nemți un ochean deasupra muntelui, uitându-se prin țară și ca să nu-i împresoare alte națiuni și de pe atunci sunt lucruri scumpe îngropate și ascunse în pământ de oameni vechi, Tătari și Nemți. 3. am constatat că la valea Capri comuna Tisău se mai află un așezământ din vechime în care se zice că ar fi fost un schit înăuntrul unei păduri în care astăzi se găsește numai o râdire (?) de pruni și o cruce în care se zice că a fost așezat Sfântul Altar al Bisericii și se declară de bătrâni că au fost ziduri vechi, dar s-au ruinat și s-au astupat cu desăvârșire, în care nu se poate desluși bine, fiindcă sunt trecuți mulți ani de	

			atunci. Dar și astăzi se mai găsesc niște ape minerale și feruginoase pe acolo, altfel nu se mai găsește decât după cum se menționează mai sus. 4. <În> Comuna Tisău se află locuitori în număr de 500, așezați pe loc șes, împresurat de munți și păduri, abundență de comercianți și rotari, în care sunt și două schituri de călugări și de maici, unul Ceolanul și altul de maici Barbul sau Sf. G.G..nau (?) printre care se strecoară mai multe râuri precum cel mai principal este Nișcovul care curge dinspre apus spre răsărit. Periculos mai ales când plouă mai tare; altele mai mici sunt apa Tisăului, o gârlă care vine cu bolovani mari, furioasă când plouă și se umflă apa, după care își poartă și numirea Comuna Tisău; după acea gârlă, altele sunt mai mici precum li se dau numiri de oameni, de țaguea (?), Leaca, Valea Rea, Hale (?) și altele care trec prin deosebite cătune și unele chiar prin centrul comunei, furioase, răsturnând căruțe și poduri când vin mari, care toate aceste gârle se varsă în apa Nișcovului și Nișcovul se varsă în apa Buzăului. Produse sunt de porumburi, stupi și de cânepă; alte semănături nu sunt. / Înv. P. Tomescu	
1874, iun. 16	f. 347	Cândești	Comuna noastră Cândești se află stabilită Pe luncă, loc șes spre răsărit se mărginește cu comuna Pleșcoi, pe care le desparte râul Buzău; spre apus cu cătunul Cârlomănești, ce depinde de Comuna Nișcov; spre amiază-zi cu Comuna Vernești și spre nord cu Comuna Berca și Rătești, însă despărțite prin apa râului Buzău. Prin mijlocul comunei urmează linia drumului județean (muntean). Iar alte semne n-am putut descoperi nicăieri. / Înv. Pr. Theodor Vasilescu	**90**
1874, iun. 29	f. 348	Cernătești	Comuna noastră Cernătești se află restabilită pe loc șes în capul văii numită Slănic, mărginindu-se spre apus cu râul Buzău unde se varsă și râul văii Slănicului, spre răsărit aflându-se o culme a văii netedă, din a cărei margine se începe o frumoasă câmpie; spre miazăzi cu cătunul Mătești ce depinde de comuna Mărăcineni; spre nord cu comuna Aldeni, în stânga căreia se află de asemenea o culmea muntoasă și foarte repede și deasupra un Spațiu de pământ cultivator la 80 pogoane și ocupat cu sădiri de	**42**

			vie și pomi roditori, unde produce vinul cel mai minunat, bun, asemenea și felurimea pomilor este foarte gustoasă; pentru înălțimea acestei poziții, aflându-se în centrul râurilor Buzău și Slănic. / Înv. Th. Stănescu	
1874, iun. 2	f. 349	Subpref. Tohani	<Copie după răspunsul învățătorului scrisă de subprefectul comunei > În ra...lu acestei comune se află o siliște unde a fost satul până la 1848, unde a fost și o biserică în vârful unei movile c...de ce se află și până acum niște cruci și aceste vechi așezăminte se află aproape de un ... ce poartă numele de siliște și se află de Comună spre apus, și în depărtare de Comună ca un sfert de poștă. / Subprefect Crăciunescu	**-**
1874, iun. 25	f. 350	Odăile	nicio informație / Înv. Pr. Ștefan	**62**
1874, iun. 27	f. 351	Scăeni, Bozioru	[...] și au spus că sunt patru stânci de piatră găurite de mână de om, din care se văd ... una este înaltă la trei stânjeni și mai bine de la pământ, iar una așezată cu pământul dar: două se văd că ar fi biserici: scrise cu slove dar nu s-au putut citi care se văd: în ființă și până astăzi. / Înv. Vasile Dumitru	**59**
1874, iun. 23	f. 352	Bozioru	Nu am putut afla nimic important fără numai patru găuri în stâncă din piatră care se află spre nordul comunei Boziorul și din care două se zice că au fost biserici, iar două despre care zic oamenii bătrâni că sunt de pe vremea Tătarilor și unele din menționatele găuri în pietre se și cunosc litere, <u>dar nu se</u> pot citi. / Înv. Ion Popescu	**61**
1874, iun. 22	f. 353	Colți	I. Un munte înalt în care pe timp luminos se vede orașul Buzăului capitala acestui județ , ce este în depărtare ca de 3 poști, precum asemeni și o parte din munții Româniiei muntene, în care se povestește că pe vremile vechi a fost locuit de tătari și cândva, odată, au fost bătuți de către Nemți precum și izgoniți din țară; și astăzi se cunosc gropnițele pe care munte unde corturile lor de locuință au fost așezate și că pe al cărui vârf și în centru mai existând încă și 3 pietre cu înălțimea ca de stânjen 1 ½ sunt în formă de clăi, scris pe una întinsă jos la rădăcina uneia din cele mari, cu niște slove care încercând nedumirire, n-am putut înțelege	**6**

			sensul. Când într-una din cele mari și în formă de claie spre răsărit, exista într-însa o gropniță săpată într-adins unde se povestește că de oricine în acea gropniță s-au găsit bani. Care munte de-atunci și până acum și-a luat numirea de muntele Zboiu. II. În josul acestui munte, la capul dinspre miază-zi, numit vârful lui Dragomir, a cărui înălțime fiind ca de 200 stânjeni, în al cărui vârf a existat o vizuină făcută într-adins de mâini de om în piatră, începută dinspre miază-noapte și fundată spre miază-zi, constatată mărimea gurii de încăperea unui singur om, adâncimea de stânjeni 2, lungimea de la gură până în fund ca de stânjeni 10, lățimea măsurată din fund 4 palme și din ce în ce câte o palmă spor treptat până în gură a ieșit stânjeni 1; asemenea și înălțimea tot din fund măsurată de 4 palme și treptat până în gură a ieșit de stânjeni 1 ½. Care peșteră în toată a ei expusă opozițiune este foarte apământoasă (?), povestindu-se a fi fost în vechime locuită de oameni pitiți de frica tătarilor, când totuși găsindu-i acolo, le-a crușat viața. Constatând adevărul celor povestite prin intrarea mea într-însa că în fundul ei există afumătură neștearsă de pe piatră încă de-atunci, precum și după puțina săpătură ce am făcut <f. 354> Am găsit și niște oase prin pământ compus de frunze putrezite din josul peșterii, constatate ca de om. / Înv. Gh. Filipescu	
f. 361 cu No. 5997 din 1874 17 Răspunsuri la Chestionarul Arheologic din Județul Buzău				
1874, iun. 19	f. 363	Cănești	nicio informație / Înv. Alex. Popescu	**54**
1874 data nepreciza-tă	f. 364	Năeni Proșca	La alineatul al doilea, s-a cercetat și aflându-se că a fost o mănăstire veche prin care s-au și găsit oase de oameni dinspre răsăritul gârlei. Alineatul al patrulea: se află în depărtare de Comună spre miazănoapte un Munte de piatră zidită de creator, ca de trei kilometri în lung, care acum se află făcute drumuri peste el, sub numire de cheia Năenilor și a Proscii,	**77**

			întinzându-și căpătâiele spre apus și răsărit. Alineatul șapte: s-au ivit în această Comună spre răsărit niște lespezi de sare, dar acum se află sub pază. Alineatul zece: se află niște cruci de piatră cu slove spre miază-zi. / Înv. Ion Mathescu	
1874, iun. 17	f. 365	Gura Sărăţii	nicio informație / Înv. V. Stănescu	**64**
1874, iun. 20	f. 366	Lipia	[…] n-am putut dovedi că s-ar fi aflând niciun răspuns la întrebările ce s-ar face în acel chestionar, decât numai o movilă în moșia Stîlpu pendinte de comuna Stîlpu, numită Movila olacului, ... întindere ca 50 arii circumferință și înălțime ca 20 metri ovală, spre miază-zi de Comuna Lipia și răsărit de Stîlpu. Alte 2 movile spre miază-noapte de Lipia și miază-zi de Valea Teancului, ce poartă numele de gorganele bosa (?) ca 25 arii și înălțimea ca 10 metri, amândouă alături. / Înv. Ion Ștefan	**67**
1874, iun. 16	f. 367	Vispești	I. Arătându-mi că în cuprinsul acestei comune locul numit Piatra Șoimului, se află în cea Piatră o căsuță săpată din veacurile de demult, care căsuță ar fi săpată de uriași și că se f... fi bine co...su, am rugat fie d. Primar și fie Notarul, de a mă însoți la acel loc care însoțindu-mă, am și mers la locul acela unde este acel munte de piatră, care cade spre miază-noapte ... ... de Muntele cel mare numit Istrița. Care acea căsuță scobită se află în acel Munte de Piatră, este ridicată de la pământ ca de doi stânjeni, unde cu anevoie de a se sui cineva de a vedea asemenea locuință săpată într-o stâncă de piatră ca aceea. Aducând o scară chiar din comună și suindu-ne în acea căsuță, care căsuță e săpată ca de un stânjen înălțime și lărgimea un stânjen și jumătate, săpată cu ciocanul de prin veacurile trecute, fără alte litere sau leaturi pe dânsa. II. De aceea, coborându-ne la un loc numit Orațiea, de la cel dintâi loc spre soare răsare puțin, unde este o stâncă de Piatră mare, unde și aici sunt două urme ca de picior în acea piatră, ...ea de picior ...cu degetele cunoscute toate și urmă mare de uriaș, după spusele bătrânilor. Tot în acea piatră sunt două făgașe	**91**

			(?) ca de caru (?), cu vorbirea lumii că ar fi fost carele uriașilor. III. Mai ... informație iarăși tot de la oameni bătrâni, cu seiință (?) mai matare (?), că în această comună din vechime au fost două biserici de creștini ...sloveni, una în Cătunul Văleanca și alta în centrul Comunei Vispești, în care nu se cunosc nici locurile, fiind ocupate cu livezi de pruni și altele; decât fiind unul mic izvor și din ... cu ...rea Apei fie malul acelui izvor se descoperă mai multe oase din acele morminte și numai cu aceasta putând cunoaște că într-aceste locuri ar fi fost biserici făcute din veacurile vechi. / Înv. M. Pr. Radu, Primar P... Duță, Notar Pr...	
1874, iun. 8	f. 375	Cotu Ciorii	I. În cuprinsul moșiilor acestei comuna numită Cotu Ciorii și cătunul Bîlhacu nu se află nici un loc unde să fi fost cetate veche cu zidărie sau numai de pământ nici cu împrejmuiri de piatră și nici cu șanțuri. II. Iar în moșia denumită de vechi Ciorani se află opt movile și o gorgană care se recunoaște a fi făcute de la moși-strămoși și nu din hotărnicii vremile de acum, însă aceste movile poartă ...mile din vechime: 1 movilă Cîrna (?), a 2 sărătura, a 3 Pisica (?) se află spre răsărit de sat a 4 Nohaiu, a 5 singuru, a 6 Bîlhacu dinspre miază-zi a 7 Cilibiea și a 8 Ștefu dinspre apus și gorgana dinspre miază-noapte lângă pădure. Din care movile, două movile, Ștefu și singuru au pe dânsele cruci mari de piatră scrise cu slove vechi; iar celelalte prevăzute ... : 2-3-4-5 și șase nu se afl… III. Aceste movile de mai sus și gorgană sunt rotunde și de o înălțime de trei stânjeni și împrejurul ca de cincizeci stânjeni fiecare fiind situată pe loc drept. Iar movila Ștefu este pe popină și la apropiere de malul Buzăului și gorgana pe un pisc și cu apropiere de apa Buzăului. / Înv. Pr. Theodor Leontie	**92**
1874, iun. 16	f. 376	Vernești	nicio informație / Înv. Serafim Dimitrie	**65**
1874, iun. 13/25	f. 377	Pogoane-le	nicio informație / Înv. Pr. Ioan Georgescu	**21**
1874, iun.	f. 378	Păltineni	nicio informație / Înv. Dimitrie Stănescu	**93**

12				
1874, iun. 13/25	f. 379	Cărpiniș-tea	Asupra întrebării dintâi și următoarele alineate până la a 4 întrebare nu sunt și nu se găsesc asemenea cetăți, ruine, obiecte vechi, insule, etc. […] Decât numai la comuna Vintilă Vodă ce este în depărtare de această comună, se zice după informația ce am putut lua indirect, că sunt niște ziduri până asupra feței pământului, unde ar fi fost în vechime cetate, necunoscută de cei mai bătrâni astăzi. / Înv. N. Echimescu	**44**
1874, iun.	f. 380	Poienile, Mărunți-șu	nicio informație / Înv. Pr. Stoica Constantinescu	**94**
1874, iun. 10	f. 387	Mlăjet	[…] am putut constata că în arondismentul acestei comune, precum și în vecinătate, este de remarcat numai aceasta: spre miază-noapte de această comună, distanță ca un sfert de oră, se află o stâncă de piatră mare; în această stâncă se află o bortă (?) în lungime de un stânjen și jumătate, lățimea de un stânjen și înălțimea 1 și ½ stânjeni. Această piatră este săpată înăuntru și are două uși în față, despre miază-noapte, de ieșit. Însă aceste uși sunt înalte ca un stânjen și jumătate. Despărțindu-se la mijloc cu un prag de piatră însă totul întreg din acea stâncă; iar nu prepusă. Însemnările acelei pietre: este o gură la fundul borții (?) înăuntru ca cât ... că... omul și merge în jos și este către treizeci stânjeni și răspunde în altă bortă (?) tot în acea stâncă. Și după întrebarea ce am făcut la bătrâni, nu este din fire, ci se zice că este săpată din timpul Tătarilor unde se înțelege că au locuit ... și dinspre apus are iarăși o gură așa de mare încât ar putea să intre pe dânsa ca doi oameni, unde se-nțelege de a putea ieși din acea gură oameni. Iar nu este răsuflată. Această ... nu este cu putință a se sui nimenea, ci numai din observație. / Înv. I. Popescu	**5**
1874, iun. 15	f. 388	Izvoru Dulce	nicio informație / Înv. V. Petrescu	**37**
1874, iun. 15	f. 389	Boldești	nicio informație / Înv. N. I. Bassiliu	**95**
1874, iun. 16	f. 390	Trestia	nicio informație / Înv. Stroe Dănciulescu	**57**
1874, iun. 5	f. 391	Șarânga	nicio informație / Înv. D. Rădulescu (?)	**96**

1874, iun. 14	f. 392	Bălănești	nicio informație / Înv. Pr. I Moise	**53**

Discuții și concluzii

Toate răspunsurile au fost reprezentate spațial, pentru o mai bună vizualizare. Acestea au fost plasate pe o hartă fizică a județului Buzău, așa cum arăta din punct de vedere administrativ-teritorial în anul 1872 (figurile 2 și 3).

Pentru anul 1871, avem 28 de comune care au trimis răspunsuri afirmative, dintre care Bozioru, Cislău și Mlăjet au trimis câte două. 42 de comune au trimis răspunsuri negative. În cazul a 4 comune, Pănătău, Pătârlagele, Gura Nișcovului și Gura Sărății, există și răspunsuri afirmative și negative, deoarece acestea s-au primit din mai multe sate componente. În acest caz, le vom considera ca făcând parte din categoria celor care au răspuns afirmativ. Celelalte 37 de comune buzoiene nu au trimis niciun răspuns.

În anul 1874, există 20 de comune cu răspunsuri afirmative, și aici Bozioru, Mlăjet și Pănătău trimițând câte două. Comunele care au trimis răspunsuri negative sunt în număr de 27, câte două din comunele Pătârlagele și Trestia. În cazul comunelor Pănătău și Gura Sărății avem răspunsuri combinate, pe care le considerăm, ca și anterior, doar afirmative. 60 de comune nu au trimis niciun răspuns.

Astfel, dintr-un total de 107 comune, în anul 1871, 26% au trimis răspunsuri afirmative, 39% răspunsuri negative și 35% nu au răspuns. În anul 1874, Odobescu a primit răspunsuri afirmative doar din 19% din comune. 25% au răspuns negativ, iar un total de 56% nu au trimis niciun răspuns. Considerând ierarhia importanței răspunsurilor ca fiind:

afirmative > negative > lipsă

rezultă că pentru ambii ani, răspunsurile afirmative totalizează 36% (38 de comune), cele negative 41% (44 de comune) și 23% (25 de comune) nu au răspuns chestionarului. În această situație, nemulțumirea lui Odobescu cu privire la dosarul județului Buzău se justifică pe deplin, mai ales că unele comune importante nu au răspuns la chestionar (Chiojdu, Calvini, Lopătari, etc), sau au răspunsuri laconice (Brăești, Târcov, Năeni, etc). Chestionarul a avut cea mai bună recepție în zona dealurilor Istrița – Ciolanu și în bazinul mijlociu al Buzăului cu afluenții săi Sibiciu și Bălăneasa (figura 4).

Sub raport calitativ, răspunsurile oferă o serie de informații valoroase, care confirmă spusele lui Odobescu conform cărora ele ne dovedesc *„existența multor rămășițe ale vechimii, de care n-aveam până acum nici o*

cunoștință”[39]. Deși la nivelul județului, rezultatele nu au fost cele așteptate, Odobescu parcurge răspunsurile primite în 1871 și simte nevoia să le sistematizeze pentru a proba existența unei legături între elementele descrise și spațiul geografic. Fără a cunoaște exact detaliile desfășurării cercetărilor sale de cabinet, prin acțiunile lui ulterioare, el dovedește un vădit interes pentru acest județ, unde foarte multe din răspunsurile primite vorbesc despre odăi săpate în piatră, cruci cu inscripții nedescifrate și ruine de mănăstiri. Din acest moment, Odobescu devine un explorator veritabil și pornește într-o muncă de pionierat care devine mai greu de urmărit doar prin metode istorice, după cum vom discuta în partea a doua a acestui material.

Abstract

Following the mysterious interest that he acquired for the area of Buzău, Alexandru Odobescu created in 1870 an archeological questionnaire which he sent a year later to the schools across the country. The teachers were asked to answer a series of questions regarding the existence of monasteries, ancient monuments, ruins and local traditions across each commune.

The answers from Buzău district were among the first ones to arrive, yet Odobescu was disappointed that his questionnaire was poorly received in this area. Nevertheless, he went through the files and organized the information he gathered. In this first part of the paper, we will analyze the circumstances in which Odobescu became interested in the Buzău district, up until the creation of his archeological questionnaire. We will follow his activity and try to understand his actions. Also, we will publish all the answers from the Buzău district and spatially explore them by constructing cartographic representations.

Bibliografie

Ciobanu, C. (2011) *Studiu de geografie mentală în municipiul București*, Teză de Doctorat, Biblioteca Facultății de Geografie – Universitatea din București.

Chihaia, P. (1973) *Un complex necunoscut de sihăstrii din Munții Buzăului din vremea lui Neagoe Basarab*, S.C.I.A., seria Artă plastică nr.1, tom 20, pp. 3-20.

Conea, I. (1935) *Țara Loviștei. Geografie istorică*, Imprimeria Națională, București.

Fotino, G. (1939) *Din vremea renașterii naționale a Țării Românești: Boierii Golești*,Volumul 3: Scrisori adnotate şi publicate : 1850-1852, Imprimeria Națională, București.

[39] Odobescu, Al., *Opere*, III, p.216.

Manolescu, N. (1976) *Odobescu – „un călător cu gândul de a scrie"*, România literară, VIII, nr. 46, pp.12-13.

Mândricel, I. (2000) *Izvoare din adâncuri. Începuturile învățământului buzoian la sate*, Ed. Casei Corpului Didactic Buzău, Buzău.

Mândricel, I. (2006) *Chemarea clopotelor scufundate*, editura Vega, Buzău.

Odobescu, Al. (1878) *Anticuitățile județului Romanați*, *[Cuventare rostita în siedintia d`in 20 septembrie 1877 a Societatii Academice Române si acumu însocita cu note, annexe si desemnuri]*, Typografia Societății Academice Române, București.

Odobescu, Al. (1889) *Le Trésor de Pétrossa,* J. Rothschchild, Paris.

Odobescu, Al. (1908) *Opere complete*, volumul III, Minerva - București.

Odobescu, Al. (1919) *Opere complete*, volumul IV, Minerva – București.

Odobescu, Al. (1965) *Pagini regăsite*, ediție îngrijită de Leo Șerban, Editura pentru Literatură, București.

Păunescu, Al. (2003) *Din istoria arheologiei românești pe baza unor documente de arhivă*, Editura AGIR, București.

Popescu, Fl.(1995) *Al. Odobescu și Buzăul*, Biblioteca Județeană V. Voiculescu, Buzău.

Samarian, P.Gh. (1938) *Medicina și farmacia în trecutul românesc, 1775 - 1834*, vol. II, Tipografia Cultura, București.

Ștefan, C. (1979) *Aventurile tezaurului „Cloșca cu puii de aur"*, editura Sport-Turism, București.

Ștefan, C. (coord) (1980) *Vestigiile rupestre din Munții Buzăului*, Arhivele Statului Buzău, Buzău.

Tudose, V. (1980) *Alexandru Odobescu și vestigiile rupestre din zona Bozioru-Aluniș,* în Ștefan, C. (coord) (1980) Vestigiile rupestre din Munții Buzăului, Arhivele Statului Buzău, Buzău, pp. 9-12.

Wright, J.K. (1947) *Terrae incognitae: the place of imagination in geography*, Annals of the Association of American Geographers, 37, pp.1-15.

Figura 1. Reconstituirea călătoriei lui Odobescu cu tătal său la Balta Albă, din 1847.

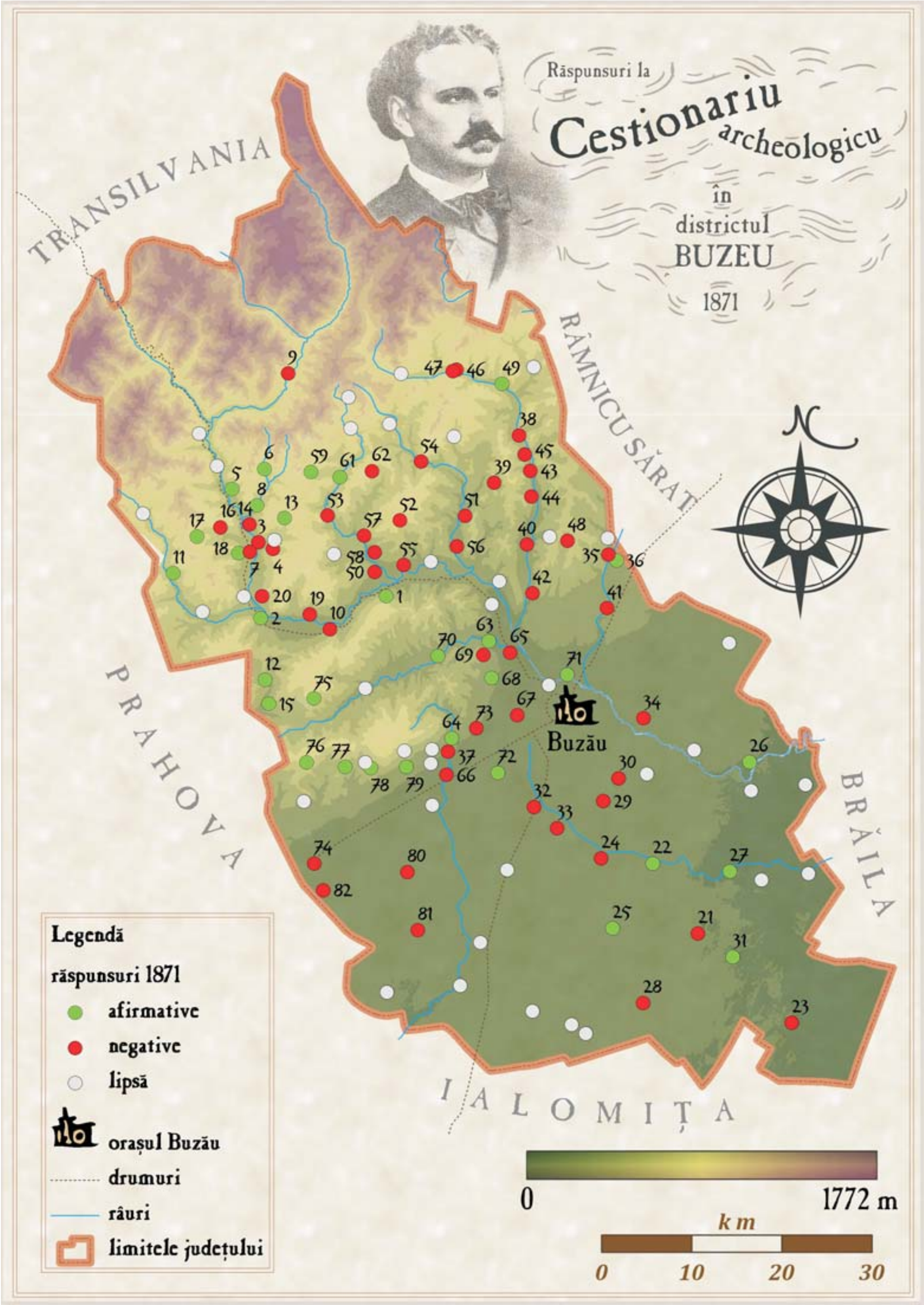

Figura 2. Repartiția spațială a răspunsurilor la chestionar din anul 1871.

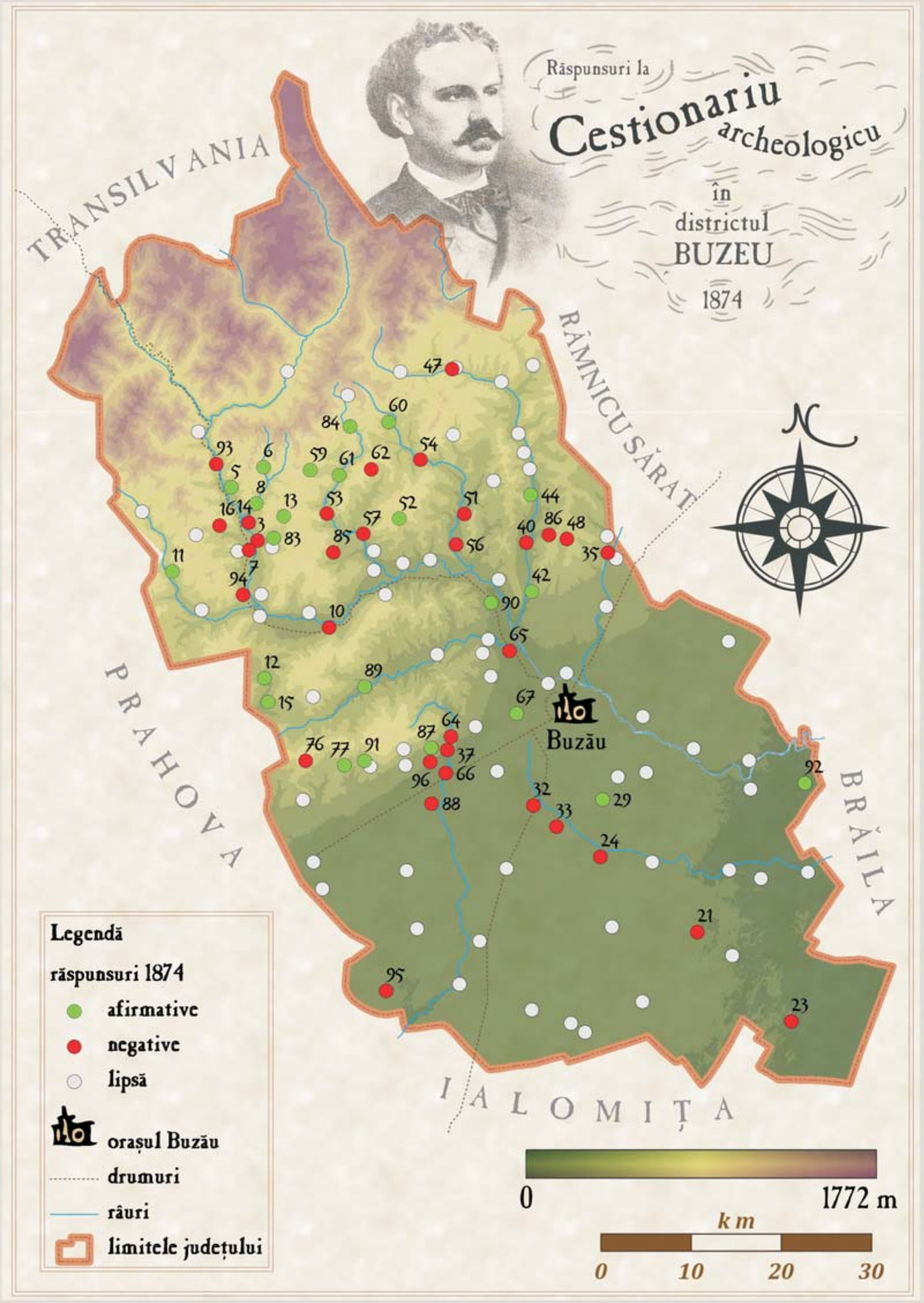

Figura 3. Repartiția spațială a răspunsurilor la chestionar din anul 1874.

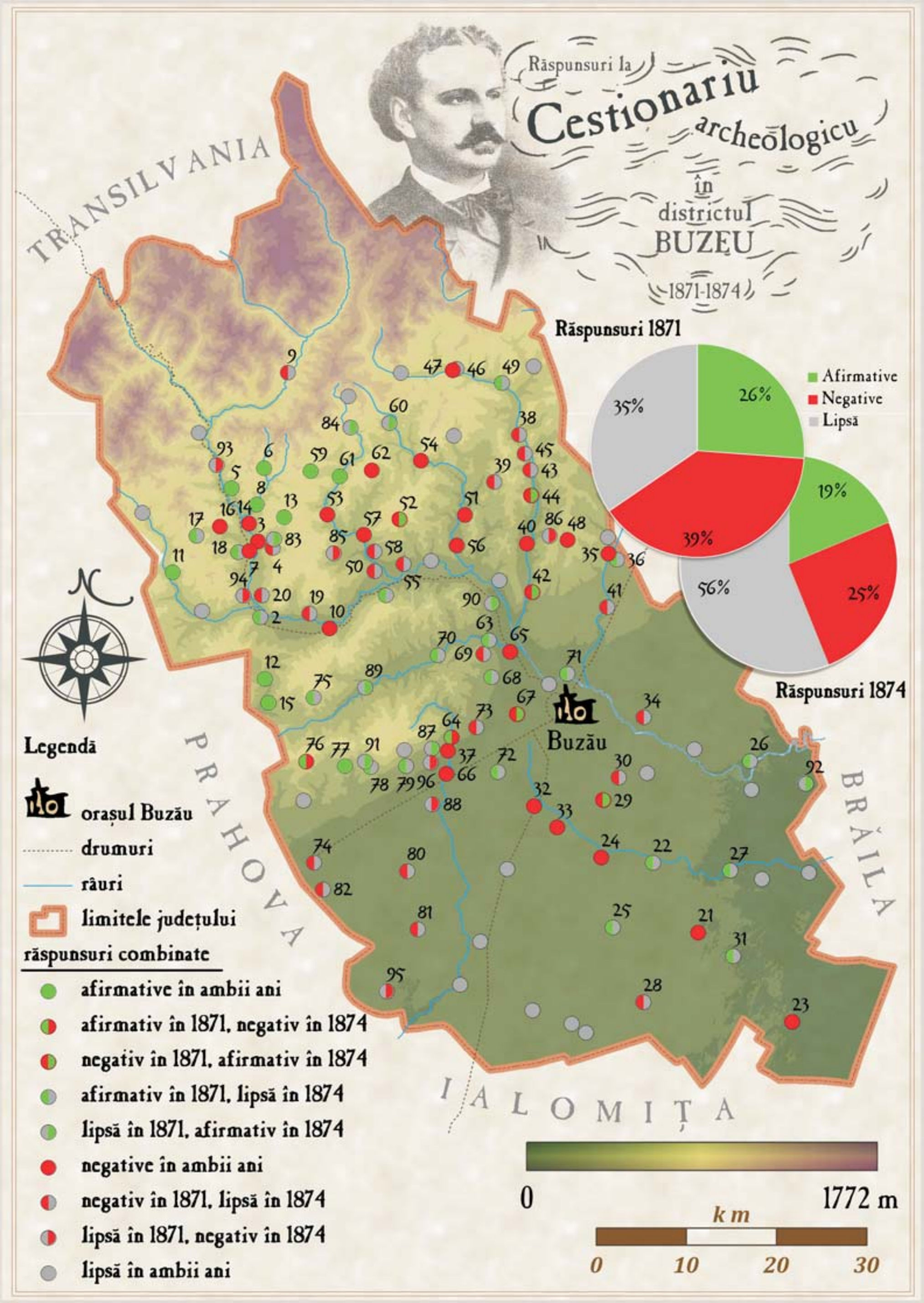

Figura 4. Harta combinată a răspunsurilor din anii 1871 și 1874.

RAPORT DE
CERCETARE ARHEOLOGICĂ PREVENTIVĂ
Puieşti – Crucea Ilincăi

Eugen Marius CONSTANTINESCU
Daniel COSTACHE
Cătălin DINU

Cercetarea arheologică preventivă pe terenul situat în satul Puieştii de Sus, comuna Puieşti, judeţul Buzău, s-a făcut în urma cererii Primăriei Puieşti, reprezentată de ing. Leaua Florin Iulian, primarul comunei, proprietara terenului şi beneficiara documentaţiei *Construire troiţă/ paraclis peste Crucea Ilincăi*, pentru care a solicitat DCPN Buzău emiterea unui aviz prevăzut de lege. În zilele de 14 – 15 septembrie 2010, când s-a început săparea fundaţiilor viitoarei troiţe/paraclis peste Crucea Ilincăi, au fost descoperite schelete umane vechi. În urma acestei descoperiri, Primăria Puieşti s-a adresat Direcţiei pentru Cultură şi Patrimoniu Naţional a Judeţului Buzău, solicitând eliberarea unui aviz, conform prevederilor legale. DCPN Buzău a recomandat ca cercetarea vestigiilor din punctul *Crucea Ilincăi* să se facă de specialiştii Muzeului Judeţean Buzău. În ziua de 30 septembrie s-a făcut prima constatare la faţa locului.

Lucrările de cercetare s-au executat în zilele de 12, 13 şi 14 octombrie 2010, în baza *Autorizaţiei de cercetare arheologică preventivă nr. 254/2010,* emisă de Ministerul Culturii şi Patrimoniului Naţional. Cercetările au fost executate de către prof. dr. Eugen - Marius Constantinescu, expert arheolog, titularul autorizaţiei, drd. Costache Daniel şi Dinu Cătălin - Constantin, arheologi la Muzeul Judeţean Buzău.

Obiectivul urmărit prin cercetarea arheologică preventivă executată pe terenul situat în punctul *Crucea Ilincăi,* aflat în proprietatea Primăriei Puieşti, a fost să localizăm şi să cercetăm acele complexe arheologice funerare ce au fost amplasate/au funcţionat în acest perimetru.

Pentru racordarea monumentului funerar la zona înconjurătoare, am făcut o periegheză pe terenul unde este amplasată crucea, inclusiv pe grindul din albia râului Râmnicu Sărat, aflat la circa 400 m sud de cruce.

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 157 – 181.

Cadrul geografic. Comuna Puieşti este situată în zona de contact a dealurilor pericarpatice de la Curbura exterioară a Carpaţilor cu Câmpia Română, fiind amplasată pe piemontul Câmpiei Râmnicului, pe terasa majoră din stânga râului Râmnicu Sărat, la 65/67 metri altitudine medie faţă de nivelul Mării Negre (Pl. I şi hărţile vechi).

Crucea Ilincăi, cunoscută şi pentru renumele de *Crucea făcătoare de minuni,* este o cruce de piatră înaltă de 2,20 m şi lată de 0,78 m (Pl. II/1), amplasată la 60 m sud de DJ 202 Râmnicu Sărat – Puieşti şi la circa 1,6 km înainte de intrarea în satul Puieştii de Sus. Conform inscripţiilor pe care le poartă, crucea a fost ridicată în anul „1699 IUNIE 11 ZILE” de „ROBUL LUI DUMNEZEU DONCA (?) CLIU (CER?) - - - - ŞI - - IONIŢĂ”. În secolele XVII – XVIII în jurul crucii a funcţionat un cimitir de inhumație, cu morminte dispuse până în vecinătatea acesteia; folosirea lui a încetat demult, astfel că în memoria colectivă locală nu există informaţii despre acest cimitir. Cu ocazia săpării şanţurilor pentru amplasarea fundaţiilor troiţei/paraclisului au fost descoperite oseminte umane.

Coordonatele geografice ale terenului pe care se ridică troiţa/paraclisul sunt:

a. altitudinea medie 65 - 66 m faţă de nivelul Mării Negre;

b. latitudine: limita N: 45^{0} 24′014’’; limita S: 45^{0} 23′ 939″;

c. longitudine: limită V: 027^{0} 10′ 592″; limită E: 027^{0} 10′ 692″.

Primele vestigii arheologice provenind din zona/punctul *Crucea Ilincăi,* sat Puieştii de Sus, comuna Puieşti au fost descoperite întâmplător, în septembrie 2010, în urma executării săpăturilor în vederea amplasării fundaţiilor troiţei/paraclisului peste respectiva cruce.

Anterior, în zonă nu au fost semnalate vestigii arheologice.

Terenul afectat de construcţia troiţei/paraclisului se află situat între drumul judeţean DJ 202 şi malul stâng al râului Râmnicul Sărat. În prezent terenul respectiv este valorificat agricol.

Suprafaţa afectată de construcţia troiţei/paraclisului, conform documentaţiei depusă de către Primăria Puieşti, este de 33,98 m^2 (Pl. III).

În zona direct afectată de noua construcţie, cu mulţi ani în urmă, a fost turnată o placă de beton (Pl. IV), dezafectată pentru executarea cercetării.

Pentru executarea cercetării au fost practicate trei secţiuni (Pl. III):

- SI cu dimensiunile 11,00 x 1,00 m, amplasată pe centrul/axul longitudinal al construcţiei;
- S II şi S III cu dimensiunile 9,00 x 1,00 m una pe latura de nord şi cealaltă pe latura de sud a fundaţiei, şi trei casete:

- C1, C2 şi C3 cu dimensiunile 1,20 x 1,00 m, deschise pentru cercetarea unor morminte localizate; secţiunile şi casetele, totalizând suprafaţa de 23,60 mp, au acoperit o suprafaţă utilă de 40,00mp.
Săpătura manuală s-a executat până la adâncimea de 1,30 m în solul steril arheologic.

Situaţia stratigrafică se prezintă astfel:
- 0,00 – 0,30 m pământ negru cenuşiu, arabil, frecvent umblat, lucrat mecanic; conţine fragmente ceramice de mici dimensiuni (Pl. IV);
- între 0,30 – 0,45 m pământ cafeniu - negru, compact, fără material arheologic (Fig. 2/2); depunere aluvionară;
– 0,45 - 0,70 / 0,90 m – pământ negru – cenuşiu, conţine frecvent fragmente ceramice şi este pigmentat cu bucăţi mici de lipitură arsă; în acest strat au fost săpate gropile mormintelor;
- sub 0,70 / 0,90 m pământ galben nisipos, steril arheologic (Pl. IV; fig. 2/2); gropile mormintelor pătrund în acest strat.

Pământul cafeniu – negricios, compact, fără urme de material arheologic, a fost depus în urma unei revărsări a râului Râmnic, imposibil de precizat în timp. De la partea superioară a acestui strat a fost săpată groapa mormântului M 3.

Practicarea agriculturii mecanizate pe întreaga suprafaţă a constituit un element distructiv. Deoarece unele dintre mormintele identificate se aflau la o adâncime medie de 0,30 m faţă de nivelul actual de călcare, au fost grav afectate, având partea superioară distrusă parţial sau total de către utilajele agricole. Consecinţă a acestei situaţii este şi starea foarte fragmentară a materialului arheologic ceramic şi osteologic din acest nivel.
Numai trei morminte, M 4, M 5 şi M 6, au fost cercetate *in situ*, M 4 fiind deranjat puternic de animale. Mormintele 1 - 3 au avut partea superioară distrusă în mare măsură sau chiar total de către utilajele agricole. Practic, numai două morminte, respectiv M 5 şi M 6, au fost doar puţin deranjate numai de animalele pământului.

Complexe arheologice

În total au fost identificate 7 morminte, siglate M 1, M 2, M 2a, M 3, M 4, M 5, M 6 şi o groapă menajeră, Gr. 1. Dintre morminte, patru au fost puternic deranjate de lucrările agricole recente.
Mormântul 1, adult, decubit dorsal, orientat V – E; descoperit în capul de vest al secţiunii S II. Din păcate, nu a putut fi înregistrată situaţia stratigrafică a scheletului şi a gropii mormântului, deoarece acesta a fost deranjat de muncitorii care lucrau la săparea şanţurilor de fundaţie, înainte de a fi noi

anunţaţi. Descoperirea acestui mormânt a condus la anunţarea autorităţilor de către beneficiar, resturile osteologice au fost ridicate, iniţial, de reprezentanţii Poliţiei şi Procuraturii, la solicitarea primarului comunei, ulterior fiind preluate de lucrătorii Muzeului Judeţean Buzău.

Mormântul M 2, adult şi *M 2a* copil; descoperite parţial în secţiunea S I, la adâncimea de 0,35 m; pentru cercetarea lor a fost deschisă caseta C 1 (Pl. III). Ambele morminte au fost puternic afectate de lucrările agricole. În groapa de mormânt (este posibil să fi fost două gropi, dar nu s-a putut surprinde o delimitare a acestora) (Pl. IV) (Fig. 1), au fost descoperite resturi osteologice provenind de la un adult, M 2, precum şi resturi osteologice provenind de la un copil, M 2a. Fiind puternic deranjate, orientarea scheletelor s-a stabilit pe baza dispunerii oaselor lungi ale picioarelor, adultul fiind orientat, cel mai probabil V - E, iar craniul copilului ajunsese în zona de est - sud-est a gropii (Fig. 1).

Mormântul 3, adult, identificat în secţiunea S II, puternic deranjat de lucrările agricole recente. Pentru cercetarea acestui mormânt a fost deschisă caseta C 2, cu dimensiunile de 1,20 x 1,00 m. Groapa a fost identificată la adâncimea de 0,40 m, fiind săpată de la partea superioară a nivelului de pământ cafeniu (Fig. 2). Groapa avea dimensiunile de 1,00 x 0,80 m fiind săpată aproximativ 0,45 m. Mormântul a fost puternic deranjat în întregime, din groapă fiind recoltate 3 oase provenind de la picioarele şi de la braţele defunctului. Datorită gradului mare de deteriorare nu a putut fi determinată orientarea, dar groapa era orientată V – E, aceasta fiind, probabil, şi orientarea defunctului (Fig. 2). În inventarul mormântului a fost găsită ceramică fragmentară provenind de la diferite tipuri de vase: cupă-bol, căni, străchini. Majoritatea fragmentelor sunt smălţuite şi decorate interior/exterior într-o gamă largă de culori: galben, negru, maroniu, verde, alb, brun; excepţie fac un fund de vas drept nesmălţuit şi nedecorat, lucrat la roată, din pastă fină şi un perete de vas cu decor realizat din linii de culoare albă aplicate pe pasta crudă (Fig. 3).

Mormântul 4, copil, identificat în secţiunea S III, la adâncimea de 0,50 m. Pentru cercetarea acestuia a fost deschisă caseta C 3 (Pl. III), cu dimensiunile de 1,20 x 1,00 m. Mormântul a fost deranjat din vechime de animale. Groapa de mormânt avea dimensiunile de 0,70 x 0,50 m, pe marginea de sud fiind surprinse şi resturi de lemn de la sicriu. Câteva dintre oasele coloanei vertebrale au fost surprinse în conexiune anatomică, craniul aflându-se în poziţie secundară, lateral de acestea. Scheletul era orientat nord-vest/sud-est (Fig. 4/1; fig. 5).

Mormântul 5, descoperit în S I, puternic deranjat, scheletul fiind recuperat parţial din pământul umblat de tractor. Suprapunea un alt mormânt, M 6. O parte din oasele scheletului M 5 au fost găsite peste partea superioară a defunctului din M 6, în zona picioarelor, sub forma unei grămezi, având deasupra craniul cu mandibula deplasată, cu privirea spre S-E; este, probabil, rezultatul unei reînhumări (Fig. 6/1). În inventarul mormântului au fost găsite fragmente ceramice provenind de la vase de mici dimensiuni, cu corp globular, toartă în bandă, fundul drept cu bavură, buza îngroşată şi uşor răsfrântă în exterior, lucrate exclusiv la roată, din pastă fină, cărămizie, nedecorate, cele mai multe fiind acoperite cu culoare albă pe exterior şi parţial la partea inferioară a buzei (Fig. 9). Se evidenţiază o buză decorată cu smalţ verde închis la exterior, galben pe interior şi verde deschis pe margine, o toartă cilindrică în secţiune, smălţuită cu negru şi roşu şi un fund de căniţă acoperit cu un strat de smalţ alb pe exterior şi maroniu pe interior (Fig. 9).

Mormântul 6, suprapus parţial de M 5, nu a fost deranjat, fiind singurul găsit intact. Decubit dorsal, orientat V – E, oasele bine păstrate, braţele îndoite din cot aduse perpendicular peste bazin, picioarele întinse, paralele, craniul a fost uşor deranjat de lucrătorii care săpau şanţul de fundaţie (Fig. 6/4). Defunctul a fost depus într-un coşciug din scânduri de stejar, groase de 5 – 8 cm, în zona craniului păstrate doar parţial. Coşciugul a fost mai scurt şi mai îngust decât defunctul, labele picioarelor au fost suprapuse şi oasele bazinului vizibil presate, trupul fiind „înghesuit” în cutia de lemn.

Inventar: în umplutura mormântului erau *fragmente ceramice,* în poziţie secundară (Fig. 7/2), între oasele antebraţelor, peste vertebrele şirei spinării, *monedă de argint,* dintr-un aliaj de slabă calitate (Fig. 7/1a – 1b). Este o monedă otomană, foarte oxidată, datând din ultimele două decenii ale secolului al XVIII-lea, probabil de la Abdul Hamid I (1774 – 1789) sau de la Selim II (1789 – 1807).[1]

Groapa 1. A fost identificată pe peretele de N al secţiunii S I, în zona mormintelor M 5 şi M 6, imediat sub stratul arabil; este o groapă de mici dimensiuni, în formă de sac în secţiune (Fig. 8/1). Din umplutura gropii a fost recoltată o mare cantitate de fragmente ceramice. Se remarcă cinci funduri de vas lucrate din pastă fină, la roată, uşor tălpuite, care provin de la căni cu corp globular, de mici dimensiuni. Dintre acestea, două sunt decorate pe partea mediană a corpului cu benzi de culori amestecate: maroniu, alb, verde, negru; celelalte sunt decorate cu un strat de culoare albă la exterior, două fiind

---

[1] Identificarea a fost făcută de Ernest Oberländer – Târnoveanu, căruia îi mulţumim şi pe această cale.

smălţuite şi pe interior cu alb sau maroniu. Patru funduri au orificii centrale. Din materialul ceramic recoltat mai amintim un fragment smălţuit cu verde şi galben şi decorat cu un registru de linii incizate, un fragment de strachină decorat cu o bandă lată de culoare neagră aplicată direct pe pastă, trei fragmente acoperite cu smalţ de culoare neagră la exterior şi maroniu pe interior, trei fragmente de perete de vas şi două fragmente dintr-un fund, decorate / pictate cu pete de culoare neagră şi verde deschis aplicate aleatoriu pe un fond de smalţ alb, şi un fragment ceramic nesmălţuit, decorat cu o linie în val de culoare albă (Fig. 8/2).

Ceramica. Este foarte fragmentară, ca urmare a lucrărilor agricole recente, dar şi ca urmare a unei practici rituale: groapa G 1, lângă mormintele 5 şi 6, conţinea un mare număr de fragmente ceramice, provenind de la multe exemplare din formele identificate, toate sparte în numeroase fragmente, ceea ce ne face să luăm în consideraţie o practică funerară prin care, după folosire, vasele erau sparte, unele fiind depuse în groapa amintită.

Principala formă ceramică este vasul-cupă lucrat la roată, cu corpul globular, buza dreaptă sau uşor îngroşată, fundul gros, de regulă perforat; cele mai multe exemplare sunt smălţuite cu verde crud, galben, brun, alb, roşu, maro cărămiziu, bleu-gri etc., cu motive nonfigurative (Fig. 3, 4/2, 7/2, 8, 9, 10).

A doua formă, ca frecvenţă, este cana scundă cu o toartă, cu corpul globular alungit spre fund,cu buza verticală cu marginea simplă, fundul drept, adesea cu bavură, frecvent perforat; toarta în bandă lată sau cilindrică în secţiune (Fig. 7 - 10); cele mai multe exemplare sunt smălţuite cu culori vii. Sunt şi unele forme de căni cu buza trasă mai mult în afară. Din ambele forme sunt şi exemplare complet nesmălţuite, simple, altele parţial acoperite cu angobă albă subţire.

O altă formă este strachina de mici dimensiuni, cu buza verticală simplă. Groapa G 1 conţinea o mare cantitate de fragmente ceramice din toate formele descrise mai înainte.

În umplutura secţiunilor şi casetelor săpate au fost descoperite fragmente de chirpic din perete de locuinţă de diferite dimensiuni. Nu putem preciza de unde provin, nu a fost descoperit nici un complex de locuire în spaţiul cercetat. Ţinând cont de cantitatea foarte mare de ceramică recoltată, de fragmentele de lipitură arsă precum şi de situaţia stratigrafică înregistrată pe profilul de nord al secţiunii S II, probabil că în acest punct a existat şi o locuire, posibil ulterioară necropolei. În actualul stadiu al cercetărilor nu ne putem însă pronunţa.

Crucea, numită *Crucea Ilincăi* sau *Crucea făcătoare de minuni,* este o cruce cu căciulă, lucrată din calcar, de 2,20 m înălţime şi 0,78 m lărgimea braţelor, fixată într-o teică de piatră groasă de 0,54 m, cu diametrul de 0,80 m. Are inscripţii pe faţă (Pl. II/1, 2) şi pe ambele părţi laterale (Pl. II/3, 6), deasupra braţului drept (Pl. II/7), pe capetele braţelor (Pl. II/4, 8), precum şi pe una din marginile inferioare ale căciulii (greu lizibilă) (Pl. II/5).

Inscripţia, parţial deteriorată de intemperiile timpului, dar, probabil, şi datorită unor lovituri mecanice, este organizată pe trei registre:

Pe faţă:	Pe lateral dreapta/sud :	Pe lateral stânga/nord:
N R	ŢNR	
KS	1 6 0 0	IA>NTE
(Trei cercuri cu motive specifice)	9 9	LUME
H S	E N E	RU
CU VOIA T	1 6 9 0	(Stea asimetrică)
ATĂLUI ŞI	9	<S>TOIA<N> Ă
SFÎ <NTU>LUI DUH	I U N I E	RUMĂ
ŞI VO<IA> FIULUI	11 Z I	NICHI
UD - - - RIDI	L E	TĂ TUM
CATUSAU AICI	MARIN Ş	<N>I NEAGU
AST<Ă> SFÂNTĂ	ANTEMI <R>	BĂSTREA
CRUCE DE	BALABA	<D>IDINĂ
ROBUL LUI	N(Ă) MARCE	MIHU I
DUMNEZEU	IONEL	STEANA
DONCA CLIU	ZANĂ IO(A)	VLAICU
CIRI - TE ŞI	NA DRĂGA	IANCA RĂ
- - IONIŢĂ	N	DUMI
- NA - IM - -	TUDOR	TACHE D
- - - - - - - -	ANETA	TĂRRABO
- - - - - - - -	T: EODI	MARIA
- - - - IULU	CA : POME	<N>IŢĂ TUDOR
- - - - - R G	NEŞTE DOAM	REA TOMA
	NE BINE ROB	NICO <LAE>
	I ACEŞTEA	
	- - - - - - - - -	
	- - - COT <G>	
	18 TĂ MART	
	7207 [1699]	

Aşa cum se poate observa, crucea a fost scrisă pe lateral stânga/sud în 11 iunie 1699. Sub cele trei cercuri de pe panoul central de pe faţa crucii s-a scris ulterior <1881>, reprezentând, probabil anul unei intervenţii la acea dată.

Se poate observa că unele rânduri sunt descompletate prin deteriorarea literelor, iar alte litere, deşi se văd, nu au înţeles precis, nu se leagă logic cu cele dinaintea sau de după ele.

Abstract

On 12, 13 and 14 Octomber 2010, archaeologists from Buzău County Museum conducted an archaeological preventive excavation in Puieştii de Sus village – *Crucea Ilincăi* site (marked by a inscribed medieval cross from 1699 - the inscription is analyzed in the text above). The objective was to locate and examine those archaeological funerary complexes situated in this area. The research has led to the identification of seven graves (M 1, M 2, M 2a, M 3, M 4, M 5, M 6). A silver coin dating from the period of Abdul Hamid I (1774 – 1789) or Selim II (1789 – 1807) was recovered from M6.

I L U S T R A Ţ I E

1. Harta austriacă Specht, 1791. Zona Puieşti
2. Harta rusă din 1853. Zona Puieşti
3. Harta Szatmary, 1866. Zona Puieşti
4. Pl. I. Harta României cu amplasarea judeţului Buzău. Comuna Puieşti, vedere din satelit
5. Pl. II. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Planul general al săpăturilor
6. Pl. III. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Imagine detaliu profil nord al S II şi înregistrarea grafică
Fig. 1. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Mormintele 2 şi 2 a
Fig. 2. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Mormântul 3, vedere şi profil
Fig. 3. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Ceramică din mormântul M 3
Fig. 4. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Mormântul M 4 şi ceramică din M 4
Fig. 5. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Mormântul 4 detaliu şi înregistrare grafică
Fig. 6. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Mormintele 5 şi 6, imagini şi înregistrare grafică
Fig. 7. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Mormântul 6, monedă şi ceramică
Fig. 8. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Groapa 1 şi ceramică din G 1
Fig. 9. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Ceramică din zona mormintelor M 5 şi M 6
Fig. 10. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Ceramică din afara complexelor arheologice

1

2

Pl. I. 1. Harta României, amplasarea judeţului Buzău;
2. Com. Puieşti, vedere asupra punctului *Crucea Ilincăi*.

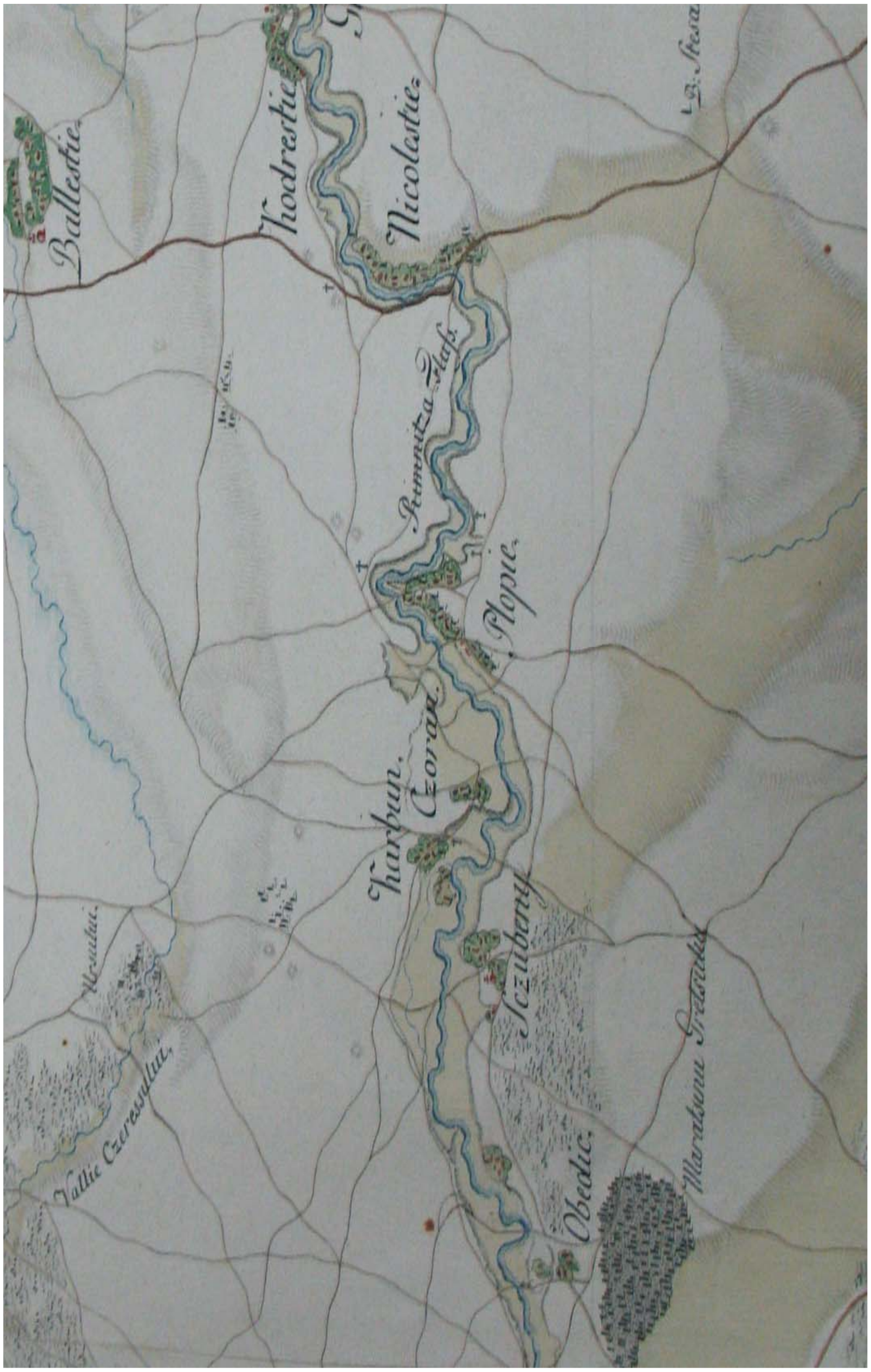

Harta Specht, 1791. Zona Puieşti.

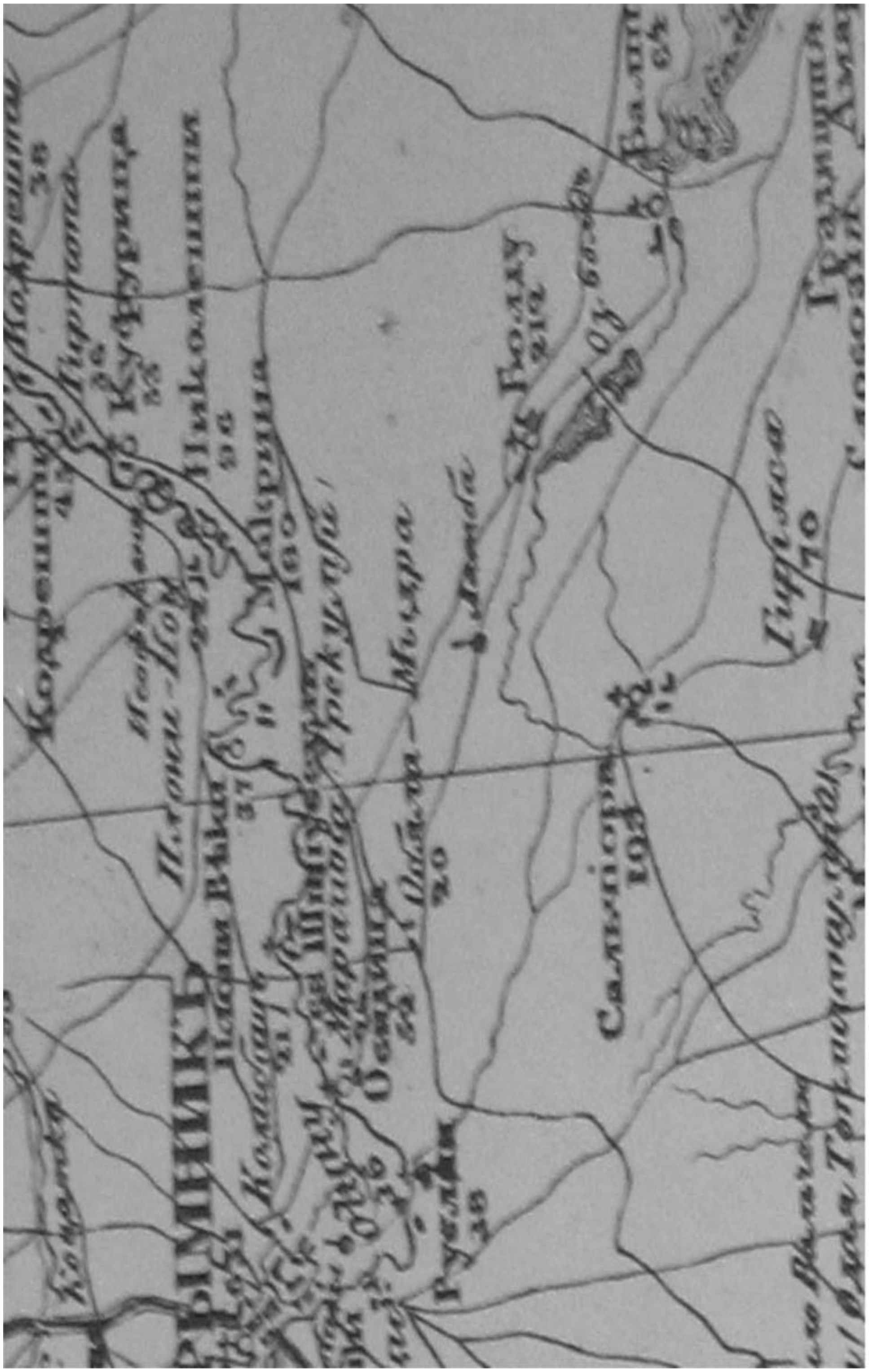

Harta rusă din 1853. Zona Puieşti.

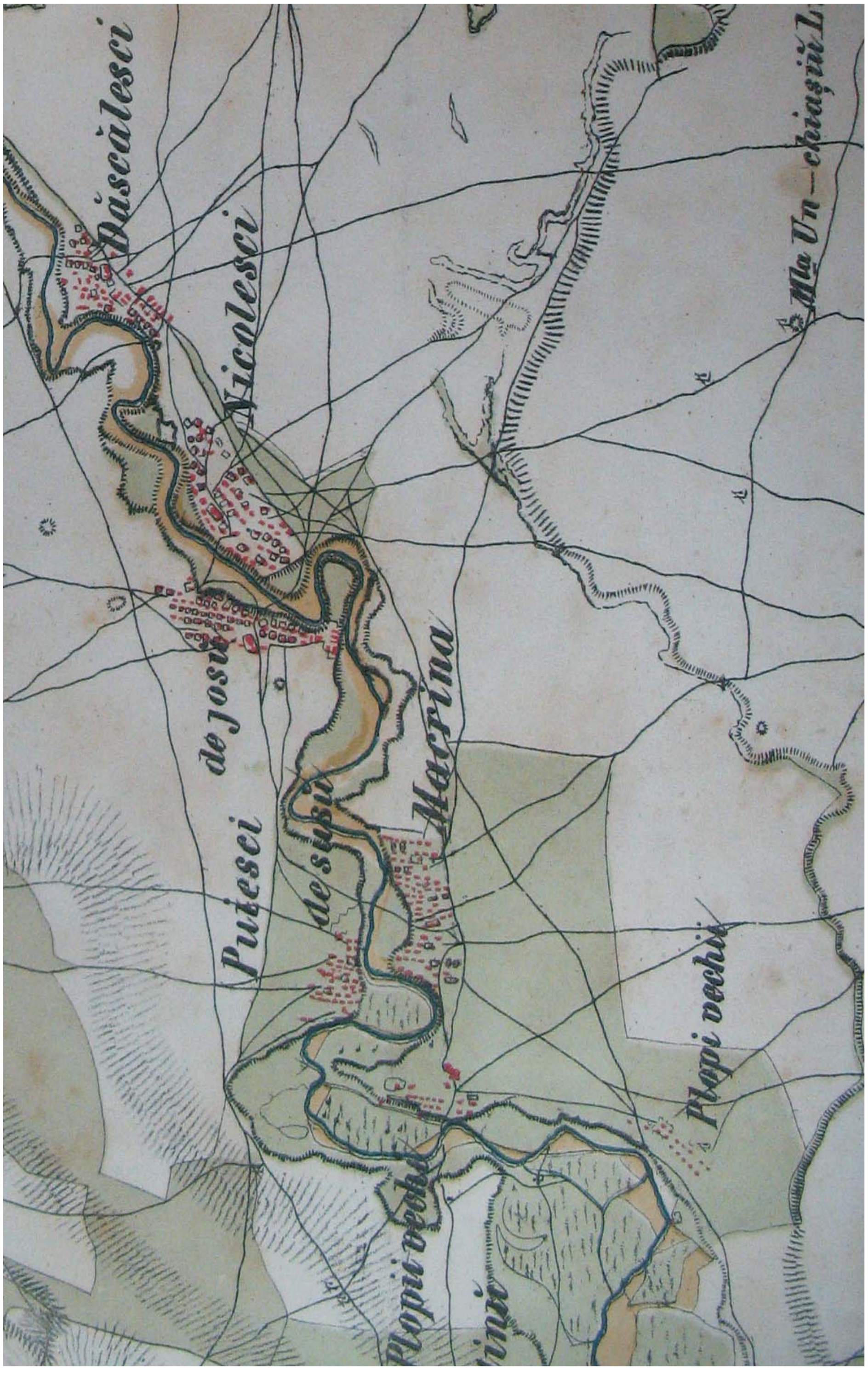

Harta Szatmary, 1866. Zona Puieşti.

Pl. II. Puieşti 2010. Crucea Ilincăi. 1. Vedere generală. 2. Inscripţia de pe faţă. 3. Text lateral dreapta/nord trunchi. 4. Inscripţie cap braţ dreapta/nord.

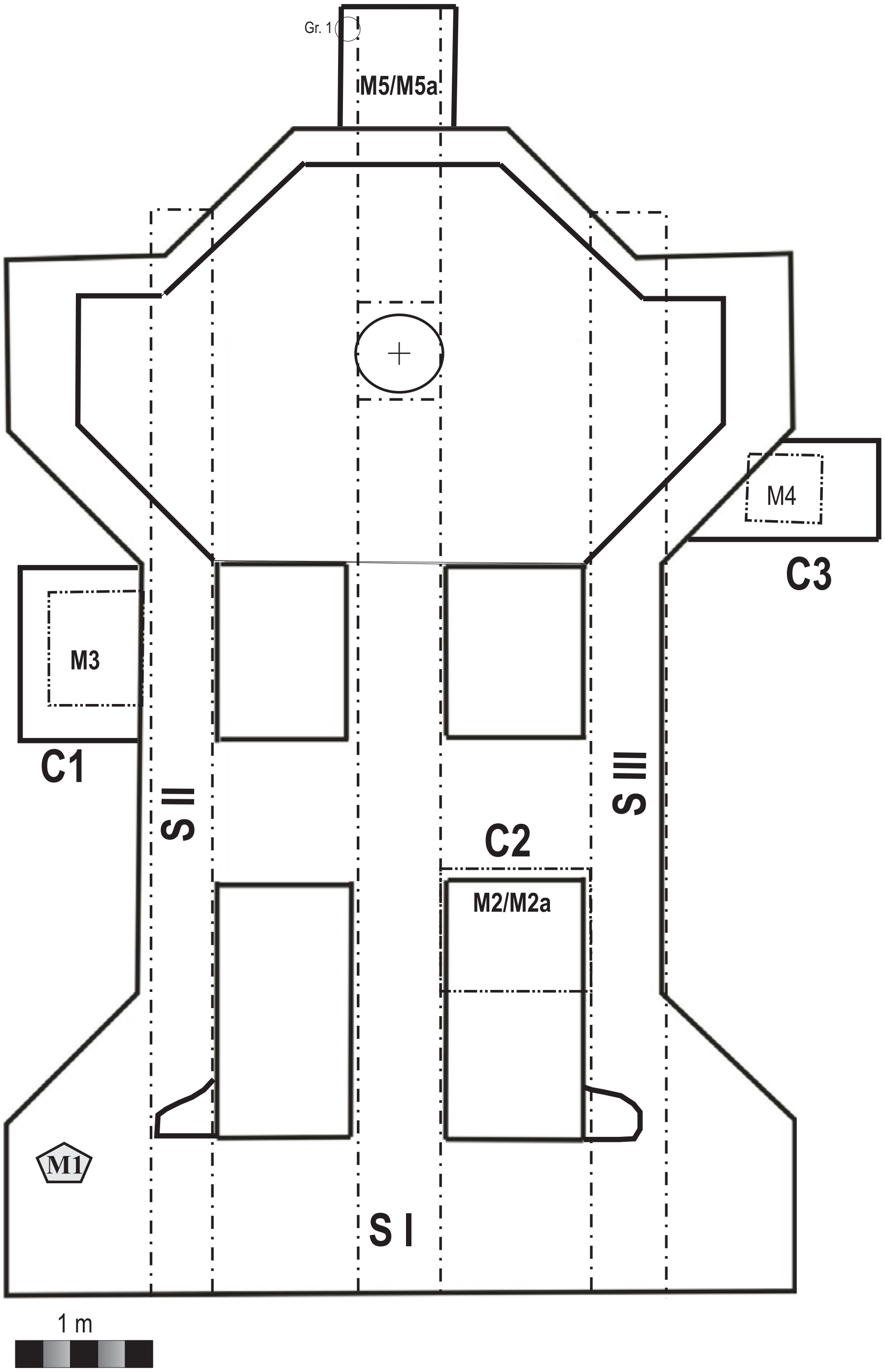

Pl. III. Puieşti, *Crucea Ilincăi* 2010. Planul general al săpăturilor arheologice

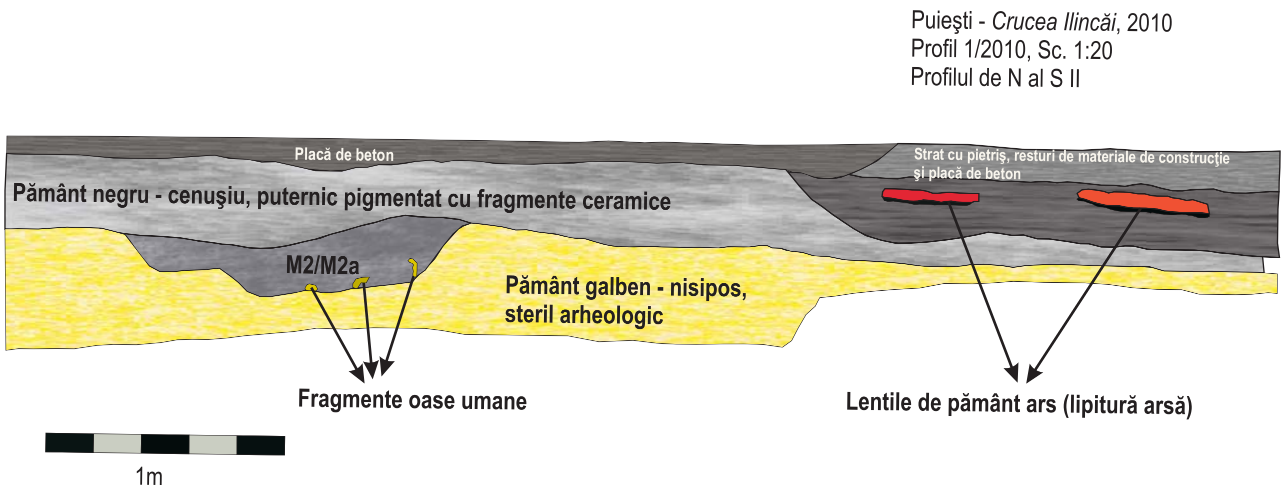

Pl. IV. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Profilul nord al secţiunii S II.

1

2

Fig. 1. Puieşti, *Crucea Ilincăi* 2010. 1. Groapa/gropile mormintelor M 2/M 2a; 2. Groapa / gropile mormintelor M 2 / M 2a - detaliu.

1

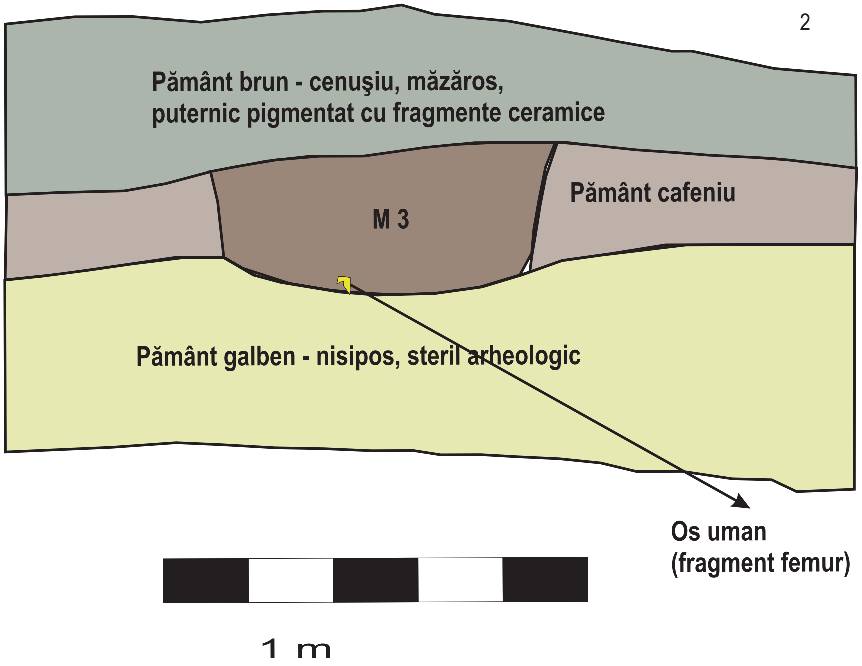

Fig. 2. Puieşti, *Crucea Ilincăi* 2010. 1. Groapa mormântului M 3.
2.Profilul de nord al secţiunii S II, mormântul M 3.

Fig. 3. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. Fragmente ceramice din mormântul M 3.

1

2

Fig. 4. Puieşti, Crucea Ilincăi 2010. 1. Mormântul M 4;
2. Fragmente ceramice din M 4.

1

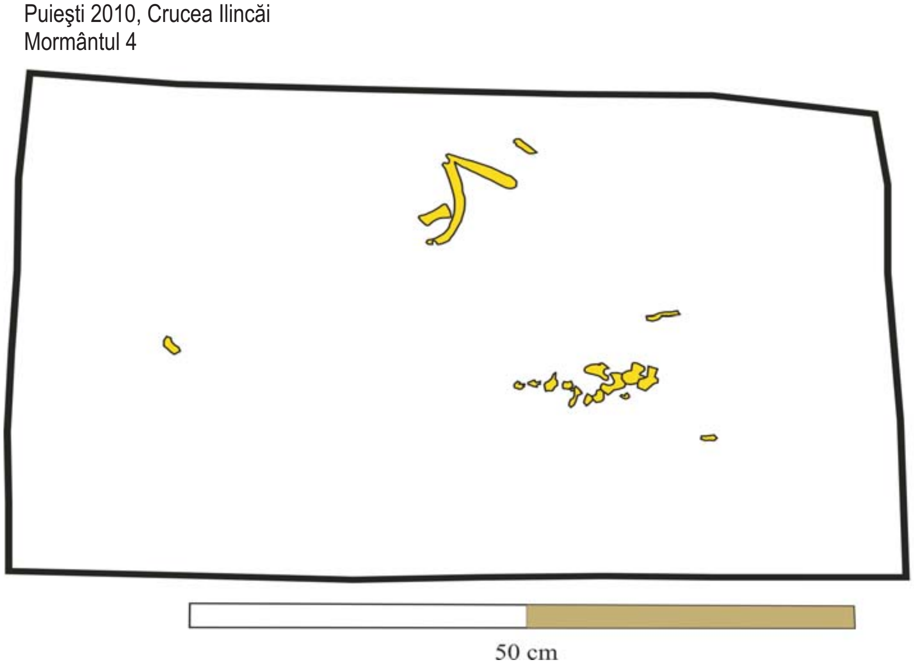

2

Fig. 5. Puieşti, *Crucea Ilincăi* 2010. 1. Mormânul M 4 - detaliu;
2. Mormântul M 4 - înregistrare grafică.

1

2

3

M 5

4

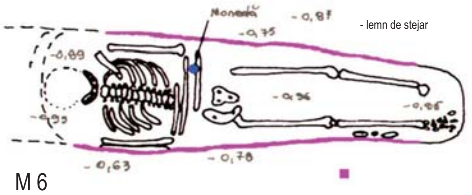

M 6

Fig. 6. Puieşti, *Crucea Ilincăi* 2010. 1. Suprapunerea mormintelor M 5 şi M 6. 2. Mormântul M 6; 3. Planul mormântului M 5; 4. Planul mormântului M 6.

1a

1b

2

3

Fig. 7. Puieşti - Crucea Ilincăi 2010. 1. Moneda descoperită în mormântul M 6: 1a. Avers. 1b. Revers; 3. Fragmente ceramice din M 6.

1

2

Fig. 8. Puieşti, *Crucea Ilincăi* 2010. 1. Groapa 1; 2. Material ceramic din Gr. 1.

Fig. 9. Puieşti, *Crucea Ilincăi* 2010. Fragmente ceramice din zona mormintelor M 5 şi M 6.

1

2

Fig. 10. Puieşti, *Crucea Ilincăi* 2010. 1 - 2. Fragmente ceramice din afara complexelor arheologice.

CRONICA CERCETĂRILOR ARHEOLOGICE
de pe teritoriul judeţului Buzău
Campania din anul 2011

Daniel COSTACHE

Prin iniţierea acestei rubrici în cadrul revistei ştiinţifice *Mousaios* avem în vedere aducerea la cunoştinţă atât a specialiştilor cât şi a publicului larg rezultatele preliminare ale cercetării arheologice desfăşurate pe teritoriul judeţului Buzău. Importanţa unui astfel de demers rezidă din aceea că în multe cazuri rezultatele cercetărilor arheologice sistematice, preventive sau/şi de salvare nu se pot constitui în studii ample, ele rămânând la stadiul de rapoarte adresate beneficiarului.

Fenomenul arheologic, cu referire expresă la cercetările preventive şi evaluări de teren, susţinut de existenţa unui cadru legislativ relativ favorabil a luat amploare în principal datorită unor proiecte investiţionale majore (construcţii de parcuri eoliene, construcţii/reabilitări de drumuri), dar şi ca urmare a unor investiţii private (în special construcţii/reabilitări de locuinţe).

Aceste cercetări au scopul de a proteja şi valorifica la maxim informaţia ştiinţifică, dar şi rolul de a valorifica expoziţional artefactele descoperite, principalii beneficiari fiind publicul larg precum şi comunitatea ştiinţifică naţională şi internaţională.

Interesul pentru rezultatele cercetărilor arheologice de pe teritoriul judeţului Buzău se poate cuantifica prin numărul mare de publicaţii ştiinţifice din ţară şi din străinătate, dar şi prin numeroasele expoziţii de interes arheologic interne şi internaţionale. Toate acestea au asigurat judeţului Buzău un loc de cinste pe harta arheologică a Europei. Latura cea mai importantă a acestora este reprezentată de faptul că sunt identificate, cercetate şi valorificate informaţiile de interes istoric. În afara prezentei cronici au mai fost efectuate de către specialiştii Muzeului Judeţean Buzău alte cinci cercetări preventive în urma cărora au fost identificate urme de locuire din diferite epoci istorice.

Mousaios XVI, Buzău, 2011, p. 231 – 237.

A. Cercetări sistematice.

Târcov – *Piatra cu Lilieci*, com. Pârscov; colectiv ştiinţific: dr. Valeriu Sârbu (Muzeul Brăilei), dr. Sebastian Matei (Muzeul Judeţean Buzău), dr. George Trohani, Daniel Costache (Muzeul Judeţean Buzău).

În perioada 4 – 23 iunie 2011 au fost efectuate cercetări arheologice sistematice în punctul *Piatra cu Lilieci*. Rezultatele cercetărilor arheologice din acest an privesc atât locuirea de epoca bronzului cât şi locuirea dacică. Pentru epoca bronzului relevante au fost săpăturile efectuate pe Platou. Aici au fost cercetate total sau parţial cinci complexe arheologice. Dintre acestea două au fost epuizate (este vorba de două gropi) în care au fost descoperite fragmente ceramice aparţinând epocii bronzului (cultura Monteoru).

Cercetările privind locuirea de epoca fierului au permis identificarea unei structuri complexe de pietre de mari dimensiuni în zona denumită Terasa 1.

Autorizaţie de cercetare nr. 16/2011

Cârlomăneşti – *La Arman*, com. Verneşti; colectiv ştiinţific: dr. Vlad Zirra, dr. Ion Motzoi – Chicideanu (Institutul de Arheologie *Vasile Pârvan*, Bucureşti), conf. univ. dr. Monica Chicideanu – Şandor (Universitatea Bucureşti), dr. Mihai Constantinescu (Institutul de Antropologie *Francisc Reiner*, Bucureşti), Daniel Costache (Muzeul Judeţean Buzău).

În perioada 4 – 27 iulie 2011 au avut loc cercetări arheologice sistematice în necropola de epoca bronzului de la Cârlomăneşti – *La Arman*. În acest an cercetările s-au concentrat în punctul *La Arman*, sector B, „La Cocoşoaica”. În cursul cercetărilor au fost descoperite 10 complexe funerare (morminte), toate aparţinând epocii bronzului (cultura Monteoru), o groapă hallstattiană, un bordei La Tene şi un complex modern.

Autorizaţie de cercetare nr. 69/2011

Cârlomăneşti – *Cetăţuia*, com. Verneşti; colectiv ştiinţific: prof. dr. Mircea Babeş (Institutul de Arheologie *Vasile Pârvan*, Bucureşti), dr. Sebastian Matei (Muzeul Judeţean Buzău), Despina Măgureanu (Institutul de Arheologie *Vasile Pârvan*, Bucureşti), Daniel Costache (Muzeul Judeţean Buzău).

În perioada 4 septembrie – 19 octombrie 2011 au avut loc cercetări arheologice sistematice în punctul *Cetăţuia*. În campania din acest an a fost vizată exclusiv locuirea aparţinând epocii fierului. În cele trei subareale (V1aN, V1bN, V2bN) au fost identificate, mai multe complexe din secolele II-I a. Chr. Dintre acestea amintim mai multe gropi, o locuinţă şi o vatră.

Autorizaţie de cercetare nr. 120/2011

Pietroasa Mică – *Gruiu Dării*, com. Pietroasele; colectiv ştiinţific: dr. Valeriu Sârbu (Muzeul Brăilei), Sebastian Matei (Muzeul Judeţean Buzău), Laurenţiu Grigoraş, (Muzeul Judeţean Buzău), Daniel Costache (Muzeul Judeţean Buzău).

În perioada 2 august – 12 septembrie 2011 au avut loc cercetări arheologice sistematice în punctul *Gruiu Dării*. În acest an au fost cercetate vestigii aparţinând epocilor eneolitică, epoca bronzului şi a doua epoca fierului. În ceea ce priveşte locuirea din perioada eneolitică (cultura Cucuteni B/Cernavoda I) menţionăm descoperirea a două locuinţe puternic incendiate, construite în sistem paiantă, cu un numeros inventar ceramic, osteologic şi litic. Referitor la epoca bronzului menţionăm identificarea şi cercetarea parţială a unei locuinţe incendiate parţial (cultura Monteoru).

Cercetarea vestigiilor dacice s-au concentrat în secțiunile S16 și S17 unde s-au descoperit mai multe gropi și două structuri de locuire. De asemenea au fost continuate săpăturile și în S19, fiind cercetate resturile din fundația zidului de incintă.

Autorizaţie de cercetare nr. 17/2011

Pietroasele – *Edificiul cu hypocaust*, com. Pietroasele; colectiv ştiinţific: dr. Eugen – Marius Constantinescu (Muzeul Judeţean Buzău), Gabriel Stăicuţ (Muzeul Judeţean Buzău), Cătălin Dinu (Muzeul Judeţean Buzău)

În perioadele iunie – iulie şi septembrie – octombrie 2011 au continuat cercetările arheologice sistematice din acest punct. Cercetarea s-a făcut în porţiunea de nord a şoselei Pietroasele – Şarânga (DN 205), sub actualul pasaj, unde au fost reperate porţiuni noi din zidurile edificiului. Nu au fost identificate complexe arheologice, însă în porţiunile săpate au apărut numeroase fragmente de cărămizi şi ţigle (unele purtând indicativul Legiunii XI Claudia), precum şi obiecte mărunte (fusaiolă, pieptene din os, etc.).

Autorizaţie de cercetare nr. 15/2011.

B.Cercetări arheologice preventive

Sărata Monteoru – *Huioaba*; colectiv ştiinţific: dr. Sebastian Matei (Muzeul Judeţean Buzău), Daniel Costache (Muzeul Judeţean Buzău).

În perioada 22 – 23 martie a fost efectuată o cercetare arheologică preventivă pe proprietatea familiei Adăscăliţei Marius şi Mihaela. În urma acesteia nu au fost identificate artefacte de interes arheologic, deşi zona, afectată de construcţia unui imobil proprietate personală se află în raza sitului Sărata Monteoru – *Huioaba*, cod. LMI BZ-I-s-B-02280.

Autorizaţie de cercetare preventivă nr. 14/2011

Izvoru Dulce, comuna Merei; colectiv ştiinţific: dr. Eugen Marius Constantinescu (Muzeul Judeţean Buzău).

Cercetarea arheologică preventivă executată în zilele de 21 şi 22 februarie 2011 pe terenul domnului Iosif Liviu, din satul Izvoru Dulce, comuna Merei, situat pe suprafaţa sitului arheologic Izvoru Dulce – Merei, punct *„La Dobrescu”,* cod LMI 2010 BZ-I-m-B-02237.09, 10, a dus la descoperirea fundaţiei unui zid din cărămidă legată cu mortar din var – nisip, lat de 1,70 m, construit din cărămizi subţiri, de 4 cm grosime, placat ulterior pe ambele feţe cu cărămizi de 6 – 7 cm grosime, aşezate pe cant. Ambele feţe ale zidului au fost tencuite cu un strat de mortar din var – nisip, gros de 1,5 – 2 cm, colorat galben. Zidul aparţine unei construcţii medievale. Este primul fragment de zid medieval identificat până acum la Izvoru Dulce – Merei.

Apărut în segmentul de est al secţiunii săpate, prin schimbarea amplasamentului viitoarei construcţii permisă de situaţia din teren, fragmentul de zid a fost protejat, urmând a fi cercetat ulterior.

Autorizaţie de săpătură preventivă nr. 13/2011.

Pietroasele, comuna Pietroasele; colectiv ştiinţific: dr. Eugen Marius Constantinescu (Muzeul Judeţean Buzău).

1. Cercetarea arheologică preventivă pe terenul domnului Tutunea Constantin, din satul Pietroasele, comuna Pietroasele, situat pe suprafaţa *sitului arheologic Pietroasele, Cimitirului 1* şi în zona de protecţie a castrului (obiective identificate în anul 1866, înscrise în Lista Monumentelor Istorice

2010 sub cod Bz-I-m-A-02263.01; 02), la 150 m sud de zidul de sud al castrului, s-a executat în ziua de 31 martie 2011 şi s-a soldat cu *localizarea traseului drumului antic de acces în castru* şi a unor materiale ceramice hallstattiene, rulate.

Autorizaţie de săpătură preventivă nr. 55/2011.

2. Cercetarea arheologică preventivă executată în ziua de 1 iunie 2011 pe terenul aparţinând familiei Brânzea George Ionuţ şi Brânzea Elena, din satul Pietroasele, comuna Pietroasele, situat pe malul drept al torentului Gârla Pietroasa / Urgoaia, la circa 150 m nord de zidul de nord al castrului, pe suprafaţa sitului arheologic *Pietroasele,* A*şezarea civilă* din secolul IV, înscris în Lista Monumentelor Istorice 2010 sub cod Bz-I-m-A-02263.04, a dus la descoperirea unor fragmente ceramice hallstatt-iene rulate (aduse din partea superioară a Văii Bazinului) fragmente ceramice la roată, specifice culturii Sântana de Mureş, oase de animale şi păsări, fragmentare etc.
Autorizaţie de săpătură preventivă nr. 97/2011.

Pietroasele, com. Pietroasele; colectiv ştiinţific: Gabriel Stăicuţ (Muzeul Judeţean), Cătălin Dinu (Muzeul Judeţean Buzău)

În perioada 3 – 7 noiembrie 2011 a fost efectuată o cercetarea arheologică preventivă pe terenul aparţinând S.C. ORIZONT CONSTRUCT S.R.L. (nr. cadastral 4176), situat în satul Pietroasele, comuna Pietroasele. Cercetarea s-a impus datorită faptului că acest teren se afla în perimetrul sitului arheologic Pietroasele – Necropola 1 şi în zona de protecţie a castrului (circa 300 m sud de zidul acestuia), obiective înscrise în Lista Monumentelor Istorice 2010 sub codurile Bz-I-m-A-02263.01 şi Bz-I-m-A-02263.02.

Suprafaţa a fost verificată prin deschiderea a două secţiuni S I (dim. 13,00 x 2,00 m), orientată pe direcţia nord – sud, şi S II (dim. 16, 00 x 2,00 m), orientată est-vest. În cele două secţiuni, cu suprafaţa totală de 58,00 mp, **nu au fost descoperite morminte sau alte complexe arheologice**. Materialul ceramic redus, constă din cinci fragmente lucrate la mână, din pastă grosieră, de factură preistorică, un fragment din buza unui vas lucrat la roată, de culoare cărămizie, datat în perioada romană târzie, precum şi trei fragmente cărămizii, smălţuite, moderne.

Râmnicu Sărat, str. Victoriei nr. 115 – 117; colectiv ştiinţific: dr. Eugen Marius Constantinescu (Muzeul Judeţean Buzău).

Supravegherea arheologică a lucrărilor aferente proiectului *Alimentare cu energie electrică forţă a clinicii New Medinvest Rm. Sărat,* din str. Victoriei nr. 115 – 117, constând în săparea unui şanţ de 155 m lungime şi 0,50 m lăţime, de la sediul clinicii New Medinvest până la postul TRAFO din str. Primăverii nr. 14, traseu amplasat pe suprafaţa *sitului urban Râmnicu Sărat,* identificat anterior şi înscris în Lista Monumentelor Istorice 2010 sub cod BZ-II-s-B-02451, a dus la identificarea unei plăci din beton mozaicat, a unei fundaţii din piatră şi cărămizi subţiri legate cu mortar din var – nisip, o fundaţie din cărămizi subţiri, legate cu mortar din var – nisip, o fundaţie din piatră şi cărămizi de grosime medie, legate cu mortar din var – nisip.
Autorizaţie de săpătură preventivă nr. 105/2011.

Râmnicu Sărat – *Complexul Brâncovenesc*, mun. Râmnicu Sărat; colectiv ştiinţific: dr. Eugen Marius Constantinescu, Gabriel Stăicuţ, Cătălin Dinu, Daniel Costache (Muzeul Judeţean Buzău).

În perioada 17 martie – 20 aprilie a fost efectuată o cercetare arheologică preventivă în incinta Complexului Brâncovenesc de la Râmnicu Sărat. Cu acest prilej au fost identificate ziduri şi fundaţii medievale de la chiliile călugărilor ce deserveau ansamblul bisericesc, 10 morminte de inhumaţie precum şi numeroase artefacte: cuie, piroane, scoabe, numeroase fragmente ceramice, vetre de lulea, etc (vezi raportul detaliat în actualul volum).

Autorizaţie de cercetare preventivă nr. 29/2011

C. Evaluări de teren

1. **Proiect investiţional Parc eolian pe Valea Călmăţuiului;** colectiv ştiinţific: dr. Matei Sebastian (Muzeul Judeţean Buzău), Gabriel Stăicuţ (Muzeul Judeţean Buzău), Laurenţiu Grigoraş (Muzeul Judeţean Buzău), Daniel Costache (Muzeul Judeţean Buzău), Cătălin Dinu (Muzeul Judeţean Buzău).

Ca urmare a iniţierii unui amplu proiect investiţional de către SC TECON SRL, Bucureşti, ce are ca finalitate ridicarea unui parc eolian pe valea pârâului Călmăţui, a fost efectuată o amplă activitate de cercetare/evaluare de teren pe raza comunelor Gherăseni, Smeeni, Luciu şi oraşul Pogoanele. În urma acesteia au fost descoperite mai multe urme de locuire aparţinând

perioadelor eneolitică (cultura Gumelniţa), sec. IV d. Hr. (cultura Sântana de Mureş), Evului Mediu şi Epocii Moderne. Artefactele descoperite sunt reprezentate de numeroase fragmente ceramice, resturi osteologice, aşchii şi lame de silex, bucăţi de lipitură arsă ce provin din pereţii unor structuri (locuinţe sau anexe).

Autorizaţia de diagnostic de teren nr. 36/2011

Autorizaţia de diagnostic de teren nr. 81/2011

ISSN 1582-0688

Editura ALPHA MDN